สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
Office of the National Human Rights Commission of Thailand

รายงานผลการปฏิบัติงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

Annual Report of the National Human Rights Commission of Thailand 2020

รายงานผลการปฏิบัติงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

Annual Report of the National Human Rights Commission of Thailand 2020

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
-- กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563.
194 หน้า.
1. สิทธิมนุษยชน. I. ชื่อเรื่อง
323
ISBN 978-616-8274-10-1

รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ที่ปรึกษา
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะผู้จัดทำรายงาน
สำนักบริหารกลาง
สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน
สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน
สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
สำนักกฎหมาย
สำนักดิจิทัลสิทธิมนุษยชน
หน่วยตรวจสอบภายใน

คณะบรรณาธิการ
บุญเกื้อ สมนึก
พราหมณ์ นิยะบุตร
สุกัญญา ต้นสายเพชร
รตญา กอบศิริกาญจน์
ชนินทร์ เกตุปราชญ์
วรพร นรเศษฐวิวัฒน์
ชุลีพร เดชขำ
จิราภรณ์ ทองคำวัฒนะ

ผู้ประสานงาน
อนุภาพ พรหมบุตร
ผุศดี พุ่มไสว
ทัศริน ไกวัลวรรธนะ
มณธนิศ เล็กศิริ
จิตติมา หลักศิลป์
ธนภค วรรณารักษ์

จัดพิมพ์โดย
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
120 หมู่ที่ 3 อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 6-7
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
โทรศัพท์ 02-141-3874 โทรสาร 02-143-9566
www.nhrc.or.th

ออกแบบและพิมพ์ที่ : บริษัท แปลน พริ้นท์ติ้ง จำกัด
136, 138 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400 โทร. 02-277-2222

สวงนสิทธิ์ในประเทศไทยตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2558 ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำใด โดยวิธีการใด ๆ ในรูปแบบใด ๆ ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ นอกจาก จะได้รับอนุญาต มิเช่นนั้นจะถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์และถูกดำเนินคดีการตามกฎหมายต่อไป

คำนำ

รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จัดทำขึ้นเพื่อแสดงผลการดำเนินงานในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2562 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2563) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ซึ่งเป็นหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 45 ที่บัญญัติว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณให้คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้คณะกรรมการสรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการ รวมถึงเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้แสดงผลสำเร็จในการดำเนินงานที่สำคัญของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ออกเป็น 9 ด้าน ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน 2) การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน 3) การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ 4) การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม 5) การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน 6) การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน 7) การส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ 8) การบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร และ 9) บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 พร้อมทั้งได้สรุปปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และข้อเสนอแนะเพื่อให้ประชาชนได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปีฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม เครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชน และประชาชนทั่วไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กุมภาพันธ์ 2564

สารบัญ

ส่วนนำ 03

คำนำ 03
ภาพเครื่องหมายราชการของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 06
ค่านิยมองค์กร 07
สารจากประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 08
ภาพคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ 3 010
ภาพผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ 3 010
ภาพผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 011
บทสรุปผู้บริหาร 013
Executive Summary 026

บทที่ 1 บทนำ 038

1.1 ที่มาของรายงาน 039
1.2 หน้าที่และอำนาจ และโครงสร้างองค์กร 039
1.3 วิสัยทัศน์ และพันธกิจ 042
1.4 ยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2565 043
1.5 ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ 045
1.6 ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณประจำปี 2563 046

บทที่ 2 การเปรียบเทียบงบประมาณและผลการดำเนินงาน ระหว่างปีที่ผ่านมากับปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 048

2.1 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 049
2.2 การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและผลการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 050
2.3 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในภาพรวม 051

บทที่ 3 สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานในภาพรวม 054

3.1 การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน 057
3.2 การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน 096
3.3 การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ 109
3.4 การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานเกี่ยวกับ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม 113
3.5 การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน 118
3.6 การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน 135
3.7 การส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ 137
3.8 การบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร 147

บทที่ 4 บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 152

บทที่ 5 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน 160

บทที่ 6 รายงานงบการเงิน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ งบแสดงฐานะการเงิน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563 166

ภาคผนวก

- ประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ 3 185
- คำสั่งประธานศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุด ที่ 1/2562 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 เรื่อง แต่งตั้งบุคคลทำหน้าที่แทนผู้ปฏิบัติหน้าที่กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นการชั่วคราว 187
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 234 ง หน้า 34 เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2563 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การทำหน้าที่แทนประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 189

สารบัญ

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	จำนวนบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำแนกตามสำนัก/หน่วย	045
ตารางที่ 2	การเปรียบเทียบงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 และ 2563	046
ตารางที่ 3	งบประมาณที่ได้รับจัดสรรระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	049
ตารางที่ 4	เปรียบเทียบผลการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563	050
ตารางที่ 5	การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในภาพรวมของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563	052
ตารางที่ 6	ผลการติดตามการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รับเป็นคำร้องก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	089
ตารางที่ 7	ผลการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำแนกตามประเภทสิทธิมนุษยชน	090
ตารางที่ 8	แผนการดำเนินการการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ประจำปี 2563	110

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1	ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคล	013
แผนภาพที่ 2	โครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	041
แผนภาพที่ 3	ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกลยุทธ์	044
แผนภาพที่ 4	ผังความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2563 ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	047
แผนภาพที่ 5	งบประมาณที่ได้รับจัดสรรระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	050
แผนภาพที่ 6	ประเภทสิทธิมนุษยชนที่มีการร้องเรียน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	058
แผนภาพที่ 7	จำนวนและร้อยละของพื้นที่เกิดเหตุ (ภูมิภาค) ที่มีการร้องเรียนว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหยิบยกเพื่อตรวจสอบในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	059
แผนภาพที่ 8	จำนวนและร้อยละของช่องทางการร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	060
แผนภาพที่ 9	จำนวนและร้อยละของผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	061
แผนภาพที่ 10	ผลการตรวจสอบละเมิดสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	062
แผนภาพที่ 11	มาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เสนอไปยังหน่วยงานของรัฐ จำแนกตามประเภทสิทธิมนุษยชน	088

ภาพเครื่องหมายราชการของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อุณาโลม คือ ความยิ่งใหญ่

รัศมี คือ การแผ่ไพศาลหรือการให้ความช่วยเหลือประชาชนไปทั่วทุกทิศ

รูปทรงดอกบัว คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพด้วยหลักแห่งความเสมอภาค และภราดรภาพ

สีน้ำเงิน
คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม
คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน
คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

ค่านิยมองค์กร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาองค์กร โดยมุ่งหวังให้บุคลากรร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจที่กำหนด ภายใต้แนวคิดการมีทำงานอย่างมีส่วนร่วม บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งจากฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงานได้ร่วมกันกำหนดค่านิยมองค์กร คือ “RIGHTS” เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ อันจะนำไปสู่องค์กรที่เป็นเลิศ ซึ่งได้ประกาศใช้ค่านิยมองค์กร เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2562 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

Respect
การเคารพและให้เกียรติกัน ยอมรับและเห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์ ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน ประชาชนด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ

Great Professional
มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์และศิลป์ของการปฏิบัติงาน รอบรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและสหวิทยาการ ปฏิบัติงานด้วยความเข้าใจและเข้าถึงสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ปัญหาความเดือดร้อนและความรู้สึกของประชาชนผู้ถูกละเมิดหรือผู้ได้รับผลกระทบ มีทักษะในการทำงาน มีจิตบริการ กระตือรือร้นตลอดจนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานได้ พึงตระหนักในหน้าที่และการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยา มีความรับผิดชอบ มีความกล้าหาญในการคิด แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ ยึดมั่นและยืนหยัดในความถูกต้องโดยไม่หวั่นเกรงต่อกระแสสังคม และพร้อมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

Trust
เป็นองค์กรที่ได้รับความเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน ด้วยการปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐาน โปร่งใส และตรวจสอบได้

Impartiality
การปฏิบัติงานโดยยึดหลักการสิทธิมนุษยชน มีความยุติธรรม ปราศจากอคติและมีเหตุผล

High Performance
เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง สร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ประชาชนและประเทศชาติ

Synergy
มีความสามัคคี ผสานความร่วมมือในการทำงาน โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ภายใต้บรรยากาศแห่งความเข้าใจ ช่วยเหลือสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน สร้างพลังความร่วมมือกับเครือข่ายทุกภาคส่วนในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้ความสำคัญกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานทั้งภายในองค์กร และภายนอกทั้งที่เป็นองค์กรภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมและชุมชน

RIGHTS

สารจากประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งมีภารกิจหลักที่สำคัญ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่หนึ่ง การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ด้านที่สอง การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ ด้านที่สาม การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ด้านที่สี่ การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม และด้านที่ห้า การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้วางยุทธศาสตร์ที่มุ่งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดการเคารพสิทธิมนุษยชน เน้นการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ ประสานการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ ที่ผ่านมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนงานตามหน้าที่ โดยยึดหลักการดำเนินงานตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย หลักคุณธรรม จริยธรรม และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างต่อเนื่อง

ตราบเท่าปัจจุบัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มุ่งมั่นปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่สำคัญหลายกรณี อาทิ ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เรื่อง หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวข้องกับการยุติการตั้งครรภ์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ข้อเสนอแนะกรณีปัญหาพนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานภาครัฐไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะกรณีการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะของคนพิการ กรณีการดำเนินโครงการของภาครัฐที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือกับ 1) สถาบันการศึกษาในภูมิภาคในรูปแบบของศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยดำเนินโครงการขับเคลื่อนภารกิจด้านการส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนของศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ผ่านโครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเท่าทันเรื่องสิทธิมนุษยชนโดยคำนึงถึงบริบทของสังคมไทยและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งจะช่วยให้สังคมรู้จักเคารพสิทธิและหน้าที่ ดำรงชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างเอื้ออาทร ลดข้อพิพาท และข้อขัดแย้งต่าง ๆ ส่งผลต่อสังคมที่มีความปลอดภัย และสงบสุข และมีโครงการความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพื่อจัดทำ “คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากรกระบวนการ (Training of Trainers) ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาเพื่อมุ่งหวังให้ครูผู้สอนในโรงเรียนทั่วประเทศ ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านสิทธิมนุษยชน 2) สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศและในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อรับทราบพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญและแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางการดำเนินงานระหว่างกัน การเข้าร่วมประชุมกับกลไกของสหประชาชาติเพื่อนำเสนอการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนและฐานทรัพยากรธรรมชาติ ผลกระทบจาก

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การขับเคลื่อนสิทธิของคนพิการโดยเฉพาะมิติทางเพศสภาพ รวมถึงประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 3) การเตรียมการขอทบทวนสถานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้กลับคืนสู่สถานะ A ต่อเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (GANHRI) ซึ่งมีกำหนดจะพิจารณาคำขอทบทวนสถานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประเทศไทย ในเดือนธันวาคม 2563

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการศึกษาและวิเคราะห์การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในส่วนภูมิภาค และได้พิจารณาเลือกพื้นที่ภาคใต้ ณ จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่นำร่อง เนื่องจากพื้นที่ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีกรณีเรื่องร้องเรียนปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนสูง มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา เชื้อชาติและสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะเป็นหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ อาทิ การเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงและได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึง สะดวก รวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ในพื้นที่ เพื่อให้เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ได้รับการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ล่าช้า และเพื่อให้มีการเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในพื้นที่เป็นไปด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง

อนึ่ง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีความท้าทายสำคัญอันเนื่องมาจากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความห่วงใยต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อดังกล่าวเพราะจะส่งผลกระทบต่อสิทธิและความเป็นอยู่ของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการของรัฐในช่วงการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นอย่างมาก โดยที่ผ่านมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกแถลงการณ์ กสม. เรื่อง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หลายฉบับ อาทิ เรียกร้องให้รัฐบาลจัดตั้งองค์กรที่มีกลไกร่วมกันในการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรค และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์และสิ่งจำเป็นในการป้องกันโรค ให้การดูแลเยียวยาเป็นพิเศษแก่ผู้มีรายได้น้อยและประชาชนกลุ่มเปราะบาง ซึ่งหลายกรณี รัฐได้ปรับปรุงแนวทางหรือมาตรการการดำเนินงานที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะแล้ว

อย่างไรก็ดี การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะบรรลุผลสำเร็จเป็นผลดีแก่ประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมไม่ได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากรัฐบาล องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา ปรากฏว่ารัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวได้ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน สนับสนุนการทำงานเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ทั้งที่เป็นรายกรณีและในเชิงระบบ ด้วยความจริงใจและมุ่งหวังผลประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง ในโอกาสนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงขอขอบคุณรัฐบาล และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ ณ โอกาสนี้

นายวัส ติงสมิตร
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กันยายน 2563

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ 3

นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายวัส ติงสมิตร
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่
เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2563

นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2563

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ 3

(ประกาศแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2562)

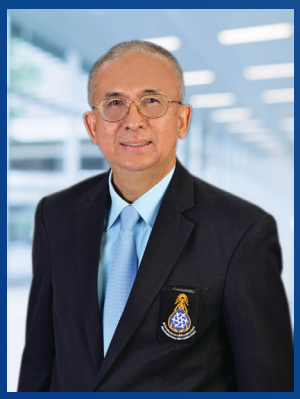

นายสมณ์ พรหมรส
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวอารีวรรณ จตุทอง
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายบุญเกื้อ สมนึก
เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์
รองเลขาธิการ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวอัจฉรา ฉายากุล
รองเลขาธิการ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายอัญญะรัฐ เอ่งฉ้วน
รองเลขาธิการ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางหรรษา บุญรัตน์
ที่ปรึกษาสำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวชุลีพร เดชขำ
ที่ปรึกษาสำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายคมสรรค์ เมธีกุล
ผู้ช่วยเลขาธิการ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พิธีรับโล่รางวัลพระราชทาน
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นรมหิตาเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา
"โครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน"
(Youth Standing Up for Human Rights)
รางวัลชนะเลิศ
000,000 บาท

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

1. ที่มาของรายงานประจำปี

รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จัดทำขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 45 ที่กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่สิ้นปีงบประมาณ ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป สำหรับรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นรายงานผลการปฏิบัติงาน ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2562-30 กันยายน 2563

2. ภาพรวมผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 และ 27 และแผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2565 โดยในรายงานผลการปฏิบัติงานฉบับนี้จะแบ่งผลการดำเนินงานออกเป็น 8 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

2.2 การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

2.3 การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

2.4 การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

2.5 การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

2.6 การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

2.7 การส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

2.8 การบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 จำแนกประเภทบุคลากร ดังนี้

แผนภาพที่ 1 ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคล

ที่มา: สำนักบริหารกลาง สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

ภาพรวมด้านงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับงบประมาณรายจ่ายประจำปี จำนวนทั้งสิ้น 222.5423 ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จำนวน 6.8202 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.16 โดยได้รับจัดสรรงบประมาณใน 3 แผนงานหลัก คือ แผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐาน และแผนงานบูรณาการ

3. ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีการดำเนินงานจำแนกตามหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

3.1 การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 สถิติการรับเรื่องร้องเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีกล่าวอ้างว่ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งสิ้น 465 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 170 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.60 พื้นที่ที่มีการร้องเรียนสูงที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 90 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.35 โดยผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 54.41

3.1.2 ผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนจากรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบคำร้อง และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 387 เรื่อง เป็นเรื่องร้องเรียนที่รับเป็นคำร้อง โดยมีตัวอย่างผลการตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 10 กรณี ดังนี้

- **กรณีที่ 1** สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีการเสียชีวิตของนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร จังหวัดนครนายก
- **กรณีที่ 2** สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และสิทธิในทรัพย์สิน กรณีกล่าวอ้างว่า ถูกเจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัว ตรวจยึดทรัพย์สิน และตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- **กรณีที่ 3** สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีกล่าวอ้างว่า หน่วยงานของรัฐนำแบบจำลองสำหรับประเมินค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมบางประการหลังการทำลายป่าไม้ มาเป็นฐานในการฟ้องร้องดำเนินคดีทางแพ่งเรียกค่าเสียหายโดยไม่เป็นธรรม
- **กรณีที่ 4** สิทธิพลเมืองและสิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่า ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและอาจได้รับผลกระทบไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) และการอนุญาตให้ทำเหมืองแร่ดังกล่าวอาจทำลายทรัพยากรธรรมชาติและกระทบต่อพื้นที่อ่อนไหว
- **กรณีที่ 5** สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่า การเสนอกลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติกระทบต่อสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและกลุ่มชาติพันธุ์
- **กรณีที่ 6** สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่า โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน
- **กรณีที่ 7** สิทธิชุมชน กรณีขอให้ตรวจสอบกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการเหมืองแร่ถ่านหิน จังหวัดเชียงใหม่
- **กรณีที่ 8** สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่าโรงงานน้ำมันปาล์มปล่อยน้ำเสียก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน
- **กรณีที่ 9** การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีในการรับเข้าทำงานกับบริษัทเอกชน
- **กรณีที่ 10** สิทธิแรงงานอันเกี่ยวเนื่องกับความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ กรณีกล่าวอ้างว่า ลูกจ้างรับเหมาค่าแรงไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับสวัสดิการในการทำงาน

3.1.3 การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการ หรือแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนและมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สรุปได้ดังนี้

(1) มาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 131 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิชุมชน โดยเฉพาะการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการการพัฒนาขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน อาทิ กรณีกล่าวอ้างว่าโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน กรณีนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษส่งผลกระทบต่อประชาชน และสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล อาทิ กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัว ตรวจยึดทรัพย์สิน และตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

จากการติดตามผลการดำเนินการพบว่ามาตรการหรือแนวทางที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 131 เรื่อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาและสั่งการให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยุติการติดตาม จำนวน 41 เรื่อง ส่วนใหญ่เนื่องจากเป็นกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานได้ดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว

(2) ผลการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จำแนกเป็นเรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จำนวน 97 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิทธิชุมชน สิทธิในการจัดการที่ดินและสิทธิในสถานะบุคคล อาทิ กรณีหน่วยงานของรัฐออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงทับที่ดินทำกินของราษฎร กรณีพนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานภาครัฐไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน

3.2 การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ซึ่งเป็นการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น ระหว่างวันที่ 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2563 โดยแบ่งการประเมินสถานการณ์เป็น 4 ด้าน ตามขอบเขตสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและประเด็นสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในบริบทประเทศไทย ประกอบด้วย (1) สถานการณ์ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (2) สถานการณ์ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (3) สถานการณ์ของกลุ่มบุคคล เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ สตรีและความเสมอภาคทางเพศ และผู้มีปัญหาสถานะสิทธิ และ (4) สถานการณ์ของประเด็นสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในความห่วงใย และมีการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศที่เป็นการเฉพาะ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ (1) การประเมินสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ (2) การประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับเสรีภาพในชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเรียกร้องทางการเมือง โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนมีนาคม 2563

3.3 การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุง กฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน จำนวน 6 ฉบับ ดังนี้

3.3.1 ข้อเสนอแนะฯ เรื่อง ปัญหาพนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานของรัฐไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน

3.3.2 ข้อเสนอแนะฯ เรื่อง การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะของคนพิการ

3.3.3 ข้อเสนอแนะฯ เรื่อง กรณีผู้สูงอายุ

3.3.4 ข้อเสนอแนะฯ เรื่อง กรณีศึกษา: ผลกระทบด้านการจราจรของโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี

3.3.5 ข้อเสนอแนะฯ เรื่อง การยุติการตั้งครรภ์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

3.3.6 ข้อเสนอแนะฯ เรื่อง หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4 การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่ามีรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยบางส่วนซึ่งไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม และได้ดำเนินการตรวจสอบและชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

3.4.1 คำชี้แจงที่ 2/2562 กรณีรายงานการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2561 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

3.4.2 คำชี้แจงที่ 1/2563 กรณีรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ประจำปี 2562 ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

3.4.3 คำชี้แจงที่ 2/2563 กรณีรายงานสรุปสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ขององค์กรฮิวแมนไรทส์ วอทช์ ประจำปี 2563

3.4.4 คำชี้แจงที่ 3/2563 กรณีรายงานเรื่อง “มีคนจับตาดูอยู่จริง ๆ: ข้อจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกออนไลน์ในประเทศไทย” ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

3.4.5 คำชี้แจงที่ 4/2563 กรณีรายงานด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี 2562 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

3.5 การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย

3.5.1 การจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับงานสิทธิมนุษยชนศึกษาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ในปีที่ผ่านมาได้ทำงานร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา ผู้แทนสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย จำนวน 4 หลักสูตร ได้แก่ (1) หลักสูตรสิทธิมนุษยชนสำหรับนักบริหารระดับสูง (2) หลักสูตรธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (3) หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรม และ (4) หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาพื้นฐาน เพื่อขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ พัฒนาหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาพื้นฐาน โดยจัดทำ “คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ และได้มีข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เรื่อง หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ช่วงชั้น ไปยังคณะรัฐมนตรี และต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2563 เห็นชอบในหลักการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความตระหนักและส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยต่อไป และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับแนวทางดังกล่าวไปพิจารณาใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจต่อไป

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดสัมนาวิชาการ เรื่อง “การเผยแพร่และการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education) ในสังคมไทย เพื่อเผยแพร่และส่งมอบหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัด

การเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังทุกภาคส่วนของสังคมอย่างเป็นระบบ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ กระบวนการยุติธรรม ภาคธุรกิจ ภาคการศึกษา ตลอดจนสื่อมวลชนและภาคประชาสังคม และมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและบริบทของแต่ละภาคส่วนอันจะนำไปสู่การเคารพสิทธิมนุษยชนและตระหนักในสิทธิของผู้อื่น และกลายเป็นวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนที่จะทำให้เกิดสันติสุขในสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน และต่อมาได้จัดฝึกอบรมหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและจัดโครงการขับเคลื่อนที่สำคัญ 2 หลักสูตร ได้แก่ (1) หลักสูตรเสริมสร้างความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับนักบริหารระดับสูง (Human Rights Executive Program: HREP) และ (2) หลักสูตรธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนสำหรับภาคธุรกิจในตลาดทุนไทย

3.5.2 การพัฒนาเครื่องมือเพื่อการสื่อสารและสร้างแหล่งเรียนรู้สิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และบุคลากรด้านการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม ร่วมกันพัฒนาคู่มือวิทยากรกระบวนการด้านสิทธิมนุษยชน โดยการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วม และมุ่งเน้นการทำหน้าที่เป็นผู้ดูแล (Coach) เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการทำหน้าที่เป็น “วิทยากรกระบวนการด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education Facilitators)” เพื่ออำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างจริงจัง และเกิดการเรียนรู้และการคิดอย่างเป็นระบบมากพอที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองได้

3.5.3 การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ในหัวข้อ “สิทธิมนุษยชนกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำโครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน (Youth Standing Up for Human Rights) เพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเท่าทันเรื่องสิทธิมนุษยชน สามารถสร้างเครือข่ายไปยังเพื่อน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หรือผู้นำชุมชนที่ใกล้เคียงได้ โดยคำนึงถึงบริบทของสังคมไทยและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้เยาวชนได้ใช้พลังบวกและความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาร่วมสร้างสังคมแห่งการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยมีกิจกรรมการอบรมให้ความรู้หลักสูตรสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน และการประกวดนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ ตามมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้ชนะเลิศรางวัลที่ 1 ทั้งระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาได้รับโล่รางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา พร้อมเกียรติบัตร

3.5.4 การกระตุ้นและสร้างบุคคลต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights Idol)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ความสำคัญกับการค้นหาสนับสนุน ส่งเสริม และเชิดชูให้มีบุคคลหรือองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้ (1) การมอบรางวัลเกียรติยศ “ผู้อุทิศตนเพื่อสิทธิมนุษยชน” รางวัลบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องประจำปี 2562 เพื่อให้สังคมได้รับรู้ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคคลและองค์กรที่อุทิศตนเพื่อสิทธิมนุษยชนอย่างมุ่งมั่น ตลอดจนเป็นการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ประวัติ ผลงานเพื่อเป็นแบบอย่างและแรงบันดาลใจแก่บุคคลอื่นในสังคม ในงานวันสิทธิมนุษยชนสากล 10 ธันวาคม ประจำปี 2562 (2) การส่งเสริมและมอบรางวัลให้เยาวชนไทยที่มีทักษะด้านการฟัง การคิด การพูด การใช้ภาษาในการโต้สาระวาทีสิทธิมนุษยชนภาษาอังกฤษ ภายใต้โครงการแข่งขันโต้สาระวาทีสิทธิมนุษยชนภาษาอังกฤษ ระดับอุดมศึกษาของปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

3.5.5 การสื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน

เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีการดำเนินโครงการที่สำคัญในการสื่อสารสาธารณะเพื่อสิทธิมนุษยชน อาทิ การจัดทำแถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปยังสาธารณชนอย่างกว้างขวาง และการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ส่งเสริมความรู้สิทธิมนุษยชน ประเภทหนังสือ เรื่อง “สิทธิของเธอ สิทธิของฉัน สิทธิของเรา” และ “คู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” รวมถึงการจัดทำวารสารกฎหมายสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

3.5.6 การติดตาม วิเคราะห์ ให้ข้อเสนอแนะ และเข้าไปมีส่วนร่วมในแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานต่างๆ และจัดทำแผนความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์เน้นการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของภาครัฐและภาคเอกชน โดยการขับเคลื่อนและผลักดันอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน และมีความพยายามขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง อาทิ การผลักดันกลยุทธ์สนับสนุนบทบาทของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชนจนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมผลักดันและขับเคลื่อนการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน รวมถึงส่งเสริมแผนปฏิบัติการหรือกิจกรรมสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) ความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับคณะกรรมาธิการของวุฒิสภาเพื่อขับเคลื่อนประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเชิงนโยบายและขยายผล เรื่อง หลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) ไปยังกลุ่มธุรกิจทุกระดับของประเทศไทย (2) การศึกษาความก้าวหน้าของสิทธิเด็กเพื่อใช้สัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่และขับเคลื่อนกฎหมายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก เพื่อสร้างการรับรู้ถึงความมุ่งมั่นและความสำเร็จของงานด้านสิทธิเด็กในโอกาสครบรอบ 30 ปี ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของประเทศไทย และแนวนโยบายเพื่อยกระดับงานสิทธิเด็กในอนาคต และ (3) โครงการสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นโครงการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ภายใต้แผนบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.5.7 จัดให้มีศูนย์กลางการบูรณาการและการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกับเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาค จึงได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคร่วมกับสถาบันการศึกษา จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย (1) ศูนย์ศึกษาและประสานงานสิทธิมนุษยชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดตั้งร่วมกับคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดตั้งร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (3) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนภาคตะวันออก จัดตั้งร่วมกับคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (4) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนภาคใต้ จัดตั้งร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (5) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนภาคเหนือ จัดตั้งร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (6) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนภาคตะวันตก จัดตั้งร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยมีภารกิจในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน การรับและส่งเรื่องเกี่ยวกับการร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อส่งต่อให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งให้คำแนะนำและประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเบื้องต้น การเฝ้าระวัง และติดตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นเพื่อเสนอประเด็นการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีกิจกรรมความร่วมมือกับศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคที่สำคัญ อาทิ (1) โครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน (Youth Standing Up for Human Rights) (2) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากรกระบวนการ (Training of Trainers) ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา (3) การจัดทำรายงานสถานการณ์ปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน

จากโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (4) การส่งเสริมรณรงค์ด้านสิทธิมนุษยชนร่วมกับเยาวชนในพื้นที่ โรงเรียนเครือข่ายสิทธิมนุษยชน และเครือข่ายด้านการศึกษาทางเลือก (5) การสร้างพื้นที่เรียนรู้และพัฒนาทักษะให้แก่นักศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาและร่วมสร้างสังคมแห่งการเคารพสิทธิมนุษยชน และ (6) การจัดเวทีเสวนาวิชาการด้านสิทธิมนุษยชนในบริบทที่สังคมไทยให้ความสนใจ เช่น การคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเด็นสิ่งแวดล้อม หลังยุคโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กับการพัฒนาที่ยั่งยืน และข้อเสนอเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติและสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ เป็นต้น และมีการเตรียมการขยายผลให้สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถเป็นกลไกในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย (1) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (2) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (3) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (4) มหาวิทยาลัยพะเยา (5) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และ (6) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

3.6 การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับบุคคล หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนในการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้และพัฒนาความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชนรวมตลอดทั้งการให้ความช่วยเหลือหรือเยียวยาแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับสถาบันวิจัยและการพัฒนา (Thailand Development Research Institution: TDRI) ได้ร่วมกันศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน ภายใต้แผนบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม จำนวน 1 เรื่อง คือ รายงานผลการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ขับเคลื่อนผลงานการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชนให้องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนประชาชนทั่วไปที่สนใจ รับทราบและนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ จำนวน 1 เรื่อง คือ “ความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560”

3.7 การส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ประกอบด้วย

3.7.1 ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนต่างประเทศ

ภายใต้กรอบความร่วมมือ 3 กรอบ ได้แก่ กรอบความร่วมมือกับพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (GANHRI) กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APF) และกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEANF) โดยการเข้าร่วมประชุมตามกรอบความร่วมมือระดับต่าง ๆ อาทิ การประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ 16 ซึ่งหารือเกี่ยวกับการพิจารณาร่างแนวปฏิบัติของ SEANF ว่าด้วยการป้องกันการทรมาน เป็นต้น

3.7.2 ความร่วมมือกับองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนอื่น

ได้แก่ ความร่วมมือกับหน่วยงานของสหประชาชาติ ซึ่งมีการประชุมหารือ/ประชุมเชิงปฏิบัติการ เช่น การประชุมหารือระดับภูมิภาคว่าด้วยบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ฯลฯ ความร่วมมือกับคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) มีการประชุมจำนวน 4 ครั้ง เช่น การประชุมหารือว่าด้วยการทำให้สิทธิในการพัฒนาเกิดผลในทางปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างประชาคมอาเซียน การประชุมหารือระดับภูมิภาคว่าด้วยการขับเคลื่อนสิทธิของคนพิการในประชาคมอาเซียน ฯลฯ ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและหน่วยงานภาครัฐของต่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ มีการประชุม/สัมมนาที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเข้าร่วมจำนวน 4 ครั้ง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคเรื่องการติดตามด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อการจัดทำรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน เป็นต้น

3.7.3 ผลการดำเนินการตามพันธกรณีและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำรายงานคู่ขนานเสนอต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศที่ได้รับการจัดตั้งตามสนธิสัญญา จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ (1) รายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: CERD) และ (2) รายงานคู่ขนานตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) ฉบับที่ 2

3.7.4 ผลงานสำคัญอื่น ๆ ในการดำเนินงานต่างประเทศ เนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ จึงได้เร่งปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อขอทบทวนสถานะ (re-accreditation) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถูกปรับลดสถานะจาก “A” เป็น “B” และส่งเรื่องเพื่อขอรับการพิจารณาประเมินสถานะไปยังฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation: SCA) แต่การประชุมเพื่อพิจารณาประเมินสถานะมีความจำเป็นที่จะต้องเลื่อนออกไป เนื่องจากปัญหาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

3.8 การบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร

3.8.1 การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคใต้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีมติให้จัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคใต้” ณ จังหวัดสงขลา เป็นส่วนราชการในภูมิภาคพื้นที่นำร่อง เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงกลไกการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้โดยง่าย ซึ่งสอดคล้องตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอันจะช่วยสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคใต้ มีพื้นที่รับผิดชอบในเขต 14 จังหวัดภาคใต้ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต ระนองสุราษฎร์ธานี ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา สงขลา และจังหวัดสตูล มีหน้าที่รับผิดชอบ 3 ภารกิจหลัก ได้แก่ (1) ภารกิจด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (2) ภารกิจด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และ (3) ภารกิจด้านการเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในภูมิภาคมีหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล

3.8.2 การพัฒนาองค์กรที่ยึดมั่นคุณธรรมและความโปร่งใส

1) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้ารับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปี ตามแนวทางของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่สะท้อนการดำเนินงานที่มีคุณธรรมและความโปร่งใส อาทิ การปฏิบัติหน้าที่ การใช้งบประมาณ การใช้อำนาจ การใช้ทรัพย์สิน การป้องกันปัญหาการทุจริต และการเปิดเผยข้อมูลบนเว็บไซต์สำนักงาน ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับคะแนนการประเมิน 94.06 คะแนน ระดับผลการประเมินในระดับ A โดยมีคะแนนเป็นลำดับที่ 1 ของประเภทองค์กรอิสระ 5 หน่วยงาน

2) การจัดการความรู้ในองค์กร สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการพัฒนาสำนักงานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กร และแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดการความรู้ และผลักดันให้เกิดการจัดการความรู้ในองค์กร เช่น กิจกรรมสร้างพื้นที่เรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดทำคลังความรู้และระบบฐานข้อมูล เป็นต้น

3) ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน ห้องสมุดเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมความรู้และความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน โดยคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกและเพิ่มช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยและต่างประเทศต่อสาธารณชนอย่างทั่วถึง จึงได้เปิดให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์

เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกรวดเร็วไม่มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึง และสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งถือเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และตอบโจทย์ยุคดิจิทัลและนโยบายไทยแลนด์ 4.0

4) หอจดหมายเหตุสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีนโยบายในการจัดตั้งหอจดหมายเหตุสิทธิมนุษยชน เพื่อรวบรวมและเก็บรักษาเอกสารด้านสิทธิมนุษยชนที่แสดงถึงข้อมูลประวัติความเป็นมาและหลักฐานการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหลักวิชาชีพจดหมายเหตุและเป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อแสดงให้เห็นความมีธรรมาภิบาล รวมทั้งให้บริการและเผยแพร่เอกสารจดหมายเหตุซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ขององค์กรที่นำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย ให้แก่บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและประชาชนทั่วไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.8.3 การพัฒนาบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตามภารกิจด้านการพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สามารถรองรับการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีผลการดำเนินการดังนี้ (1) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรใหม่ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย บทบาทหน้าที่ และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2) การดำเนินการฝึกอบรมบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวนทั้งสิ้น 4 หลักสูตร ประกอบด้วย (2.1) หลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ (2.2) หลักสูตรบุคลากรใหม่ (2.3) หลักสูตรกฎหมายปกครอง และ (2.4) หลักสูตรกฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิแรงงานในภาคธุรกิจ (3) การพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากร และเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นของบุคลากรระดับบริหาร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้จัดส่งบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก จำนวน 29 โครงการ/หลักสูตร

3.8.4 การจัดทำแนวปฏิบัติในการรับส่งเรื่องระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการทำงานร่วมมือกันขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญทั้งห้าองค์กร ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้ริเริ่มให้มีการจัดทำแนวปฏิบัติในการรับส่งเรื่องระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับส่งเรื่องที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน โดยมอบให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้จัดทำประกาศฉบับสมบูรณ์ให้ประธานกรรมการขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญทั้งห้าองค์กรพิจารณาลงนาม ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2563 เป็นต้นมา

3.8.5 การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร (ICT)

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการให้บริการสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้แก่ (1) การปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการรวบรวมและบริการสารสนเทศด้านสิทธิมนุษยชนและระบบฐานข้อมูลเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชน (2) การจัดหาครุภัณฑ์เพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (3) การให้บริการสารสนเทศด้านสิทธิมนุษยชน ระบบการรับเรื่องร้องเรียนและข้อมูลข่าวสาร ผ่านเว็บไซต์ (4) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น การเช่าบริการโปรแกรม Zoom Video Conference เพื่อรองรับภารกิจการประชุมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ และ (5) การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลด้วยเลขบัตรประชาชนร่วมกับกรมการปกครองเพื่อยกระดับการบริการประชาชนด้านสิทธิมนุษยชน

4. การวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานตามกรอบแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน และเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ (1) ภารกิจด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (2) ภารกิจด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และ (3) ภารกิจด้านการเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชนอย่างมีคุณภาพ มีการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพมาอย่างต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ประเมินผลการปฏิบัติงานตามกรอบแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) โดยการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการและกำหนดตัวชี้วัดที่สามารถบ่งชี้ความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ครอบคลุมภารกิจตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งมีการแบ่งกรอบการประเมินผลออกเป็น 2 มิติ คือ มิติภายนอก และมิติภายใน ดังนี้

4.1 มิติภายนอก ประกอบด้วย

4.1.1 การประเมินประสิทธิผล คือ การประเมินการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงานหน้าที่และอำนาจ อาทิ ร้อยละความสำเร็จของการให้ความเห็นด้านกฎหมาย ร้อยละของรายงานผลการตรวจสอบที่มีการตอบสนองต่อข้อเสนอแนะหรือมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ระดับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมความร่วมมือกับเครือข่ายระดับภาคในการส่งเสริมหรือคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ร้อยละความสำเร็จของการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศและการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม ระดับความสำเร็จของการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ประจำปี 2562 ระดับความสำเร็จขององค์ความรู้จากงานศึกษาวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือแก้ปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงาน

4.1.2 การประเมินคุณภาพการให้บริการ คือ ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อาทิ ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

4.2 มิติภายใน ประกอบด้วย

4.2.1 การประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน คือ การประเมินผลความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

4.2.2 การพัฒนาองค์กร คือ การประเมินการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้า ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรอย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีการประเมินความสำเร็จในการสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge Management: KM)

5. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 จากการดำเนินการดังกล่าวพบว่ามีปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 ด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

5.1.1 หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

อันไม่สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหลักการปารีส[1]

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (4) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (4) และมาตรา 44 บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เคยแสดงความกังวลต่อคณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญในขณะนั้นว่า บทบัญญัติดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหลักการปารีส

ต่อมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการเข้ารับการประเมินเพื่อทบทวนสถานะ (re-accreditation) กับคณะอนุกรรมาธิการประเมินสถานะ[2] (Sub-Committee on Accreditation: SCA) ของกรอบความร่วมมือกับพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชน (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) ซึ่งได้รับข้อสังเกตจากเครือข่ายองค์กรทั้งในประเทศและระหว่างประเทศว่าหน้าที่และอำนาจดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักการปารีสที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งที่อาจเกิดขึ้นจริงหรือที่เป็นการรับรู้ (actual or perceived impact on independence) ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการประสานความร่วมมือในระดับต่าง ๆ ทั้งกับฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารเพื่อยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาให้การสนับสนุนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยให้ยกเลิกบทบัญญัติในมาตรา 247 (4) ในโอกาสแรก ทั้งนี้ อาจพิจารณาให้การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการหรือแยกพิจารณาแก้ไขเฉพาะมาตรานี้ รวมถึงการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 โดยยกเลิกบทบัญญัติในมาตรา 26 (4) และมาตรา 44 เพื่อให้สอดคล้องกัน

5.1.2 ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ในกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรดำเนินการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทในด้านสิทธิมนุษยชน

เดิมพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ระหว่างการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคู่กรณีเพื่อให้ปัญหาตามคำร้องเรียนสามารถยุติลงได้ ซึ่งเป็นการกำหนดที่สอดคล้องกับหลักการสากลที่ได้กำหนดหลักการเพิ่มเติมว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีอำนาจกึ่งตุลาการในการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนประการหนึ่ง คือ แสวงหาแนวทางยุติปัญหาอย่างฉันมิตรผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ย

แต่ปัจจุบันพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มิได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคณะกรรมการไว้ ทำให้คณะกรรมการไม่สามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคู่กรณีได้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการได้พยายามผลักดันให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 เพื่อให้มีการบัญญัติหน้าที่และอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคณะกรรมการไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ให้ชัดเจน โดยได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจในการไกล่เกลี่ยของคณะกรรมการต่อประธานคณะกรรมาธิการกิจการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา เพื่อช่วยพิจารณาผลักดันให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ในประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้ ตามหนังสือคณะกรรมการ

---

[1] ชื่ออย่างเป็นทางการคือ หลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Principles Relating to National Human Rights Institutions)

[2] เป็นคณะอนุกรรมการภายใต้กรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) ซึ่งได้พิจารณาปรับลดสถานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศไทยจากสถานะ A เป็น B เมื่อเดือนมกราคม 2559

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม 0008/77 ลงวันที่ 17 กันยายน 2563 รวมทั้งคณะกรรมการได้พิจารณาเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประเด็นหนึ่ง คือการบัญญัติหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 เพื่อให้การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจคณะกรรมการในการตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้าตามมาตรา 247 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมาตรา 26 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักสากล ทั้งนี้ ตามหนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม 0008/14 ลงวันที่ 28 มกราคม 2564

ข้อเสนอแนะ รัฐสภาและคณะรัฐมนตรีควรเร่งรัดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่คณะกรรมการได้เสนอเพื่อให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท อันจะทำให้คณะกรรมการสามารถทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ล่าช้าและสอดคล้องกับหลักสากลต่อไป

5.2 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิบัติตามหน้าที่ของข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (2) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 43 วรรคหนึ่ง กำหนดว่าเมื่อได้รับรายงานดังกล่าว ให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีไม่อาจดำเนินการได้ หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ต้องแจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรับทราบ

ในทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยที่ผ่านมา รวมถึงในรายงานปี 2562 คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้แจ้งความเห็นต่อรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นการให้ความเห็นและคำอธิบายเกี่ยวกับการดำเนินการและผลดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ๆ มากกว่าการแจ้งผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย หรือเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลา

ข้อเสนอแนะ คณะรัฐมนตรีควรกำชับให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญในการพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยแล้วแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบ ตามที่รับรองไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 43 รวมทั้งสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น (งบประมาณ เทคโนโลยีดิจิทัลหรืออื่นใดการถ่ายทอดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว ฯลฯ) ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับจัดเก็บและเรียกใช้ข้อมูลเพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ฯ เช่นเดียวกับระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) หรือระบบอื่นที่คล้ายกัน

5.3 ข้อจำกัดด้านการปฏิบัติงานในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และผลกระทบจากมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ทั่วโลกต่างประสบปัญหาและได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับผลกระทบโดยตรงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อาทิ การสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ และการขับเคลื่อนผลจากการเข้าร่วมประชุมตามกรอบความร่วมมือ

ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการประชุมได้ถูกเลื่อนออกไป การลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการจัดกิจกรรมที่ต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ซึ่งหากวิธีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวข้างต้นใช้รูปแบบการประชุม สัมมนา การฝึกอบรมแบบห้องเรียน การลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะรัฐบาลจำกัดการรวมกันของคนจำนวนมาก จึงมีมาตรการในการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) นอกจากนี้ ภารกิจสำคัญในการเฝ้าระวังและจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์ ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบด้วย เพราะการได้รับรายงานข้อมูลหรือการชี้แจงการดำเนินงานจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนก็ล่าช้า เนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวเช่นกัน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน ควบคู่กับการคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม จึงได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทบทวนและปรับแผนการปฏิบัติงาน และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายให้บรรลุผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติการประจำปี อาทิ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การประกาศสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง มาตรการรองรับการบริการประชาชนในการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การประกาศมาตรการในการปฏิบัติงานที่บ้านพัก การปรับวิธีการประชุม สัมมนา การฝึกอบรมในสถานที่แบบปิดเปลี่ยนเป็นรูปแบบออนไลน์ เพื่อเป็นการป้องกันและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ คณะรัฐมนตรี ควรพิจารณาสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น ได้แก่ งบประมาณ เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมและจำเป็น เพื่อให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและหน่วยงานดังกล่าว สามารถดำเนินการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล และฐานข้อมูลด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้ครบถ้วน รอบด้าน ทันต่อสถานการณ์ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลการดำเนินการดังกล่าวในเชิงโครงสร้าง กระบวนการบริหารจัดการ และผลการดำเนินการทั้งในระดับผลผลิต (output) ผลลัพธ์ (outcome) รวมถึงผลกระทบ (impact) อันจะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ ทั้งยังเป็นการพัฒนาคุณภาพและความน่าเชื่อถือของรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยด้วย

Executive Summary

Annual Report of the National Human Rights Commission of Thailand Fiscal Year 2020

1. Background

The annual report of the National Human Rights Commission of Thailand (NHRCT) for fiscal year of 2020 is undertaken in accordance with the Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017), Section 45. The Act mandates the NHRCT to prepare and present the annual report to the Cabinet and the Parliament within one hundred and eighty days after the end of fiscal year. The report must be composed of, at least, problems and obstacles encountered in undertaking the duties including recommendations for further actions, and then be disseminated to the general public. The annual report for fiscal year 2020 contains the activities of the NHRCT between 1 October 2019 and 30 September 2020.

2. Overall performances in the year 2020

The NHRCT has the duties and powers to promote and protect human rights as prescribed in the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), Section 247 and the Organic Act on the National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017), Section 26 and Section 27. The activities were also undertaken in accordance with the Strategic Plan, B.E. 2560-2565 (2017-2022), which can be categorized the following:

2.1 to examine cases of complaints related to alleged human rights violations, then prepare reports with recommendations on appropriate measures or guidelines to prevent recurring situations and redress of human rights violation, if found;

2.2 to prepare the annual report assessing Thailand's human rights situations;

The NHRCT staff members can be categorized as following:

Figure 1: the NHRCT staff

As of 30 September 2020

2.3 to recommend measures or guidelines for the promotion or protection of human rights within the country, including amendment and improvement of laws and other regulations to comply with international human rights standards;
2.4 to examine and correct facts where there is an incorrect or unfair report regarding situations of human rights in the country;
2.5 to raise public awareness regarding the respect for human rights;
2.6 to study or conduct researches in the field of human rights;
2.7 to promote human rights cooperation internationally;
2.8 to ensure efficient office administration and organizational development.

Budget in 2020 The NHRCT received a total budget of 222.5423 million THB for fiscal year 2020, an increase of 3.16% or 6.8202 million THB from the previous fiscal year. The annual budget was allocated into 3 major works: office administration, regular work-plan, and integration work-plan (projects).

3. Summary of major activities in 2020

In fiscal year 2020, the NHRCT has accomplished major activities which can be summarized as following:

3.1 Examination of cases regarding alleged human rights violations

3.1.1 Statistics on complaints

The NHRCT received a total of 465 complaints for alleged human rights violations in the 2020 fiscal year; and 170 cases or 36.60% were concerned with the rights in the justice system. Most petitions (90) were from the northeastern region; and majority of complainants with the total of 253 people (54.41%) were male.

3.1.2 Human rights investigation and reports

The number of 387 admissible cases were investigated and reported. In the annual report, ten major complete cases were exemplified as follows:

- **Case 1** related to the right to life and bodily integrity in the case of the death of a student in military preparation school in Nakhon Nayok Province;
- **Case 2** related to the right to a fair trial, the right to life and bodily integrity, and the right to property in the case of an allegation made to a military personnel who detained a victim. His properties were investigated and confiscated, and his DNA sample was collected unlawfully;
- **Case 3** related to the right to a fair trial in the case of an allegation made to a government agency that used a model for environmental damage assessment after deforestation as a base for unfair damage charges in a civil trial;
- **Case 4** related to the civil right and the right of community in the case of an allegation that the right to participation of people who may be affected by the issuance of the industrial limestone mining license (for construction industry) was neglected. There was no consultation and the permission to conduct mining may severely affect the environmentally sensitive areas;
- **Case 5** related to the community right in the case of allegation that the proposal of the authority to register Kaeng Krachan Forest Complex as a World Natural Heritage site may affect the way of living of ethnic community living in the forest;
- **Case 6** related to the community right in the case of allegation that the construction of the coastal protection dam may affect the environment and the community;

- **Case 7** related to the community right in the case of the objection of the public hearing process for the coal mining project in Chiang Mai Province;
- **Case 8** related to the community right in the case of allegation made to a palm oil factory that they released waste water which affected the community and the environment;
- **Case 9** related to the discrimination against people living with HIV positive in the case of allegation made to a private company concerning its recruitment policy;
- **Case 10** related to the labour right in the case of allegation that the contract employees in state agencies were unfairly treated in terms of their welfare.

3.1.3 Recommendations made to the government and others including the monitoring of their compliance

The NHRCT made a number of different recommendations as mandated by law, and the responses to such recommendations can be summarized as follows:

(1) Concerning recommendations to prevent or to correct the situation of human rights violation, the majority of 131 cases was related to the community right, especially the participation in the large development projects which affected people and communities. However, the measures to prevent recurring situations such as a case of ill-treatments by officers were also made to relevant authorities.

In fiscal year of 2020, the NHRCT resolved, after monitoring their compliance, that 41 cases were close as the authorities concerned fully or substantively complied with the recommendations.

(2) Concerning recommendations for human rights promotion and protection in forms of measures or guidelines to 97 cases, they were related to, for example, the promotion of the community right, the conflicts of land management, the equal treatment in employment.

3.2 The preparation of the annual report assessing Thailand's human rights situations

Annually, the NHRCT is mandated to prepare a report assessing the overall human rights situations of the country according to the year calendar between January 1 and December 31. The report will cover the situations of (1) civil and political rights; (2) economic, social, and cultural rights; (3) groups of people such as children, the elderly, the disabled, women, LGBTQI and gender equality, stateless people and people encountering legal status problems; and (4) specific situations of human rights concerns. In the year 2020, two additional issues were reported which were human rights situations related to (1) the pandemic of Coronavirus 2019 (COVID-19), and (2) the political demonstration including freedoms of expression and assembly. The report will be presented to the Cabinet and the Parliament in March 2020.

3.3 Recommendations on measures or guidelines for the promotion and protection of human rights

In the 2020 fiscal year, the NHRCT prepared six recommendations on major human rights issues by proposing measures or guidelines for the promotion and protection of human rights, including amendment and improvement of laws, rules, regulations, or orders to ensure the conformity with human rights principle, as follows:

3.3.1 Recommendation on the issue of unfair treatment in the workplace of government independent contractor;

3.3.2 Recommendation on the accessibility to public transportation system for people with disabilities;

3.3.3 Recommendation on the case of the elderly;

3.3.4 Recommendation on the case study of the traffic impact from the pink-line sky train construction project (between Khae Rai and Min Buri);

3.3.5 Recommendation on the amendment of the legislation related to the termination of pregnancy in accordance with human rights principle;

3.3.6 Recommendation on the implementation of human rights education curriculum for various target groups and the human rights study guidelines for basic education.

3.4 Explanation and factual report in case where there is an incorrect or unfair report on the human rights situation in Thailand

In the 2020 fiscal year, the NHRCT found that there were a number of incorrect or unfair reports on the human rights situation in Thailand, whereby, the NHRCT undertook an examination to provide clarification to the public in five statements as follows:

3.4.1 Statement no. 2/2019 concerning Country Reports on Human Rights Practices 2018 of the U.S. Department of State;

3.4.2 Statement no. 1/2020 concerning the 2019 Review of Human Rights in Asia-Pacific of Amnesty International;

3.4.3 Statement no. 2/2020 concerning the World Report (Thailand's Events of 2019) by Human Rights Watch;

3.4.4 Statement no. 3/2020 concerning Amnesty International's report, titled "They are always watching: Restrictions on freedom of expression online in Thailand.";

3.4.5 Statement no. 4/2020 concerning Country Reports on Human Rights Practices 2019 of the U.S. Department of State.

3.5 Awareness raising of all sectors of society on the importance of human rights, includes:

3.5.1 The Production of human rights education courses for diverse target groups

The NHRCT has continuously placed importance on the work of human rights education by cooperating with experts in the field of human rights education, representatives from higher education institutes, and representatives from relevant agencies and launched four human rights education courses for diverse target groups last year. The 4 courses are: (1) human rights education course for high-level administrators; (2) business and human rights course; (3) fundamental human rights education course in the justice system; and (4) fundamental human rights education course. In driving forward the work of human rights education in fiscal year of 2020, the NHRCT, together with the Ministry of Education, developed the human rights education curriculum and a handbook on human rights learning tool for basic education program to promote learning and awareness raising on the importance of human rights in a systematic manner. The NHRCT also rendered its recommendation to promote human rights on the human rights education curriculum for diverse target groups, including the handbook on human rights learning tool for 5 basic educational levels to the Cabinet. **On 26 May 2020, the Cabinet approved and encouraged related agencies to adopt the NHRCT's recommendation for human rights promotion (the human rights education curriculum for diverse target groups and the handbook on human rights learning tool for basic education program) to raise awareness and promote respect for human rights in Thai society and to properly utilize it in accordance with their duties and powers.**

Furthermore, the NHRCT hosted the seminar on "Advancing Human Rights Education in Thai Society" to disseminate and handover "Human Rights Education Training Modules" to diverse target groups, including the "Handbook on Human Rights Learning Tool" for basic education program to government agencies, private sector, educational sector and civil society with the aim to develop an educational curriculum that comply with human rights principles and the context of different sectors, which will lead to a culture of respect for human rights and sustainable peace in Thai society. The NHRCT also organized a seminar on human rights education curriculum for various target groups and two other important advancement projects, which are (1) the Human rights Executive Program (HREP) and (2) the Business and Human

rights Course for Business Sector in Thailand's Capital Market.

3.5.2 Tools development for communication and the establishment of learning centers for human rights

The NHRCT collaborated with Ministry of Education, educational personnel from both private and public sectors, educational institutions, and civil society sector to develop a guideline for human rights facilitators by designing the learning process to increase the learners' interest and participation and the role of facilitators to play a coaching role to create the human rights learning atmosphere. This was in line with the role of "Human Rights Education Facilitators" with the aims to facilitate and motivate the learners for active opinion sharing, to create systematic learning and thinking processes that would improve their own capability.

3.5.3 Learning process enhancement through human rights promotion innovation in the topic of "Human Rights and the Coronavirus 2019 (COVID-19) Pandemic"

The NHRCT organized the Youth Standing Up for Human Rights project to promote the respect for human rights, to ensure accurate knowledge and understanding for young generation and to support the networking of youths among their friends, teachers, parents, or the nearby community leaders, taking into consideration the context of Thai society as well as the situation of the Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic. This activity was important to encourage youth to drive the work on promoting respect for human rights using their positive energy and information technology knowledge. The project provided a basic knowledge course on human rights for project participants and contested ideas and plans to produce innovations promoting respect for human rights under the theme "Human Rights and the COVID-19 Pandemic". The winners for secondary level and university level both received a royal award from Her Royal Highness Princess Bajrakitiyabha Narendiradebyavati Kromluangrajasarinisiribajra Mahavajrarajadhita along with a certificate.

3.5.4 The creation of human rights role model (Human Rights Idol)

The NHRCT attached great importance to search, promote, and uphold human rights role models, both individuals or organizations. For the fiscal year 2020, the activities included: (1) selecting and naming individuals and organizations with outstanding work on human rights promotion and protection to receive the "NHRCT Human Rights Award 2019"; (2) organizing the Human Rights Debate Competition in English language for University Students Program for fiscal year 2020. The awardees and the winners would receive their respective awards on the Human Rights Day to be annually organized by the NHRCT to observe the adoption of the Universal Declaration on Human Rights.

3.5.5 Public communication to establish human rights culture

Throughout the year, the NHRCT had constant public communication for human rights to establish the respect for human rights culture. The forms of communication included the issuance of the NHRCT's statements related to important human rights situations to the public, the production of human rights promotion publications, including a book titled "Your Rights, My Rights, Our Rights" and "Human Rights Education Handbook for State Officials in the Southern Border Provinces Area", and the issuance of the NHRCT human rights laws journal.

3.5.6 Follow-up, analyzing, giving recommendation, and participating in the strategic plan, action plans, or activities related to the promotion of human rights in various agencies, and initiating cooperation plans with other agencies

A strategy in the NHRCT Strategic Plan was to focus on supporting structural changes, both in public and private sectors, to prevent and solve human rights issues in a systematic manner. For example, the NHRCT fully and constantly promoted strategic plan to support the role of businesses in respecting human rights. In the fiscal year 2020, some of important projects included: (1) the collaboration between the NHRCT and the Senate Committee to advance the topic of business and human rights in terms of policy and to expand on the United Nation Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) to all levels of business groups in Thailand; (2) the study of the advancement of children's rights on the occasion of the 30th anniversary of the Convention on the Rights of the Child in Thailand, submitting policy recommendations from the study and academic seminars to advance children's rights activities in the future; and (3) projects to strengthen human rights culture in the southern border provinces.

3.5.7 The establishment of integrated learning centers for human rights

The NHRCT strengthened and expanded its networks with academic institutions in all parts of the country. In fiscal year 2020, the NHRCT established the Regional Center for Human Rights Study and Coordination at 6 local educational institutions namely (1) the Southern Border Provinces Regional Center for Human Rights Study and Coordination at Faculty of Political Sciences, Prince of Songkhla University, Pattani Campus; (2) the North Eastern Regional Center for Human Rights Study and Coordination at Faculty of Law, Khon Kean University; (3) the Eastern Regional Center for Human Rights Study and Coordination at Faculty of Political Sciences and the Faculty or Law, Burapa University; (4) the Southern Regional Center for Human Rights Study and Coordination at Faculty of Law, Suratthani Rajabhat University; (5) the Northern Regional Center for Human Rights Study and Coordination at Faculty of Law, Chiang Mai University; and (6) the Western Regional Center for Human Rights Study and Coordination at Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University. These centers have missions to promote knowledge and understandings on human rights, to receive complaints relating to human rights violation and transmit them to the NHRCT Office, to provide advice and coordinate with relevant agencies to take initial steps toward the protection of human rights, to monitor and follow up on situations or incidents relating to human rights, as well as to gather and analyze data for further human rights research study.

In addition, the highlight activities in collaboration with the Regional Center for Human Rights Study and Coordination were (1) the Youth Standing Up for Human Rights project; (2) the Training of Trainers in Human Rights Education Workshop; (3) the preparation of a report on the situation, human rights impacts from the Eastern Economic Corridor (EEC) Development Project; (4) the projects on human rights campaign with local youths, schools and alternative education network; (5) the creation of space for students to develop their learning and skills for human rights education; and (6) the academic forum on the human rights issues in Thai society including the protection of human rights defenders in the Northeastern region, the impacts of COVID-19 and sustainable development. The expansion of Regional Centers for Human Rights Study and Coordination were planned to cover six other higher education institutions at Kanchanaburi, Ubon Ratchathani, Chantaburi, Phayao, Yala and Phuket in 2022.

3.6 Human rights study and research

As prescribed by law, the NHRCT has duties and powers to promote, support, and cooperate with individuals, state and private agencies in a study, research, and dissemination of knowledge and capacity development in the field of human rights, including the provision of assistance or remedy to persons affected by human rights violation. In the fiscal year 2020, the NHRCT together with Thailand Development Research Institution (TDRI) conducted human rights study and research under the integrated research and innovation plan. The topics covered the issues concerning natural resources management and sustainable environment. The chronic problem related to community rights and their local natural resources was also studied under the topic "The Relationship between Community Rights and Natural Resources and Environment under the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2017".

3.7 The promotion of international human rights cooperation and coordination

3.7.1 Cooperation with other national human rights institutions

The cooperation between the NHRCT and other national human rights institutions continued, namely the Global Alliances of National Human Rights Institutions (GANHRI), the Asia-Pacific Forum of national human rights institutions (APF), and the South East Asia National Human Rights Institutions Forum (SEANF). Activities included meetings and seminars to share experiences and to discuss the issues of mutual concern such as the prevention of torture in South East Asia region.

3.7.2 Cooperation with UN, international and civil society organizations

The NRHCT cooperated with United Nations agencies through its participation in meetings and workshops on several topics, especially the role of national human rights institutions. As for the framework of cooperation with the ASEAN Inter-governmental Commission on Human Rights (AICHR), the NHRCT together with members of SEANF participated in different meetings to discuss the human rights issues of common concern such the right to development, the right of people with disabilities. The NHRCT also cooperated with foreign government agencies, international and civil society organizations, participating in four workshops including the regional workshop on human rights monitoring for the preparation of human rights situation assessment report.

3.7.3 Monitoring the government's implementation of international human rights standards and obligations

In 2020, the NHRCT submitted two parallel reports to the UN treaty bodies, namely (1) parallel report on Thailand's implementation in compliance with the Convention on the Elimination of Racial Discrimination (CERD) and (2) parallel report on Thailand's implementation in compliance with the Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT).

3.7.4 Application for GANHRI re-accreditation process

The NHRCT attached importance to fully participate as an independent national human rights institution in international fora. As all the concerns of the Sub-Committee on Accreditation (SCA) under GANHRI were addressed, in 2021 the NHRCT submitted application for re-accreditation to the secretariat of the SCA. Due to the situation of Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic, the SCA meeting for the accreditation review was postponed to December.

3.8 Management and organization development

3.8.1 Establishing the regional office in the South

The NHRCT resolved to establish "the Southern Regional Office of National Human Rights Commission of Thailand" in Songkhla province to be the pilot regional office, to increase the efficiency in enhancing public accessibility to the NHRCT. The Southern regional office function would have the mandate to cover 14 Southern provinces, which are: Krabi, Chumphon, Nakhon Si Thammarat, Phang-nga, Phuket, Ranong, Surat Thani, Trang, Narathiwat, Pattani, Phatthalung, Yala, Songkhla, and Satun. The functions of the regional office include: (1) human rights promotion; (2) human rights protection; and (3) monitoring the human rights situation, which are human rights guarantees for the people in the region.

3.8.2 Affirming integrity and transparency

1) The Office of National Human Rights Commission of Thailand participated in the annual integrity and transparency assessment for state agencies, according to the guideline of the Office of National Anti-Corruption Commission (NACC). Among criteria for the assessment, they included the agency's performance, budget spending, the means to exercise of power, the use of property, corruption prevention, and information accessibility. In fiscal year 2020, the office of NHRCT received 94.06 points from the assessment, an A-rank with the highest score when compare with 5 Constitutional independent organizations.

2) The Office of the NHRCT intended to become a learning organization by means of knowledge management. An administrative committee was; therefore, appointed to serve the purpose, organizing series of activities such as creating informal learning space, self-learning education, and organizing knowledge archive and database system, etc.

3) The NHRCT's Human Rights Information Center is one of Thailand's specialized libraries for human rights as the NHRCT values the promotion of human rights knowledge and understanding to the general public. It aims to facilitate the accessibility to human rights resources, open to the public both domestic and international. Therefore, the 24-hour online channel to access the information without limitation was created, which also served the purpose of preventing the spreading of Coronavirus 2019 (COVID-19), as well as the needs of the digital age and the Thailand 4.0 policy.

4) The Office of NHRCT had policy to establish a human rights archive to gather and preserve human rights historical documents related to the establishment and the operations of the NHRCT and the Office. The materials will be collected according to the professional archival principles and the international standards. It aims to demonstrate good governance, to provide services and distribution of the archived documents to benefit towards education, research, and analysis of human rights within the country.

3.8.3 Personnel development

Following the personnel development plan to improve the potential of its personnel, the Office of the NHRCT organized a number of activities including training courses for officers and new staff members. The subjects of training varied from administration skills to human rights knowledge organized by the Office of the NHRCT and other institutions.

3.8.4 Cooperation with other constitutional independent organizations

The NHRCT placed importance on the integrated collaboration among the 5 constitutional independent organizations, namely; the Election Commission of Thailand, the National Anti-Corruption Commission, the State Audit Committee, the Ombudsman, and The National Human Rights Commission of Thailand.

Thus, the NHRCT took the initiative to draft the guideline for transferring cases between the constitutional independent organizations, to set clear rules and procedures in transferring cases, to help each organization to operate efficiently, and to reduce redundancy. The Office of the NHRCT was assigned to prepare the final draft to be considered and signed by the Chairperson of each organization. The guideline was announced in the Royal Thai Government Gazette and became effective on 1 August 2020 onwards.

3.8.5 Progress on the information and communications technology (ICT)

The Office of the NHRCT has implemented the information and communications technology (ICT) master plan to strengthen its ICT capability to provide operational supports and services to the Office of the NHRCT in the following areas: (1) improving information system to collect and provide services on human rights and human rights network database system; (2) procuring durable supplies to support officer's operations; (3) providing services on human rights information, complaints handling system, and general information through website; (4) developing the ICT performance by renting services from the Zoom Video Conference program to support both domestic and international meetings, particularly during the COVID 19 pandemic; and (5) integrating data link with the national identification card by partnering with the Department of Provincial Administration to increase public services on human rights.

4. Performance evaluation analysis

Upon the instruction of the Parliament last year, the Integrated Government Evaluation Framework (Government Evaluation System: GES) was used for the NHRCT's performance assessment. The tool was applied by focusing on activities which gave benefits to the general public and achieved the NHRCT's mission in 3 areas. They were (1) human rights promotion; (2) human rights protection; and (3) quality of monitoring function of human rights situations. It also included the efficient office administration.

The evaluation for the 2020 fiscal year to indicate the progress made and the accomplishment of the NHRCT's mission both internal and external dimensions comprised methods and indicators as follows:

4.1 External dimension

4.1.1 Level of effectiveness

The effectiveness was evaluated from the achievement of mission. It was assessed from the percentage of success for providing legal opinions; the percentage of compliance with recommendations or measures for solving human rights violations in the investigation reports; the level of success in activities to cooperate with the local and regional networks in promotion or protection of human rights; the percentage of successful corporation with alliances in international arena and the concrete activities for collaboration; the level of success for the preparation of the annual report assessing human rights situation; and the level of success of the knowledge obtained from research studies and were utilized for the operation to solve problems.

4.1.2 Quality of public services

The quality was evaluated from satisfaction of the services which the Office of NHRCT delivered by the general public. This was measured from the percentage of service recipient's satisfaction shown in questionnaires and the number of complaints filed against the Office of the NHRCT.

4.2 Internal dimension

4.2.1 Operational efficiency

The efficiency was evaluated from the operation processes and the budget spending according to the annual action plan.

4.2.2 Organization development

The development was evaluated from the progress made in the areas of the organizational adjustment to rapid changes, the strengthening system of organizational development, and the support for knowledge management (KM).

5. Challenges and recommendations

In fiscal year 2020, the NHRCT found major challenges and had recommendations the following:

5.1 Duties and Powers according to the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017) and the Organic Act on the National Human Right Commission of Thailand, B.E. 2560 (2017)

5.1.1 The problematic function to explain and report correct facts without delay in case where there is an incorrect and unfair report on human rights situation in Thailand

The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), Section 247 (4) and the Organic Act on the National Human Rights Commission of Thailand, B.E. 2560 (2017), Section 26 (4) states that the NHRCT has the duty to clarify and report accurate facts without delay in the event of false or unfair report on human rights situation in Thailand and to disseminate to the general public. The NHRCT shared its concerns with the Constitution Drafting Committee that it may be regarded inconsistent with the Paris Principles at the time, but to no avail.

In 2019, the NHRCT submitted application for re-accreditation to the Sub-committee on Accreditation (SCA)[1] under the Global Alliance of National Human Rights Institutions (GANHRI), being confident that all concerns of the SCA were fully addressed. Later, in December 2020, the Acting Chairperson gave interview virtually to clarify questions raised by the SCA. In the interview, it was clearly reaffirmed to the SCA that the NHRCT performed such function with full independence without any interference. Nevertheless, the SCA had decision to defer the consideration of the NHRCT's application for re-accreditation for 18 months due to its additional concerns on two legal issues, one of which was the mandate of Section 247 (4) of the 2017 Constitution and Section 26 (4) of the Organic Act. The SCA was concerned that such a function would compromise the actual or perceived independence of the NHRCT, and recommended the NHRCT to take full effort to advocate for the removal of this provision.

Recommendations

The Parliament, the Cabinet, and the relevant government agencies should consider supporting the amendment to the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017) by repealing the provision in the Section 247 (4) at the first opportunity, either through the ongoing initiative to amend the Constitution or by specific amendment of the article, along with the consideration to repeal such function in the Organic Act on the National Human Rights Commission of Thailand, B.E. 2560 (2017).

5.1.2 The lack of legal power of conciliation for human rights disputes

Originally, the National Human Right Committee Act, B.E. 2542 (1999) stated that during the investigation

[1] It is a sub-committee under the cooperation framework of the Global Alliance of National Human Rights Institutions (GANHRI) network, which had downgraded the status of the National Human Rights Commission of Thailand from status A to B in January 2016.

of the human rights violation, the Commission had the power to mediate the dispute of the parties to cease the issue of complaint. This was consistent to internationally recognition the national human rights institutions should have quasi -judicial powers which include to seek amicably settlement of human rights disputes through mediation. However, the current Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017) did not prescribe the NHRCT with such power, causing the Commission's inability to mediate the disputes between the conflicting parties.

In its annual report in fiscal year 2019, the NHRCT cited the lack of mediation power as one of challenges, and raised the issue to the Chairperson of the Senate Standing Committee on the Independent Organs under the Constitution to support the amendment of the Organic Act on the National Human Rights Commission of Thailand, B.E. 2560 (2017), resulting in the ongoing in-depth study on the reconciliation function of the NHRCT. The NHRCT also officially expressed its concern by sending a note to the Prime Minister and the Cabinet. Additionally, the Acting Chairperson raised the issue with the SCA during the virtual interview for re-accreditation. Subsequently, the SCA also consistently recommended that in fulfilling the NHRCT's complaint-handling mandate, it should be provided with the necessary functions and powers which included the ability to seek an amicable and confidential settlement of the complaint through an alternative redress process. The SCA; therefore, encouraged the NHRCT to continue to advocate to regain the function to seek an amicable settlement to disputes through conciliation.

Recommendations

The Parliament and the Cabinet should support the amendment of the Organic Act on the National Human Rights Commission of Thailand, B.E. 2560 (2017) prescribing the NHRCT with the mandate to seek an amicable settlement to disputes through conciliation.

5.2 The implementation to comply with the NHRCT's recommendations contained in the annual report assessing human rights situations

The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), Section 247 (2) prescribed the NHRCT with duties and powers in preparing the annual report assessing human rights situations within the country, and presenting the report to the Parliament and the Cabinet. The Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017), Section 43, paragraph one, stated that once receiving such report, the Parliament, the Cabinet, or the relevant agencies needed to promptly take appropriate actions to improve or correct the situations. In the case that it cannot be implemented or need time for the implementation, the said parties have to notify the NHRCT of reasons.

In practice, the NHRCT continually received explanations from the Cabinet and the relevant government agencies, mostly concerned with their comments and activities related to the issues raised in the report rather than the results of the implementation based on the recommendations contained therein, or the reasons why those recommendations cannot be implemented, or the reasons for taking time.

Recommendations

The Cabinet should reiterate with the government agencies to consider implementation of the recommendations contained in the NHRCT annual report on the assessment of human rights situation. The results of the implementation should be informed as prescribed in the Organic Act on the National Human Rights Commission of Thailand, B.E. 2560 (2017), Section 43. The Cabinet should also support essential resources (such as budget, digital technology, transfer of knowledge and other skills, etc.) in the development of the database system for storing and utilizing the data to be used as a tool to support the follow-up process on the implementation of the NHRCT's recommendations, similarly to

the national monitoring and evaluating system (eMENSCR) to monitor the implementation of the 20-Year National Strategic Plan or other similar systems.

5.3 Operation during the situation of the Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic

In fiscal year 2020, people all around the world were experiencing problems and were impacted from the Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic. The measures to prevent and control the pandemic such as the limited number of people in a gathering, social distancing measures or the prohibition of travelling had vast impacts on the NHRCT action plan. The activities to be undertaken with networks around the country, and internationally were cancelled, postponed or virtually conducted. The investigation of the human rights violations must be conducted on-location. The situation also caused delays in preparing the NHRCT reports in terms of gathering information from all parties.

In such situation, the NHRCT balanced the duty to deliver public services such as receiving human rights complaints with social responsibility to contain the pandemic by adhering to the official instructions. The NHRCT had periodically assigned staff members to work from home, instructed the Office of the NHRCT to revise and adjust the action plan, to utilize digital technology as a tool to support the implementation of duties and legal powers. On the other hand, the works of the NHRCT also focused on human rights situations during the pandemic of Coronavirus 2019 (COVID-19), appointing a working group to monitor the situation, contacting networks to report the human rights impacts caused by the pandemic, issuing statements instructing the government and the general public to respect human rights while combatting the disease.

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาของรายงาน

รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 45 ที่กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้คณะกรรมการสรุปปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

1.2 หน้าที่และอำนาจ และโครงสร้างองค์กร

เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2560 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม 2560 ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมาตรา 60 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

1.2.1 หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีสถานะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจดังนี้

1) ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง

2) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน

3) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

4) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

5) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

6) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 27 บัญญัติว่าเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 26 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ด้วย

1) ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือแก่บุคคล หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน ในการศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้และพัฒนาความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งในการให้ความช่วยเหลือหรือเยียวยาแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

2) ส่งเสริมและเผยแพร่ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนของแต่ละบุคคลที่ทัดเทียมกัน และการเคารพในสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นซึ่งอาจแตกต่างกันในทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และศาสนา

3) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และองค์การระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชน

4) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีหรือการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

5) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

6) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น

1.2.2 หน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 47 บัญญัติให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการและมีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ และมาตรา 48 บัญญัติให้สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

1) รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

2) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและกรรมการ

3) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใดในด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือที่คณะกรรมการมอบหมาย

1.2.3 โครงสร้างองค์กร

การจัดโครงสร้างองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและขอบเขตหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 9 สำนัก และ 1 หน่วย ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

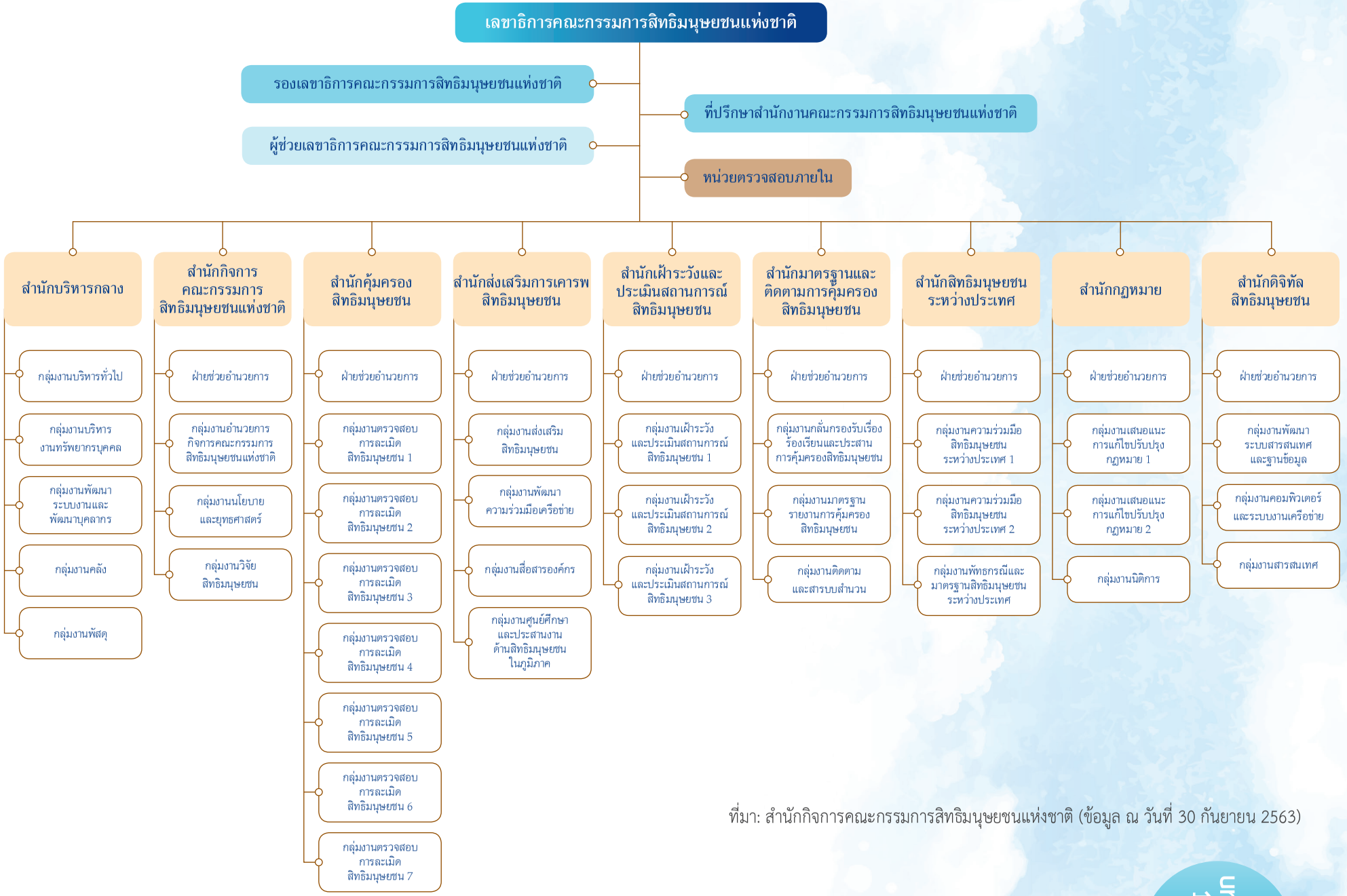

ที่มา: สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

1.3 วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

วิสัยทัศน์ (Vision)

“เป็นสถาบันอิสระในการร่วมสร้างสังคม
ให้เคารพสิทธิมนุษยชน”

พันธกิจ (Mission)

1) ดำเนินงานให้เกิดการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม
2) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในหลักสิทธิมนุษยชน แก่ทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมกัน
3) ทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนในลักษณะเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐาน
4) ประสานความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับนานาชาติ

เป้าประสงค์ (Goals)

เป้าประสงค์หลัก

“ทุกภาคส่วนของสังคมมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค”

เป้าประสงค์รอง

1) ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกิดผลให้มีและเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนการตรากฎหมายเพื่ออนุวัติการตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม และการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
2) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเฉพาะการทำงานเชิงรุกและเน้นประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อสังคมทั้งด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
3) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเข้มแข็งทางวิชาการเพื่อเป็นสถาบันหลักในด้านสิทธิมนุษยชน
4) การดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชนสูงยิ่งขึ้น
5) ยกสถานะคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

1.4 ยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2565

ยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2565 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ 17 กลยุทธ์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1	**ส่งเสริมและติดตามให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนตามที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายไทย และพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม**
กลยุทธ์ที่ 1.1	ติดตามและผลักดันให้ภาครัฐปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่สำคัญของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี
กลยุทธ์ที่ 1.2	ติดตามและสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ยุทธศาสตร์ที่ 2	**เน้นการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของภาครัฐและภาคเอกชน โดยการขับเคลื่อนและผลักดันอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน**
กลยุทธ์ที่ 2.1	เน้นภารกิจในด้านการให้ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายที่สำคัญต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
กลยุทธ์ที่ 2.2	กำหนดประเด็นปัญหาหรือพื้นที่สำคัญในการปฏิบัติงานประจำปี
กลยุทธ์ที่ 2.3	สนับสนุนบทบาทของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน
ยุทธศาสตร์ที่ 3	**มุ่งการทำงานร่วมกับเครือข่ายภายในประเทศและพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการสร้างพลัง (synergy) ในการทำงานร่วมกัน**
กลยุทธ์ที่ 3.1	พัฒนาการดำเนินงานและจัดให้มีแผนการสร้างเครือข่ายและทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และชุมชนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
กลยุทธ์ที่ 3.2	ส่งเสริมให้สถาบันวิชาการในท้องถิ่นเป็นที่พึ่งของชุมชนเพื่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่
กลยุทธ์ที่ 3.3	เสริมสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อประโยชน์ในการทำงานและพัฒนาศักยภาพขององค์กร
ยุทธศาสตร์ที่ 4	**ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชนสื่อสารเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยรวมทั้งผลงานสำคัญของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต่อสาธารณชนอย่างถูกต้องและทั่วถึง**
กลยุทธ์ที่ 4.1	พัฒนางานส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและจัดให้มีแผนในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ครอบคลุมเนื้อหากลุ่มเป้าหมายและกระบวนการที่หลากหลายและเหมาะสม
กลยุทธ์ที่ 4.2	พัฒนากลไก ติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชน และชี้แจง แสดงท่าทีตอบสนองต่อปัญหาและสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่สำคัญอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
กลยุทธ์ที่ 4.3	จัดให้มีศูนย์กลางความรู้และแหล่งข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน
กลยุทธ์ที่ 4.4	พัฒนาการสื่อสารองค์กร/การประชาสัมพันธ์
ยุทธศาสตร์ที่ 5	**เสริมสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานและการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยยึดมั่นคุณธรรมและความโปร่งใส**
กลยุทธ์ที่ 5.1	ปรับปรุงกระบวนการทำงานในภารกิจหลักขององค์กร (Core Business Process Redesign)
กลยุทธ์ที่ 5.2	พัฒนาการบริหารจัดการองค์กรทรัพยากรบุคคลและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใส
กลยุทธ์ที่ 5.3	พัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)
กลยุทธ์ที่ 5.4	จัดให้มีสถาบันพัฒนาระบบและองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนภายใต้การกำกับดูแลของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กลยุทธ์ที่ 5.5	พัฒนาระบบการทำงานขององค์กรให้ทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล (Digital)

ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ แสดงได้ดังแผนภาพที่ 3 ดังนี้

แผนภาพที่ 3 ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 1

ส่งเสริมและติดตามให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนตามที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายไทย และพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม

- กลยุทธ์ที่ 1.1 ติดตามและผลักดันให้ภาครัฐปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่สำคัญของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี
- กลยุทธ์ที่ 1.2 ติดตามและสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 2

เน้นการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของภาครัฐและภาคเอกชน โดยการขับเคลื่อนและผลักดันอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน

- กลยุทธ์ที่ 2.1 เน้นภารกิจในด้านการให้ข้อเสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายที่สำคัญต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
- กลยุทธ์ที่ 2.2 กำหนดประเด็นปัญหาหรือพื้นที่สำคัญในการปฏิบัติงานประจำปี
- กลยุทธ์ที่ 2.3 สนับสนุนบทบาทของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3

มุ่งการทำงานร่วมกับเครือข่ายภายในประเทศและพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการสร้างพลัง (synergy) ในการทำงานร่วมกัน

- กลยุทธ์ที่ 3.1 พัฒนาการดำเนินงานและจัดให้มีแผนการสร้างเครือข่ายและทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม นักปกป้องสิทธิมนุษยชนและชุมชน ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- กลยุทธ์ที่ 3.2 ส่งเสริมให้สถาบันวิชาการในท้องถิ่นเป็นที่พึ่งของชุมชน เพื่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่
- กลยุทธ์ที่ 3.3 เสริมสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ ในการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อประโยชน์ในการทำงานและพัฒนาศักยภาพขององค์กร

ยุทธศาสตร์ที่ 4

ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน สื่อสารเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รวมทั้งผลงานสำคัญของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อสาธารณชนอย่างถูกต้องและทั่วถึง

- กลยุทธ์ที่ 4.1 พัฒนางานส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและจัดให้มีแผนในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ครอบคลุมเนื้อหา กลุ่มเป้าหมาย และกระบวนการที่หลากหลายและเหมาะสม
- กลยุทธ์ที่ 4.2 พัฒนากลไก ติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชน และชี้แจง แสดงท่าทีตอบสนองต่อปัญหาและสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่สำคัญอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
- กลยุทธ์ที่ 4.3 จัดให้มีศูนย์กลางความรู้และแหล่งข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน
- กลยุทธ์ที่ 4.4 พัฒนาการสื่อสารองค์กร/การประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 5

เสริมสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานและการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยยึดมั่นคุณธรรมและความโปร่งใส

- กลยุทธ์ที่ 5.1 ปรับปรุงกระบวนการทำงานในภารกิจหลักขององค์กร (Core Business Process Redesign)
- กลยุทธ์ที่ 5.2 พัฒนาการบริหารจัดการองค์กร ทรัพยากรบุคคลและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใส
- กลยุทธ์ที่ 5.3 พัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)
- กลยุทธ์ที่ 5.4 จัดให้มีสถาบันพัฒนาระบบและองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- กลยุทธ์ที่ 5.5 พัฒนาระบบการทำงานขององค์กรให้ทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล (Digital)

ที่มา: สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

1.5 ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ

1.5.1 ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ จำนวน 276 คน จำแนกเป็นข้าราชการ 150 คน คิดเป็นร้อยละ 54.35 พนักงานราชการ 58 คน คิดเป็นร้อยละ 21.01 พนักงานจ้างเหมาบริการ 56 คน คิดเป็นร้อยละ 20.29 ผู้ชำนาญการ/เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการประจำประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.35 โดยสำนักที่มีบุคลากรปฏิบัติงานมากที่สุด คือ สำนักบริหารกลาง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 23.91 สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 19.93 และสำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 13.41 ตามลำดับ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563) รายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำแนกตามสำนัก/หน่วย

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ	พนักงานราชการ	พนักงานจ้างเหมาบริการ	ผู้ชำนาญการ/เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการฯ	รวม
เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ/รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ/ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ/ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	7	-	-	-	7
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ/เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการประจำประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	-	-	-	12	12
สำนักบริหารกลาง	27	14	25	-	66
สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	9	6	3	-	18
สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	36	13	6	-	55
สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน	20	6	11	-	37
สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน	9	4	-	-	13
สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	15	6	3	-	24
สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	9	3	-	-	12
สำนักกฎหมาย	10	1	3	-	14
สำนักดิจิทัลสิทธิมนุษยชน	6	3	5	-	14
หน่วยตรวจสอบภายใน	2	2	-	-	4
รวม	**150**	**58**	**56**	**12**	**276**

ที่มา: สำนักบริหารกลาง (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

1.5.2 ภาพรวมด้านงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 222,542,300 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จำนวน 6,838,100 บาท โดยได้รับจัดสรรงบประมาณใน 3 แผนงานหลัก คือ แผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐาน และแผนงานบูรณาการ รายละเอียดจำแนกตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 และ 2563

แผนงาน	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร		เพิ่ม/ลด
	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	**141,613,300**	**147,248,100**	**5,634,800**
2. แผนงานพื้นฐาน	**71,913,800**	**74,721,200**	**2,807,400**
2.1 ผลผลิตการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	48,908,700	45,531,300	-3,377,400
2.2 ผลผลิตการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	23,005,100	29,189,900	6,184,800
3. แผนงานบูรณาการ	**2,177,100**	**573,000**	**-1,604,100**
3.1 แผนงานบูรณาการด้านการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	494,200	573,000	78,800
3.2 แผนงานบูรณาการด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา	1,682,900	-	-1,682,900
รวมทั้งสิ้น	**215,704,200**	**222,542,300**	**6,838,100**

ที่มา: สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

1.6 ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2563

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 การปฏิบัติหน้าที่ข้างต้นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2563 ดังรายละเอียดตามแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 ผังความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	**ยุทธศาสตร์ที่ 6 :** ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ		**ยุทธศาสตร์ที่ 1 :** ด้านความมั่นคง
แผนการปฏิรูปประเทศ	**แผนการปฏิรูปที่ 1 :** ด้านการเมือง **แผนการปฏิรูปที่ 2 :** ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน		**แผนการปฏิรูปที่ 1 :** ด้านการเมือง
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	**แผนแม่บทที่ 20 :** การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ		**แผนแม่บทที่ 1 :** ความมั่นคง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 12	**ยุทธศาสตร์ที่ 6 :** การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย		**ยุทธศาสตร์ที่ 5 :** การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน
ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณฯ 2563	**ยุทธศาสตร์ที่ 6 :** ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ		**ยุทธศาสตร์ที่ 1 :** ด้านความมั่นคง
เป้าหมายการให้บริการหน่วยงาน	**เป้าหมายการให้บริการหน่วยงานที่ 1** ทุกภาคส่วนของสังคมได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน	**เป้าหมายการให้บริการหน่วยงานที่ 2** ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม	**แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้** **เป้าหมาย :** ประชาชนได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เจ้าหน้าที่/รัฐ มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องสิทธิมนุษยชน
ผลผลิต/โครงการ	**ผลผลิต : การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน**	**ผลผลิต : การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน**	**โครงการ : โครงการสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้**
ตัวชี้วัดหน่วยงาน	1. ร้อยละของประชาชนได้รับรู้และเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน (ร้อยละ 75) 2. จำนวนคนที่ได้รับการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน (30,000 คน) 3. จำนวนเรื่องที่มีการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน (1 เรื่อง)	1. จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ได้รับดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 90 วัน (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75) 2. ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อผลการให้บริการ (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) 3. จำนวนรายงานผลการตรวจสอบ/ข้อเสนอแนะที่มีการนำไปปฏิบัติหรือมีการตอบสนอง (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75)	- เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนักในการเคารพสิทธิมนุษยชน (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75)
ผลสัมฤทธิ์หน่วยงาน	1. ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม 2. ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในหลักสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึง เพื่อลดปัญหาการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ		

ที่มา: สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

บทที่ 2

การเปรียบเทียบงบประมาณและผลการดำเนินงานระหว่างปีที่ผ่านมากับปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

การจัดสรรงบประมาณของประเทศที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและเมื่อมีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561 เป็นต้นมา แนวทางการจัดสรรงบประมาณได้มุ่งเน้นการจัดสรรงบประมาณที่ขับเคลื่อนเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดกับประชาชน ถึงแม้ว่าสถิติการจัดสรรงบประมาณสำหรับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันจะมีวงเงินงบประมาณจำนวนไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนราชการหรือองค์กรอิสระอื่น ๆ แต่คณะกรรมการได้กำหนดเป้าหมายการทำงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และความต้องการของประชาชน โดยมุ่งเน้นการทำงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในบทที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ผลการเบิกจ่าย ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในภาพรวมที่ปรากฏในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 ดังนี้

2.1 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 เป็นงบรายจ่ายอื่นและงบเงินอุดหนุน ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายงบบุคลากร ค่าใช้จ่ายงบดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายงบลงทุน จำแนกรายละเอียด ตามตารางที่ 3 และแผนภาพที่ 5

ตารางที่ 3 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
ค่าใช้จ่ายงบบุคลากร	136,034,500	141,613,300	147,248,100
ค่าใช้จ่ายงบดำเนินงาน	75,843,400	71,090,900	71,495,400
ค่าใช้จ่ายงบลงทุน	-	3,000,000	3,798,800
รวม	**211,877,900**	**215,704,200**	**222,542,300**

ที่มา : สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

แผนภาพที่ 5 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

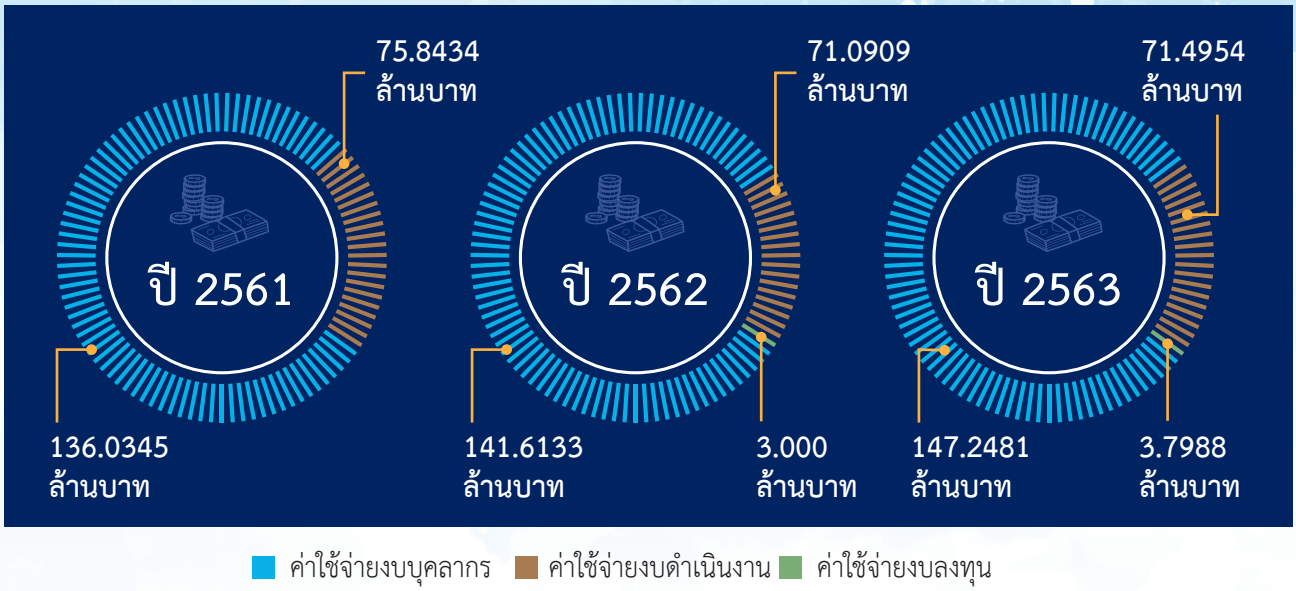

2.2 การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและผลการเบิกจ่ายเงินงบประมาณระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563

ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นงบเงินอุดหนุน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 211,877,900 บาท มีผลการเบิกจ่าย จำนวน 193,779,835 บาท คิดเป็นร้อยละ 91 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 215,704,200 บาท มีผลการเบิกจ่าย จำนวน 184,738,880 บาท คิดเป็นร้อยละ 86 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 222,542,300 บาท มีผลการเบิกจ่าย จำนวน 196,471,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 88 โดยจำแนกรายการค่าใช้จ่ายตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบผลการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 (ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

หน่วย: บาท

รายการ	เปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงาน กสม.		
	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่าย	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (1 ต.ค. 60-30 ก.ย. 61)			
ค่าใช้จ่ายงบบุคลากร	136,034,500	132,103,738	97
ค่าใช้จ่ายงบดำเนินงาน	75,843,400	61,676,097	81
ค่าใช้จ่ายงบลงทุน	-	-	-
รวม	**211,877,900**	**193,779,835**	**91**

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบผลการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 (ณ วันที่ 30 กันยายน 2563) (ต่อ)

รายการ	เปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงาน กสม.		
	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่าย	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (1 ต.ค. 61-30 ก.ย. 62)			
ค่าใช้จ่ายงบบุคลากร	141,613,300	131,447,402	93
ค่าใช้จ่ายงบดำเนินงาน	71,090,900	50,385,802	71
ค่าใช้จ่ายงบลงทุน	3,000,000	2,905,676	97
รวม	**215,704,200**	**184,738,880**	**86**
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (1 ต.ค. 62-30 ก.ย. 63)			
ค่าใช้จ่ายงบบุคลากร	147,248,100	134,863,300	92
ค่าใช้จ่ายงบดำเนินงาน	71,495,400	57,972,700	78
ค่าใช้จ่ายงบลงทุน	3,798,800	3,635,000	96
รวม	**222,542,300**	**196,471,000**	**88**

ที่มา : สำนักบริหารกลาง (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

2.3 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในภาพรวม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่ปรากฏในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 3 แผนงาน ประกอบด้วย 1. แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ 2. แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 3. แผนงานบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม ทั้งนี้ สามารถแสดงผลการดำเนินงานในภาพรวมที่ปรากฏในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 ปรากฏตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในภาพรวมของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563

หน่วย: บาท

แผนงาน/ผลผลิต/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ				
ผลผลิตที่ 1: การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน				
ตัวชี้วัด				
1. ร้อยละของประชาชนได้รับรู้และเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน	ร้อยละ	59	84	83
2. จำนวนคนที่ได้รับการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน	คน	69,395	63,395	253,261
ผลผลิตที่ 2: การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน				
ตัวชี้วัด				
1. จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ได้รับดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 90 วัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ	ร้อยละ	63	86	75
2. ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อผลการให้บริการไม่น้อยกว่าร้อยละ	ร้อยละ	93	83	94
3. จำนวนรายงานผลการตรวจสอบ/ข้อเสนอแนะที่มีการนำไปปฏิบัติหรือมีการตอบสนอง ไม่น้อยกว่าร้อยละ	ร้อยละ	71	92	80
แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้				
โครงการสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้				
ตัวชี้วัด				
1. คู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	เล่ม	-	2,000	-
2. เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนักในการเคารพสิทธิมนุษยชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ	ร้อยละ	613 (คน)	-	78 (ร้อยละ)
แผนงานบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม				
โครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน				
ตัวชี้วัด				
1. จำนวนเรื่องที่มีการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน	เรื่อง	1	1	1
2. องค์ความรู้ที่สามารถนำไปต่อยอดเชิงลึกหรือนำไปแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงาน	ร้อยละ	50	50	50

ที่มา : กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

นางประกายรัตน์ ตันธีรวงศ์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พิธีรับโล่รางวัลพระราชทาน
"โครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน"
(Youth Standing Up for Human Rights)

วิรมย์ ศรีประเสริฐ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สิทธิของเรา
สิทธิของฉัน
สิทธิของฉัน
สิทธิของฉัน
สิทธิของเรา

บทที่ 3
สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานในภาพรวม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมุ่งเน้นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2565 ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงแผนในระดับอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนอย่างเป็นระบบ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาสถานการณ์ที่มีผลอันกระทบหรือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหลายเหตุการณ์ อาทิ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งถือเป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศและมีผลกระทบต่อการมีสุขภาพที่ดีของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีสถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเรียกร้องทางการเมือง ที่เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความห่วงใยต่อสถานการณ์ดังกล่าว ได้มีการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ รวมถึงมาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้องที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการด้านสิทธิมนุษยชนที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และได้ออกแถลงการณ์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน การดูแลและเยียวยาแก่ผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง เป็นต้น

ภาพรวมการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 247 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินงานโดยมุ่งหวังให้สังคมเกิดการเคารพสิทธิมนุษยชน และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์การแก้ไขปัญหาทั้งในเชิงโครงสร้าง กระบวนการ การสื่อสารข้อมูลและข้อเสนอแนะเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ

1) การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสนอมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การดำเนินการทั้งในกรณีผู้ร้องเรียนเป็นการเฉพาะตัวและกรณีการป้องกันมิให้เกิดสถานการณ์อันมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนในวงกว้าง โดยการตรวจสอบข้อเท็จจริง วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีต่าง ๆ อาทิ แนวนโยบาย กฎหมาย กฎ รวมถึงเกณฑ์และระบบที่ก่อให้เกิดการละเมิดและมีมาตรการแก้ไขปัญหาหรือข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงระบบ ซึ่งคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าว เช่น ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางการในการคุ้มครองสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานของพนักงานจ้างเหมาบริการ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะของคนพิการ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน กรณีศึกษาผลกระทบด้านการจราจรของโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี เป็นต้น

2) การเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ การติดตามและประมวลสถานการณ์สำคัญที่มีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น และสาเหตุที่จะทำให้ปัญหาสิทธิมนุษยชนรุนแรงขึ้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยประจำปี 2562 โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มีประเด็นสำคัญ เช่น การเข้าถึง

ความยุติธรรมของประชาชน ปัญหาการกระทำทรมานและการบังคับให้บุคคลสูญหาย การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุมโดยสงบ (2) ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม มีประเด็นสำคัญ เช่น สิทธิในการมีงานทำและความคุ้มครองทางสังคม สิทธิทางการศึกษา สิทธิด้านสุขภาพ ประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ (3) สถานการณ์ของกลุ่มบุคคล เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ สตรี ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ และ (4) สถานการณ์ของประเด็นสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในความห่วงใยได้แก่ สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ ยังมีการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศที่เป็นการเฉพาะ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ (1) การประเมินสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ (2) การประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเรียกร้องทางการเมือง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่ของรัฐในด้านสิทธิมนุษยชนว่ามีความก้าวหน้าหรือยังมีข้อห่วงกังวลอย่างไร และมีข้อเสนอแนะต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อให้พิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนอย่างเหมาะสม หรือวางแผนดำเนินงานและกำหนดมาตรการเพื่อลดและป้องกันความเสี่ยงทั้งในเชิงโครงสร้างและกระบวนการ

3) การเสริมสร้างทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ โดยการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชน การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนศึกษา การพัฒนาเครื่องมือในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่หลายหลาย การเสริมสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและเครือข่ายการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จัดให้มีศูนย์กลางการบูรณาการและการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนภายใต้ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคร่วมกับสถาบันการศึกษา จำนวน 6 แห่ง และการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เช่น คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาใน 5 ช่วงชั้น และการสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนไปใช้ประโยชน์เพื่อสร้างความตระหนักและส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยต่อไป ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้บูรณาการความร่วมมือกับศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในจัดการอบรมวิทยากรกระบวนการ (Training of Trainers) ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา เพื่อการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และร่วมสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านโครงการบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มาอย่างต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้นำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำหนดมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจน เพื่อมาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชน เป็นต้น

4) การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชนและการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดให้มีการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชนนอกจากเพื่อประโยชน์ในองค์ความรู้ที่ได้นำไปจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนแล้ว ยังสามารถนำไปสนับสนุนการจัดทำรายงานการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute: TDRI) ดำเนินการจัดทำรายงานผลการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังได้ขับเคลื่อนงานวิจัยที่ได้ดำเนินการในปีงบประมาณที่ผ่านมาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม คุ้มครองและปกป้องสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เรื่อง ความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

5) การดำเนินความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศหลายประเด็นเป็นปัญหาร่วมหรือเป็นปัญหาข้ามพรมแดนที่ต้องอาศัยความร่วมมือของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประเทศต่าง ๆ ในการจัดการและแก้ไขปัญหา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าร่วมประชุมตามกรอบความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศทั้งในกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับต่าง ๆ กลไกด้านสิทธิมนุษยชนของอาเซียน และหน่วยงานของสหประชาชาติ เพื่อติดตามพัฒนาการที่สำคัญด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตลอดจนตัวอย่างที่ดีในการดำเนินงาน (best practices) เพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนในประเด็นสำคัญที่อยู่ในความสนใจร่วมกัน เช่น (1) การส่งเสริมการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้นำเสนอความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย พร้อมทั้งเน้นย้ำถึงความสำคัญที่ภาคธุรกิจต้องศึกษาและนำหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Guiding Principle On Business and Human Rights: UNGPs) ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และได้รับฟังผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง มาตรการการฟ้องปิดปากและการคุ้มครองสิทธิของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นประเด็นสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน (3) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก และข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งเสรีภาพของสื่อ (4) สิทธิของคนพิการเกี่ยวกับมุมมองทางเพศ (5) การจัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย (6) เสรีภาพในการนับถือศาสนาและความเชื่อในอาเซียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับสันติภาพและความสมานฉันท์ของอาเซียน ซึ่งเป็นประชาคมที่มีความหลากหลายในเรื่องศาสนาและความเชื่อ เป็นต้น

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำรายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ (1) รายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: CERD) (2) รายงานคู่ขนานตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) ฉบับที่ 2

จากสรุปภาพรวมการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหน้าที่และอำนาจข้างต้นนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานในเชิงระบบ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงแผนในระดับอื่นที่เกี่ยวข้อง การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กรที่คำนึงถึงข้อท้าทายขององค์กรที่มาจากสภาพปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในประเทศ อาทิ การนำประเด็นสิทธิมนุษยชนที่มีการร้องเรียน หรือพื้นที่ที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนจำนวนมากมาสังเคราะห์และพัฒนาเป็นข้อเสนอแนะ แผนงาน/โครงการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม รวมทั้ง เน้นการพัฒนาบุคลากรเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โดยมีสรุปรายละเอียดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานในภาพรวมดังต่อไปนี้

3.1 การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (1) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไข การละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีกล่าวอ้างว่ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และเป็นเรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นควรให้มีการพิจารณา รวมทั้งสิ้น 465 เรื่อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 สถิติการรับเรื่องร้องเรียน

ประเภทสิทธิมนุษยชนที่มีการร้องเรียน

เมื่อจำแนกข้อมูลตามประเภทสิทธิที่มีการร้องเรียนว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่าเป็นประเด็นสิทธิในกระบวนการยุติธรรมมากที่สุด จำนวน 170 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.55 ลำดับรองลงมา คือ ประเด็นสิทธิพลเมือง จำนวน 74 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.91 และสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน จำนวน 53 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.40 รายละเอียดตามแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 ประเภทสิทธิมนุษยชนที่มีการร้องเรียน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

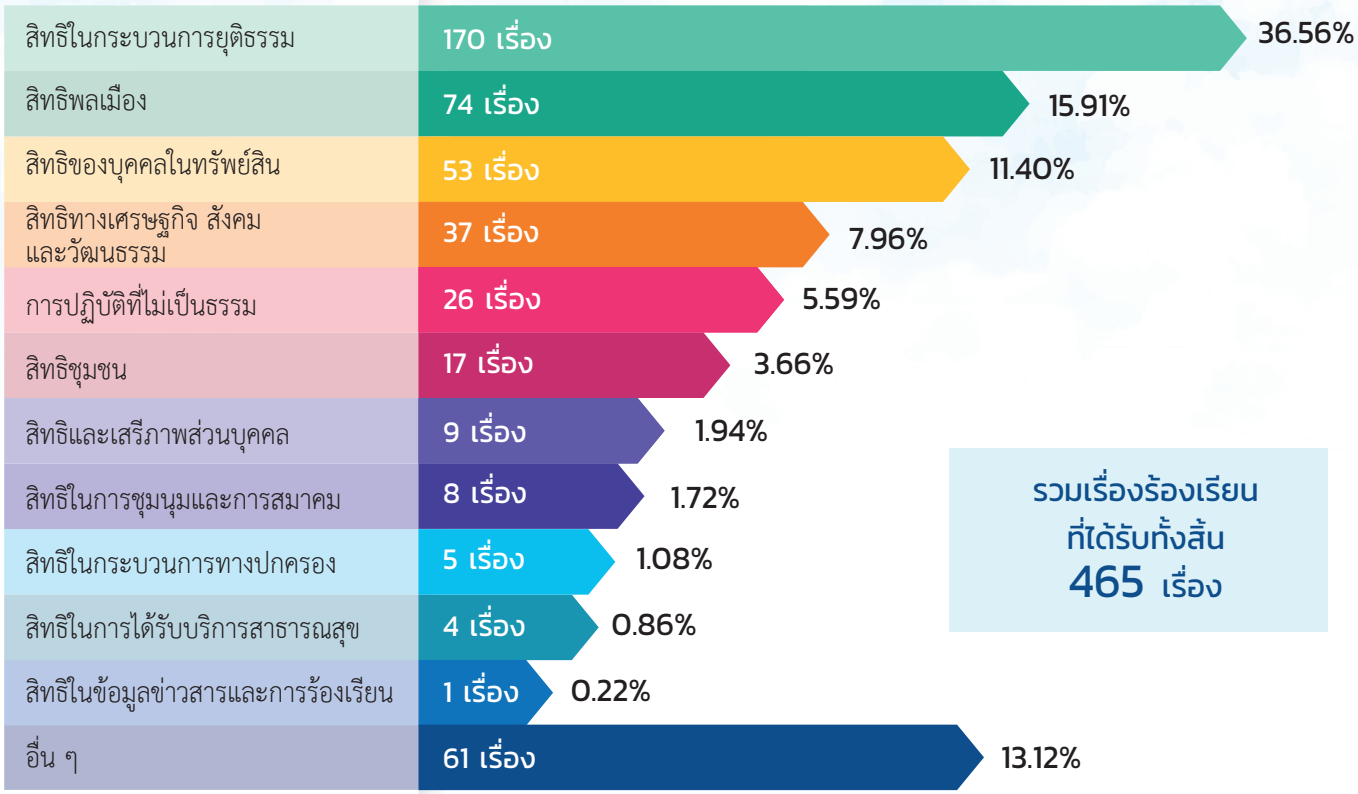

ที่มา: สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

พื้นที่เกิดเหตุที่มีการร้องเรียน

เมื่อพิจารณาเรื่องที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือเรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหยิบยกเพื่อตรวจสอบ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 465 เรื่องดังกล่าว เป็นเรื่องที่เกิดขึ้น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด จำนวน 90 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.35 รองลงมาเป็นกรุงเทพมหานคร จำนวน 79 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.99 และภาคใต้และภาคกลาง จำนวน 71 เรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 15.27 รายละเอียดตามแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 จำนวนและร้อยละของพื้นที่เกิดเหตุ (ภูมิภาค) ที่มีการร้องเรียนว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หยิบยกเพื่อตรวจสอบในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

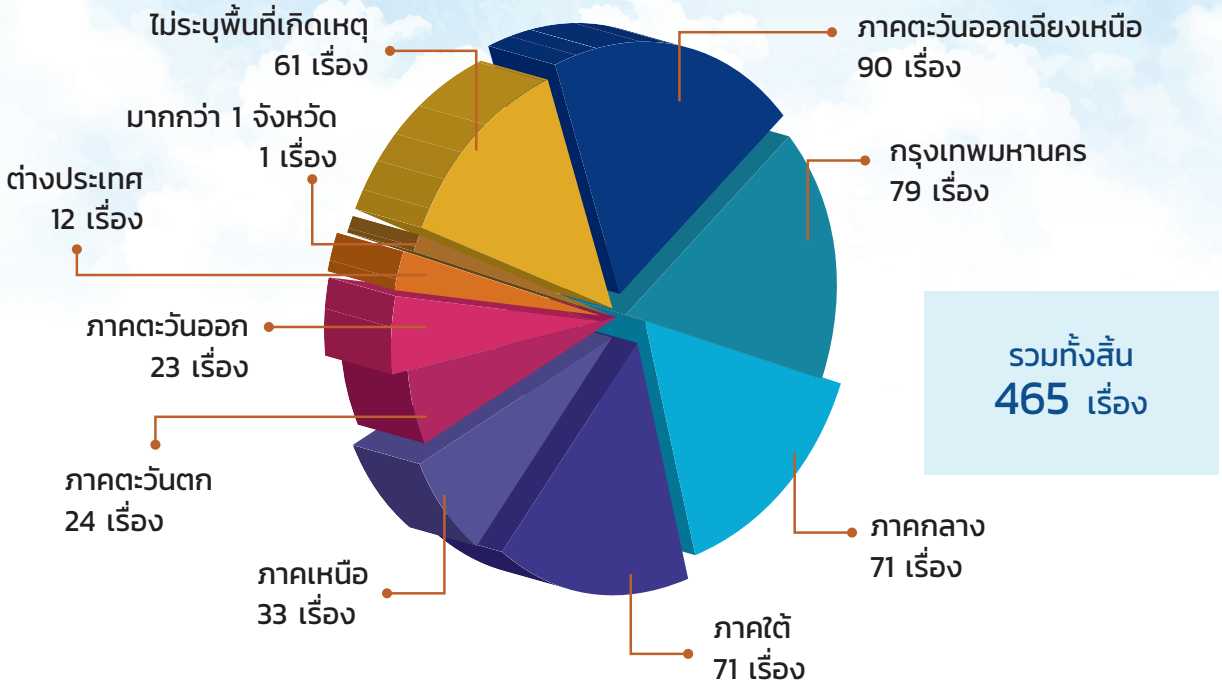

ที่มา : สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

จากข้อมูลเรื่องร้องเรียนว่ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละภูมิภาค พบว่า มีการร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนจาก 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

อันดับที่ 1 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม มีการร้องเรียนมากที่สุดในพื้นที่ภาคใต้ กรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น กรณีขอความช่วยเหลือให้เร่งรัดดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกายระหว่างการจับกุม กรณีการตั้งด่านตรวจค้นมีการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมกับเพศสภาพ เป็นต้น หน่วยงานที่ถูกร้องเรียน ได้แก่ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์

อันดับที่ 2 สิทธิพลเมือง มีการร้องเรียนมากที่สุดในพื้นที่ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น กรณีได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมือง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุม กรณีได้รับผลกระทบจากการกักตัวหลังจากเดินทางกลับจากต่างประเทศเพื่อดูอาการจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐติดตามตัวกรณีผู้ต้องขังเข้าใหม่มีร่องรอยการถูกทำร้ายร่างกาย เป็นต้น โดยหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

อันดับที่ 3 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน มีการร้องเรียนมากที่สุดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือ เช่น กรณีการจ่ายค่าทดแทนสำหรับการเวนคืนที่ดินโดยไม่เป็นธรรม กรณีปัญหาพื้นที่สาธารณะประโยชน์ทับซ้อนกับที่ดินทำกินของประชาชน กรณีการโต้แย้งสิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎร เป็นต้น โดยหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย

ช่องทางการร้องเรียน

จากข้อมูลการร้องเรียน พบว่าส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนทางหนังสือสูงที่สุด จำนวน 260 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 55.91 รองลงมาเป็นการร้องเรียนทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 116 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.95 และร้องเรียนด้วยตนเอง จำนวน 59 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.69 รายละเอียดตามแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 จำนวนและร้อยละของช่องทางการร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

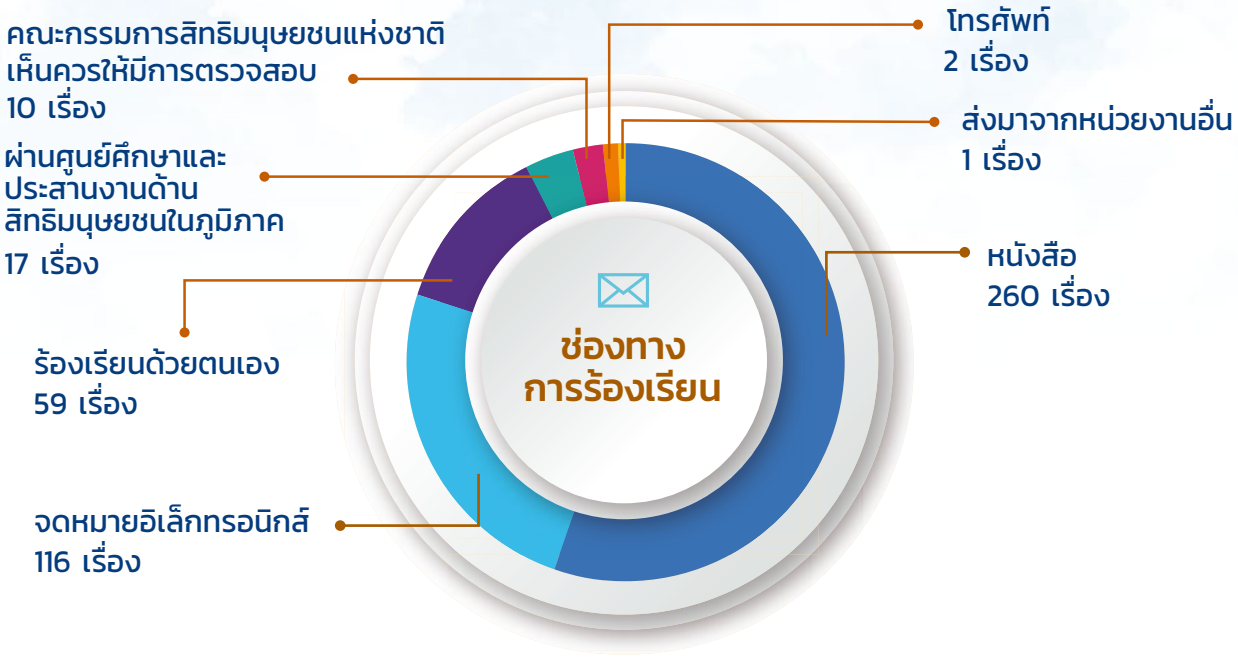

ที่มา : สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

3.1.2 การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้พิจารณาและตรวจสอบกรณีที่มีการร้องเรียนว่ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และดำเนินการแก้ไขปัญหาตามหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี ทั้งนี้ กรณีที่มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นเดียวกันหลายคำร้อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะดำเนินการตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเหล่านั้นรวมเป็นรายงานผลการตรวจสอบฉบับเดียวกัน จึงทำให้จำนวนรายงานผลการตรวจสอบมีน้อยกว่าจำนวนคำร้อง

สำหรับเรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 465 เรื่อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาแล้วรับไว้ดำเนินการ จำนวน 280 เรื่อง คือ

1) รับไว้เป็นคำร้องและดำเนินการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 94 เรื่อง

2) รับไว้ดำเนินการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา จำนวน 172 เรื่อง

3) รับไว้ดำเนินการศึกษา วิจัย เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จำนวน 7 เรื่อง

4) รับไว้ดำเนินการช่วยเหลืออื่น ๆ จำนวน 7 เรื่อง

5) ไม่รับไว้ดำเนินการเนื่องจากไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรืออยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น จำนวน 185 เรื่อง

ทั้งนี้ หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนโดยกล่าวอ้างว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนใน 3 ลำดับแรก คือ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

แผนภาพที่ 9 จำนวนและร้อยละของผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ที่มา : สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ดำเนินการตรวจสอบคำร้องที่ได้รับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 รวมกับคำร้องสะสมที่ได้รับก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนแล้วเสร็จ รวมทั้งสิ้น 387 เรื่อง มีผลการดำเนินการดังนี้

- เรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบแล้วเห็นว่า มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (1) จำนวน 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.79

- เรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว ไม่มีปรากฏว่ามีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อาจมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (3) และมาตรา 42 จำนวน 97 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.06

- เรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมแล้ว จำนวน 23 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.94

- เรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตรวจสอบแล้วเห็นว่าไม่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือส่งข้อมูลเรื่องร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร จำนวน 196 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.65

- เรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยุติเรื่องเนื่องจากมีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่งหรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้วและไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 37 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.56 รายละเอียดตามแผนภาพที่ 10

แผนภาพที่ 10 ผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ที่มา : สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

กรณีตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 10 เรื่อง

กรณีที่ 1 สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีการเสียชีวิตของนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร จังหวัดนครนายก

ประเด็นการร้องเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ กรณีมีผู้ร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีการเสียชีวิตของนาย ภ. นักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมทหาร จังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2560 ด้วยภาวะหัวใจล้มเหลวเฉียบพลัน ซึ่งต่อมาบิดามารดาของนาย ภ. ได้แถลงข่าวต่อสื่อมวลชน กรณีมีเหตุสงสัยว่าสาเหตุการเสียชีวิตดังกล่าวอาจเกิดจากการลงโทษของรุ่นพี่ เนื่องจากปกตินาย ภ. มีสุขภาพแข็งแรงดี และช่วงก่อนการเสียชีวิต นาย ภ. ได้เล่าให้บิดาฟังว่าเคยถูกนักเรียนรุ่นพี่ที่ทำหน้าที่นักเรียนบังคับบัญชาสั่งให้ธำรงวินัยทางทหารหรือซ่อม จนเกินกว่าเหตุ ทำให้หมดสติ ชีพจรต่ำจนเกือบเสียชีวิตมาแล้ว แต่ถูกปั๊มหัวใจฟื้นขึ้นมาได้ และหลังการเสียชีวิตและนำร่างไปตรวจหาสาเหตุการเสียชีวิต แต่กลับพบว่าอวัยวะภายใน ได้แก่ สมองและหัวใจหายไป

นอกจากนี้ ได้มีกลุ่มบุคคลยื่นแถลงการณ์ขอให้ตรวจสอบเกี่ยวกับการเสียชีวิตโดยผิดธรรมชาติของนาย ภ. และบุคคลในกองทัพ ตั้งแต่ปี 2554 จนถึงปัจจุบันมีผู้เสียชีวิตในลักษณะดังกล่าวแล้ว 8 ราย ที่มีลักษณะที่เกิดจากการลงโทษทางวินัยเกินสมควรแก่เหตุ แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ได้ถูกพิพากษาความผิดตามกระบวนการยุติธรรม โดยเห็นว่า การลงโทษที่เรียกว่า “การธำรงวินัย” หรือ “ซ่อม” หรือ “แดก” ที่เกินขอบเขตของการฝึกสมรรถภาพร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำต่อพลทหารหรือนักเรียนเตรียมทหาร เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง

การดำเนินการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า นาย ภ. นักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมทหาร ถูกนักเรียนบังคับบัญชาลงโทษทางวินัย เป็นเหตุให้เกิดความผิดปกติทางร่างกายจนต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล 2 ครั้ง ครั้งแรกถูกนักเรียนบังคับบัญชาลงโทษทางวินัย เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2560 โดยให้ปฏิบัติในท่าหัวปักจนได้รับบาดเจ็บและเกิดอาการวูบหมดสติ และครั้งที่สองถูกนักเรียนบังคับบัญชาที่ไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงทำการลงโทษทางวินัย เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2560 จนเกิดอาการวูบ หายใจเร็ว มือจีบเกร็ง ซึ่งต่อมานาย ภ. ได้เสียชีวิต เมื่อคืนวันที่ 17 ตุลาคม 2560 แม้จะเป็นการเสียชีวิตหลังเหตุการณ์ที่นาย ภ. ถูกนักเรียนบังคับบัญชาที่ไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงกระทำการลงโทษทางวินัยเพียง 1 วัน แต่ภายหลังจากการเสียชีวิตได้มีการตรวจชันสูตรศพ 2 ครั้ง ครั้งแรกส่งศพจากโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าไปตรวจชันสูตรที่สถาบันพยาธิวิทยา โรงพยาบาล พระมงกุฎเกล้า ผลการชันสูตรไม่พบร่องรอยที่ชัดเจนว่าถูกทำร้าย พบซี่โครงด้านขวาซี่ที่ 4 หัก แพทย์ไม่ตัดประเด็นข้อสันนิษฐานว่าอาจเกิดจากการทำ CPR ที่ต้องใช้แรงกดกึ่งกระแทกและใช้เวลานานถึง 4 ชั่วโมง พบเซลล์กล้ามเนื้อหัวใจบางส่วนมีขนาดผิดปกติ และพบหย่อมการตายของเซลล์กล้ามเนื้อหัวใจ ซึ่งไม่ค่อยตรวจพบบ่อยในคนอายุ 18 ปี โดยแพทย์สรุปสาเหตุการเสียชีวิตว่าเกิดจากหัวใจ

การดำเนินการ (ต่อ)

ล้มเหลวเฉียบพลัน และครั้งที่สอง ครอบครัวของนาย ภ. ขอส่งศพไปผ่าตรวจพิสูจน์ที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม แต่แพทย์ไม่สามารถระบุสาเหตุการเสียชีวิตได้ เนื่องจากไม่พบอวัยวะสำคัญ ได้แก่ หัวใจ และสมอง แม้ภายหลังครอบครัวของนาย ภ. จะติดตามได้อวัยวะบางส่วนกลับคืนมา แต่อวัยวะดังกล่าวมีสภาพที่ไม่สามารถตรวจพิสูจน์สารทางพันธุกรรมได้ว่าเป็นของนาย ภ. หรือไม่ ซึ่งเป็นข้อกังขาต่อความชัดเจนเรื่องสาเหตุการเสียชีวิต ครอบครัวของนาย ภ. จึงได้ร้องขอความเป็นธรรมให้แพทยสภาตรวจสอบมาตรฐานจริยธรรมของแพทย์สถาบันพยาธิวิทยา โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

กรณีการถูกนักเรียนบังคับบัญชาลงโทษทางวินัย (การธำรงวินัย) โรงเรียนเตรียมทหารกล่าวอ้างว่า เป็นธรรมเนียมในการปกครองบังคับบัญชา ฝึกอบรม และปลูกฝังนักเรียนเตรียมทหารให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของทางราชการ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกรมนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารว่าด้วยนักเรียนบังคับบัญชา พ.ศ. 2560 นั้น ข้อเท็จจริงได้ความว่า นาย ภ. ถูกนักเรียนบังคับบัญชาลงโทษทางวินัย (การธำรงวินัย) เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2560 โดยให้ปฏิบัติในท่าหัวปัก (ผู้ปฏิบัติต้องก้มตัวลงใช้ศีรษะดันกับพื้น แขนทั้งสองข้างไพล่หลัง ขาทั้งสองข้างกางออก และใช้เท้าทั้งสองข้างดันพื้นไว้) ซึ่งคล้ายกับท่าแคงการู (ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าหัวปักเพียงแต่ผู้ปฏิบัติจะต้องสลับขาทั้งสองข้างไปมาด้วย) อันเป็นท่าที่ไม่อยู่ในระเบียบดังกล่าวเช่นเดียวกัน ถือเป็นการกระทำที่เกินสมควรและเสี่ยงอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย รวมถึงกรณีถูกนักเรียนบังคับบัญชาที่ไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงทำการลงโทษทางวินัย (การธำรงวินัย) เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2560 ทั้งสองกรณีถือได้ว่า ไม่เป็นไปตามระเบียบกรมนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารว่าด้วยนักเรียนบังคับบัญชา พ.ศ. 2560 ข้อ 9 ข้อ 12 และข้อ 13 ที่กำหนดการใช้ท่าลงทัณฑ์นักเรียนเตรียมทหารในความรับผิดชอบที่กระทำความผิด รวมถึงการปฏิบัติของนักเรียนบังคับบัญชาต่อนักเรียนเตรียมทหารที่ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบเมื่อกระทำความผิดไว้แล้ว แม้ว่าโรงเรียนเตรียมทหารได้ดำเนินการลงโทษต่อนักเรียนบังคับบัญชาที่กระทำผิดระเบียบทั้งสองกรณีโดยการตัดคะแนนความประพฤติ และให้พ้นจากตำแหน่งนักเรียนบังคับบัญชา อีกทั้งครอบครัวของ นาย ภ. ได้ฟ้องร้องต่อศาลทหารเพื่อดำเนินคดีแก่นักเรียนบังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้สั่งลงโทษทางวินัย (ธำรงวินัย) ตามคดีอาญาที่ 94/2561 ซึ่งคดีนี้อัยการศาลมณฑลทหารบกที่ 12 ได้มีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาตามความเห็นของพนักงานสอบสวน และคดีอาญาหมายเลขดำที่ 3/2561 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2561 ซึ่งศาลมีคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดรอการกำหนดโทษ 1 ปี ตามคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ 22/2562 ลงวันที่ 10 เมษายน 2562 จึงรับฟังได้ว่า นักเรียนเตรียมทหารทั้งสองรายในสังกัดโรงเรียนเตรียมทหารกระทำการหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของนาย ภ.

มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

1. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ควรกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลฝ่ายปกครอง ตามระเบียบกรมนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารว่าด้วยนักเรียนบังคับบัญชา พ.ศ. 2560 (ซึ่งหมายถึงนายทหาร–นายตำรวจสัญญาบัตรที่ทำหน้าที่ในการปกครองบังคับบัญชา ควบคุม กำกับดูแลในด้านความเป็นอยู่ ระเบียบวินัย ความประพฤติ การฝึกอบรม และอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในชั้นเรียน)

มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ต่อ)	ให้หมั่นสอดส่องดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความประพฤติของนักเรียนเตรียมทหารในความดูแลรับผิดชอบของตนให้ถี่ถ้วนและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น โดยการจัดเวรยามตรวจตราความเป็นอยู่และการปฏิบัติตนของนักเรียนบังคับบัญชาและนักเรียนเตรียมทหารทั้งหมด รวมทั้งมีมาตรการตรวจสอบและรายงานการลงโทษแก่นักเรียนเตรียมทหารที่กระทำผิด ซึ่งถูกลงทัณฑ์ไว้เป็นหลักฐานด้วยทุกครั้ง 2. กระทรวงกลาโหมควรพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานต่าง ๆ ทางทหารที่มีการเรียนการสอนทางทหารและมีระบบนักเรียนบังคับบัญชา จัดให้มีการฝึกอบรมการปฏิบัติที่ถูกต้องตามระเบียบที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ที่จะทำหน้าที่นักเรียนบังคับบัญชาก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ และผู้ทำหน้าที่ฝ่ายปกครองจะต้องหมั่นกวดขันข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามต่าง ๆ แก่นักเรียนบังคับบัญชาอยู่เป็นประจำ รวมทั้งควรมีบทลงโทษที่จริงจังและเด็ดขาดในลักษณะของการร่วมกันรับผิดชอบทั้งฝ่ายปกครองและนักเรียนบังคับบัญชาเมื่อมีกรณีนักเรียนบังคับบัญชาฝ่าฝืนระเบียบ เพื่อป้องปรามการใช้อำนาจเกินขอบเขตหรือการสั่งลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาเกินความเหมาะสม เป็นต้น 3. กระทรวงกลาโหมโดยหน่วยงานต่าง ๆ ทางทหาร ควรพิจารณาทบทวนและปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยระบุให้ครูฝึก ฝ่ายปกครอง และนักเรียนบังคับบัญชาต้องคำนึง และประเมินปัญหาสุขภาพหรือความพร้อมของสภาพร่างกายของนักเรียนเตรียมทหารหรือทหารใหม่ประกอบการพิจารณาในขณะที่จะสั่งลงทัณฑ์ด้วยท่าต่างๆ เพื่อป้องกันภาวะเสี่ยงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น และอาจกำหนดให้มีการลงทัณฑ์ด้วยวิธีการอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อตัวและร่างกาย
ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	1. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศแจ้งว่า โรงเรียนเตรียมทหารได้ดำเนินการปรับปรุง กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปกครองบังคับบัญชานักเรียนเตรียมทหาร พร้อมกำหนดมาตรการ หรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามระเบียบกรมนักเรียน โรงเรียนเตรียมทหารว่าด้วยนักเรียนบังคับบัญชา พ.ศ. 2561 2. กระทรวงกลาโหมแจ้งว่า ได้ดำเนินการตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนแล้ว พร้อมทั้งได้สั่งการให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

กรณีที่ 2 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และสิทธิในทรัพย์สินกรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัว ตรวจยึดทรัพย์สิน และตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นการร้องเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียน กรณีกล่าวอ้างว่าผู้ร้อง สามีของผู้ร้อง บุคคลในครอบครัว และคณะทำงานกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้อัลกุรอาน ถูกเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่ทหารหน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารพรานที่ 42 ควบคุมตัว ตรวจยึดทรัพย์สิน และตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การดำเนินการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่ทหารหน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารพรานที่ 42 เข้าควบคุมตัวและตรวจยึดทรัพย์สินของผู้ร้องกับพวก โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 และกำหนดให้ผู้ร้องทั้งสองไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ทหารในพื้นที่เป็นประจำทุกเดือน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เป็นการใช้อำนาจที่เกินกว่ากรณีที่จำเป็น อันส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไม่สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช 2457 และการตรวจเก็บสารพันธุกรรมของผู้ร้องและพวกมิใช่การดำเนินการในฐานะพนักงานสอบสวนที่จะต้องดำเนินการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมาย เมื่อผู้ร้องกับพวกซึ่งได้รับความเสียหายจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว มิอาจใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้ตามสมควร การกระทำนั้นย่อมเป็นการกระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิของผู้ร้องและพวก อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

1) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ควรพิจารณาเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ร้องทั้งสองกับพวกตามความเหมาะสม

2) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ควรกำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนเป็นสำคัญ สำหรับการใช้อำนาจตรวจสารพันธุกรรมแก่บุคคลใด ๆ ควรดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ซึ่งเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนโดยเฉพาะที่จะตรวจผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเมื่อได้รับความยินยอมและเป็นคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกเกิน 3 ปี ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้สารพันธุกรรมเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาที่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาผู้ใดไว้แล้ว

3) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ควรเพิ่มมาตรการการควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช 2457 เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นไปตามหลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม

มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ต่อ)	4) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ควรฝึกอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงแต่ละฉบับให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายและเคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชน รวมทั้งปฏิบัติตามระเบียบหรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด เช่น ในการใช้อำนาจออกคำสั่งเรียกให้บุคคลใดมารายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จะต้องมีเหตุผลความจำเป็นเพียงพอและคำนึงถึงการเคารพสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของประชาชน อีกทั้งไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น โดยจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 อย่างเคร่งครัด 5) กรมสอบสวนคดีพิเศษควรดำเนินการและบังคับใช้กฎหมายตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมปกติให้สอดคล้องกับระดับความรุนแรงของสถานการณ์ก่อนที่จะประสานให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารใช้อำนาจตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างแท้จริง
ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ดำเนินการแจ้งผลรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบพร้อมกำชับให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการและแนวทางตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมโดยจะต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายด้วยแล้ว

กรณีที่ 3 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีกล่าวอ้างว่า หน่วยงานของรัฐนำแบบจำลองสำหรับประเมินค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมบางประการหลังการทำลายป่าไม้ มาเป็นฐานในการฟ้องร้องดำเนินคดีทางแพ่งเรียกค่าเสียหายโดยไม่เป็นธรรม

ประเด็นการร้องเรียน	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีกล่าวอ้างว่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีหนังสือสั่งการให้หน่วยงานในสังกัด นำแบบจำลองสำหรับประเมินค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมบางประการหลังการทำลายป่าไม้ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการคำนวณค่าเสียหายจากกลุ่มชาวบ้านสมาชิกเครือข่ายของผู้ร้องที่ถูกดำเนินคดีอาญาในข้อหาบุกรุกเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ร้องเห็นว่าแบบจำลองดังกล่าว มิได้เป็นไปตามหลักวิชาการและไม่เป็นที่ยอมรับของสากล เป็นการออกกฎที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และไม่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นแต่อย่างใด จึงขอให้ยกเลิกและยุติการดำเนินคดี
การดำเนินการ	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาเห็นว่า การที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นำแบบจำลองสำหรับประเมินค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมบางประการหลังการทำลายป่าไม้ เพื่อใช้เป็นฐานในการฟ้องร้องดำเนินคดีทางแพ่งเรียกค่าเสียหายจาก

การดำเนินการ (ต่อ)	บุคคลที่ถูกดำเนินคดีในข้อบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติหรือป่าสงวนตามประเด็นในคำร้องนี้ จึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการพิจารณาของศาลยุติธรรมที่จะพิจารณาและพิพากษาในการกระทำของผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดเท่านั้น ดังนั้น จึงยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่บุคคลดังกล่าว จึงมีมติให้ยุติเรื่อง อย่างไรก็ตาม ประเด็นการกำหนดค่าเสียหายให้แก่ผู้ถูกร้องซึ่งฟ้องคดีบุคคลที่ถูกดำเนินคดีในข้อหาบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติหรือป่าสงวน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 97 นั้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและป้องกันทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และมีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ทำลาย หรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรป่าไม้อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐหรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ในการดำเนินการคิดค่าเสียหายทางแพ่ง เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจะต้องมีการคิดคำนวณเพื่อให้ทราบจำนวนค่าเสียหายที่จะนำไปฟ้องต่อศาลยุติธรรม โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้นำหลักเกณฑ์การคิดคำนวณค่าเสียหายจากการกำหนดค่าเสียหายที่ตายตัวตามเนื้อที่ของป่าที่ถูกทำลายมาเป็นการใช้แบบจำลองสำหรับประเมินค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมบางประการหลังการทำลายป่าไม้ แต่การกำหนดค่าเสียหายแก่บุคคลที่ถูกดำเนินคดีในข้อหาบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติหรือป่าสงวนจะต้องใช้เท่าใดนั้น ศาลที่พิจารณาจะเป็นผู้กำหนดตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงย่อมทำให้เชื่อได้ว่าแบบจำลองดังกล่าวของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ยังคงมีข้อโต้แย้งและขาดความน่าเชื่อถือทางวิชาการในการที่จะนำไปเป็นหลักเกณฑ์ในการคิดคำนวณค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 97 ให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาและดำเนินคดี จึงให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชควรศึกษาและทบทวนงานวิจัยว่าด้วยความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสียหายจากผู้ทำลาย หรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรป่าไม้ อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นของรัฐหรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 97 ตลอดจนแบบจำลองสำหรับประเมินค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมบางประการหลังการทำลายป่าไม้ ให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการมีความเหมาะสมกับสถานการณ์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกดำเนินคดีต่อไป

ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ส่งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแล้ว โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แจ้งว่า

1) แบบจำลองสำหรับประเมินค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมบางประการหลังการทำลายป่าได้รับการคิดค้นและพัฒนาโดย ดร.พงษ์ศักดิ์ วิทวัชชุติกุล อดีตผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอนุรักษ์การฟื้นฟูและจัดการต้นน้ำ ร่วมกับคณะวิจัยของส่วนวิจัยต้นน้ำ สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการคำนวณค่าเสียหายแก่บุคคลที่ถูกดำเนินคดีในข้อหาบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยนำปัจจัยด้านโครงสร้างของระบบนิเวศ อันประกอบด้วย ปัจจัยน้ำฝน ปัจจัยพืชคลุมดิน ปัจจัยสภาพภูมิประเทศ และปัจจัยดิน มาประยุกต์ใช้ร่วมกับแบบจำลองที่เป็นสากลระดับโลก เพื่อเป็นต้นแบบของการพัฒนาสำหรับการประเมินค่าการสูญเสียดินและน้ำ รวมถึงนำผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศมาเป็นแนวคิดในการกำหนดรูปลักษณะต่าง ๆ ของแบบจำลอง และประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมตามหลักวิชาเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม ด้วยวิธี Cost Replacement Method หรือ Customer Value Management (CVM)

2) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยสำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ ส่วนวิจัยต้นน้ำ มีสถานีวิจัยต้นน้ำ ที่ศึกษาองค์ประกอบของระบบนิเวศป่าไม้ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำลายป่าไม้ จำนวน 16 สถานี กระจายอยู่ในภาคต่าง ๆ ของประเทศ ได้นำข้อมูลผลกระทบที่มีการตรวจวัดอย่างต่อเนื่องมาสร้างเป็นสมการคณิตศาสตร์สำหรับประเมินคุณค่าและมูลค่าของผลกระทบจากการทำลายป่าไม้ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากสมการคณิตศาสตร์จะถูกนำมาทดสอบเพื่อปรับแก้ให้แบบจำลองได้ผลลัพธ์ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด นอกจากนี้ แบบจำลองดังกล่าวยังได้ถูกนำเสนอในที่ประชุมวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีสถาบันการศึกษา บริษัทที่ปรึกษาที่จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเข้าชี้แจงกับคณะกรรมการรัฐสภา คณะกรรมการวุฒิสภา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น

3) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากฎหมายลำดับรอง ว่าด้วยการคำนวณการกำหนดมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับกรณีเรียกให้ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่หน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 อยู่ระหว่างการพิจารณาร่างระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยหลักเกณฑ์ในการคำนวณมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. .... โดยจะกำหนดมูลค่าให้สาธารณชนรับรู้และสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้เพื่อสามารถนำมาใช้ประกอบการประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติซึ่งมีผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย และจะมีการปรับปรุงทุก 5 ปี หรือหากมีการศึกษาเพื่อประเมินมูลค่าที่เป็นที่น่าเชื่อถือในทางวิชาการอื่นก็ให้กำหนดมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติชนิดดังกล่าวตามมูลค่านั้น

กรณีที่ 4 สิทธิพลเมืองและสิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่าประชาชนผู้มีส่วนได้เสียและอาจได้รับผลกระทบไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) และการอนุญาตให้ทำเหมืองแร่ดังกล่าวอาจทำลายทรัพยากรธรรมชาติและกระทบต่อพื้นที่อ่อนไหว

ประเด็นการร้องเรียน	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่าสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสตูลรับคำขอประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) ของบริษัท เอ ในพื้นที่เขาโต๊ะกรัง อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล จะกระทบต่อการดำรงชีพปกติ และอาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนใกล้เคียง ซึ่งเป็นชุมชนโบราณที่มีประวัติศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งโรงเรียน และมัสยิด โดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของราษฎรผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง
การดำเนินการ	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพิจารณาคำขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ของบริษัท เอ ซึ่งเจ้าพนักงานแร่ประจำท้องที่ได้ปิดประกาศคำขอประทานบัตรของบริษัท เอ โดยแก้ไขเขตการปกครองพื้นที่ที่ขอประทานบัตรให้ถูกต้อง และได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบเข้าร่วมในกระบวนการแล้ว ส่วนประเด็นการให้ประทานบัตรทำเหมืองแร่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาตินั้น กระทรวงอุตสาหกรรมยังไม่มีการพิจารณาทบทวนพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมเดิมว่า มีลักษณะต้องห้ามไม่ให้กำหนดให้เป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 หรือไม่ โดยเฉพาะพื้นที่เขาโต๊ะกรังที่อยู่ในแหล่งหินอุตสาหกรรม ที่อาจเป็นป่าน้ำซับซึม แต่พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ไม่ได้กำหนดบทนิยามหรือความหมายของ “ป่าน้ำซับซึม” ไว้เป็นการเฉพาะ ประกอบกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ยังไม่ได้อนุญาตให้บริษัท เอ ทำประโยชน์ในเขตป่าเพื่อการทำเหมืองแร่ และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ยังไม่มีการอนุญาตประทานบัตร ดังนั้น ไม่อาจรับฟังได้ว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงมีมติให้ยุติเรื่องทั้งสองประเด็น อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ จึงให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	1) การพิจารณาอนุญาตให้บริษัท เอ ทำประโยชน์ในพื้นที่เขาโต๊ะกรังตามคำขอประทานบัตรในส่วนที่เป็นพื้นที่ “ป่า” ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 ควรพิจารณาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ คุณค่าทางนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพที่จะต้องสูญเสียไปอย่างถาวร หากมีการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อทำเหมืองแร่เป็นสำคัญ รวมตลอดถึงพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อพื้นที่รอบข้าง ทั้งพื้นที่แหล่งน้ำและพื้นที่ป่าชุมชน โดยจัดทำความเห็นในเรื่องดังกล่าว

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ต่อ)	เสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาต 2) ก่อนที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะพิจารณาอนุญาตประทานบัตรทำเหมืองแร่ในพื้นที่เขาโต๊ะกรัง ซึ่งเป็นพื้นที่ในแหล่งหินอุตสาหกรรมชื่อ “เขาลูกช้าง” จังหวัดสตูล กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรร่วมกันกำหนดบทนิยามหรือความหมายคำว่า “ป่าน้ำซับซึม” ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้กำหนดให้เป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ให้ชัดเจน หลังจากกำหนดบทนิยามหรือความหมายดังกล่าวแล้ว กระทรวงอุตสาหกรรมควรทบทวนแหล่งหินอุตสาหกรรมตามประกาศดังกล่าวว่า พื้นที่บริเวณเขาโต๊ะกรังเป็นพื้นที่ป่าน้ำซับซึมหรือไม่ ก่อนที่จะดำเนินการพิจารณาอนุญาตประทานบัตรตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป
ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งว่า ตามบทบัญญัติมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองต้องไม่ใช่พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม กรมทรัพยากรธรณี ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติได้ดำเนินการกำหนดคำนิยาม “แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม” ภายใต้กลไกคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณากำหนดคำนิยามโดยคณะอนุกรรมการด้านจัดทำแผนแม่บทบริหารจัดการแร่

กรณีที่ 5 สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่า การเสนอกลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ กระทบต่อสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และกลุ่มชาติพันธุ์

ประเด็นการร้องเรียน	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีกล่าวอ้างว่า คณะรัฐมนตรี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีการนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการมรดกโลก สมัยสามัญครั้งที่ 40 ณ นครอิสตันบูล สาธารณรัฐตุรกีให้ขึ้นบัญชีกลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติกลุ่มป่าแก่งกระจาน โดยผู้ร้องเห็นว่า กลุ่มป่าแก่งกระจานมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและมีความหลากหลายทางชีวภาพเป็นที่ตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัยของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมชนเผ่ากะเหรี่ยงมาเป็นระยะเวลานาน นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และยังไม่ได้รับฟังความคิดเห็น รวมทั้งจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อาจเป็นการละเมิดสิทธิชุมชน

การดำเนินการ	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า ก่อนที่รัฐบาลไทยจะเสนอกลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกโลก ได้ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูล และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียนกลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกโลกแก่ชุมชนในพื้นที่และประชาชนทั่วไป และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้สำรวจและจัดทำข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้สอดรับกับมาตรการการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า มีการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและอุทยานแห่งชาติในการอนุรักษ์ จัดการ และแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน ตลอดทั้งยังได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในเขตกลุ่มป่าแก่งกระจานด้วย ในชั้นนี้จึงเห็นว่าข้อร้องเรียนของผู้ร้องได้รับการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมแล้ว จึงมีมติให้ยุติเรื่อง อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลและชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว จึงให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	1) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชควรพิจารณากำหนดแนวทางดำเนินการมาตรการในการเสนอพื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกโลกข้างต้น เป็นแผนปฏิบัติการระยะยาวหรือเป็นยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในการบริหารจัดการพื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน ซึ่งจะช่วยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการพื้นที่และลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับชุมชน 2) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชควรพิจารณากำหนดสัดส่วนผู้แทนภาคประชาชนจากชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง หรือ PAC ของพื้นที่คุ้มครองทั้ง 4 แห่งในกลุ่มป่าแก่งกระจาน ให้มีความเหมาะสมและทั่วถึง โดยนำข้อมูลจำนวนประชากรและเขตพื้นที่การปกครองไปประกอบการพิจารณาด้วย
ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แจ้งว่า 1) ปัจจุบันได้แก้ไขปัญหาที่ดินในเขตป่าอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันทำการตรวจสอบและกำหนดขอบเขตการบริหารเพื่อการอนุรักษ์และจัดทำโครงการหรือแผนงานเสนอเพื่อขอรับการอนุญาตตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ดินของราษฎรและปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้เป็นที่ยอมรับในการให้ราษฎรสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และจะได้นำข้อแนะนำและแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการมีส่วนร่วมของราษฎรในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการกลุ่มป่าแก่งกระจานต่อไป

ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ต่อ)	2) ได้กำหนดแนวทางในการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาระดับพื้นที่ โดยกำหนดให้มีองค์ประกอบจากผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ในส่วนของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดยมีผู้แทนจากภาคประชาชน ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในพื้นที่บ้านโป่งลึกและบ้านบางกลอย จำนวน 2 คน และมีหนังสือชักซ้อมแนวทางการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ แจ้งให้อุทยานแห่งชาติทั่วประเทศไทยพิจารณาตัวบุคคลที่จะเสนอแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ โดยให้มีสัดส่วนของผู้แทนชุมชนที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แจ้งให้หน่วยงานสังกัดในพื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน พิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการในการกำหนดสัดส่วนผู้แทนภาคประชาชนจากชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครองให้มีความเหมาะสมและทั่วถึงแล้ว

กรณีที่ 6 สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่า โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน

ประเด็นการร้องเรียน	ผู้ร้องซึ่งเป็นตัวแทนเครือข่ายประชาชนรักษ์หาดสทิงพระร้องเรียนการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณหาดมหาราช อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ของกรมโยธาธิการและผังเมือง เนื่องจากพื้นที่ชายหาดมหาราชไม่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง และหากมีการก่อสร้างกำแพงป้องกันคลื่นหรือเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลอาจทำให้เกิดการสะท้อนกลับของคลื่นและมีผลต่อการกัดเซาะชายฝั่งมากขึ้น รวมทั้งจะมีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายหาดของประชาชน เช่น กลุ่มประมงพื้นบ้าน เป็นต้น โดยผู้ร้องเห็นว่าโครงการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และจัดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างเพียงพอ แม้โครงการดังกล่าวจะถูกเพิกถอนออกจากโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) แล้วก็ตาม
การดำเนินการ	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบแล้ว สรุปได้ว่า เมื่อปี 2556 กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ว่าจ้างบริษัทผู้ให้บริการเพื่อศึกษาและออกแบบโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งหาดมหาราช เทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการกัดเซาะและพังทลายของตลิ่งชายฝั่งหาดมหาราช เนื่องจากเป็นการร้องขอจากหน่วยงานในพื้นที่และประชาชน ซึ่งกล่าวอ้างว่าได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาการกัดเซาะในช่วงฤดูมรสุม และได้จัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นสาธารณะในพื้นที่ จำนวน 3 ครั้ง โดยประชาชนในพื้นที่และผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างเพียงพอ และไม่ได้รับทราบรายละเอียดของโครงการและข้อมูลที่สำคัญอย่างครบถ้วน

การดำเนินการ (ต่อ)	เพื่อใช้ประกอบการแสดงความคิดเห็น ข้อห่วงกังวล และการตัดสินใจตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของตน ได้แก่ การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลประเภทเขื่อนคอนกรีตแบบขั้นบันไดเอียง มีข้อด้อยคือ พื้นที่ด้านบนสันเขื่อนอาจถูกคลื่นซัดขึ้นไปจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งปลูกสร้างที่อยู่บนแนวสันเขื่อนได้ แต่ประชาชนส่วนหนึ่งที่อาศัยอยู่ติดกับแนวก่อสร้างบริเวณริมหาดมหาราช ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียหลักและอาจได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการดังกล่าว ไม่ได้รับทราบรายละเอียดข้อมูลโครงการมาก่อนและไม่ได้เข้าร่วมการประชุมรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว โดยเฉพาะประชาชนซึ่งประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและอาศัยอยู่ในชุมชนชายฝั่งริมหาดมหาราชด้านทิศเหนือซึ่งจะเป็นพื้นที่ดำเนินโครงการระยะที่ 3 ซึ่งเข้าร่วมประชุมเพียงบางส่วนเท่านั้น นอกจากนี้ ในการประชุมรับฟังความคิดเห็น ผู้ถูกร้องได้นำเสนอรูปแบบเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลแต่ละประเภทให้เลือกและสอบถามผู้เข้าร่วมประชุมว่าเห็นด้วยหรือไม่ แต่ผู้เข้าร่วมประชุมไม่ได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชนของตนเอง โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาการกัดเซาะที่อาจมีเพิ่มมากขึ้นบริเวณจุดสิ้นสุดโครงการ (end effect) และไม่ได้รับทราบว่าจะมีการแก้ไขปัญหาอย่างไร จึงเห็นว่าการดำเนินโครงการของผู้ถูกร้องยังไม่สอดคล้องกับการรับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน และไม่สอดคล้องกับการทำหน้าที่ของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน โครงการดังกล่าวผู้ดำเนินการจะต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวตามสิทธิที่ได้มีการรับรองและคุ้มครองไว้ จึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน
ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	1. กรมโยธาธิการและผังเมืองควรชะลอโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์หาดมหาราช อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ระยะที่ 2 เพื่อปรึกษาหารือร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในการประเมินผลกระทบจากโครงการดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาในพื้นที่และควรดำเนินการต่อไปหรือไม่ ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนที่ใช้ประโยชน์โดยตรงจากหาดมหาราช เช่น ผู้ที่อยู่อาศัยหรือผู้ประกอบกิจการเอกชน เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินริมหาดมหาราช และชุมชนชายฝั่ง ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการและแสดงความคิดเห็นอย่างครบถ้วน หากปรึกษาหารือและพิจารณาร่วมกันแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการต่อไป จะต้องมีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน และมาตรการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลโครงการอย่างชัดเจน รวมทั้งจะต้องจัดให้มีแนวทางในการเยียวยาความเดือดร้อนให้กับประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและวิถีชีวิตตามปกติ โดยเฉพาะกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน ทั้งนี้ ในการดำเนินการจะต้องเป็นไปโดยกระบวนการมีส่วนร่วมและเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียได้รับทราบอย่างครบถ้วน 2. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 มาตรา 16 โดยการสนับสนุน

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ต่อ)	องค์ความรู้เรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยเฉพาะปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งให้กับชุมชนชายฝั่งบริเวณหาดมหาราช เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องดังกล่าว และเข้าถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในท้องถิ่นของตนได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการที่จะเกิดขึ้นตามข้อ 1. และเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเองต่อไป 3. กรมโยธาธิการและผังเมืองควรชะลอการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์หาดมหาราชฯ ในระยะที่ 3 รวมถึงโครงการที่มีลักษณะเดียวกันนี้ในพื้นที่อื่นออกไปก่อน จนกว่ากฎกระทรวงกำหนดเขตพื้นที่ใช้มาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง สำหรับการดำเนินโครงการก่อสร้างกำแพงป้องกันคลื่นริมชายหาดและเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ซึ่งออกตามความในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 จะมีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและคุ้มค่ากับการใช้งบประมาณของแผ่นดินต่อไป ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน 120 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้
ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน	1. คณะรัฐมนตรีควรพิจารณามอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปรับปรุงแก้ไขประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดโครงการ กิจการ หรือการดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยให้สำนักงานโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาทบทวนประกาศดังกล่าว ตามมาตรา 48 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อพิจารณาความจำเป็นต่อการก่อสร้างหรือขยายสิ่งก่อสร้างบริเวณหรือในทะเล ได้แก่ กำแพงริมชายฝั่ง ติดแนวชายฝั่ง หรือโครงการ กิจกรรม ที่มีลักษณะเดียวกัน ให้ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ตามขนาดหรือระยะทางที่ใช้ข้อมูลในทางวิชาการซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการในลักษณะดังกล่าว โดยอาศัยข้อมูลและเทคโนโลยีที่ใช้ในปัจจุบัน โดยผ่านกระบวนการศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ต้องผ่านการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมทางวิชาการโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในแต่ละด้านให้มีความรอบคอบ รัดกุม และคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาของโครงการเพื่อหามาตรการหรือแนวทางป้องกันล่วงหน้า อันจะเป็นการให้หลักประกันสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สอดคล้องตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ 2. คณะรัฐมนตรีควรพิจารณามอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงคมนาคม ร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทาง

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน (ต่อ)	การดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่งให้เกิดกลไกการปฏิบัติงานแบบบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และกลไกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ที่มุ่งหวังให้เกิดความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การบูรณาการ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยอาจพิจารณามอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ หรือคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการบูรณาการซึ่งจะทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำหรือเป็นผู้พิจารณาก่อนมีการอนุมัติให้ดำเนินโครงการในแต่ละพื้นที่ตามความเหมาะสม 3. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรเร่งการพิจารณาออกกฎกระทรวงกำหนดเขตพื้นที่ใช้มาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง สำหรับการดำเนินโครงการก่อสร้างกำแพงป้องกันคลื่นริมชายหาดและเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ซึ่งออกตามความในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ตลอดจนการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และเหมาะสมกับสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งสามารถป้องกันความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและหน่วยงานราชการต่อไป
ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	1. รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักรับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางความเหมาะสมของข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะกรัฐมนตรี ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป 2. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งว่าได้มอบหมายให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งนำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปแล้ว

กรณีที่ 7 สิทธิชุมชน กรณีขอให้ตรวจสอบกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียในโครงการเหมืองแร่ถ่านหิน จังหวัดเชียงใหม่

ประเด็นการร้องเรียน

การยื่นคำขอประทานบัตรเพื่อประกอบกิจการเหมืองแร่ถ่านหินในพื้นที่หมู่บ้านกะเบอะดิน ตำบลอมก๋อย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้านเหมืองแร่และอุตสาหกรรมถลุงหรือแต่งแร่ เมื่อปี 2544 ไม่ครอบคลุมกลุ่มชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบโดยตรง อีกทั้งการดำเนินการดังกล่าวไม่ถูกต้องและไม่สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาการขอประทานบัตรเหมืองแร่ได้ เช่น ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นบางส่วนยังไม่บรรลุนิติภาวะ มีลายนิ้วมือหรือลายมือชื่อของชาวบ้านที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นเป็นผู้เข้าร่วมประชุม เป็นต้น

การดำเนินการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว สรุปได้ว่า

1. การดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อประกอบการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการเหมืองแร่ถ่านหินดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน เนื่องจากในการประชาคมหมู่บ้านกะเบอะดิน หมู่ที่ 12 เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ครั้งที่ 1 ได้มีการนำรายชื่อที่ไม่ถูกต้องดังกล่าวไปประกอบเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการทำเหมืองแร่ถ่านหิน ซึ่งต่อมาได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ และใช้เป็นเอกสารประกอบการยื่นขอประทานบัตรเหมืองแร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ตามรายงานการตรวจสภาพป่าเพื่อประกอบการขออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ เมื่อปี 2551 และยื่นขอประทานบัตรเหมืองแร่ถ่านหิน ระบุว่าพื้นที่ตามคำขอประทานบัตรเป็นไร่นาเก่าและสวนเก่าของราษฎร แตกต่างกับข้อเท็จจริงที่ปัจจุบันบ้านกะเบอะดินมีกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงอาศัยอยู่ประมาณ 139 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน จึงเห็นว่าการพิจารณาในประเด็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อาจไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการใช้ประโยชน์ตามจริงของราษฎรบ้านกะเบอะดินที่ได้รับการคุ้มครองตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2553 และแนวนโยบายแห่งรัฐในด้านการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และการจัดให้มีทรัพยากรน้ำในการประกอบเกษตรกรรม ตามมาตรา 70 มาตรา 72 (4) และมาตรา 75 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

1. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรนำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการทำเหมืองแร่ดังกล่าว คำขอประทานบัตรที่เสนอต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านเหมืองแร่และอุตสาหกรรมถลุงหรือแต่งแร่ เพื่อให้ทบทวนรายละเอียดในส่วนของ

มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ต่อ)	การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีข้อบกพร่องตามข้อ 4.2 ของรายงานนี้ โดยให้คำนึงถึงสิทธิของประชาชนและชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองไว้ อีกทั้งเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมปี 2549 ประกอบกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมปี 2562 ที่ใช้ในปัจจุบัน ในกรณีที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ เห็นชอบกับรายงาน EIA และเห็นว่าเมื่อมีการประกอบกิจการเหมืองแร่ถ่านหินแล้ว เกิดผลกระทบทางลบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ คณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ พึงกำหนดให้ผู้ประกอบการมีแผนเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและได้สัดส่วนกับความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่เกิดจากประทานบัตรทำเหมืองแร่ดังกล่าว 2. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่ควรประสานความร่วมมือไปยังอำเภอฮอมก๋อย และองค์การบริหารส่วนตำบลฮอมก๋อย เพื่อหารือถึงแนวทางในการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 โดยเร่งทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน และลดความกังวลของประชาชนในพื้นที่ โดยให้ประชาชนได้รับทราบถึงวิธีการให้ข้อมูล และการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ ที่เพียงพอและเหมาะสมแก่การที่ประชาชนจะสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ได้ตามเวลาที่กำหนด โดยให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับข้อมูลล่วงหน้า และหากเกิดผลกระทบในทางลบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ประชาชนควรมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ถูกร้องที่ 1 มีแผนเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและได้สัดส่วนกับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่เกิดจากประทานบัตรทำเหมืองแร่ดังกล่าว อีกทั้งข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านเทคนิคควรมีการแปลเป็นภาษาท้องถิ่นเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจของประชาชน เอกสารและภาษาที่ใช้ควรจะมีการปรับให้เหมาะกับประชาชนในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย รวมทั้งควรจัดทำรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนให้ครบถ้วนและครอบคลุมประเด็นข้อห่วงใยของประชาชน เพื่อเสนอต่อผู้พิจารณาออกประทานบัตรให้รอบคอบต่อไป โดยดำเนินการตามข้อ 1 และข้อ 2 ภายใน 180 วัน ให้แล้วเสร็จนับแต่วันที่ได้รับรายงานนี้
มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	1. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ในฐานะหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุญาตออกประทานบัตรเหมืองแร่ถ่านหิน ควรนำหลักการชี้แนะแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและกับสิทธิมนุษยชน: การปฏิบัติตามกรอบการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยา (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights:Implementing the Protect, Respect and Remedy Framework (2011):

มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ต่อ)

UNGPs) มาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาประกอบการอนุญาตออกประทานบัตรเหมืองแร่ถ่านหินซึ่งเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงธุรกิจ อันอาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน เพื่อให้สอดรับกับประเด็นหลัก (Key Priority Area) เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านชุมชน ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่ประเด็นหลักในแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนที่คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2562 รวมทั้งพิจารณาให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญที่มุ่งส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า รวมทั้งพัฒนาและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติหลังปี 2558 ถึงปี 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs post-2015-2030) เป้าหมายที่ 7 เป้าหมายที่ 13 และเป้าหมายที่ 15 ที่มุ่งเน้นการลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลและการเพิ่มขึ้นของการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) รวมถึงการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรบนบกอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายต่อไป

2. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ ซึ่งเป็นผู้อนุญาตให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่บริเวณคำขอประทานบัตรเหมืองแร่ถ่านหิน และกระทรวงมหาดไทย ควรร่วมกันพิจารณาดำเนินการสำรวจและจัดสรรที่ดินทำกินอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับวิถีชีวิตให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่อาจได้รับผลกระทบ หากมีการอนุญาตให้สัมปทานแก่เอกชนเข้าทำเหมืองแร่ถ่านหินในพื้นที่บ้านกะเบอะดิน เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงซึ่งได้รับการคุ้มครองตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2553 และอาจต้องสูญเสียที่ดินทำกินจากการดำเนินการใดของรัฐในเรื่องดังกล่าว จึงต้องคำนึงถึงแนวนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 70 ซึ่งบัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมอย่างสงบสุข และเป็นไปตามสิทธิที่ได้รับการรับรองตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่รัฐจะต้องให้หลักประกันว่าการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอันเกิดจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ประชาชนจะต้องไม่ถูกลิดรอนวิถีทางยังชีพของตน ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านชุมชน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ที่คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2562 และสอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติหลังปี 2558 ถึงปี 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs post-2015-2030) เป้าหมายที่ 10 การส่งเสริมความเท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคของกลุ่มชาติพันธุ์ และเป้าหมายที่ 11 การปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและความมั่นคงในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ให้มีความปลอดภัยและยั่งยืน

กรณีที่ 8 สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่าโรงงานน้ำมันปาล์มปล่อยน้ำเสียก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน	
ประเด็นการร้องเรียน	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า โรงงานน้ำมันปาล์มของบริษัทน้ำมันปาล์มแห่งหนึ่ง ที่ตั้งอยู่บริเวณในจังหวัดตรัง ปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำรางสาธารณะ เส้นทางสัญจร สวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมันและสวนผลไม้ ส่งผลให้น้ำในลำรางสาธารณะเน่าเสีย ราษฎรที่พักอาศัยอยู่ใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนเสียหาย
การดำเนินการ	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุการณ์ที่โรงงานน้ำมันปาล์มปล่อยน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้ว และนำไปใช้รดสวนปาล์มน้ำมันซึ่งมีน้ำที่ไหลออกนอกเขตพื้นที่โรงงาน ทำให้ราษฎรที่อยู่ใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ทั้งยังก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและกระทบต่อสิทธิที่จะอยู่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่ดี อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อบริษัทน้ำมันปาล์ม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรัง และเทศบาลตำบล
มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน	1) บริษัทน้ำมันปาล์ม ควรเร่งดำเนินการชดเชยเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ได้รับผลกระทบอันเกิดขึ้นจากเหตุการณ์น้ำเสียไหลออกนอกเขตพื้นที่โรงงานให้ครบถ้วนและเป็นธรรม ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 2) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรังควรพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ด้วยการสั่งให้ผู้ถูกร้องปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียในกรณีที่ระบบบำบัดน้ำเสียของบริษัทน้ำมันปาล์มดังกล่าว หรือคุณภาพน้ำทิ้งจากการบำบัดน้ำเสียยังไม่เป็นไปตามค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด 3) เทศบาลตำบล ควรพิจารณาแก้ไขเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เลขที่ 66/2561 ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 ของบริษัทน้ำมันปาล์ม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยน้ำเสียให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน ซึ่งกำหนดห้ามระบายน้ำทิ้งออกนอกบริเวณโรงงาน
ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	1) บริษัทน้ำมันปาล์ม ควรประกอบกิจการและปฏิบัติตามหลักการชี้แนะเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ตามกรอบงานองค์การสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของชุมชนหรือบุคคลที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ต่อ)	2) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรัง ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และเทศบาลตำบลนาในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ควรเพิ่มมาตรการพิเศษในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการประกอบกิจการโรงงานของบริษัทน้ำมันปาล์มดังกล่าว อย่างต่อเนื่องโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน เพื่อป้องกันไม่ให้ก่อมลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน เนื่องจากที่ตั้งโรงงานของบริษัทน้ำมันปาล์ม อยู่บนเนินเขาและใกล้แหล่งน้ำสาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และมีเหตุการณ์น้ำเสียของโรงงานไหลออกนอกเขตที่หลายครั้ง
ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	1) เทศบาลตำบลแจ้งว่า ได้แก้ไขเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และเพิ่มมาตรการพิเศษในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการประกอบกิจการโรงงาน โดยมอบหมายให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขผู้ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น เข้าตรวจสอบการประกอบกิจการโรงงาน และร่วมมือกับเครือข่ายพิทักษ์สิ่งแวดล้อมตำบลตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว 2) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรังแจ้งว่า ได้มีข้อสั่งการและตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำกับดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ผู้ประกอบการ โดยพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และมีมาตรการพิเศษในการเฝ้าระวังและตรวจการประกอบกิจการโรงงานของบริษัทน้ำมันปาล์มดังกล่าวแล้ว 3) บริษัทน้ำมันปาล์มแจ้งว่า ได้มีการเจรจาและชดเชยเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทันที สำหรับการประกอบกิจการและปฏิบัติตามหลักการเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของชุมชนและบุคคลที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง บริษัทฯ ได้ปรับเปลี่ยนวิธีการนำน้ำเสียบ่อสุดท้ายไปใช้ประโยชน์เพื่อป้องกันน้ำซึมออกจากสวนปาล์ม และมีมาตรการให้พนักงานผู้รับผิดชอบตรวจสอบพื้นที่และรายงานต่อผู้บริหารโดยตรงทุกวัน และกรณีน้ำเสียของบริษัทฯ ซึ่งยังไม่ผ่านมาตรฐานน้ำทิ้งตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม จากการตรวจวิเคราะห์หาค่าธาตุอาหาร พบว่าน้ำเสียดังกล่าวมีธาตุอาหารที่สามารถนำไปเป็นปุ๋ยได้ ดังนั้น บริษัทฯ จึงปรับเปลี่ยนวิธีการนำน้ำเสียบ่อสุดท้ายไปใช้ประโยชน์ โดยเป็นระบบน้ำหยดและน้ำฝอยเพื่อใช้ทดแทนการให้ปุ๋ยแก่ต้นปาล์มในพื้นที่ภายในสวนปาล์มของบริษัทฯ ภายหลังจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว บริษัทได้ติดตามผลการแก้ไขปัญหากับผู้ร้องเรียนมาโดยตลอด ปรากฏว่า ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2562 จนถึงปัจจุบัน ไม่มีปัญหาน้ำเสียไหลลงลำรางสาธารณะและพื้นที่ของผู้ร้องเรียนและพื้นที่ข้างเคียงอีก

กรณีที่ 9 การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีในการรับเข้าทำงานกับบริษัทเอกชน

ประเด็นการร้องเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบ กรณีบริษัท ล. ส่งตัวพนักงานที่อยู่ระหว่างการทดลองงานเข้ารับการตรวจสุขภาพกับโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่าจะต้องตรวจหาเชื้อเอชไอวี และโรงพยาบาลดังกล่าวได้ส่งผลการตรวจสุขภาพให้กับบริษัท ล. ซึ่งต่อมาผลการตรวจสุขภาพเกิดรั่วไหล ทำให้พนักงานผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้รับความอับอาย และถูกเลิกจ้างโดยไม่จ่ายค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใดๆ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี

การดำเนินการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นว่า

ประเด็นที่ 1 กรณีบริษัท ล. ส่งตัวพนักงานที่อยู่ระหว่างการทดลองงานเข้ารับการตรวจสุขภาพกับโรงพยาบาล ก่อนที่จะบรรจุเป็นพนักงานประจำโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่าจะต้องตรวจหาเชื้อเอชไอวี เพื่อคัดกรองตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นพนักงาน แต่ระเบียบดังกล่าวมิได้ระบุหรือครอบคลุมถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคติดเชื้อเอชไอวี หรือโรคเอดส์ การตรวจสุขภาพของพนักงานเพื่อตรวจหาเชื้อเอชไอวีจึงเป็นการดำเนินการเกินความจำเป็นนอกเหนือจากขอบเขตของระเบียบ อีกทั้งไม่สอดคล้องกับประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง แนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2555 และแนวทางปฏิบัติแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์ในสถานที่ทำงาน ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2552 ที่กำหนดแนวทางการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติต่อลูกจ้างและผู้สมัครงานอย่างเท่าเทียมกัน และขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ดังนั้น การกระทำของบริษัท ล. จึงเป็นการกำหนดเงื่อนไขในการจ้างงาน โดยอาศัยเหตุความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกายหรือสุขภาพ อีกทั้งไม่ได้แจ้งให้พนักงานทราบล่วงหน้าว่าจะต้องตรวจหาเชื้อเอชไอวี จึงถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อพนักงานผู้ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งขัดต่อหลักความเสมอภาค อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 และมาตรา 27 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 2 และข้อ 26 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ 2 และข้อ 6 ได้รับรองไว้

ประเด็นที่ 2 กรณีบริษัท ล. แจ้งการเลิกจ้างพนักงานผู้ติดเชื้อเอชไอวี เป็นการอ้างการติดเชื้อเอชไอวีเพื่อเป็นเงื่อนไข หรือเป็นหลักเกณฑ์ตัดสินว่าพนักงานผู้นั้นขาดคุณสมบัติในการทำงานไม่สนับสนุนผู้ติดเชื้อเอชไอวีให้ได้รับโอกาสในการทำงานโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งไม่สอดคล้องตามประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง แนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2555 และแนวทางปฏิบัติแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์ในสถานที่ทำงาน ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2552 ที่ให้ความคุ้มครองผู้ติดเชื้อเอชไอวีให้สามารถทำงาน หรือให้อยู่ในสถานภาพลูกจ้างต่อไป โดยได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย จึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

การดำเนินการ (ต่อ)	ในการจ้างงาน โดยอาศัยเหตุความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกายหรือสุขภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ภายหลังบริษัท ล. ได้ให้พนักงานคนดังกล่าวไปทำงานกับบริษัทในเครือเดียวกันแล้ว จึงเป็นกรณีตามมาตรา 39 (5) ประกอบมาตรา 39 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่อง หากเป็นเรื่องที่มีการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมแล้ว จึงมีมติให้ยุติเรื่องในประเด็นนี้ **ประเด็นที่ 3** กรณีโรงพยาบาลเอกชนส่งผลการตรวจสุขภาพของพนักงานอันเป็นข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่บริษัท ล. ตามข้อตกลงที่ทำไว้ และเกิดการรั่วไหลของผลการตรวจสุขภาพของพนักงานผู้ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32 ประกอบกับข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2549 ข้อ 27 ที่กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องไม่เปิดเผยความลับของผู้ป่วย ซึ่งตนทราบมาเนื่องจากการประกอบวิชาชีพ เว้นแต่ได้รับความยินยอมโดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การกระทำของโรงพยาบาลดังกล่าว จึงเป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับโดยเจ้าของข้อมูลมิได้ให้ความยินยอม อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติว่า การกระทำของบริษัท ล. และโรงพยาบาลดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อบริษัท ล. และโรงพยาบาลฯ กับทั้งให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อกระทรวงแรงงานและกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนชนต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี
มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน	1) บริษัท ล. ควรทบทวนข้อกำหนดหรือเงื่อนไขการรับบริการตรวจสุขภาพพนักงานที่ให้โรงพยาบาลฯ หรือสถานพยาบาลอื่น ตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนรับพนักงานเข้าทำงานทุกตำแหน่ง โดยการยกเลิกการอาศัยเหตุในเรื่องการไม่เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นเงื่อนไขคุณสมบัติในการจ้างงานและหากจำเป็นต้องส่งพนักงานเข้ารับการตรวจสุขภาพตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ควรแจ้งรายการตรวจสุขภาพทั้งหมดให้พนักงานทราบล่วงหน้าทุกครั้ง 2) บริษัท ล. ควรจัดทำนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์ในสถานประกอบกิจการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง แนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2555 โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการรับสมัครงานและการจ้างงาน การกำหนดคุณสมบัติของพนักงาน การให้ทำงาน ความก้าวหน้าในการทำงาน และการรักษาความลับส่วนบุคคล รวมทั้งจัดให้มีระบบเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของลูกจ้างที่ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี โดยปิดประกาศนโยบายดังกล่าวไว้ในสถานประกอบกิจการ และจัดให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารและลูกจ้างทุกระดับ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานนี้

มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ต่อ)	3) โรงพยาบาลฯ ควรทบทวนข้อกำหนดหรือเงื่อนไขการให้บริการตรวจสุขภาพแก่พนักงานของสถานประกอบกิจการคู่สัญญาทุกราย ในส่วนที่กำหนดให้ตรวจสุขภาพของพนักงานเพื่อตรวจหาเชื้อเอชไอวี โดยปฏิบัติตามข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2559 และนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการตรวจเอดส์อย่างเคร่งครัด โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานนี้
ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	1) กระทรวงแรงงานควรมอบหมายให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม และผลักดันให้สถานประกอบกิจการจัดทำนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์ในสถานประกอบกิจการ โดยเฉพาะในด้านการปกป้อง คุ้มครองและส่งเสริมการปฏิบัติต่อลูกจ้างและผู้สมัครงานอย่างเท่าเทียมกัน ขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ได้รับผลกระทบ ตามแนวทางในประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่องแนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2555 ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและปิดประกาศไว้ในสถานประกอบกิจการ รวมทั้งนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง 2) กระทรวงสาธารณสุขควรบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลในการควบคุมให้สถานพยาบาลหรือสถานบริการทางการแพทย์ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีให้แก่ผู้เข้ารับการตรวจ โดยเฉพาะการรักษาความลับของข้อมูลด้านสุขภาพของผู้เข้ารับการตรวจหรือผู้ป่วยตามข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2549 นโยบายแห่งชาติว่าด้วยการตรวจเอดส์และแนวทางปฏิบัติของแพทย์เกี่ยวกับเอชไอวีอย่างเคร่งครัด เพื่อคุ้มครองสิทธิและความเสมอภาคของผู้ติดเชื้อเอชไอวี
ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน	รัฐสภาและคณะรัฐมนตรีควรดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลขึ้นใช้บังคับ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่เป็นระบบเหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม และบริบทของสังคมไทย เพื่อดำเนินการคุ้มครอง ช่วยเหลือและเยียวยาบุคคลทุกกลุ่มจากการถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 และมาตรา 27 ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลไว้
ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	1) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลัก รับเรื่องดังกล่าวไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ

ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ต่อ)	มั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวทางหรือผลการดำเนินการดังกล่าวในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป 2) โรงพยาบาลดังกล่าวแจ้งว่า ได้ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติงานโดยมิให้ละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่ผู้รับบริการ โดยกำหนดบทบาทของเจ้าหน้าที่แต่ละแผนกที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามมติที่ประชุมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรที่กำหนดขึ้นทันที ตามคู่มือโรงพยาบาล เรื่อง มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยติดเชื้อ HIV ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการคุ้มครองผู้ติดเชื้อ HIV ไว้ โดยจะรักษาความลับของผู้ติดเชื้อ ไม่แสดงสัญลักษณ์หรือให้ข้อมูลใดๆ ต่อสาธารณะ นอกจากนี้ โรงพยาบาลยังได้กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของโรงพยาบาลในการให้บริการ ในด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้รับบริการและผู้ให้บริการด้วยแล้ว รวมทั้งจัดอบรมเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด จัดให้มีการทบทวนคู่สัญญาเกี่ยวกับเงื่อนไขบริษัทที่ต้องการตรวจหาเชื้อไวรัสเอดส์ทุกราย ถ้าพบว่าบริษัทมีความจำเป็นต้องตรวจ จะอธิบายถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้บริษัททราบ เพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนของพนักงาน

กรณีที่ 10 สิทธิแรงงานอันเกี่ยวเนื่องกับความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ กรณีกล่าวอ้างว่าลูกจ้างรับเหมาค่าแรงไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับสวัสดิการในการทำงาน

ประเด็นการร้องเรียน	ผู้ร้องเป็นผู้แทนของลูกจ้างรับเหมาค่าแรง ที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบกิจการของผู้ถูกร้อง ซึ่งจ้างลูกจ้างบางส่วนโดยวิธีการเหมาค่าแรงมาตั้งแต่ปี 2544 โดยมอบหมายให้บริษัทรับเหมาค่าแรง 4 แห่ง เป็นผู้จัดหาคนเข้ามาทำงาน โดยมีลักษณะการทำงานเช่นเดียวกับลูกจ้างตามสัญญาจ้างโดยตรง สามารถทำงานทดแทนกันได้ในทุกกรณีเมื่อได้รับมอบหมาย แต่ได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการแตกต่างกันมาก เมื่อปี 2560 ผู้ร้องกับพวกได้ร้องเรียนขอความเป็นธรรมต่อสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดปราจีนบุรี และนายกรัฐมนตรี ซึ่งพนักงานตรวจแรงงาน สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดปราจีนบุรี ได้มีคำสั่ง ที่ 11/2561 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2561 ให้ผู้ถูกร้องจัดสิทธิประโยชน์และสวัสดิการให้แก่ลูกจ้างรับเหมาค่าแรงเช่นเดียวกับลูกจ้างที่ผู้ถูกร้องจ้างเองโดยตรง คือ สิทธิในการหยุดพักผ่อนประจำปีเพิ่มขึ้นตามอายุงาน การได้รับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพ และการได้รับเงินโบนัสประจำปี แต่ผู้ถูกร้องได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี
การดำเนินการ	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้จ้างลูกจ้างโดยวิธีเหมาค่าแรง โดยมอบหมายให้บริษัทรับเหมาค่าแรง 4 แห่ง เป็นผู้จัดหาคนเข้ามาทำงานในตำแหน่งหน้าที่พนักงานฝ่ายผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า การที่ผู้ถูกร้องมิได้จัดให้ลูกจ้างรับเหมาค่าแรงซึ่งทำงานในลักษณะเดียวกันกับลูกจ้างตามสัญญาจ้างโดยตรงได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยเท่าเทียมกันนั้น เป็นการปฏิบัติที่แตกต่างกัน

การดำเนินการ (ต่อ)	ต่อบุคคลซึ่งทำงานในลักษณะอย่างเดียวกัน ด้วยเหตุแห่งสถานะและรูปแบบการจ้างแรงงานที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากการแสดงเจตนาของคู่สัญญาตามหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาเท่านั้น แต่ด้วยนิติสัมพันธ์ในทางจ้างแรงงานที่คู่สัญญามีสถานะที่ไม่เท่าเทียมกันในทางความเป็นจริง จึงก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการจ้างแรงงาน ผู้ทำงานที่มีคุณค่าเท่ากันกลับไม่ได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เท่าเทียมและเป็นธรรม จึงเป็นการเลือกปฏิบัติและลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของแรงงาน อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อลูกจ้างรับเหมาค่าแรง ในระหว่างการตรวจสอบ ลูกจ้างรับเหมาค่าแรงบางส่วนได้ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องต่อศาลแรงงานภาค 2 ในกรณีที่นายจ้างฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 11/1 วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ต่อมา ได้มีการไกล่เกลี่ยและยอมความกันในชั้นศาล โดยผู้ถูกร้องยินยอมจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างรับเหมาค่าแรงซึ่งเป็นโจทก์ในคดีดังกล่าว คนละ 50,000 บาท และจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างรับเหมาค่าแรงซึ่งมิได้เป็นโจทก์ คนละ 10,000 บาท คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้ยุติเรื่อง กรณีเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว
ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือคำสั่ง	1. ผู้ถูกร้องควรนำหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) ในส่วนที่ 2 ซึ่งเกี่ยวกับความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน ให้เป็นไปตามแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่ต้องเคารพสิทธิมนุษยชน โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนในการทำสัญญาจ้างเหมาค่าแรงและจัดสิทธิประโยชน์และสวัสดิการให้แก่ลูกจ้างรับเหมาค่าแรงอย่างเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 11/1 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 อย่างจริงจัง 2. คณะรัฐมนตรีควรมอบหมายให้กระทรวงแรงงาน ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights: NAP) ดำเนินการเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง ดังนี้ 2.1 ทบทวนและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ยังมีช่องว่างระหว่างกฎหมายและทางปฏิบัติ โดยพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 11/1 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ให้มีความชัดเจนทั้งในเรื่องลักษณะความสัมพันธ์ของการจ้างแรงงานในรูปแบบการจ้างเหมาค่าแรง ขอบเขตและมูลเหตุจำเป็นในการจ้างเหมาค่าแรง และหลักเกณฑ์ในทางปฏิบัติ รวมทั้งควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของบทกำหนดโทษตามมาตรา 144/1 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ให้ได้สัดส่วนกับ

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือคำสั่ง (ต่อ)	ความเสียหายจากการที่ลูกจ้างรับเหมาค่าแรงไม่ได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการตามสิทธิที่พึงมีพึงได้ตามกฎหมาย โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิของลูกจ้างรับเหมาค่าแรงและผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบกิจการ 2.2 เผยแพร่หลักเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรมในการจัดสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติตามมาตรา 11/1 แก่ผู้ประกอบกิจการอย่างทั่วถึงเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในเชิงป้องกัน
ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	ได้รับแจ้งจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2563 ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานหลักรับเรื่องดังกล่าวไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวทางหรือผลดำเนินงานดังกล่าวในภาพรวม แจ้งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

3.1.3 การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 36 และมาตรา 42 กำหนดว่าในกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบแล้วเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายไปยังหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง และในกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าการแก้ไขปัญหาหรือการป้องกันเพื่อมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องใดหรือลักษณะใดขึ้นอีก จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ให้คณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนะเสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิ้น 131 เรื่อง จำแนกเป็นการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันและแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 34 เรื่อง และการติดตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จำนวน 97 เรื่อง ดังนี้

1) การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

จากการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 34 เรื่อง ได้มีการจำแนกตามประเภทสิทธิมนุษยชน ดังแผนภาพที่ 11

แผนภาพที่ 11 มาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอไปยังหน่วยงานของรัฐ จำแนกตามประเภทสิทธิมนุษยชน

ที่มา: สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

จากแผนภาพที่ 11 มาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอต่อหน่วยงานของรัฐเป็นมาตรการหรือแนวทางด้านสิทธิชุมชน จำนวน 17 เรื่อง ด้านสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล จำนวน 5 เรื่อง และด้านสิทธิพลเมือง จำนวน 4 เรื่อง เมื่อพิจารณาผลการติดตามการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของหน่วยงานรัฐตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอ และปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ออกก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 34 เรื่อง อาทิ กรณีกล่าวอ้างว่า โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน กรณีนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษส่งผลกระทบต่อประชาชน กรณีขอให้ตรวจสอบกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการเหมืองแร่ถ่านหินจังหวัดเชียงใหม่ กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัว ตรวจยึดทรัพย์สิน และตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณา และมีมติให้ยุติการติดตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 42 เรื่อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาและมีมติให้ยุติการติดตาม จำนวน 41 เรื่อง เนื่องจากเป็นกรณีตามระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2561 ข้อ 42 ได้แก่ บุคคลหรือหน่วยงานได้ดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว รวมถึงเนื่องจากได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ และคณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แจ้งว่ารับทราบหรือแจ้งข้อพิจารณาให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบแล้ว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 วรรคสอง และมีมติให้ยุติเรื่อง จำนวน 1 เรื่อง เนื่องจากส่งเรื่องให้หน่วยงานดำเนินการ ตามมาตรา 25 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยสามารถจำแนกออกตามสาเหตุของการยุติการติดตามตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2561 ข้อ 42 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการติดตามการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รับเป็นคำร้องก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

หน่วย: เรื่อง

ลำดับ	สาเหตุแห่งการยุติการติดตาม	จำนวน	ร้อยละ
1	กรณีบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นประเด็นสาระสำคัญในการบรรเทาปัญหา	38	90.48
2	กรณีที่คู่กรณีได้มีการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาลหรือที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้วในประเด็นเดียวกันกับมาตรการการแก้ไขปัญหา	1	2.38
3	กรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานมิได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือดำเนินการแล้วแต่ยังไม่แล้วเสร็จ โดยมีเหตุผลอันสมควร	2	4.76
4	กรณีอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการที่ไม่ต่ำกว่ามาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กำหนด)	-	-
5	กรณียุติเรื่องตามมาตรา 25 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542[1]	1	2.38
รวม		**42**	**100**

ที่มา : สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

จากตารางที่ 6 สาเหตุส่วนใหญ่ที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาและสั่งการให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยุติการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ออกก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้แก่ กรณีบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นประเด็นสาระสำคัญแล้ว จำนวน 38 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 90.48 นอกนั้นเป็นการสั่งการให้ยุติการติดตามผลเนื่องจากเป็นกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานมิอาจดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางได้โดยมีเหตุอันสมควร เป็นกรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาลหรือมีคำพิพากษาแล้ว และเป็นกรณียุติเรื่องเนื่องจากส่งเรื่องให้องค์กรที่เกี่ยวข้องดำเนินการ (ตามมาตรา 25 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542) ตามลำดับ

[1] ในกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นว่าเรื่องที่รับมาควรได้รับการพิจารณาแก้ไขโดยองค์กรอื่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ คณะกรรมการฯ อาจส่งเรื่องให้องค์กรนั้นพิจารณาได้ไม่ว่าเรื่องดังกล่าวจะอยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ในขั้นตอนใด ในการนี้ คณะกรรมการฯ อาจมีหนังสือสอบถามผลการดำเนินการไปยังองค์กรนั้นได้ และหากปรากฏว่าองค์กรนั้นยังมิได้ดำเนินการเป็นประการใด หรือไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณา คณะกรรมการฯ อาจรับเรื่องกลับไปพิจารณาหากเป็นเรื่องที่อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ได้

2) การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่าเมื่อคณะรัฐมนตรีรับทราบข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอแล้วให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาดำเนินการให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทราบโดยไม่ชักช้า

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 97 เรื่อง สามารถจำแนกตามประเภทสิทธิมนุษยชน ได้ตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำแนกตามประเภทสิทธิมนุษยชน

หน่วย: เรื่อง

ลำดับ	ประเภทสิทธิมนุษยชน	ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
1	สิทธิชุมชน	55
2	สิทธิในการจัดการที่ดิน	6
3	สิทธิในสถานะบุคคล	6
4	การเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรม	5
5	สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล	4
6	สิทธิในทรัพย์สิน	3
7	สิทธิพลเมือง	3
8	สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย	3
9	สิทธิในกระบวนการยุติธรรม	2
10	สิทธิในกระบวนการปกครอง	1
11	สิทธิเด็ก	1
12	สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ	1
13	สิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุข	1
14	สิทธิผู้สูงอายุ	1
15	สิทธิผู้พิการ	1
16	สิทธิสตรี	1
17	สิทธิเสรีภาพในการศึกษา	1
18	เสรีภาพในการเดินทาง	1
19	ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	1
รวม		**97**

ที่มา: สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

จากตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เสนอไปยังคณะรัฐมนตรี รัฐสภา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีจำนวน 97 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นประเภทสิทธิชุมชน ตัวอย่างเช่น กรณีปัญหาพนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานของรัฐไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน กรณีการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะของคนพิการ กรณีนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษส่งผลกระทบต่อประชาชน กรณีโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน กรณีหน่วยงานของรัฐออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงทับที่ดินทำกินของราษฎร เป็นต้น

3) การเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนรวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นอำนาจหน้าที่ประการหนึ่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่กำหนดไว้ในหลักการปารีส (Paris Principles Relating to the Status of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights) โดยในการรับเรื่องร้องเรียนและการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน นั้น หลักการปารีสได้กำหนดแนวทางต่าง ๆ ที่สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาจดำเนินการไว้โดยเฉพาะ ได้แก่ การแสวงหาแนวทางยุติปัญหาอย่างฉันมิตรผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยภายในขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติ การแจ้งให้ผู้ร้องได้ทราบถึงสิทธิต่างๆ โดยเฉพาะสิทธิที่จะได้รับการเยียวยา การส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ภายในขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติ และการจัดทำข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นกรณีที่กฎหมาย กฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติที่มีอยู่เป็นอุปสรรคในการใช้สิทธิของบุคคล

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบเรื่องร้องเรียนที่กล่าวอ้างว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 26 (1) และ (3) และมีข้อเสนอแนะในการเยียวยาให้กับผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งได้ประสานการดำเนินงานหรือแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคม ตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ เพื่อให้การเยียวยาหรือแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ยึดหลักการสำคัญในการเยียวยาตามมาตรฐานสากล ได้แก่ 1) การทำให้กลับสู่สภาพเดิมรวมถึงการเยียวยาในกลไกทางกระบวนการยุติธรรม การฟื้นฟูสิทธิตามกฎหมาย การกลับสู่การจ้างงาน และการคืนทรัพย์สิน 2) การได้รับการฟื้นฟูรวมถึงสถานะทางสังคมและการกลับเข้าสู่สังคม 3) การทำให้พอใจทั้งโดยคำพิพากษาศาลและการยอมรับความผิด ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะด้านการเยียวยาที่เกิดผลสัมฤทธิ์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่สำคัญหลายกรณี ดังนี้

3.1 การส่งเรื่องร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายเพื่อแก้ไขเยียวยาปัญหา ทั้งในลักษณะการเยียวยาทางกระบวนการยุติธรรมและสิทธิตามกฎหมายเพื่อลดความเสียหายหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น และการทำให้ประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมีความพึงพอใจ อาทิ กรณีผู้ต้องขังขอให้พนักงานสอบสวนเร่งรัดการดำเนินคดีที่ถูกอายัดตัวในคดีอาญาหลายคดี ได้ร้องเรียนขอความช่วยเหลือจำนวน 37 เรื่อง โดยกล่าวอ้างว่า กระบวนการสอบสวนล่าช้าทำให้ผู้ต้องขังเสียสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ รวมทั้งกระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการสอบสวน ดำเนินคดีด้วยความรวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม อันเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 68 วรรคหนึ่ง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 9 วรรคสาม และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ส่งเรื่องให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อพิจารณาสั่งการให้เร่งรัดคดีมีความสำเร็จจำนวนมาก

3.2 การจัดทำข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย ทั้งในลักษณะของการชดใช้ค่าสินไหม การจัดตั้งกลไกแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างความเป็นธรรมและฟื้นฟูสิทธิ ซึ่งเป็นการเยียวยาทั้งในเชิงปัจเจกและเชิงระบบ อาทิ

1) สิทธิชุมชน กรณีราษฎรตำบลตลิ่งชัน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ได้รับผลกระทบจากการขนถ่ายน้ำมันเตาบริเวณท่าเทียบเรือและคลังน้ำมันบ้านคลองรั้วของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ทำให้เกิดความเสียหายแก่อุปกรณ์

ทำประมงของราษฎร ทำลายแหล่งปะการัง และมีน้ำมันเตารั่วไหลลงสู่ทะเล คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะในการเยียวยากรณีดังกล่าว โดยให้บริษัทเดินเรือบรรทุกน้ำมันที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุปกรณ์ทำประมงของราษฎรพิจารณาจ่ายเงินค่าชดเชยเยียวยาความเสียหาย โดยคำนึงถึงระยะเวลาที่ราษฎรต้องขาดรายได้เลี้ยงชีพเพราะไม่มีอุปกรณ์ทำประมง ผลการเยียวยาในกรณีดังกล่าวปรากฏว่า การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้เป็นตัวกลางการประสานงานและนัดหมายผู้ที่มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาพิจารณาความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนของค่าเสียหายของอุปกรณ์ทำประมง และค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่ราษฎรต้องขาดรายได้เลี้ยงชีพ เพราะไม่มีอุปกรณ์ทำประมง โดยให้เจรจาตกลงให้แล้วเสร็จภายใน 7 วันทำการ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับค่าชดเชยจากบริษัท

2) สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิชุมชน กรณีโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชรของกรมชลประทานในพื้นที่ป่าอำเภอหนองบัวระเหว และอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ส่งผลกระทบต่อราษฎรโดยรอบพื้นที่โครงการ โดยไม่มีมาตรการรองรับให้ความช่วยเหลือในเรื่องการย้ายที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะต่อผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ ในฐานะประธานอนุกรรมการแก้ไขปัญหาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างโครงการโป่งขุนเพชร จังหวัดชัยภูมิ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมชลประทาน ร่วมกันเร่งรัดดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาโดยคำนึงถึงความเสียหายของราษฎรผู้ได้รับผลกระทบในเรื่องที่อยู่อาศัย ผลการแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าวปรากฏว่า กรมชลประทานพร้อมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ประชุมและลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายชื่อผู้ครอบครองที่ดินและทรัพย์สิน การเข้าอยู่อาศัย และสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ 6/2563 ลงวันที่ 31 มกราคม 2563 แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบคุณสมบัติและจัดหาที่ดินกรณีโครงการอ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชร

3) เสรีภาพในการประกอบอาชีพ กรณีสืบเนื่องจากข้อกล่าวหาของสหภาพยุโรป เมื่อเดือนเมษายน 2558 ที่กล่าวหาว่าประเทศไทยมีการทำประมงที่ผิดกฎหมายขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU Fishing) พร้อมกับเตือนให้คณะรัฐมนตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขข้อกล่าวหาดังกล่าว มิฉะนั้นสหภาพยุโรปอาจตัดความสัมพันธ์ทางการค้า โดยเฉพาะสินค้าสัตว์น้ำ แม้คณะรัฐมนตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะแก้ไขปัญหาเพื่อให้การทำประมงสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนและเป็นระบบ อันเป็นการยกระดับมาตรฐานการประมงของประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล แต่การดำเนินการดังกล่าวยังขาดความเข้าใจในหลายประเด็น โดยเฉพาะบริบทของประมงวิถีไทย อีกทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่เป็นธรรม ก่อให้เกิดภาระเกินความจำเป็นในการประกอบอาชีพประมง อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องและสมาชิกสมาคมฯ ซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพทำประมง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะในการเยียวยากรณีดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ควรร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบอาชีพประมงทุกกลุ่ม รวมทั้งประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องซึ่งได้รับผลกระทบจากกฎหมายและนโยบายแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม(IUU Fishing) ตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา หากมีกรณีใดที่ต้องดำเนินการเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบควรดำเนินการอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า ผลการเยียวยาความเดือดร้อนให้กับผู้ประกอบอาชีพประมงที่ได้รับผลกระทบปรากฏว่า ได้มีการดำเนินการทั้งในระดับกรม กระทรวง คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การนำเรือประมงออกนอกระบบ และการทรัพยากรประมงทะเลที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 (ระยะเร่งด่วน) การชดเชยเยียวยาเจ้าของเรือที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการของรัฐ การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคประมง การแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติที่ส่งผลกระทบกับชาวประมง และโครงการสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่องผู้ประกอบการประมง เป็นต้น

4) การประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน ภาคประชาสังคม หรือบุคคลในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องไว้เพื่อประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน ภาคประชาสังคม หรือบุคคล เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามความจำเป็นและความเหมาะสมแก่กรณี โดยมีกรณีตัวอย่าง ดังนี้

กรณีที่ 1 การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม กรณีนักท่องเที่ยวชาวเคนยาถูกส่งตัวกลับออกไปจากประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย

ผู้ร้องเป็นบรรณาธิการประจำประเทศไทยของเว็บไซต์ข่าวต่างประเทศแห่งหนึ่ง ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยกล่าวอ้างว่า ผู้เสียหายที่ 1 และผู้เสียหายที่ 2 เป็นนักท่องเที่ยวชาวเคนยาถูกส่งตัวกลับออกไปจากประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย เนื่องจากผู้ถูกร้อง (สายการบินแห่งหนึ่งในประเทศไทย) แจ้งกับสายการบินต่างประเทศแห่งหนึ่งว่า ผู้เสียหายทั้งสองถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าเมืองที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งไม่เป็นความจริง นอกจากนั้น ยังขอให้แสดงหลักฐานทางการเงินซึ่งผู้ถือหนังสือเดินทางสาธารณรัฐเคนยาไม่จำเป็นต้องแสดงหลักฐานดังกล่าว ผู้เสียหายทั้งสองเห็นว่าตนถูกเหยียดเชื้อชาติ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงปรึกษาทนายความและประสงค์ที่จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและนายกรัฐมนตรี ผ่านสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา ผู้ร้องจึงขอทราบช่องทางการร้องเรียนและข้อคิดเห็นของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จากการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2562 ผู้ร้องได้เขียนข่าวลงเว็บไซต์ข่าวแห่งหนึ่งสรุปได้ว่า เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2562 ผู้เสียหายทั้งสองถูกปฏิเสธไม่ให้ขึ้นเครื่องบินของผู้ถูกร้อง เที่ยวบินจากกรุงเทพมหานครไปยังกรุงพนมเปญ โดยพนักงานของผู้ถูกร้องขอให้ผู้เสียหายทั้งสองเท่านั้นแสดงเงิน จำนวน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 60,400 บาท) แต่ผู้เสียหายทั้งสองไม่มีเงินจำนวนดังกล่าว ผู้เสียหายที่ 1 ได้แสดงข้อมูลในโทรศัพท์มือถือกับพนักงานของผู้ถูกร้องว่าตนไม่จำเป็นต้องแสดงจำนวนเงินดังกล่าว และได้สอบถามสถานเอกอัครราชทูตกัมพูชาประจำประเทศไทย ซึ่งแนะนำว่าให้ใช้เพียงรายการเดินบัญชี แผนการเดินทาง และหลักฐานการจองเที่ยวบินกลับเท่านั้นแต่พนักงานของผู้ถูกร้องได้ดำเนินการส่งผู้เสียหายทั้งสองกลับไปยังสายการบินต่างประเทศแห่งหนึ่งเพื่อส่งผู้เสียหายทั้งสองกลับไปยังประเทศของตน โดยแจ้งกับพนักงานของสายการบินว่าผู้เสียหายทั้งสองถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าเมือง ต่อมา ผู้ถูกร้องยอมรับว่ากรณีดังกล่าวเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนของพนักงานของตน จึงขอคืนเงินค่าเที่ยวบิน พร้อมเสนอเที่ยวบินให้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย และเสนอค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายทั้งสอง แต่ผู้เสียหายทั้งสองเห็นว่าตนถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนเนื่องจากความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ และส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงในทางธุรกิจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของผู้เสียหาย นอกจากนั้นผู้ร้องกล่าวอ้างว่าได้ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อสอบถามความคิดเห็นแต่ยังไม่ได้รับการตอบกลับ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไปยังผู้ถูกร้อง ซึ่งชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องมีคู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจสอบเอกสารการเดินทางและปัจจัยในการดำรงชีพของผู้โดยสารที่จะเดินทางไปยังประเทศกัมพูชา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีปฏิเสธการรับเข้าเมืองจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของประเทศปลายทาง สำหรับผู้โดยสารที่มีสัญชาติและถือหนังสือเดินทางประเทศต่าง ๆ แต่สำหรับผู้โดยสารที่มีสัญชาติและถือหนังสือเดินทางที่ออกโดยประเทศเคนยานั้น คู่มือมิได้ระบุว่าต้องตรวจสอบเอกสารการเดินทางและปัจจัยในการดำรงชีพ แต่ด้วยความเข้าใจคลาดเคลื่อนของพนักงานสายการบินเกี่ยวกับสัญชาติของผู้โดยสารโดยเข้าใจว่าผู้โดยสารที่มีสัญชาติและถือหนังสือเดินทางที่ออกโดยประเทศเคนยาอยู่ในกลุ่มผู้โดยสารที่ต้องผ่านการตรวจสอบเอกสารการเดินทางและปัจจัยในการดำรงชีพ จึงทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกร้องได้ทบทวนรายละเอียดในคู่มือการปฏิบัติงานโดยยกเลิกการตรวจสอบปัจจัยในการดำรงชีพสำหรับผู้โดยสารที่เดินทางไปยังประเทศกัมพูชาทุกกรณี ตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2562 และได้ติดต่อกลับไปยังผู้เสียหายเพื่อแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและแสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่ผู้เสียหายได้รับการช่วยเหลือเยียวยาแล้ว

กรณีที่ 2 ขอให้ตรวจสอบและขอความช่วยเหลือบุคคลต่างด้าว

มีผู้ร้องเรียนทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ กล่าวอ้างว่า นางสาว ด. เป็นชาวกะเหรี่ยง ถูกจำหน่ายชื่อจากทะเบียนบ้านด้วย ท.ร.97 เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562 เป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือในลักษณะชั่วคราว เป็นผู้ต้องกักอยู่ในสถานกักตัวของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและไม่มีญาติ จึงขอความช่วยเหลือ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า การส่งตัวบุคคลต่างด้าวกลับภูมิลำเนา มีระเบียบและหลักเกณฑ์กำหนดไว้แล้ว และเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แต่ได้รับเรื่องไว้ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้าพบและหารือ พ.ต.อ. หฤษฎ์ เอกอุรุ ผู้กำกับการ 3 กองบังคับการสืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน โดยแจ้งนางสาว ด. และญาติทราบข้อมูลการส่งตัว จนนางสาว ด. ได้เดินทางกลับภูมิลำเนาที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เรียบร้อยแล้ว

กรณีที่ 3 กรณีการหายตัวของนายวันเฉลิม สัตย์ศักดิ์สิทธิ์

เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2563 ได้มีสื่อมวลชนเสนอข่าวว่านายวันเฉลิม สัตย์ศักดิ์สิทธิ์ อดีตนักเคลื่อนไหวและผู้ลี้ภัยทางการเมืองชาวไทยได้ถูกอุ้มตัวจากหน้าที่พักประเภทคอนโดมิเนียมในกรุงพนมเปญ โดยถูกบังคับขึ้นรถแล้วขับหายไป เหตุเกิดในตอนเย็นขณะที่นายวันเฉลิมเดินอยู่หน้าที่พัก ซึ่งขณะเกิดเหตุกำลังคุยโทรศัพท์กับพี่สาว เสียงสุดท้ายของนายวันเฉลิมที่พี่สาว ได้ยินผ่านโทรศัพท์ คือ “โอ๊ย หายใจไม่ออก” ก่อนสายโทรศัพท์จะถูกตัดไป แต่ในขณะนั้นเข้าใจว่าเกิดอุบัติเหตุและนายวันเฉลิมบาดเจ็บ พี่สาวจึงพยายามโทรศัพท์กลับไปอีกประมาณครึ่งชั่วโมง รวมถึงติดต่อเพื่อนของนายวันเฉลิมให้ช่วยตรวจสอบสถานที่พัก จึงทราบว่านายวันเฉลิมหายไป กรณีการหายตัวของนายวันเฉลิม ได้รับความสนใจจากองค์กรเอกชนทั้งในประเทศ ระหว่างประเทศ และสื่อมวลชน รวมทั้งหน่วยงานในองค์การสหประชาชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ขอความร่วมมือให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือพยานหลักฐานเพื่อทำความจริงให้ปรากฏและเผยแพร่ให้สาธารณชนรับทราบโดยทั่วกัน ต่อมาเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2563 กระทรวงการต่างประเทศได้แจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการ สรุปได้ว่า กระทรวงการต่างประเทศให้ความสำคัญกับภารกิจในการคุ้มครองและดูแลคนไทยในต่างประเทศโดยที่ผ่านมาได้ติดตามและให้ความช่วยเหลือนายวันเฉลิมตามช่องทางการทูตอย่างเต็มกำลัง หากมีความคืบหน้าจะแจ้งให้ทราบต่อไป ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีหนังสือแสดงความขอบคุณที่กระทรวงการต่างประเทศได้ให้ความร่วมมือและให้ความสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกรณีดังกล่าว

กรณีที่ 4 ขอความช่วยเหลือให้สามีซึ่งรับราชการตำรวจตระเวนชายแดนย้ายมาประจำการใกล้บ้านเพื่อช่วยดูแลครอบครัวที่เดือดร้อน

ผู้ร้องขอความช่วยเหลือในการบรรเทาทุกข์ให้กับครอบครัวเพื่อให้สามีซึ่งปฏิบัติงานที่กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ได้ย้ายมาประจำการที่สถานีตำรวจภูธรในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เนื่องจากมีเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องดูแลบิดา มารดา และน้องสาวที่ต้องไปพบแพทย์อยู่บ่อยครั้ง ประกอบกับครอบครัวของผู้ร้องมีภาระหนี้สินในการประกอบอาชีพและส่งบุตรเรียน โดยเฉพาะการขาดทุนจากการเลี้ยงโคนมที่เกิดจากโรคระบาด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยส่งเรื่องให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติแจ้งว่า ได้อนุมัติเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายให้สามีของผู้ร้องย้ายไปปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บังคับหมู่ กองกำกับการ 4 กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี มีกำหนด 1 ปี เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน โดยได้แจ้งให้ผู้ร้องทราบแล้ว ซึ่งผู้ร้องขอขอบคุณและแจ้งว่าการย้ายของสามีผู้ร้องในครั้งนี้เป็นการช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของครอบครัวเป็นอย่างมาก

กรณีที่ 5 ลูกจ้างหญิงตั้งครรภ์ถูกเลิกจ้างในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) โดยไม่เป็นธรรมและกระทบต่อเด็กแรกเกิด

ผู้ร้องร่วมกับสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ (สรส.) ได้เปิดศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ เพื่อแก้ไขปัญหาคนงานที่ได้รับผลกระทบจากการปลดออกและเลิกจ้างในช่วงสถานการณ์

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยผู้ประกอบการบางแห่งฉวยโอกาสเลิกจ้างแรงงานหญิงที่ตั้งครรภ์ จำนวน 10 คน และคนพิการอีก 1 คน โดยที่ลูกจ้างบางคนถูกเลิกจ้างโดยไม่ได้รับค่าชดเชยตามกฎหมาย บางรายถูกบังคับให้เขียนใบลาออก โดยอ้างว่าบริษัทไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้และมีความจำเป็นต้องลดอัตรากำลังการผลิตส่งผลให้ต้องเลิกจ้าง ซึ่งลูกจ้างบางคนเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวและเป็นเสาหลักของครอบครัว เมื่อถูกเลิกจ้างทำให้ต้องตกอยู่ในสภาวะตึงเครียดเป็นอย่างมาก เช่น ไม่มีเงินไปตรวจครรภ์ มีภาระต้องเลี้ยงดูบุตรคนอื่น ๆ และมารดาที่แก่ชรา ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นประจำวัน เป็นต้น ประกอบกับเมื่อถูกเลิกจ้างแล้ว ต้องประสบกับความยากลำบากในการหางานใหม่ เนื่องจากการมีภาวะตั้งครรภ์ อีกทั้งความตึงเครียด กดดัน และความกังวลจะส่งผลโดยตรงต่อลูกในครรภ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิการคุ้มครองความเป็นมารดา ฉบับที่ 183 และหลักการชี้แนะเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ (UN Guiding Principle On Business and Human Rights: UNGPs) ผู้ร้องจึงขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดำเนินการตรวจสอบและเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายป้องกันผลกระทบที่จะเกิดต่อสถาบันครอบครัวต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาประเด็นผู้เสียหาย ทั้ง 5 ราย แล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่ผู้เสียหายถูกนายจ้างบังคับเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม ไม่จ่ายค่าชดเชยการเลิกจ้าง หรือจ่ายค่าชดเชยการเลิกจ้างไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด จึงได้ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยส่งเรื่องในประเด็นนี้ให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ

ทั้งนี้ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแจ้งว่า ได้ดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจแล้ว โดยพนักงานตรวจแรงงาน สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดระยองได้รับคำร้อง (คร.7) ของผู้เสียหาย และได้มีคำสั่งพนักงานตรวจแรงงานให้บริษัทนายจ้างจ่ายเงินค่าชดเชย ค่าตอบแทนระหว่างหยุดกิจการชั่วคราว ค่าจ้างในวันหยุดพักผ่อนประจำปีให้กับผู้ร้อง แต่นายจ้างได้ยื่นฟ้องเพิกถอนคำสั่งพนักงานตรวจแรงงานต่อศาลแรงงานภาค 2 (สาขาระยอง) เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2563 ศาลแรงงานกำหนดนัดหมายไกล่เกลี่ย อนึ่ง เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2563 เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนได้สอบถามไปยังผู้เสียหายทราบข้อมูลว่าเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2563 ได้ทำการไกล่เกลี่ยกับนายจ้างแล้ว มีข้อสรุปว่านายจ้างยอมจ่ายเงินร้อยละ 55 ของยอดเงินทั้งหมดตามที่พนักงานตรวจแรงงานมีคำสั่ง จึงได้ตกลงยุติข้อพิพาท นอกจากนี้ ยังมีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมผู้เสียหายรายอื่นอีก อนึ่ง จากการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเด็นตามเรื่องร้องเรียนดังกล่าว กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้แจ้งผลการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาตามหน้าที่และอำนาจแล้ว

กรณีที่ 6 ขอให้สำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

ผู้ร้องทั้งห้าได้จัดทำโครงการคลินิกกฎหมายชาวบ้าน โดยมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างพื้นที่เรียนรู้และให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาสิทธิและสถานะบุคคล โดยเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2563 ผู้ร้องทั้งห้าได้ลงพื้นที่สำรวจที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า มีเด็กหญิงที่ไม่มีหลักฐานแสดงตน ไม่มีเอกสารรับรองการเกิดในราชอาณาจักรไทย กล่าวคือ เป็นบุคคลไร้รัฐไร้สัญชาติ โดยมีพยานเอกสารและพยานบุคคลว่า เด็กหญิงรายดังกล่าวอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยมาตั้งแต่ปี 2549 (ระยะเวลาประมาณ 5 ปี) ณ บ้านธารหทัย ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จึงขอให้สำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนเพื่อออกบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน อนึ่ง ผู้ร้องทั้งห้าได้ร้องเรียนไปยังอธิบดีกรมการปกครอง รองอธิบดีกรมการปกครองฝ่ายทะเบียนและสารสนเทศ ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี และนายอำเภอสวนผึ้งด้วยแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยส่งเรื่องไปยังสำนักทะเบียนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป โดยอำเภอสวนผึ้งได้นัดหมายให้ผู้ร้องไปให้ถ้อยคำประกอบการสอบสวนเกี่ยวกับการสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอสวนผึ้ง กลุ่มงานทะเบียนและบัตร เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2563 และอยู่ระหว่างการพิจารณาขึ้นทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

กรณีที่ 7 ขอความช่วยเหลือให้สิทธิครอบครองบ้านและที่ดินตกเป็นของบุตรผู้ร้อง

ผู้ร้องเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหว (อัมพาต) ปัจจุบันอาศัยอยู่กับภรรยาและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จำนวน 3 คน ในบ้านซึ่งเป็นของบิดาผู้ร้อง ตั้งอยู่บนที่ดิน น.ส. 3 ที่จังหวัดนครราชสีมา โดยขณะที่บิดาของผู้ร้องยังมีชีวิตอยู่ได้ทำพินัยกรรมยกบ้านหลังอื่นให้พี่น้องร่วมบิดามารดาของผู้ร้อง จำนวน 2 คน ปัจจุบันบ้านหลังดังกล่าวตกเป็นของอา หลังจากบิดาผู้ร้องเสียชีวิต อาของผู้ร้องได้นำป้ายมาติดที่หน้าบ้านเพื่อขับไล่ผู้ร้องและครอบครัวออกจากบ้าน ทำให้ภรรยาผู้ร้องเกิดความเครียดและมีอาการเส้นเลือดในสมองตีบ ผู้ร้องเกรงว่าหากผู้ร้องเสียชีวิต บุตรทั้ง 3 คนจะไม่มีที่อยู่อาศัย จึงร้องเรียนมาเพื่อขอความช่วยเหลือ ผู้ร้องเห็นว่าผู้ร้องมีสิทธิในบ้านหลังดังกล่าว เนื่องจากอาศัยอยู่มาตั้งแต่กำเนิด โดยขณะนี้ภรรยาและบุตรทั้งสามของผู้ร้องได้ย้ายออกจากบ้านหลังดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องประสงค์ให้บ้านหลังดังกล่าวตกเป็นทรัพย์สินของบุตรทั้งสามคน ทั้งนี้ ได้ร้องเรียนอัยการสูงสุด ประธานศาลฎีกา ประธานองคมนตรีด้วย ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดแจ้งผู้ร้องว่าได้ส่งเรื่องร้องเรียนไปยังจังหวัดนครราชสีมาแล้ว โดยอยู่ระหว่างการดำเนินการ

กรณีดังกล่าวเป็นการขอความช่วยเหลือให้ได้สิทธิครอบครองบ้านและที่ดิน น.ส.3 ที่ผู้ร้องอาศัยอยู่ให้ตกเป็นของบุตรผู้ร้อง เป็นข้อพิพาทเรื่องมรดกซึ่งต้องใช้กระบวนการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม จึงเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบกับจังหวัดนครราชสีมาได้รับเรื่องไว้ดำเนินการตรวจสอบแล้ว แต่เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ร้องและผู้ถูกร้องได้เจรจาตกลงทำความเข้าใจกัน กรณีดังกล่าวสมควรได้รับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนครราชสีมา จึงได้ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยส่งเรื่องให้ศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

3.2 การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (3) กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ ต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน และรัฐธรรมนูญมาตรา 247 วรรคสอง ที่บัญญัติให้เมื่อรับทราบข้อเสนอแนะดังกล่าวให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว หากไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบโดยไม่ชักช้า

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งที่เป็นข้อเสนอแนะที่เสนอโดยตรงต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเสนอผ่านรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนรายกรณี โดยขอนำเสนอเฉพาะข้อเสนอแนะที่เสนอโดยตรงต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

3.2.1 ข้อเสนอแนะฯ เรื่อง ปัญหาพนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานของรัฐไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน

ประเด็น/ความเป็นมา

หน่วยงานภาครัฐได้จัดจ้างพนักงานจ้างเหมาบริการในรูปแบบของสัญญาจ้างทำของเพื่ออำพรางสัญญาจ้างแรงงานอันเป็นนิติสัมพันธ์ที่แท้จริง ส่งผลให้พนักงานจ้างเหมาบริการไม่ได้รับความคุ้มครองในฐานะลูกจ้าง ทั้งที่ในทางปฏิบัติมีลักษณะการทำงานที่ไม่แตกต่างจากข้าราชการหรือพนักงานราชการ อาจเป็นเหตุให้ส่วนราชการต่าง ๆ มีการปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อบุคคลที่ทำงานในลักษณะอย่างเดียวกันด้วยเหตุแห่งสถานะของการจ้างแรงงาน ซึ่งอาจเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มพนักงานจ้างเหมาบริการ ซึ่งคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติเคยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเมื่อปี 2553 จึงสมควรแก้ไขปัญหาโดยรัฐ เพื่อส่งเสริมผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน ได้รับรายได้ สวัสดิการการประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ ตามแนวนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 74 และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิด เรื่อง “งานที่มีคุณค่า” ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) และเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติที่ประเทศไทยได้ให้การรับรอง จึงมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

1) เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและเยียวยาพนักงานจ้างเหมาบริการอย่างเร่งด่วน คณะรัฐมนตรี ควรมอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจ้างเหมาบริการพิจารณาหาแนวทางหรือมาตรการในการคุ้มครองสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานของพนักงานจ้างเหมาบริการ โดยอาจพิจารณาการใช้ระบบพนักงานของรัฐในการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุข หรืออาจพิจารณาให้สิทธิประโยชน์ที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานของสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เช่น การให้ความคุ้มครองลูกจ้างรับเหมาค่าแรงให้ได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ จนกว่าจะมีแนวทางการแก้ไขปัญหานี้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

2) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ควรเร่งศึกษาและพิจารณาทบทวนกรอบอัตรากำลังคนภาครัฐในปัจจุบันให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับภาระหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรของส่วนราชการในระยะยาว

3) คณะรัฐมนตรีควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงมาพิจารณาแก้ไขปัญหาการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อพนักงานจ้างเหมาบริการของส่วนราชการทั้งหมด ให้สอดคล้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานหรือมาตรฐานขั้นต่ำที่ลูกจ้างโดยทั่วไปพึงมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานและกฎหมายประกันสังคม

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

1) รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งมอบหมายให้สำนักงาน ก.พ. เป็นหน่วยงานหลักรับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ.ร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยให้สำนักงาน ก.พ. สรุปผลการพิจารณาผลการดำเนินการดังกล่าวในภาพรวม ต่อมา สำนักงาน ก.พ. ได้เสนอรายงานสรุปผลการพิจารณาต่อคณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2563 โดยมีรายละเอียดตามที่สำนักงาน ก.พ. เสนอ

2) สำนักงาน ก.พ.ร. แจ้งว่า

2.1) เห็นด้วยว่าพนักงานจ้างเหมาบริการควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงมีสิทธิได้รับตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และแนวคิดเรื่อง “งานที่มีคุณค่า” ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

2.2) สำนักงาน ก.พ. ร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ร. อยู่ระหว่างศึกษาประเด็นการบริหารกำลังคนและวิธีการทำงานภาครัฐในยุค Disruption เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและทบทวนบทบาท ภารกิจ ตลอดจนกระบวนงานของภาครัฐที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลว่างานประเภทใดที่ภาครัฐควรทำ และงานประเภทใดที่ควรถ่ายโอนให้ภาคส่วนอื่นดำเนินการ รวมทั้งการทบทวนอัตรากำลัง การสรรหาและเลือกสรร การพัฒนาความรู้ ทักษะ และรูปแบบการจ้างงานภาครัฐต่อไป

3) สำนักงาน ก.พ. ชี้แจง ดังนี้

3.1) มาตรการปรับขนาดกำลังคนภาครัฐที่ต้องการลดภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านบุคคลว่าเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหากรณีการจ้างเหมาบริการนั้น เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น

3.2) สำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการพัฒนาระบบบริหารพนักงานราชการขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 ซึ่งมีคณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ (คพร.) เป็นผู้พิจารณากำหนดกรอบอัตรากำลังพนักงานราชการและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นทางเลือกการจ้างงานภาครัฐที่มีความยืดหยุ่น สามารถจ้างได้ตั้งแต่งานบริการ งานเทคนิค งานวิชาการ งานวิชาชีพเฉพาะไปจนถึงงานที่มีความพิเศษและต้องการใช้ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในระดับสูง ทั้งนี้ ให้จ้างงานตามสัญญาจ้างรอบละไม่เกิน 4 ปี และสามารถต่อสัญญาจ้างได้ตามภารกิจซึ่งปัจจุบันส่วนราชการจ้างพนักงานราชการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง

3.3) กรณีการจ้างเหมาบริการ เป็นการดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ซึ่งกรมบัญชีกลางเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจ้างเหมาบริการ โดยยึดหลักการว่าเป็นลักษณะงานที่รัฐไม่ดำเนินการและสามารถใช้การจ้างเหมาเอกชนดำเนินการแทนได้ แต่จ้างจากงบประมาณประเภทอื่นที่มิใช่งบบุคลากร ซึ่งส่วนราชการจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาเกี่ยวกับข้อเรียกร้องของพนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานของรัฐไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ.ร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าว สำนักงาน ก.พ. จึงได้รวบรวมข้อมูลการจ้างเหมาบริการและประเด็นปัญหาซึ่งได้รายงานผลการดำเนินการไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้ว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ระยะเร่งด่วน (เฉพาะหน้า) กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) จะจัดทำหนังสือซักซ้อมเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับส่วนราชการ ให้ดำเนินการจ้างให้ถูกต้องตามประเภทการจ้างงาน หากเป็นการจ้างเหมาบริการ (จ้างทำของ) ต้องไม่ดำเนินการในลักษณะการจ้างแรงงาน โดยต้องไม่มีลักษณะการควบคุมบังคับบัญชา หรือการลงชื่อปฏิบัติงาน โดยให้พิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการจ้างงานเป็นสำคัญ สำหรับการจ่ายอัตราค่าจ้าง ควรพิจารณาในอัตราที่เหมาะสมและเป็นธรรม ต้องไม่จ่ายในอัตราที่ต่ำเกินไป โดยคำนึงถึงสภาพการทำงาน ลักษณะงาน และอัตราตลาด เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้รับจ้าง และเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

(2) ระยะยาว (เชิงระบบ) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงแรงงานและกรมบัญชีกลางเป็นผู้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานจ้างเหมาบริการรายบุคคล โดยสำนักงาน ก.พ. จะเป็นผู้ประสานและสนับสนุนการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาให้เป็นรูปธรรมต่อไป

3.2.2 การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะของคนพิการ

ประเด็น/ความเป็นมา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะทุกรูปแบบของคนพิการทั้งจากแหล่งข้อมูลเปิด งานวิจัย ข้อกฎหมาย และการจัดประชุมรับฟังความเห็นจากผู้แทนภาครัฐและผู้แทนองค์กรคนพิการ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสิทธิที่ได้รับการรับรองทั้งในตราสารระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของไทย เพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการในการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะทุกรูปแบบแล้วมีความเห็นว่า กฎหมายภายในได้รับรองสิทธิคนพิการและรัฐมีนโยบายที่จะพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่ให้ประชาชนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม แต่การปฏิบัติในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายและนโยบายที่กล่าวถึงข้างต้นในหลายกรณี ส่งผลให้คนพิการยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิได้อย่างแท้จริงและประสบปัญหาอุปสรรคในการใช้บริการขนส่งสาธารณะในทุกระบบทั้งการขนส่งทางอากาศ ทางน้ำ ทางราง และทางถนน ซึ่งปัญหาอุปสรรคดังกล่าวเกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ การขาดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ข้อจำกัดของยานพาหนะ และปัญหาการออกแบบที่ไม่ได้คำนึงถึงการใช้งานของคนพิการ

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

1) คณะรัฐมนตรีควรกำหนดเป็นนโยบายว่า ระบบขนส่งสาธารณะเพื่อการใช้งานของประชาชนทั่วไปควรใช้แนวทางการออกแบบเพื่อคนทั้งมวลหรืออารยสถาปัตย์เป็นกรอบในการพัฒนา และในการดำเนินโครงการด้านนี้ควรกำหนดให้มีกระบวนการปรึกษาหารือกับองค์กรคนพิการ ทั้งในขั้นตอนของการออกแบบและการดำเนินโครงการ เพื่อประกันว่าระบบขนส่งที่จะพัฒนาต่อไปในอนาคตได้คำนึงถึงความต้องการที่จำเป็นของคนพิการทั้งนี้ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากระบบขนส่งสาธารณะดังกล่าวได้อย่างแท้จริง และเพื่อหลีกเลี่ยงการต้องแก้ไขดัดแปลงระบบในภายหลัง ซึ่งอาจมีข้อจำกัดและไม่สามารถทำได้เต็มที่

2) คณะรัฐมนตรีควรพิจารณามอบหมายกระทรวงคมนาคมเป็นหน่วยงานหลักในการติดตามตรวจสอบปัญหาอุปสรรคการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงปัญหาอุปสรรคที่คนพิการต้องเผชิญตามที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้ และจัดทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดให้มีกลไกในการกำกับเร่งรัด ติดตามการแก้ไข/ปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะทุกระบบทั้งที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ และ/หรืออยู่ระหว่างก่อสร้าง/ปรับปรุงให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการ รวมถึงประชากรกลุ่มอื่นที่อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึง เช่น เด็กและผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ควรพิจารณานำต้นแบบสถานีขนส่งและยานพาหนะที่ได้ศึกษาไว้ เช่น ต้นแบบท่าเรือและต้นแบบรถแท็กซี่ไปขยายผลสู่การปฏิบัติโดยเร็ว

3) กระทรวงคมนาคม โดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร ควรร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาจัดทำมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบขนส่งสาธารณะ ทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ ที่เป็นมาตรฐานสากลและเชื่อมต่อกันได้ทุกระบบ ตั้งแต่การเดินทางออกจากบ้าน การเข้าถึงตัวสถานี/อาคารสิ่งปลูกสร้าง การเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะ การเข้าถึงอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจุดเชื่อมต่อจากระบบหนึ่งไปยังอีกระบบหนึ่ง ซึ่งเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขและนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น

4) คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนให้กระทรวงคมนาคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะของคนพิการ โดยให้คนพิการมีส่วนร่วมให้ความเห็นและอาจดำเนินการร่วมกับภาคเอกชนที่สนใจตามนโยบายประชารัฐ รวมถึงร่วมกันสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะในการอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือคนพิการแก่ผู้ให้บริการขนส่งสาธารณะและประชาชนอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง

คณะรัฐมนตรีควรมอบหมายให้กระทรวงคมนาคมร่วมกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาปรับปรุงกฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่งเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556 ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยกำหนดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นขั้นต่ำที่ยานพาหนะแต่ละประเภทต้องจัดให้มี ทั้งนี้ โดยให้คนพิการมีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็นประกอบการพิจารณาด้วย รวมทั้งควรพิจารณามาตรการให้กฎกระทรวงดังกล่าว และกฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่น เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2555 มีผลใช้บังคับอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนในการให้บริการขนส่งสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของคนพิการอย่างเป็นรูปธรรม

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

1) รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงคมนาคมเป็นหน่วยงานหลัก รับเรื่องกรณีการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะของคนพิการไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยให้กระทรวงคมนาคมสรุปผลการพิจารณาผลการดำเนินการดังกล่าวในภาพรวมแล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

2) กระทรวงมหาดไทย แจ้งว่า เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่เสนอให้มีการจัดทำมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบขนส่งสาธารณะทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ ที่เป็นมาตรฐานสากลและเชื่อมต่อกันได้ทุกระบบ ขณะนี้กรมโยธาธิการและผังเมืองอยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมของอาคารที่คนพิการ ผู้สูงอายุ และทุกคนสามารถเข้าถึงได้

3) กระทรวงคมนาคม แจ้งว่าเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากเป็นประโยชน์และสอดคล้องกับภารกิจด้านการพัฒนาโครงข่ายระบบขนส่งสาธารณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์กระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2560–2562 ยุทธศาสตร์ที่ 1 “ทั่วถึงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม: การพัฒนาระบบขนส่งขั้นพื้นฐานให้เชื่อมโยงทั่วถึง และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” กลยุทธ์ 1.4 พัฒนาระบบขนส่งเพื่อรองรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และบริการสังคม และมีการดำเนินการ ดังนี้

3.1) จัดทำมาตรฐาน หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรอยู่ระหว่างการดำเนินโครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่งสำหรับทุกคน และได้จัดทำมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับยานพาหนะประเภทต่าง ๆ ในระบบขนส่งสาธารณะ ทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ ดำเนินโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โครงการศึกษาสำรวจเพื่อการประเมินและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและออกแบบโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะเพื่อเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะสำหรับคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุ โครงการความปลอดภัยในการเดินทางทางถนนเพื่อเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะสำหรับคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุ รวมทั้งจัดทำหลักเกณฑ์และแบบมาตรฐานโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุ จัดทำโครงการแผนบูรณาการการเชื่อมโยงการเดินทางเพื่อเข้าถึงโครงข่ายการคมนาคมขนส่งในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อรองรับคนพิการและผู้สูงอายุ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงสร้างพื้นฐานและระบบคมนาคมขนส่งเพื่อคนทุกกลุ่ม และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านคนพิการของกระทรวงคมนาคม ประจำปี พ.ศ. 2560-2564 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานในสังกัดมีแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานและติดตามผลดำเนินงาน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ สำหรับคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุ โดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมที่ให้บริการขนส่งสาธารณะ เช่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2564 มีแผนดำเนินการจัดซื้อทางลาดลำเลียงผู้โดยสารทุพพลภาพขึ้น-ลง อากาศยาน (Ramp) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้โดยสารที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษประจำท่าอากาศยานทุกแห่งในสังกัดกรมท่าอากาศยาน มีการให้บริการรถโดยสารประจำทางปรับอากาศที่ใช้เชื้อเพลิงธรรมชาติ (NGV) ซึ่งให้บริการแล้ว จำนวน 489 คัน ใน 27 เส้นทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

3.2) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงคมนาคม อยู่ระหว่างการพิจารณาหารือร่วมกันในประเด็นปรับปรุงกฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่งเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556 ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับร่างกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ของกระทรวงมหาดไทย เนื่องจากหากร่างกฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับแล้ว จะทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กับอาคารที่ก่อสร้างใหม่

3.2.3 ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทาง ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ โดยศึกษาข้อเท็จจริง บทบัญญัติของกฎหมาย เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาดูงาน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ โดยมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์และนโยบายในภาพรวม

1.1) คณะรัฐมนตรีควรพิจารณากำหนดนโยบายและสนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับหลักการว่าด้วยผู้สูงอายุของสหประชาชาติ โดยมีรูปแบบภารกิจที่ชัดเจน และดำเนินงานร่วมกันอย่างบูรณาการภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านทรัพยากรมนุษย์ ตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม เพื่อจะได้การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติให้บรรลุผลได้อันเป็นการรองรับประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้อย่างเต็มรูปแบบ

1.2) คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติควรกำหนดนโยบายและแผนผู้สูงอายุแห่งชาติให้ครอบคลุมถึงการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ประกอบด้วย สิทธิในที่อยู่อาศัยโดยคุ้มครองให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงในการครอบครองที่อยู่อาศัย (Security of Tenure) ด้วยการส่งเสริมแนวทางการตรึงผู้สูงอายุให้อยู่กับชุมชน การจัดทำแผนพัฒนาสภาพแวดล้อมในที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุให้ดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัยตามหลักอารยสถาปัตย์ (Universal Design) เพื่อให้ผู้สูงอายุยังคงใช้ชีวิตในชุมชนและสังคมได้โดยอิสระ สิทธิด้านสุขภาพโดยกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่ครอบคลุมทั้งบุคลากรและสถานที่ที่สอดคล้องกับระดับความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุ ทั้งด้านกายภาพและด้านเศรษฐกิจ สิทธิด้านหลักประกันรายได้ให้กับผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเป็นลำดับแรก สิทธิในการทำงานโดยมีมาตรการส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุตามความสามารถและความต้องการอย่างเหมาะสมกับวัย สิทธิในการศึกษาตลอดชีวิต สิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากการถูกทอดทิ้ง การถูกกระทำรุนแรงและถูกแสวงประโยชน์ รวมถึงสิทธิในการได้รับความคุ้มครองในสภาวะภัยพิบัติ

2) ข้อเสนอแนะเชิงมาตรการทางบริหารเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

2.1) คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนกลไกระดับท้องถิ่นเป็นหน่วยงานดำเนินงานในเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริม คุ้มครองสิทธิและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่กำกับคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ทบทวนแผนการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อจะได้ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในเชิงพื้นที่ ได้แก่ การเร่งรัดการถ่ายโอนสถานพยาบาลไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพรับผิดชอบการดำเนินงานตามหน้าที่อำนาจ และการงบประมาณ

2.2) คณะรัฐมนตรีควรพิจารณามอบหมายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะหน่วยงานประสานหลัก ควรดำเนินงานคุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุนสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุ และการรณรงค์ส่งเสริมสังคมไทยสร้างจิตสำนึกในคุณธรรมและหน้าที่ของครอบครัว และสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุภายใต้สถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดจิตอาสาในการให้บริการช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุทั้งในส่วนเจ้าหน้าที่บุคลากรของรัฐและประชาชนทั่วไป

2.3) การดำเนินงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุเฉพาะด้าน รวม 7 ด้าน ดังนี้

2.3.1) สิทธิในที่อยู่อาศัย

คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนการดำเนินงานที่สอดคล้องตามแนวคิด “การตรึงผู้สูงอายุให้อยู่กับชุมชน” เพื่อให้ผู้สูงอายุ

ยังคงใช้ชีวิตในชุมชนและสังคมได้โดยอิสระ โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ รวมทั้งจัดหาที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุในรูปแบบสัญญาเช่า และจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัยตามหลักอารยสถาปัตย์ พิจารณาจัดระบบการขนส่งมวลชนที่คำนึงถึงความจำเป็น ความต้องการ ความสะดวก และความปลอดภัยในการใช้งาน รวมถึงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อาทิ การปรับบาทวิถีและทางข้ามถนน การจัดให้มีรถโดยสารสาธารณะที่รองรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น เป็นต้น ทั้งพื้นที่ในเขตเมืองและนอกเขตเมือง ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนประกอบกิจการให้บริการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ยังช่วยเหลือตนเองได้ และสถานที่ดูแลผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดด้านสุขภาพและต้องการผู้ช่วยดูแลในระดับต่าง ๆ สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุและครอบครัวที่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายได้ และลงทุนพัฒนาเครื่องมือสื่อสาร ซอฟต์แวร์ หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ ในการอำนวยความช่วยเหลือและเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2.3.2) สิทธิด้านสุขภาพ

คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิด้านสุขภาพของผู้สูงอายุทั้งในระยะสั้น และระยะยาวให้เหมาะสมตามระดับความสามารถในการช่วยเหลือตนเองทั้งในสถานการณ์ปกติ และสถานการณ์ที่มีการระบาดของโรคติดต่ออันตราย โดยทบทวนระบบหลักประกันสุขภาพเพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการด้านการดูแลระยะยาวของระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จัดให้มีบุคลากรทางการแพทย์ให้บริการด้านสุขภาพได้อย่างเพียงพอกับประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ให้ผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางที่ไร้สัญชาติ และไม่มีชื่อในระบบทะเบียนราษฎร์ได้เข้าถึงสิทธิในการรับบริการด้านสาธารณสุขของรัฐอย่างทั่วถึง ให้ความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ สนับสนุนการฝึกอบรมอาสาสมัครครอบครัวและดำเนินงานระบบการติดตามดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุด้วยการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุโดยบุคลากรทางการแพทย์ และอาสาสมัครสาธารณสุข รวมถึงจัดหาอาสาสมัครสาธารณสุขหรือผู้ดูแลให้กับผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติหรือครอบครัวดูแล และการดูแลผู้สูงอายุในช่วงกลางวันในชุมชน ตลอดจนส่งเสริมให้อาสาสมัครครอบครัวได้รับการพัฒนาเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขและอาสาสมัครผู้สูงอายุ จัดระบบการควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่ออันตรายในสถานดูแลผู้สูงอายุในทุกพื้นที่ทั่วประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย

2.3.3) สิทธิในหลักประกันรายได้

คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงสิทธิในหลักประกันรายได้ด้วยการสนับสนุนการออมตามระดับความสามารถเพื่อให้มีเงินออมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตหลังพ้นการทำงาน และสร้างความยั่งยืนทางการเงินของกองทุนการออมภาคบังคับ โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ด้านการเงินและสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ และสร้างมาตรการจูงใจในการออมให้กับประชาชน และแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบ ทบทวนการจ่ายเบี้ยยังชีพแบบขั้นบันไดตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2554 และศึกษาความเป็นไปได้ในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมการออมให้ประชาชนในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย อาทิ สหกรณ์ออมทรัพย์ สวัสดิการชุมชน

2.3.4) สิทธิในการทำงาน

คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงสิทธิในทำงานและมีสภาพการทำงานที่เหมาะสมเพื่อจะได้ทำงานได้ต่อเนื่องตราบเท่าที่ยังต้องการและสามารถสร้างผลิตผลในการทำงานได้ โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ ประเภทของงาน ชั่วโมงการทำงาน และความต้องการแรงงานผู้สูงอายุในตลาดแรงงาน รวมถึงแนวทางการสนับสนุนของรัฐเพื่อจะได้ดำเนินการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม กำหนดมาตรการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในภาคเอกชนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการฝึกอาชีพแก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในช่วงวัยก่อนที่จะเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ รวมทั้งฝึกอบรมหรือแนะแนวทางในการพัฒนาอาชีพและรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจหรือการเกษตร (ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคเอง)

2.3.5) สิทธิในการศึกษาตลอดชีวิต

คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีโอกาสได้เข้าถึงสิทธิในการศึกษาตลอดชีวิตตามระดับความสามารถ

เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองกับความต้องการ และความจำเป็นของผู้สูงอายุ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ รวบรวมข้อมูลและข่าวสารที่สำคัญและเป็นประโยชน์และประชาสัมพันธ์ช่องทางการเผยแพร่ให้ผู้สูงอายุได้รับรู้และเข้าใช้งานได้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวและช่องทางในการเข้าถึงให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ อาทิ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ

2.3.6) สิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากการถูกทอดทิ้ง ถูกกระทำรุนแรง และถูกแสวงประโยชน์

คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองจากการถูกทอดทิ้ง ถูกกระทำรุนแรงและแสวงประโยชน์ โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดระบบการตรวจสอบการทำหน้าที่ของผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ผู้สูงอายุให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้สูงอายุจากการถูกแสวงประโยชน์ ให้ความช่วยเหลือคุ้มครองผู้สูงอายุที่ถูกกระทำรุนแรงอย่างเหมาะสม โดยการส่งเสริมพัฒนาเครือข่าย เฝ้าระวังในชุมชน พิจารณาทบทวนวงเงินการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งหรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้เพียงพอตามความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือจัดหาครอบครัวอาสาสมัครรับผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติและไม่มีรายได้ไปดูแล ส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชนหรือองค์กรอาสาสมัครเอกชนจัดตั้งสถานดูแลผู้สูงอายุที่มีค่าบริการราคาถูก หรือจัดตั้งสถานสงเคราะห์ในเขตจังหวัด สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาจัดทำบริการให้ความช่วยเหลือและการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว การจัดบริการดูแลผู้สูงอายุแบบไปกลับ (day care) ในชุมชนเพื่อช่วยเหลือครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุในช่วงที่สมาชิกอื่นต้องออกไปทำงานระหว่างวันเพื่อป้องกันปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง จัดทำสื่อในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ สิ่งพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ และอื่น ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ในการดูแลคุ้มครองผู้สูงอายุทั่วไปและผู้สูงอายุกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ รวมทั้งพิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดเพิ่มเติมประเภทการลาเพื่อดูแลบุพการีผู้สูงอายุในกรณีเจ็บป่วยหรือกรณีจำเป็นอื่น

2.3.7) สิทธิในการได้รับความคุ้มครองในกรณีภัยพิบัติ

คณะรัฐมนตรีควรมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดทำคู่มือการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติให้ทั้งผู้สูงอายุ และหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนภาคเอกชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำฐานข้อมูลประชากรผู้สูงอายุในเชิงพื้นที่ที่เป็นปัจจุบัน และแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละพื้นที่ โดยอาจพิจารณาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานประสานหลักในเชิงพื้นที่

3) ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ หรือคำสั่ง

3.1) กฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

คณะรัฐมนตรีควรมอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทบทวนพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 10 และมาตรา 11 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามารับผิดชอบกิจกรรมการให้บริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งทบทวนประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การกำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2553) เพื่อกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มเติม รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเบิกค่าใช้จ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2) กฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในที่อยู่อาศัย

คณะรัฐมนตรีมอบหมายกระทรวงสาธารณสุขพิจารณาแก้ไขปรับปรุงร่างกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. .... ตามความในพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ซึ่งขณะนี้อยู่ในกระบวนการพิจารณา

ให้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะในด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพของผู้ควบคุมดูแลการให้บริการดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการให้ชัดเจนว่า ในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุจะต้องมีผู้ที่มีความรู้ด้านการแพทย์หรือสาธารณสุขเป็นผู้ควบคุมดูแล และผู้ปฏิบัติงานด้านการดูแลผู้สูงอายุต้องผ่านการอบรมและมีประสบการณ์ในงานบริการด้านสุขภาพในช่วงเวลาที่เหมาะสม ตลอดจนมีระบบการกำกับดูแลการดำเนินงานของสถานบริการเอกชนให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีคุณภาพ

3.3) กฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งหรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก

คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาแก้ไขปรับปรุงประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนการจัดหาที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ผู้สูงอายุตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ประกอบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2547 โดยกำหนดวงเงินการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งหรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้เพียงพอตามความจำเป็นแต่ละกรณีและสอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

3.4) กฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการทำงานและหลักประกันรายได้ของผู้สูงอายุ

1) กระทรวงแรงงานควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งกฎหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องการคุ้มครองแรงงานและสวัสดิการสำหรับผู้มีอายุตั้งแต่ 55 ปี ขึ้นไป โดยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรฐานการทำงานของผู้สูงอายุ ประเภท หรือลักษณะงาน ชั่วโมงการทำงานที่เหมาะสมกับวัย และการจ่ายค่าจ้างที่เหมาะสม

2) กระทรวงการคลังควรแก้ไขปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 639) พ.ศ. 2560 โดยเพิ่มอัตราค่าจ้างผู้สูงอายุที่บริษัทเอกชนสามารถนำไปยกเว้นภาษีได้ตามมาตรการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุจากเดิมไม่เกิน 15,000 บาท ต่อคน/เดือน เพื่อเป็นมาตรการจูงใจให้นายจ้างหรือสถานประกอบการจ้างงานผู้สูงอายุในวงเงินค่าจ้างที่สูงขึ้น รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 มาตรา 30 โดยขยายอายุของผู้มีสิทธิเป็นสมาชิกกองทุนจากเดิมที่กำหนดอายุไว้ไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์เป็นไม่เกิน 65 ปีบริบูรณ์ และมาตรา 33 (1) ให้สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพเมื่ออายุครบ 65 ปีบริบูรณ์ให้เหมาะสมเป็นธรรม และไม่กระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ที่เข้าสู่ระบบการออมมาตั้งแต่ก่อนอายุ 60 ปี ทั้งนี้ เพื่อรองรับการทำงานของผู้สูงอายุและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าสู่ระบบการออมมากขึ้น ซึ่งจะมีผลเป็นการลดภาระในการจัดสรรงบประมาณเพื่อดูแลผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรี มีรายได้เพียงพอต่อการใช้ชีวิตในวัยชราจากการออมของตน

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีควรเร่งการพิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดคุณสมบัติของบุคคลซึ่งอาจสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตน (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ ซึ่งขณะนี้อยู่ในกระบวนการพิจารณา เพื่อขยายอายุของบุคคลซึ่งอาจสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 จากเดิมอายุไม่เกิน 60 ปี เป็นไม่เกิน 65 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการส่งเสริมโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ

3.2.4 ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กรณีศึกษา: ผลกระทบด้านการจราจรของโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย–มีนบุรี

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการศึกษาผลกระทบด้านการจราจรของโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการโครงการดังกล่าว เป็นระบบรถไฟฟ้ารางเดี่ยว (Monorail) ระยะเวลาการก่อสร้าง 3 ปี 3 เดือน ซึ่ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนเกี่ยวกับปัญหาด้านการจราจรและความ

ไม่สะดวกในการเดินทางอันเกี่ยวเนื่องกับโครงการรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี ได้แก่ ผิวจราจรชำรุด จำนวน 19 ฉบับ แบริเออร์บดบังทัศนวิสัย ในการมองเห็นและล้ำผิวจราจร จำนวน 3 ฉบับ เศษดินร่วง ผิวจราจร และฝุ่นละออง จำนวน 1 ฉบับ การปล่อยน้ำลงบนผิวจราจรและผิวจราจรมีน้ำท่วมขัง จำนวน 5 ฉบับ แผ่นคอนกรีตงานรื้อย้ายสาธารณูปโภคชำรุด จำนวน 1 ฉบับ การปิดเบี่ยงจราจร จำนวน 11 ฉบับ การตีเส้นจราจรและทางม้าลาย จำนวน 4 ฉบับ การยกเลิกทางเดินคนข้าม จำนวน 12 ฉบับ การปิดการจราจรไม่มีการตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ จำนวน 1 ฉบับ และเศษวัสดุก่อสร้างอุดตันท่อระบายน้ำ จำนวน 1 ฉบับ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาผลกระทบจากนโยบายโครงสร้างในพื้นที่กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา: ผลกระทบด้านการจราจรของโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติของกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน เอกสารงานวิจัย ข้อมูลและความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (1) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2) การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (3) กองบัญชาการตำรวจนครบาล/กองบังคับการตำรวจจราจร (4) กรุงเทพมหานคร (5) จังหวัดนนทบุรี และ (6) บริษัท ซิโน-ไทย เอ็นจีเนียริ่ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบออนไลน์ (Google form) เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านการจราจร มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 190 ราย การประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

โครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี ได้เริ่มเตรียมพื้นที่สำหรับการก่อสร้างในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2560 และเริ่มดำเนินการก่อสร้างในช่วงกลางปี 2561 มีกำหนดระยะเวลาการก่อสร้าง 3 ปี 3 เดือน กำหนดเดินรถช่วงที่ 1 จากทั้งหมด 3 ช่วง ประมาณปลายปี 2564 ในการก่อสร้างโครงการดังกล่าว การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย และบริษัท นอร์ทเทิร์น บางกอก โมโนเรล จำกัด ผู้ได้รับสัมปทานมีหน้าที่ต้องจัดส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมในช่วงระยะก่อสร้าง ซึ่งเป็นมาตรการตามรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาในทุกรอบ 6 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน 2561 เป็นต้นมา ในด้านความคืบหน้าในการดำเนินโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี ณ เดือนกันยายน 2563 มีความก้าวหน้าภาพรวมร้อยละ 64.27 แบ่งเป็น 1) งานก่อสร้างงานโยธา (Civil Works): แผนงาน ร้อยละ 45.09 การดำเนินการมีความก้าวหน้าร้อยละ 64.85 และ 2) งานระบบรถไฟฟ้า (M&E System Works): แผนงาน ร้อยละ 53.41 การดำเนินการมีความก้าวหน้าร้อยละ 59.71 โดยพบปัญหาและอุปสรรคสำคัญในช่วงที่ผ่านมา คือ

1) ผลกระทบด้านการจราจรที่เกิดขึ้นจากโครงการก่อสร้างที่ต้องปิดช่องจราจรบางส่วนตลอดแนวโครงการ หรือการปิดจราจรในบางเส้นทางในบางช่วงเวลา ได้เกิดผลกระทบต่อการสัญจรของประชาชน ได้แก่ ความล่าช้าในการรื้อย้ายสาธารณูปโภค อาทิ สายไฟฟ้า สายสื่อสารและท่อน้ำประปาในบริเวณการก่อสร้างสถานีหลายจุด และปัญหาการส่งมอบพื้นที่เพื่อดำเนินการก่อสร้างในบางจุด ซึ่งขณะนี้ได้มีการแก้ไขปัญหาเรียบร้อยแล้ว รวมถึงการย้ายตำแหน่งสถานีใน 2 จุด คือ บริเวณศูนย์ราชการจังหวัดนนทบุรีและสถานีนพรัตน์ ทำให้ต้องจัดทำรายงาน EIA ใหม่ สืบเนื่องจากปัญหาและอุปสรรคดังที่กล่าวมานั้น เป็นผลให้เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2563 ที่ประชุมคณะกรรมการการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ได้พิจารณาข้อเสนอเรื่องการขอขยายระยะเวลาการก่อสร้างของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยกับเอกชนผู้รับสัมปทาน และมีมติอนุมัติขยายระยะเวลาก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี ออกไปอีก 365 วัน หรือ 1 ปี จากเดิมกำหนดก่อสร้างจะแล้วเสร็จในเดือนตุลาคม 2564 เป็นเดือนตุลาคม 2565 นอกจากนั้นในช่วงต้นปี 2563 ได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การก่อสร้างได้รับผลกระทบด้วย เช่น การขาดแคลนแรงงานบางส่วน และการชะลอการรื้อย้ายสาธารณูปโภคโดยหน่วยงานภาครัฐอันเนื่องมาจากนโยบายการทำงานที่บ้าน (Work from home) เป็นต้น

2) ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินการของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้าง ได้แก่ ปัญหาความล่าช้าในการรื้อย้ายสาธารณูปโภคและการขอใช้พื้นที่ของหน่วยงานรัฐบริเวณการก่อสร้าง เช่น (1) การรื้อย้ายสายไฟฟ้า ท่อน้ำประปา สายสื่อสารและปัญหาการเจรจาขอใช้พื้นที่ของกรมทางหลวงบริเวณสถานีวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ทำให้มีการส่งมอบพื้นที่ล่าช้า (2) การแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบจากโครงการที่มีหลายหน่วยงาน เช่น การยุบตัวของผิวจราจร ปัญหาน้ำท่วม และ (3) การขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงานเพื่อบรรเทาปัญหาการจราจรในช่วงก่อสร้างของหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย บริษัท นอร์ทเทิร์น บางกอก โมโนเรล จำกัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (3) ประกอบมาตรา 42 ดังนี้

(1) การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ในฐานะหน่วยงานเจ้าของโครงการต้องติดตามการทำงานของบริษัท นอร์ทเทิร์น บางกอกโมโนเรล จำกัด อย่างใกล้ชิด เพื่อให้ดำเนินการก่อสร้างให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดโดยเคร่งครัด เนื่องจากได้มีการขยายเวลาการก่อสร้างจากกำหนดเดิมออกไปอีก 1 ปี เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่สัญจรผ่านเส้นทางก่อสร้าง โดยเฉพาะการเร่งคืนพื้นผิวการจราจร และการกำกับดูแลด้านความปลอดภัยตามมาตรฐานสากลเป็นสำคัญ โดยไม่ให้การดำเนินโครงการก่อให้เกิดความเสียหายและเป็นอันตรายต่อประชาชน ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เดินทางสัญจร อันสอดรับกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2560 ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถเปิดการเดินรถระยะที่ 1 (สถานีมีนบุรี-สถานีเซ็นทรัล รามอินทรา) ภายในเดือนตุลาคม 2564 และเดินรถตลอดเส้นทางภายในเดือนตุลาคม 2565 ตามที่การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยได้กำหนดแผนการเดินรถไว้

(2) การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย และบริษัท นอร์ทเทิร์น บางกอก โมโนเรล จำกัด ควรปรึกษาหารือร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางการเพิ่มกำลังพลหรือบุคลากรช่วยอำนวยการจราจร รวมทั้งจัดทำแผน มาตรการหรือแผนงานด้านการจัดการจราจรตลอดแนวการก่อสร้าง รองรับสภาพปัญหาในชั่วโมงเร่งด่วน และในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งติดตามการปฏิบัติตามแผนงานดังกล่าวอย่างใกล้ชิดจนกว่าโครงการก่อสร้างจะแล้วเสร็จ

(3) การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย และบริษัท นอร์ทเทิร์น บางกอก โมโนเรล จำกัด ควรตรวจสอบและแก้ไขจุดอันตรายและจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนตลอดแนวการก่อสร้างอย่างต่อเนื่อง เช่น การวางอุปกรณ์เครื่องมือก่อสร้าง การปรับพื้นผิวจราจรที่ชำรุด รวมถึงบริเวณที่เกิดปัญหาน้ำท่วมขังบนถนนในระหว่างการก่อสร้างตลอดแนวโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี หรือกิจกรรมอื่นใดที่ส่งผลกระทบต่อการสัญจร และหากพบปัญหาต้องเร่งดำเนินการแก้ไขโดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบ อาทิ กองบังคับการตำรวจจราจร สถานีตำรวจนครบาลในเขตพื้นที่ สำนักงานเขตในสังกัดกรุงเทพมหานคร แขวงการทางของกรมทางหลวง และเขตเทศบาลของจังหวัดนนทบุรี เป็นต้น โดยการดำเนินการดังกล่าวต้องควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึงและทันต่อสถานการณ์เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนการเดินทาง ในขณะเดียวกันควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) เพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งเรื่องร้องเรียนหรือแจ้งเหตุกรณีประชาชนพบเห็นปัญหาหรือได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้าง รวมถึงแจ้งเหตุกรณีฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที

(4) กระทรวงคมนาคมควรมอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดนำประเด็นปัญหาและข้อค้นพบจากการดำเนินโครงการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระหว่างการก่อสร้างที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและเกิดความล่าช้าในการก่อสร้าง ดังเช่น กรณีโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีชมพู ไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนหรือกำหนดมาตรการป้องกันและบรรเทาปัญหาให้แก่ประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการของรัฐในอนาคตต่อไป

3.2.5 ข้อเสนอแนะฯ เรื่อง การยุติการตั้งครรภ์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

ประเด็น/ความเป็นมา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการยุติการตั้งครรภ์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน โดยศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและข้อกฎหมาย รวมถึงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรวิชาชีพ และองค์กรเอกชนด้านสาธารณสุข ด้านสิทธิเด็กและสถาบันครอบครัว และด้านสิทธิสตรี และจัดทำร่างข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยุติการตั้งครรภ์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน จึงมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยุติการตั้งครรภ์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้พิจารณาเอกสารทางวิชาการ บทบัญญัติของกฎหมาย หลักการและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตลอดจนสถานการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยุติการตั้งครรภ์แล้ว เห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยุติการตั้งครรภ์ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

1.1) กระทรวงสาธารณสุขควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์แก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับช่องทางการเข้าถึงการให้คำปรึกษาทางเลือกและการให้บริการยุติการตั้งครรภ์ เพื่อให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ของตนได้อย่างถูกต้องและเข้ารับบริการด้านสุขภาพที่ปลอดภัยได้อย่างรวดเร็ว

1.2) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ จัดให้มีและเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชน ในส่วนที่เกี่ยวกับสวัสดิการทางสังคมและบริการด้านสังคมสงเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ไม่พร้อมและการยุติการตั้งครรภ์ โดยต้องสนับสนุนการให้คำปรึกษาและข้อมูลที่เชื่อถือได้แก่หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม และปรับปรุงระบบการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมที่มีอยู่ให้สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก รวดเร็ว ต่อเนื่อง และมีคุณภาพ

1.3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงสาธารณสุขควรสนับสนุนให้หญิงมีครรภ์มีทางเลือกในการตั้งครรภ์ต่อไปจนกระทั่งคลอดบุตรอย่างปลอดภัย และสามารถเลี้ยงดูบุตรต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ เช่น จัดสวัสดิการของรัฐในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องและต่อเนื่องเพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์ไม่พร้อมจะได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพ เนื่องจากในกรณีที่ไม่สามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ไม่ว่าด้วยเหตุอายุครรภ์ล่วงเลยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือไม่อยู่ในกรอบที่กฎหมายอนุญาตให้ยุติการตั้งครรภ์ การคุ้มครองสิทธิของตัวอ่อนในครรภ์ของหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมเพื่อให้คลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกได้อย่างปลอดภัย จำเป็นต้องเตรียมกระบวนการดูแลอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

1.4) คณะรัฐมนตรีควรจัดสรรหรือสนับสนุนงบประมาณแก่กระทรวงสาธารณสุขในการจัดให้สถานบริการด้านสาธารณสุขทุกแห่งและทุกระดับทั้งในระดับปฐมภูมิ ระดับทุติยภูมิ และระดับตติยภูมิ มีบริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ครอบคลุมการให้บริการสุขภาพทางเพศและ อนามัยการ

เจริญพันธุ์ที่จำเป็น ซึ่งหมายความรวมถึงการวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด การทดสอบ การตั้งครรภ์ การดูแลและให้คำปรึกษาทั้งก่อนและหลังการตั้งครรภ์ และการยุติการตั้งครรภ์ เพื่อให้สถานบริการด้านสาธารณสุขมีความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่สำหรับ ให้บริการประชาชนทุกกลุ่มและทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาคและทั่วถึง

2) ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยุติการตั้งครรภ์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

2.1) รัฐสภาควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 โดยกำหนดอายุครรภ์ที่เหมาะสมไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิของหญิงมีครรภ์ให้สามารถตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะต้องคำนึงถึงเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทันสมัยและปลอดภัย รวมถึงระยะเวลาและความสามารถในการเข้าถึงบริการยุติการตั้งครรภ์ของผู้รับบริการ โดยอายุครรภ์ที่มีความเหมาะสมในการยุติการตั้งครรภ์ คือ ช่วงอายุครรภ์ระหว่าง 12-20 สัปดาห์ เนื่องจากเป็นช่วงระยะเวลาที่ยังมีความปลอดภัยแก่หญิงในการยุติการตั้งครรภ์และตัวอ่อนในครรภ์ยังมีอวัยวะที่สำคัญไม่ครบถ้วนเพียงพอที่จะคลอดแล้วมีชีวิตรอดได้อย่างแน่แท้ ประกอบกับเป็นช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การรับรู้การตั้งครรภ์ การเข้าถึงช่องทางในการรับบริการให้คำปรึกษาทางเลือกและการให้บริการยุติการตั้งครรภ์ เพื่อให้หญิงมีครรภ์มีข้อมูลและระยะเวลาที่เพียงพอแก่การตัดสินใจ ได้รับการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพกายและจิตใจ และสามารถเตรียมความพร้อมหรือวางแผนการใช้ชีวิตต่อไปได้อย่างเหมาะสม

2.2) รัฐสภาควรพิจารณาแก้ไขถ้อยคำตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 จากคำว่า “นายแพทย์” เป็นคำว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม” เพื่อให้การคุ้มครองบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการยุติการตั้งครรภ์ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกฎหมาย รวมถึงการพิจารณากำหนดเหตุยกเว้นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 เพิ่มเติมให้ครอบคลุมเหตุผลความจำเป็นในการยุติการตั้งครรภ์ทั้งมิติด้านสุขภาพและด้านเศรษฐกิจและสังคม อาทิ ความผิดปกติของตัวอ่อนในครรภ์ ความล้มเหลวในการคุมกำเนิด รวมไปถึงเหตุผลความจำเป็นอื่น ๆ โดยนำเรื่องความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ ระยะเวลาในการรับรู้การตั้งครรภ์และการเข้าสู่กระบวนการให้คำปรึกษาเพื่อรับบริการยุติการตั้งครรภ์มาพิจารณาประกอบด้วย

2.3) คณะรัฐมนตรีควรพิจารณามอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาและดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์และส่งเสริมสวัสดิการสังคม รวมถึงกฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับอื่นใดที่อาศัยอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยุติการตั้งครรภ์ ให้สอดรับกับแนวคิดและหลักการในการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา รวมถึงกำหนดแนวทางหรือมาตรฐานการปฏิบัติ กระบวนการ และขั้นตอนในการยุติการตั้งครรภ์ทั้งก่อนและหลังยุติการตั้งครรภ์ตลอดจนกลไกในการขับเคลื่อนกฎหมายให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เช่น การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ให้ครอบคลุมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนสิทธิในสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ของหญิงมีครรภ์ทุกช่วงวัย รวมทั้งการกำหนดให้มีกลไกช่วยเหลือให้การตั้งครรภ์เป็นการตั้งครรภ์ที่พึงประสงค์และได้รับการคุ้มครองจากแรงกดดันทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้การยุติการตั้งครรภ์เป็นทางเลือกสุดท้ายสำหรับหญิงมีครรภ์ เป็นต้น ทั้งนี้ ควรมอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการดังกล่าว และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน เข้ามามีส่วนร่วมพิจารณาและให้ความเห็นประกอบการดำเนินการด้วย

3.2.6 ข้อเสนอแนะฯ เรื่อง หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็น/ความเป็นมา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับงานสิทธิมนุษยชนศึกษาจึงได้ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา ผู้แทนสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำ

หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนโดยคำนึงถึงบริบทและวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน (Knowledge หรือ K) ทักษะด้านสิทธิมนุษยชน (Skill หรือ S) และทัศนคติด้านสิทธิมนุษยชน (Attitude หรือ A) ที่จะช่วยส่งเสริมให้ครอบคลุมแก่กลุ่มเป้าหมายทุกภาคส่วนในสังคม และเป็นรากฐานในการสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนอันจะนำมาซึ่งความผาสุกของสังคมและประเทศชาติ

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ร่วมขับเคลื่อนงานกับกระทรวงศึกษาธิการ จากการหารือแนวทางเพื่อการสร้างเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กนักเรียนและเยาวชนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผ่านระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานจะสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง โดยใช้แนวคิดการสร้างตัวช่วยในการเรียนรู้โดยไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือเติมเนื้อหาเข้าไปใหม่ สร้างเป้าประสงค์ร่วมกันแบบ Equal partnership ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนโดยบูรณาการผ่านการเรียนการสอนที่มีอยู่จริง ดังนั้น คณะทำงานด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนจึงจัดทำ **“คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”** โดยได้ร่วมมือกับครูอาจารย์ และบุคลากรด้านการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา ผู้ชำนาญการและผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อาจารย์จากสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล และบุคลากรจากมูลนิธิฟรีดริช เนามัน ประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการเรียนรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในสถาบันการศึกษา ใน 5 ช่วงชั้น ได้แก่ ระดับปฐมวัย (อนุบาล) ระดับประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ระดับมัธยมศึกตอนต้นและตอนปลาย เพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้าน สิทธิมนุษยชน โดยยึดโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 5 ช่วงชั้น ได้แก่ ระดับประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย รวมถึงการปลูกฝังเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนแทรกไปในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาจำนวน 5 ช่วงชั้น คือ 1) คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับปฐมวัย 2) คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น 3) คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนปลาย 4) คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 5) คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ต่อคณะรัฐมนตรี

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2563 ดังนี้

(1) เห็นชอบในหลักการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความตระหนักและส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยต่อไป และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับแนวทางดังกล่าวไปพิจารณาใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจต่อไป

(2) เห็นชอบให้ส่งความเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันพระปกเกล้าให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไป

3.3 การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (2) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (2) ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดทำรายงานดังกล่าวเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา 40 ได้กำหนดกรอบเวลาว่าให้จัดทำรายงานให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน สามารถขอขยายเวลาได้อีกไม่เกิน 180 วัน โดยต้องแจ้งให้รัฐสภาทราบ รวมทั้งให้แนวทางการจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยว่า ให้กระทำเป็นการสรุป ประกอบด้วย ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยให้ระบุรายละเอียดอันเป็นการเปิดเผยความลับของบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยไม่จำเป็น และต้องคำนึงถึงความถูกต้องเป็นธรรม และผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญ และมาตรา 41 กำหนดว่า ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดให้มีแผนการดำเนินการเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่นี้เป็นไปโดยไม่ชักช้า และแล้วเสร็จในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศมาอย่างต่อเนื่องทุกปี นับตั้งแต่ปี 2544

ในการดำเนินการตามกฎหมายข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำและประกาศแผนการดำเนินการการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยประจำปี 2563 ทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 8 แผนการดำเนินการการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยประจำปี 2563

ระยะเวลา	ขั้นตอนหลัก	กระบวนการ
ม.ค.-ก.พ. 2563	ขั้นที่ 1 การวางแผน	• การประมวลสถานการณ์ที่ผ่านมา และจัดทำข้อมูลเบื้องต้นพร้อมนำเสนอประเด็นหลักที่จะติดตาม
ก.พ.-ธ.ค. 2563	ขั้นที่ 2 การเก็บข้อมูล/ตรวจสอบ	• การรวบรวมข้อมูลภายในสำนักงานคณะกรรมสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ • การรวบรวมข้อมูลจากภายนอก เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อต่าง ๆ • การประชุม/การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่มกับบุคคล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง • การบันทึก/จัดเก็บข้อมูลตามประเด็นสิทธิ
ก.พ.-ธ.ค. 2563	ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบ/การวิเคราะห์	• การเปรียบเทียบ/ตรวจสอบมาตรฐานสิทธิมนุษยชน (1) สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2) สรุปข้อสังเกต (Concluding Observations) ของกลไกประจำสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน (3) การตอบรับของรัฐบาลต่อข้อเสนอแนะจากกระบวนการ UPR • การวิเคราะห์และประเมินผลความสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนข้างต้นของประเด็นนั้น ๆ • การประชุมวิพากษ์การวิเคราะห์และประเมินผลในเนื้อหาของรายงานโดยผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่มา : สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

ตารางที่ 8 แผนการดำเนินการการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยประจำปี 2563 (ต่อ)

ระยะเวลา	ขั้นตอนหลัก	กระบวนการ
ก.ย.-ธ.ค. 2563 ม.ค. 2564	ขั้นที่ 4 การจัดทำ ร่างรายงาน	• การจัดทำร่างรายงานตามประเด็น กลุ่มประเด็นและในภาพรวมของรายงานทั้งฉบับ รวมถึงการบรรณาธิการต่าง ๆ • การนำเสนอร่างรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านบริหาร เพื่อขอความเห็นชอบ
ก.พ.-มี.ค. 2564	ขั้นที่ 5 การเสนอรายงานต่อ รัฐสภาและคณะรัฐมนตรี	• การจัดพิมพ์ และจัดส่งรายงานให้กับรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี พร้อมเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ไม่เกิน 90 วัน นับจากวันสิ้นปี 2563

ที่มา : สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563)

ในการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รวบรวมข้อมูลเหตุการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นระหว่างเดือนมกราคม-ธันวาคม 2563 และการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ แหล่งข่าวที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ เรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดให้มีกระบวนการปรึกษาหารือและรับฟังข้อมูลจากองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและมีการสอบทานข้อมูลเพื่อความถูกต้อง จากนั้นได้นำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลและวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักสิทธิมนุษยชนที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายภายใน สนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตาม ทั้งพันธกรณีในการเคารพการใช้สิทธิของประชาชน การคุ้มครองบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิ และการดำเนินการให้สิทธิเป็นจริง (Obligations to respect, protect and fulfill) รวมทั้งจากข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อประเทศไทยของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและข้อเสนอแนะจากกระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review: UPR) ภายใต้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติที่ประเทศไทยรับมาดำเนินการ รวมทั้งปฏิญญา ข้อมติ มาตรฐาน แนวทาง ข้อกำหนดระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนคำมั่นต่าง ๆ ที่รัฐบาลไทยได้ให้ และ/หรือรับรองไว้ต่อประชาคมระหว่างประเทศ เช่น คำมั่นของประเทศไทยในกระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (UPR) ของสหประชาชาติ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อประเทศไทยของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UNGPs) เป็นต้น

ทั้งนี้ ได้กำหนดกรอบการประเมินสถานการณ์เป็น 4 ด้าน ตามขอบเขตสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชน และประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในบริบทประเทศไทย ดังนี้

(1) การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ประกอบด้วย

- สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
- การกระทำทรมาน การบังคับให้สูญหาย และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
- สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- โทษประหารชีวิต
- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพของสื่อมวลชน

(2) การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

- สิทธิแรงงาน
- สิทธิด้านสุขภาพ
- สิทธิด้านการศึกษา
- สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

(3) การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคล ประกอบด้วย

- สิทธิเด็ก
- สิทธิผู้สูงอายุ
- สิทธิคนพิการ
- สิทธิสตรีและความเสมอภาคทางเพศ
- ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ

(4) การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในสถานการณ์เฉพาะ

- การประเมินสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
- การประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับเสรีภาพในชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเรียกร้องทางการเมือง

อนึ่ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอรายงานประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ประจำปี 2562 ต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้รับทราบและแจ้งความเห็นของหน่วยงานรัฐต่อข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เช่น การแก้ไขระเบียบว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายของจำเลยในคดีอาญา การให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การแก้ไขปัญหาสถานะของกลุ่มนักเรียนรหัส G การแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของคนพิการ และการจัดอบรมเรื่องสิทธิมนุษยชนแก่ผู้บังคับใช้กฎหมายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฯลฯ

ต่อมา เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2563 นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนางภิรมย์ ศรีประเสริฐ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 7 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ เพื่อแถลงรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2562 พร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในประเด็นการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อหวังผลให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนยุติบทบาทในการเรียกร้องต่อปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (SLAPPs) การฟ้องสื่อมวลชนเพื่อไม่ให้นำเสนอข่าว ปัญหาอุปสรรคในการจัดตั้งองค์กรสหภาพแรงงาน ปัญหาการถูกไล่ออกหรือบังคับให้ออกจากงานในกลุ่มของพนักงานที่มีทัศนคติทางการเมืองไม่ตรงกับผู้มีอำนาจ ปัญหาการจ้างงานลักษณะเหมาจ่าย (subcontract) ซึ่งเกิดขึ้นทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคราชการ รวมทั้งมีข้อเสนอแนะต่อบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการติดตามดูแลกรณีที่นักเคลื่อนไหวทางการเมืองถูกทำร้าย และการทำหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการหยิบยกกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญมาตรวจสอบโดยไม่จำเป็นต้องให้ประชาชนมาร้องเรียนด้วยตัวเอง

ต่อมา เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2563 นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนางภิรมย์ ศรีประเสริฐ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เข้าร่วมประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 19 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เพื่อแถลงรายงานทั้งสองฉบับดังกล่าวต่อที่ประชุมวุฒิสภา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ เช่น ควรเพิ่มเติมสถานการณ์ของกลุ่มผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งและเข้าไม่ถึงบริการของรัฐ สถานการณ์ด้านสิทธิเด็ก ในเรื่องอันตรายของสื่อสังคมออนไลน์ การถูกหลอกให้ค้ายาเสพติด และเด็กไร้รัฐ (เด็กรหัส G) ประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนทางสื่อออนไลน์ แม่วัยรุ่น ที่ติดยาเสพติด ปัญหาความแออัดของนักโทษในเรือนจำ การผลักดันสิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน เช่น กองทุนยุติธรรม การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากภาคเอกชน เป็นต้น

3.4 การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

หน้าที่สำคัญประการหนึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (4) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (4) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้า ในกรณีที่มีรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 44 กำหนดว่า เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ไม่ว่าโดยทางใดว่ามีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม คณะกรรมการต้องตรวจสอบและชี้แจงหรือจัดทำรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องของสถานการณ์นั้นโดยไม่ชักช้า เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้สรุปไว้ในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศประจำปีด้วย ในการดำเนินการดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะทำงานภายในเพื่อศึกษาในเบื้องต้นและกำหนดแนวทางสำหรับเป็นกรอบในการจัดทำคำชี้แจง รวมทั้งได้ดำเนินการตามแนวทางในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 44 ข้างต้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว และมีการชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและเผยแพร่ให้แก่ประชาชนทราบ 5 เรื่อง[3] โดยมีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

3.4.1 คำชี้แจงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ 2/2562 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2562 กรณีการรายงานการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี 2561 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

ได้ชี้แจง 2 ประเด็น ดังนี้ กรณีคำสั่ง คสช. ที่ประกาศใช้ภายใต้มาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และยังมีผลบังคับใช้ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังคงห้ามการชุมนุมทางการเมืองของบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปและกำหนดบทลงโทษผู้ที่สนับสนุนการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งชี้แจงว่าเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2557 ได้มีคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 22/2561 เรื่องการให้ประชาชนและพรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ยกเลิกคำสั่งหัวหน้า คสช. หลายฉบับ รวมถึงคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 กรณีที่รายงานว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับคำร้อง 2,563 เรื่อง นับตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560 จนถึงเดือนกันยายน 2561 ในจำนวนนี้มี 36 เรื่อง เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาการกระทำมิชอบโดยตำรวจ กลุ่มสิทธิมนุษยชนยังคงวิพากษ์วิจารณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ไม่ยื่นฟ้องร้องผู้กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยตนเองหรือในนามของผู้ร้องเรียน ซึ่งชี้แจงว่าตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2560 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561 มีเรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รับเป็นคำร้องจำนวน 232 เรื่อง เป็นกรณีข้อกล่าวหาว่าเป็นการกระทำโดยมิชอบโดยตำรวจจำนวน 9 เรื่อง ส่วนประเด็นที่วิจารณ์ว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่ยื่นฟ้องร้องผู้กระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น เนื่องจาก พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ไม่กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจในการฟ้องคดีแทนผู้ร้องเรียน

3.4.2 คำชี้แจงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ 1/2563 ลงวันที่ 21 เมษายน 2563 กรณีรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ประจำปี 2562 ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

ได้ชี้แจงประเด็น ดังนี้ กรณีที่รายงานว่าสมาชิกพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านถูกดำเนินคดีหลายข้อหา ขณะที่หัวหน้าพรรคถูกเพิกถอนสิทธิการดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกรัฐสภา ซึ่งหลายฝ่ายมองว่าเป็นการกระทำที่มีแรงจูงใจทางการเมือง ทางการยังมองหาแนวทางที่จะยุบพรรคดังกล่าว หลังจากเคยยุบพรรคไทยรักษาชาติมาแล้วเมื่อเดือนมีนาคม 2562 ซึ่งชี้แจงว่าการเพิกถอนสิทธิของบุคคลดังกล่าวเป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 14/2562 ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2562 กรณีรายงานว่าทางการคุกคามบุคคลซึ่งวิจารณ์สถาบันพระมหากษัตริย์หรือหน่วยงานของกองทัพ ในหลายกรณี

[3] ดูต่อที่: http://www.nhrc.or.th/NHRCT-Work/Statements-Press-Releases-Open-Letters/Statements.aspx

บังคับให้พวกเขาลบหรือถอนคำพูดหรือให้เซ็นเซอร์ตัวเอง ซึ่งชี้แจงว่าประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยการพิจารณาผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวเป็นอำนาจของศาลยุติธรรม กรณีที่รายงานว่าระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม 2562 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนคำสั่งศาลชั้นต้นจำคุกเกษตรกรหญิง 14 คนเป็นเวลาสูงสุดถึง 10 ปี ในคดีที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิฟ้องร้องข้อหาบุกรุกพื้นที่ป่า ได้ชี้แจงว่ากรณีราษฎรในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิถูกดำเนินคดีในข้อหาบุกรุกเขตอุทยานแห่งชาตินั้น ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาว่าราษฎรทั้งชายและหญิงรวม 14 ราย กระทำผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้หลายฉบับ และพบว่ารายงานที่รับโทษจำคุกต่ำสุดคือจำคุก 4 เดือน และรายที่ได้รับโทษจำคุกสูงสุดคือจำคุก 5 ปี และกรณีรายงานว่าผู้ลี้ภัยและผู้ขอลี้ภัยยังคงเสี่ยงที่จะถูกจับกุม ควบคุมตัวและส่งกลับ เนื่องจากไม่มีสถานภาพตามกฎหมายไทยกระบวนการขั้นตอนในการพิจารณากำหนดสถานะบุคคลเข้าเมืองที่ทางราชการประกาศในเดือนมกราคม 2560 ได้ประกาศใช้ในช่วงปลายปี 2562 ซึ่งชี้แจงว่าปัจจุบันรัฐบาลไทยได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการคัดกรองคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรและไม่สามารถเดินทางกลับประเทศอันเป็นภูมิลำเนาได้ พ.ศ. 2562 (มีผลใช้บังคับในวันที่ 22 มิถุนายน 2563) กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาคัดกรองผู้ได้รับการคุ้มครอง ซึ่งผู้ที่ได้รับการพิจารณาให้มีสถานะเป็นผู้ได้รับการคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชนจะไม่ถูกส่งตัวกลับประเทศและได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว

3.4.3 คำชี้แจงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ 2/2563 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2563 กรณีรายงานสรุปสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยขององค์กรฮิวแมนไรทส์ วอทช์ ประจำปี 2563 ได้ชี้แจง 6 ประเด็นดังนี้ กรณีที่รายงานว่าการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 ถูกจัดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) เริ่มดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่สองซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเพิกเฉยต่อเรื่องสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกันกับสมัยที่ปกครองโดยรัฐบาลทหาร ซึ่งชี้แจงว่าการเลือกตั้งทั่วไปและการจัดตั้งรัฐบาลหลังการเลือกตั้งทั่วไปดังกล่าวเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กรณีที่รายงานว่า การทรมานเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างยาวนานในประเทศไทย แต่ประมวลกฎหมายอาญายังไม่ยอมรับว่าการทรมานเป็นความผิดทางอาญา และประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ เมื่อเดือนมกราคม 2555 แต่ยังไม่ได้ให้สัตยาบัน ในส่วนของประมวลกฎหมายอาญาของไทยยังไม่มีบทบัญญัติในความผิดเกี่ยวกับการบังคับบุคคลให้สูญหายไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งชี้แจงว่าประมวลกฎหมายอาญาของไทยบางมาตราได้กำหนดฐานความผิดที่ทำให้สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวกับการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายได้ และรัฐบาลได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. .... กรณีที่รายงานระบุว่า แม้จะมีเสียงเรียกร้องจากภาคประชาสังคม แต่ทางรัฐบาลยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในการยุติการดำเนินคดีเพื่อปิดปากเพื่อต่อต้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (SLAPP) ซึ่งกระทำโดยหน่วยงานของรัฐและบริษัทเอกชนเพื่อข่มขู่คุกคามนักกิจกรรมและนักกรณรงค์ด้านสิทธิ ซึ่งชี้แจงว่าสำนักงานศาลยุติธรรมได้ปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน โดยเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจสั่งไม่รับฟ้องคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หากศาลพิจารณาเห็นว่าผู้ฟ้องคดีมีเจตนาไม่สุจริต และมาตรา 165/2 เพื่อให้จำเลยสามารถนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง

กรณีรายงานว่ารัฐบาลยังไม่ได้ดำเนินการปรับปรุงกรณีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แม้ว่าการลาออกของสองนักสิทธิมนุษยชนจะส่งผลให้คณะกรรมการมีองค์ประชุมไม่ครบตามกฎหมายตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ซึ่งชี้แจงว่าปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขแล้ว โดยเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดได้ร่วมกันแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นกรรมการชั่วคราวจำนวน 4 คน ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถเปิดประชุมเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ กรณีที่รายงานว่าเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (GANHRI) ประเมินสถานะของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน เนื่องจาก

กระบวนการสรรหาคณะกรรมการและการขาดความเป็นอิสระทางการเมือง ได้ชี้แจงว่าเหตุผลที่ GANHRI ลดสถานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในปี 2558 มิได้มีเหตุผลเรื่องการขาดความเป็นอิสระทางการเมือง นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดปัจจุบันได้ดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขกฎหมาย ทำให้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ในส่วนเกี่ยวกับกระบวนการสรรหาและความคุ้มกันในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ GANHRI กรณีที่รายงานระบุว่า ประเทศไทยไม่ได้เป็นภาคีของอนุสัญญาผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 (ค.ศ. 1951) หรือพิธีสารผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967) ทางการไทยยังคงปฏิบัติต่อผู้แสวงหาที่พักพิง รวมถึงผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ลี้ภัยจากข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) เสมือนผู้อพยพที่ผิดกฎหมายซึ่งสามารถจับกุมและให้ออกนอกประเทศได้ และทางการไทยปฏิเสธที่จะให้ UNHCR ดำเนินการกำหนดสถานะผู้ลี้ภัยให้แก่ชาวลาวม้ง กลุ่มชาติพันธุ์โรฮีนจาและชาวอุยกูร์ รวมทั้งคนกลุ่มอื่น ๆ จากเมียนมาและเกาหลีเหนือซึ่งถูกกักตัวในสถานกักกันผู้ลี้ภัยอย่างไม่มีกำหนด ได้ชี้แจงว่าในปี 2562 ไม่มีการส่งผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ลี้ภัยจาก UNHCR ออกนอกประเทศผ่านช่องทางที่เป็นทางการ ส่วนการกำหนดสถานะผู้ลี้ภัยนั้นเป็นหน้าที่เบื้องต้นของรัฐ UNHCR อาจเข้าไปดำเนินการได้ในกรณีที่รัฐไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาผู้ลี้ภัยและ/หรือไม่มีกระบวนการคุ้มครองผู้แสวงหาที่พักพิงที่เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

3.4.4 คำชี้แจงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ 3/2563 ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2563 กรณีรายงาน เรื่อง “มีคนจับตาดูอยู่จริง ๆ: ข้อจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกออนไลน์ในประเทศไทย” ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

คือกรณีรายงานระบุว่าพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ซึ่งประกาศใช้ครั้งแรกในปี 2548 และประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 เพื่อตอบสนองต่อการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและสิทธิมนุษยชนอื่น หากผู้ใดละเมิดข้อกำหนดที่คลุมเครือของกฎหมาย ซึ่งชี้แจงว่าพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 17 กรกฎาคม 2548 ส่วนประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วราชอาณาจักรมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 มาตรการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกตามข้อกำหนดออกตามมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 1) เป็นการห้ามเสนอข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ไม่เป็นความจริงหรือมีเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารที่อาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหรือเข้าใจผิด ซึ่งไปตามแนวปฏิบัติขององค์การอนามัยโลกเกี่ยวกับการสื่อสารในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

3.4.5 คำชี้แจงของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ 4/2563 ลงวันที่ 1 กันยายน 2563 กรณีการรายงานด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี 2562 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ชี้แจง 6 ประเด็น ดังนี้

กรณีรายงานจำนวนมากระบุว่ารัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐสังหารตามอำเภอใจหรือผิดกฎหมาย สำนักการสอบสวนและนิติการ กระทรวงมหาดไทย รายงานว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ซึ่งได้แก่ ตำรวจ ทหาร และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ได้สังหารผู้ต้องสงสัย 39 ราย ขณะดำเนินการจับกุมระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2561 ถึง 25 กันยายน 2562 อันเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ถึง 3 เท่า ทางการระบุว่า จำนวนที่เพิ่มขึ้นมีสาเหตุมาจากการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงกับผู้ค้ายาติดอาวุธทางตอนเหนือของประเทศ ซึ่งมักจะอยู่ตามแนวชายแดนพม่าได้ชี้แจงว่าการกล่าวอ้างว่ามีการสังหารตามอำเภอใจหรือผิดกฎหมาย 39 ราย ในปี 2562 นั้น เป็นการอ้างสถิติโดยไม่มีรายละเอียดเพียงพอที่จะนำไปสู่ข้อสรุป กรณีรายงานระบุว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้” อย่างไรก็ดี พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงให้ไม่ต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายจากการกระทำในระหว่างปฏิบัติตามหน้าที่นับจนถึงเดือนกันยายน คณะรัฐมนตรีได้ขยายเวลาการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2548 ทั้งนี้

มี 4 อำเภอที่ได้รับการยกเว้นจากพระราชกำหนดดังกล่าว ได้แก่ อำเภอสุไหงโก-ลก และอำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ได้ชี้แจงว่า ประเด็นการให้ความคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงพระราชกำหนดฯ ให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่เฉพาะกรณีการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต สำหรับพื้นที่ที่ได้รับการยกเว้นจากการอยู่ภายใต้พระราชกำหนดฯ ปัจจุบันมีพื้นที่ที่ยกเลิกการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวรวมเป็น 5 อำเภอ โดยมีอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส เพิ่มเติมอีก 1 อำเภอ กรณีรายงานระบุว่า องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรภาครัฐรายงานว่า ในบางครั้งทางการควบคุมผู้ชาย ผู้หญิง และเด็กรวมกันในห้องขังของสถานีตำรวจเพื่อรอคำสั่งฟ้อง โดยเฉพาะในสถานีตำรวจขนาดเล็กหรือที่อยู่ห่างไกล ในศูนย์กักกันของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ทางการควบคุมเยาวชนอายุเกิน 14 ปี รวมกับผู้ใหญ่ ได้ชี้แจงว่าในประเด็นการคุมขังเด็ก ได้มีพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งให้การคุ้มครองเด็กที่กระทำผิดโดยกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการคุมขังเด็ก และหันเหเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรม ส่วนกรณีเด็กเข้าเมืองผิดกฎหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทำบันทึกความเข้าใจเพื่อมิให้มีการควบคุมตัวเด็กในห้องกักโดยจัดให้เด็กและมารดาอยู่ในบ้านพักเด็กและครอบครัวภายใต้การดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรณีรายงานระบุว่า ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 นายกรัฐมนตรีประยุทธ์ ยกเลิกคำสั่ง คสช. 76 ฉบับ ซึ่งรวมถึงฉบับที่ห้ามการวิพากษ์วิจารณ์ด้วย “ประทุษร้าย” และ “ข้อมูลบิดเบือน” เพื่อหวังจะ “ทำลายความน่าเชื่อถือ” ของ คสช. หรือกองทัพ โดยเด็ดขาด สื่อยังคงมีข้อจำกัดเนื่องจากคำสั่งที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจในการห้ามการเผยแพร่สิ่งพิมพ์ใด ๆ ที่อาจนำไปสู่ “ความตื่นตระหนกแก่ประชาชน” หรือ “มีข้อมูลบิดเบือนที่มีแนวโน้มที่จะสร้างความเข้าใจผิดให้กับประชาชน” ซึ่งอาจเป็นภัยต่อความมั่นคง และอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ปิดสื่อที่วิจารณ์รัฐบาลทหาร ได้ชี้แจงว่าปัจจุบันประเทศไทยไม่มีประกาศหรือคำสั่ง คสช. ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารห้ามการเผยแพร่ข้อมูลหรือปิดสื่อที่วิจารณ์รัฐบาลตามที่กล่าวอ้างในรายงานดังกล่าว เนื่องจากประกาศหรือคำสั่ง คสช. ที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ถูกยกเลิกแล้ว

กรณีรายงานระบุว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นคณะกรรมการอิสระที่มีภารกิจในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและจัดทำรายงานประจำปี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับคำร้อง 707 เรื่อง นับตั้งแต่เดือนมกราคม-ธันวาคม จำนวน 446 เรื่องนี้ มี 52 เรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรับไว้สืบสวนสอบสวนเพิ่มเติม และ 22 เรื่องเกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาการกระทำมิชอบโดยตำรวจ กลุ่มสิทธิมนุษยชนยังคงวิพากษ์วิจารณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรณีไม่ยื่นฟ้องร้องผู้กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยตนเองหรือในนามของผู้ร้องเรียน เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม มีกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2 คน ลาออก โดยมีรายงานว่าสาเหตุมาจากความไม่พอใจวิธีการดำเนินงานภายใน ซึ่งขัดขวางไม่ให้กรรมการรับคำร้องโดยตรงจากสาธารณชน และลิดรอนการมีส่วนร่วมกับภาคประชาสังคมของกรรมการ เนื่องจากมีกรรมการ 2 คน ลาออกจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก่อนหน้านี้ การลาออกของกรรมการทั้งสองคนนี้ทำให้จำนวนกรรมการลดลงเหลือ 3 คน จากปกติ 7 คน ในเดือนพฤศจิกายน 2562 ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดใช้อำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งกรรมการ 4 คน เป็นการชั่วคราว ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีกรรมการเต็มจำนวน 7 คน อีกครั้ง กรรมการผู้ได้รับการแต่งตั้งใหม่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งรักษาการเช่นเดียวกับกรรมการ 3 คน ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนแล้ว จนกว่ารัฐบาลจะเลือกกรรมการถาวรขึ้นมาดำรงตำแหน่ง ซึ่งกระบวนการคัดเลือกดังกล่าวควรเกิดขึ้นในปี 2560 ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งได้ชี้แจง 4 ประเด็น ได้แก่ 1) กรณีข้อมูลเกี่ยวกับสถิติเรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับในเดือนมกราคม-ธันวาคม 2562 นั้นมีความคลาดเคลื่อน ในช่วงดังกล่าวคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียน จำนวน 508 เรื่อง ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบเบื้องต้นและพิจารณารายละเอียดเรื่องร้องเรียนทุกเรื่อง และรับไว้ตรวจสอบในเชิงลึก จำนวน 69 เรื่อง 2) กรณีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่ยื่นฟ้องผู้กระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ไม่ได้ให้อำนาจนี้ไว้ 3) กรณีอ้างว่าสาเหตุการลาออก

ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2 คน เนื่องจากความไม่พอใจวิธีดำเนินการภายในที่ขัดขวางไม่ให้กรรมการรับคำร้องนั้น ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2561 ข้อ 13 (2) กำหนดให้การยื่นเรื่องร้องเรียนสามารถยื่นต่อกรรมการคนใดคนหนึ่งได้ การขัดขวางไม่ให้กรรมการรับเรื่องร้องเรียนโดยตรงจึงไม่สามารถกระทำได้ ส่วนทำงานกับภาคประชาสังคม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการดำเนินงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 33 วรรคสอง และ 4) กรณีแต่งตั้งกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวและกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่ควรเกิดขึ้นในปี 2560 นั้น กรณีการแต่งตั้งกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวเป็นไปตามกระบวนการที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 60 วรรคสาม ประกอบมาตรา 22 ส่วนการสรรหา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้น ได้เริ่มดำเนินการภายหลังพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีผลใช้บังคับ เช่น ออกระเบียบจดแจ้ง การรับจดแจ้งองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนและสภาวิชาชีพ ดำเนินการจดแจ้ง จัดประชุมผู้แทนองค์กรเอกชนและสภาวิชาชีพที่จดแจ้งเพื่อเลือกผู้แทนเป็นกรรมการสรรหา เป็นต้น ทั้งนี้ คณะกรรมการสรรหาได้เริ่มกระบวนการสรรหาตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2561 จนถึงปัจจุบัน

กรณีที่รายงานว่า องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรภาครัฐยืนยันว่าการข่มขืนเป็นปัญหาร้ายแรง และเห็นชอบต่อการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในเดือนพฤษภาคม ซึ่งยกเลิกมาตรการตามกฎหมายเดิมที่ผ่อนผันให้ผู้กระทำผิดในคดีใช้กำลังทำร้ายทางเพศที่อายุต่ำกว่า 18 ปีสามารถหลีกเลี่ยงการดำเนินคดีได้ด้วยการเลือกที่จะแต่งงานกับผู้เสียหาย การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวกำหนดให้ผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชนสามารถหลีกเลี่ยงการดำเนินคดีได้ภายหลังสำเร็จโครงการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกำหนดให้เข้าร่วมเท่านั้น อย่างไรก็ตาม องค์กรพัฒนาเอกชนแสดงความกังวลว่า การแก้ไขเพิ่มเติมในครั้งนี้ได้ทำให้คำนิยามของการข่มขืนแคบลง โดยระบุว่าการข่มขืนคือการใช้อวัยวะเพศชายล่วงล้ำผู้อื่นทางกาย ส่งผลให้ผู้เสียหายที่ถูกล่วงละเมิดโดยการใช้อวัยวะอื่นหรือวัตถุต่าง ๆ ไม่ได้รับการเยียวยาตามกฎหมาย ได้ชี้แจงว่า กรณีรายงานกล่าวอ้างว่าผู้กระทำผิดในคดีใช้กำลังทำร้ายทางเพศผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี สามารถหลีกเลี่ยงการดำเนินคดีหากประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมโครงการบำบัดฟื้นฟูนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 ที่แก้ไขเมื่อเดือนพฤษภาคม 2562 มิได้ยกเว้นโทษการข่มขืนเด็ก แต่ในกรณีที่เด็กมีเพศสัมพันธ์กันโดยสมัครใจ กฎหมายให้ศาลมีอำนาจพิจารณาให้มีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ทั้งเด็กผู้กระทำและเด็กผู้ถูกกระทำ กรณีการแก้ไขนิยามการข่มขืนให้แคบลงโดยไม่รวมถึงการล่วงละเมิดที่ใช้อวัยวะหรือวัตถุอื่นนั้นการล่วงละเมิดในลักษณะดังกล่าวได้ถูกกำหนดให้เป็นความผิดเกี่ยวกับการกระทำอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 วรรคสอง

กรณีรายงานระบุว่า องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรภาครัฐและสหประชาชาติรายงานว่า บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศถูกเลือกปฏิบัติในหลายภาคส่วน รวมทั้งในกระบวนการการเกณฑ์ทหาร ขณะถูกคุมขัง และจากนโยบายที่เคร่งครัดเกี่ยวกับเครื่องแบบของโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ซึ่งกำหนดให้นักเรียนนักศึกษาต้องสวมเครื่องแบบที่ตรงกับเพศกำเนิด ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบการแต่งกายของโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย อาจถูกปฏิเสธไม่ให้เอกสารแสดงการจบการศึกษา ถูกลดเกรด หรือทั้งสองอย่าง ได้ชี้แจงว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีข้อเสนอแนะไปยังสถานศึกษาและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องขอให้พิจารณาแก้ไขกฎหรือระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการแต่งกายในการเข้าเรียน สอบ ฝึกปฏิบัติงาน และการเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ซึ่งได้มีมหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งยอมรับและดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวแล้ว กรณีรายงานระบุว่า การคุกคามทางเพศเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน คำจำกัดความตามกฎหมายของคำว่าการคุกคามทางเพศมีความคลุมเครือและทำให้การดำเนินคดีประเภทนี้เป็นเรื่องลำบาก ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่มีประสิทธิผล ได้ชี้แจงว่าประเด็นความคลุมเครือของคำจำกัดความของการคุกคามทางเพศนั้น เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2558 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 กำหนดโทษสำหรับการ

กระทำที่มีลักษณะเป็นการคุกคามทางเพศ ซึ่งได้แก่การกระทำด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่นอันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ครอบคลุมถึงการกระทำในที่สาธารณสถานหรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ และกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกกระทำอันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

3.5 การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (5) ได้บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจในการสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (5) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคม และมาตรา 27 บัญญัติให้ (2) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติส่งเสริมและเผยแพร่ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนของแต่ละบุคคลที่ทัดเทียมกัน และการเคารพในสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นซึ่งอาจแตกต่างกันในทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและศาสนา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำแผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชนตามยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2565 เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1	ให้มีหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย
กลยุทธ์ที่ 2	พัฒนาเครื่องมือเพื่อการสื่อสารและสร้างแหล่งเรียนรู้สิทธิมนุษยชน
กลยุทธ์ที่ 3	ค้นหาสนับสนุนส่งเสริมและเชิดชูบุคคลหรือองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights Idol)
กลยุทธ์ที่ 4	การสื่อสารเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน
กลยุทธ์ที่ 5	ติดตาม วิเคราะห์ ให้ข้อเสนอแนะ และเข้าไปมีส่วนร่วมในแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานต่าง ๆ และจัดทำแผนความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ
กลยุทธ์ที่ 6	ขยายประเด็นสิทธิมนุษยชนจากวาระโลกเพื่อสร้างความรับรู้และผลักดันให้เกิดการดำเนินการให้สอดคล้องตามวาระโลก
กลยุทธ์ที่ 7	จัดให้มีศูนย์กลางการบูรณาการและการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education & Learning Hub)
กลยุทธ์ที่ 8	สร้างดัชนี Thailand Human Rights Index: Thailand HRI ในรัฐกิจ ธุรกิจ ประชากิจ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ภายใต้แผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชนตามยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2565 ดังนี้

3.5.1 การจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับงานสิทธิมนุษยชนศึกษาจึงได้ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา ผู้แทนสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนโดยคำนึงถึงบริบทและวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน (Knowledge หรือ K) ทักษะด้านสิทธิมนุษยชน (Skill หรือ S) และทัศนคติด้านสิทธิมนุษยชน (Attitude หรือ A) ที่จะช่วยส่งเสริมให้ครอบคลุมแก่กลุ่มเป้าหมายทุกภาคส่วนใน

สังคม และเป็นรากฐานในการสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนอันจะนำมาซึ่งความผาสุกของสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย จำนวน 4 หลักสูตร ดังนี้

หลักสูตรที่ 1 หลักสูตรสิทธิมนุษยชนสำหรับนักบริหารระดับสูง เพื่อให้นักบริหารระดับสูงนำความรู้ไปขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนสร้างแนวปฏิบัติให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนแก่บุคคลในองค์กร และผู้มีส่วนได้เสียในสังคม

หลักสูตรที่ 2 หลักสูตรธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน สำหรับภาคธุรกิจและรัฐวิสาหกิจเพื่อให้เห็นประโยชน์ ตระหนักถึงความสำคัญ และเป็นต้นแบบในการดำเนินธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน

หลักสูตรที่ 3 หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรม สำหรับผู้พิพากษา พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายทั้ง ทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครอง

หลักสูตรที่ 4 หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาพื้นฐาน สำหรับฝึกอบรมบุคลากรภาครัฐ นิสิต นักศึกษา รวมถึงประชาชนทั่วไป

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ **พัฒนาหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาพื้นฐาน** โดยร่วมกันจัดทำ **"คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน"** เพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอน ตลอดจนการฝึกอบรมด้านสิทธิมนุษยชนการศึกษา การสำรวจ การวิจัย และการประเมินผลและการพัฒนาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนศึกษา การส่งเสริมและเสริมสร้างเครือข่ายสิทธิมนุษยชนศึกษา การส่งเสริมและเสริมสร้างกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนศึกษาและดำเนินการส่งเสริมการศึกษา และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เรื่อง หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ช่วงชั้น ได้แก่ ระดับประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ไปยังคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2564 อันเป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (3) (5) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (3) (5) ประกอบกับมาตรา 27 (1) (2) และมาตรา 33

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2563 เรื่อง เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือกราบเรียนประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2563 เห็นชอบในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เรื่อง หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1) เห็นชอบในหลักการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความตระหนักและส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยต่อไป และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับแนวทางดังกล่าวไปพิจารณาใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจต่อไป

2) เห็นชอบให้ส่งความเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันพระปกเกล้า ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไป

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดสัมมนาวิชาการ เรื่อง "การเผยแพร่และการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education) ในสังคมไทย" เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 ณ โรงแรมเซ็นทรา บายเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชั่นเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร มีผู้เข้าร่วมงานประกอบด้วย นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรี ให้เป็นประธานในพิธี พร้อมด้วย ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ทูต ผู้แทนทูต และผู้แทนหน่วยงานจากต่างประเทศ เครือข่ายพันธมิตรด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง รวมประมาณ 300 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และส่งมอบหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษาในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างเป็นระบบ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ กระบวนการยุติธรรม ภาคธุรกิจภาคการศึกษา ตลอดจนสื่อมวลชนและภาคประชาสังคม โดยคำนึงถึงการผนึกกำลังอย่างมีส่วนร่วม และมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา การฝึกอบรมที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและบริบทของแต่ละภาคส่วน อันจะนำไปสู่การเคารพสิทธิมนุษยชนและตระหนักในสิทธิของผู้อื่น และฝังรากกลายเป็นวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชน ที่จะทำให้เกิดสันติสุขในสังคมไทยได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดฝึกอบรมหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษา สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย จำนวน 2 หลักสูตร ดังนี้

1) หลักสูตรเสริมสร้างความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับนักบริหารระดับสูง (Human Rights Executive Program: HREP)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดการฝึกอบรมหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักบริหารระดับสูง ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการสร้างแนวปฏิบัติขององค์กรในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนแก่บุคคลในองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคม กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน จำนวน 70 คน โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้พื้นฐานหลักการด้านสิทธิมนุษยชน แนวทางฐานสิทธิมนุษยชน (Human Rights-Based Approach) ตลอดจนการวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชนและการนำไปประยุกต์ใช้ ความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนในภาคธุรกิจ แนวทางในการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจปฏิบัติตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติ เรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ หลักการของกระบวนการยุติธรรม แนวคิดและวิธีการสันติวิธี และประชาเสวนาเพื่อเป็นเครื่องมือในการหาทางออกในการแก้ไขปัญหาการเยียวยา เพื่อคุ้มครองและขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชน ตลอดจน ความรู้ด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชน พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ความรู้กลไกสิทธิมนุษยชนในสหประชาชาติ สนธิสัญญา (The Treaty-Based Bodies) และกลไกที่มีที่มาจากกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter-Based Bodies) รวมถึงกลไกการทบทวนสถานการณ์

สิทธิมนุษยชนของประเทศ (Universal Periodic Review: UPR) กฎหมายและกลไกสิทธิมนุษยชนระดับชาติ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศไทย โดยมีกิจกรรมฝึกปฏิบัติเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในสังคมและองค์กร การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนในสังคมและองค์กรร่วมกัน และมีกิจกรรมศึกษาดูงานด้านสิทธิมนุษยชนกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชนภายในประเทศ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์ โดยมีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่จริง และจัดทำเอกสารวิชาการเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเกิดความตระหนักถึงการนำความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อร่วมสร้างสังคมให้เคารพสิทธิมนุษยชน

2) หลักสูตร เรื่อง “ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน สำหรับภาคธุรกิจในตลาดทุนไทย”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จัดทำหลักสูตร “ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน สำหรับภาคธุรกิจในตลาดทุน” ให้แก่ภาคธุรกิจในตลาดทุนไทย ซึ่งเป็นไปตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565) หรือ National Action Plan on Business and Human Rights: NAP โดยใช้หลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) เพื่อช่วยให้บริษัทจดทะเบียนสามารถผนวกเรื่องสิทธิมนุษยชนเข้ากับการดำเนินธุรกิจ และจัดทำรายงานในแบบ 56-1 One Report ได้ภายในปี พ.ศ. 2565 และได้จัดอบรมหลักสูตรดังกล่าว ระหว่างวันที่ 7-8 พฤศจิกายน 2562 ให้กับบริษัทจดทะเบียน และบริษัทที่ออกหลักทรัพย์หรือผู้ประกอบธุรกิจที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. เพื่อส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และผู้ประกอบธุรกิจในตลาดทุน ตระหนักถึงความสำคัญของการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยนำหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UNGPs) ไปปรับใช้ตามความเหมาะสมในแต่ละธุรกิจ และนำกระบวนการในการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารความเสี่ยงองค์กรได้เพื่อให้ธุรกิจในตลาดทุนไทยเติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่งความร่วมมือในการจัดอบรมหลักสูตรธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนสำหรับภาคธุรกิจในตลาดทุนไทย ครั้งนี้เป็นหมุดหมายสำคัญของการประกอบธุรกิจที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

3.5.2 การพัฒนาเครื่องมือเพื่อการสื่อสารและสร้างแหล่งเรียนรู้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดทำ **“คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”** เพื่อมุ่งหวังให้ครูผู้สอนในโรงเรียนทั่วประเทศ ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านสิทธิมนุษยชน ให้เกิดความสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้นำความรู้ไปสู่การสร้างเสริมสมรรถนะด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเหมาะสม และมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ดูแล (Coach) และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการทำหน้าที่เป็น “วิทยากรกระบวนการด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education Facilitators)” เพื่ออำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างจริงจัง และเกิดการเรียนรู้และการคิดอย่างเป็นระบบมากพอที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองได้

ทั้งนี้ เพื่อให้มีการขับเคลื่อนการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากรกระบวนการ (Training of Trainers) ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา เพื่อการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์ใช้ในศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค จำนวน 5 แห่ง ผู้เข้าอบรมทั้งสิ้น 287 คน โดยมีกิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชนในพื้นที่ การขยายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ การสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชน รวมถึงการสร้างต้นแบบบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นเครือข่าย

การเรียนรู้ และการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ สำหรับประเด็นสิทธิมนุษยชนสำคัญที่ครูและอาจารย์ส่วนใหญ่พบในโรงเรียนและเล็งเห็นว่าควรเร่งดำเนินการให้ความรู้เพื่อให้เกิดการป้องกันแก้ไขใน 3 ประเด็น ได้แก่

(1) การกลั่นแกล้ง

(2) การใช้ความรุนแรงทั้งในโรงเรียนและครอบครัว

(3) การคุกคามทางเพศ

โดยมีข้อเสนอแนะที่บุคลากรด้านการศึกษาเห็นว่าเป็นแนวทางเพื่อการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนศึกษาในโรงเรียนอย่างยั่งยืน ดังนี้

(1) ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน บุคลากรด้านการศึกษาทั้งระดับนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการ ผู้บริหาร ครู รวมถึงผู้ปกครอง และกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ คือ นักเรียน

(2) การผลักดันให้บรรจุคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในหลักสูตรแกนกลาง

(3) การประกวดการออกแบบโครงงานสิทธิมนุษยชน การมอบโล่เชิดชูเกียรติให้แก่ครูและอาจารย์ที่ดำเนินการได้อย่างดีเยี่ยม ดีเด่น ดีมาก

(4) การสร้างสถานศึกษานำร่องเพื่อเป็นโมเดลในการขับเคลื่อนโรงเรียนต้นแบบสิทธิมนุษยชน การสร้างเครือข่ายและศึกษาดูงาน ควบคู่ไปกับกระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

(5) การผลิตเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนที่หลากหลายและทันสมัย และมีการอบรมแนวทางการผลิตสื่อสิทธิมนุษยชนเพื่อให้บุคลากรด้านการศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในการสอนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

3.5.3 การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ในหัวข้อ “สิทธิมนุษยชนกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำโครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน (Youth Standing Up for Human Rights) ซึ่งเป็นการดำเนินโครงการที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชน มีความต่อเนื่องกับการจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ช่วงชั้น ให้แก่เด็กและเยาวชน ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบกับโอกาสการครบรอบ 30 ปี ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก องค์การสหประชาชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้จัดทำโครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชนขึ้นเพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเท่าทันเรื่องสิทธิมนุษยชน สามารถสร้างเครือข่ายไปยังเพื่อน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หรือผู้นำชุมชนที่ใกล้เคียงได้ รวมทั้งสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้อย่างมีความสุข โดยคำนึงถึงบริบทของสังคมไทยและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งจะช่วยให้สังคมรู้จักเคารพสิทธิ หน้าที่ ดำรงชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างเอื้ออาทร ลดข้อพิพาท และข้อขัดแย้งต่าง ๆ ส่งผลต่อสังคมที่มีความปลอดภัยและสงบสุข ดังนั้น โครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน จึงถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้เยาวชนได้ใช้พลังบวกและความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อร่วมสร้างสังคมแห่งการเคารพสิทธิมนุษยชน

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย เยาวชนจากสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาทุกภูมิภาคทั่วประเทศ การดำเนินกิจกรรมของโครงการที่สำคัญ ประกอบด้วย การอบรมให้ความรู้หลักสูตรสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน และการประกวดนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยดำเนินกิจกรรมผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ตามมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้ชนะเลิศรางวัลที่ 1 ทั้งระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาได้รับโล่รางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา พร้อมเกียรติบัตรและเงินรางวัล จำนวน 100,000 บาท ดังนี้

(1) ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ **โรงเรียนศรียาภัย จังหวัดชุมพร ผลงานภาพยนตร์สั้น เรื่อง “กระสุนฝังใจ... (The Imprint)”** สะท้อนปรากฏการณ์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสังคมไทย โดยเนื้อหาส่งเสริมให้ผู้ชมตระหนักในสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ทั้งของตนเองและผู้อื่น และให้ทุกคนในสังคมระมัดระวังการใช้สื่อสังคมออนไลน์ไม่ใช้เพื่อทำร้ายหรือทำลายผู้อื่น โดยไม่ได้พิจารณาถึงข้อมูลอันแท้จริงและตัดสินผู้อื่นด้วยการใช้ถ้อยคำต่าง ๆ

(2) ระดับอุดมศึกษา ได้แก่ **วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลงาน "สิทธิมนุษยชนลำเพลิน"** ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานในทำนองกลอนลำประเภทลำเพลิน โดยประพันธ์เนื้อร้องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและให้ความรู้เรื่องการดูแลและป้องกันตนเองในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ถ่ายทอดผ่านภาษาถิ่น และมีการฟ้อนรำสอดแทรกภาษามือในบางช่วง เพื่อสื่อความหมายกับผู้ที่ไม่ได้ยินเสียง

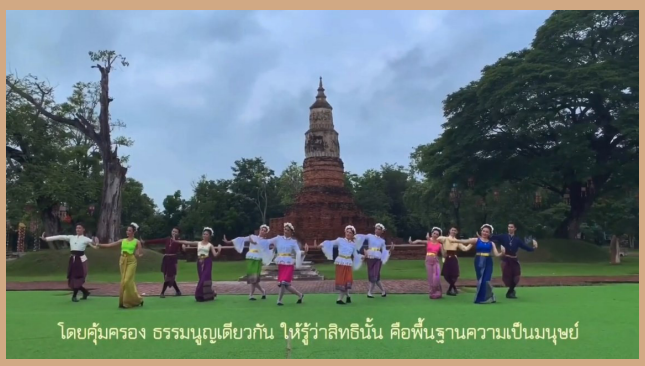

3.5.4 กระตุ้นและสร้างบุคคลต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights Idol)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ความสำคัญกับการค้นหาสนับสนุน ส่งเสริม และเชิดชูให้มีบุคคลหรือองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1) การจัดงานวันสิทธิมนุษยชนสากล 10 ธันวาคม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดงานวันสิทธิมนุษยชนสากล ประจำปี 2562 ในหัวข้อ **"สังคมไทยยุคใหม่ใส่ใจสิทธิมนุษยชน"** เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2563 ณ โรงแรมเซ็นทรา บายเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชั่นเซ็นเตอร์ โดยมีพิธีทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2562 แด่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา และกราบบังคมทูลให้พระราชทานรางวัลบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2562 ดังนี้

- **ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม**
  พระราชวิสุทธิประชานาถ (อลงกต ติกฺขปญฺโญ)
- **ด้านสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง**
  คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนาสังคม แผนกยุติธรรมและสันติ
- **ด้านสิทธิเด็ก**
  (1) นางสาววาสนา เก้านพรัตน์
  (2) สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัว จังหวัดระยอง

- **ด้านการขจัดการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ**
  มูลนิธิเพื่อสิทธิและความเป็นธรรมทางเพศ
- **ด้านการขจัดการเลือกปฏิบัติทางชาติพันธุ์และสถานะบุคคล**
  นายวีนัส สีสุข
- **ด้านสิทธิคนพิการหรือสิทธิผู้สูงวัย**
  นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน

นอกจากนั้น ยังได้มอบรางวัลให้แก่ผู้ชนะการแข่งขันโต้วาทีสิทธิมนุษยชน ภาษาอังกฤษ ระดับ อุดมศึกษา ประจำปี 2562 ซึ่งผู้ที่ได้รับรางวัล คือ นายชยธร ทรัพย์ชวโรจน์ นิสิตคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เริ่มจัดงานวันสิทธิมนุษยชนสากลอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2548 เพื่อรณรงค์ เสริมสร้างแนวคิดและหลักการด้านสิทธิมนุษยชน สร้างความตระหนัก และกระตุ้นให้เกิดกระแสสังคม สร้างความสนใจและการรับรู้ของประชาชน โดยมีการมอบรางวัลให้กับบุคคลและองค์กรที่มีผลงานด้านสิทธิมนุษยชนดีเด่น เพื่อยกย่อง เชิดชู และประกาศเกียรติคุณให้สังคมได้รับรู้ สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคคลและองค์กรที่มีบทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องและเป็นที่ประจักษ์และมีความมุ่งมั่นอุทิศตนเองในการทำงานแม้ต้องเผชิญความยากลำบาก

2) การแข่งขันโต้วาทีสิทธิมนุษยชน ภาษาอังกฤษ ระดับอุดมศึกษา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมกับกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และผู้แทนไทยในคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดำเนินการจัดแข่งขันโต้วาทีสิทธิมนุษยชนภาษาอังกฤษ ระดับอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ และปลูกฝังให้มีความตระหนักและรู้คุณค่าของการเคารพสิทธิมนุษยชน กระตุ้นให้เกิดความสนใจเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในสถาบันการศึกษาตลอดจนพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้มีทักษะด้านการฟัง การคิด การพูด การใช้ภาษาและการนำเสนอโดยผ่านการเรียนรู้จากการแข่งขันโต้วาที สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ผู้ที่ได้รับรางวัล คือ นายชยธร ทรัพย์ชวโรจน์ นิสิตคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.5.5 การสื่อสารสารธารณะเพื่อสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อเป็นการสื่อสารข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจต่อประชาชนผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ รายการวิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ การแถลงการณ์ การจัดทำวารสาร ดังนี้

1) รายการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งมีกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชน ร่วมถ่ายทอดความรู้และความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชน

- รายการ **“สำนึกของสังคม”** โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ออกอากาศทางสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คลื่นความถี่ 101.5 MHz ทุกวันศุกร์ เวลา 10.05-10.30 น. สัปดาห์ละ 1 ตอน จำนวน 26 ตอน

- รายการ **“คุยกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”** ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา คลื่นความถี่ 87.5 MHz ออกอากาศทุกวันพุธ เวลา 21.05-21.30 น.

2) การผลิตสื่อประเภทสื่อเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์

- จดหมายข่าว **“มุมมองสิทธิ์”** ในรูปแบบเอกสารและ e-Newsletter ผ่านเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นประจำทุกเดือน โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย อาทิ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชนทั่วไป ปีละ 12 ฉบับ

- การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ประเภทหนังสือ เรื่อง **“สิทธิของเธอ สิทธิของฉัน สิทธิของเรา”** และ **“คู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”**

- การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสื่อสิ่งพิมพ์และข้อมูลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทางเว็บไซต์ www.nhrc.or.th และผ่านสื่อออนไลน์ เช่น การให้ความรู้ในวันสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน อาทิ วันขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติสากล 21 มีนาคม (International Day for the Elimination of Racial Discrimination) วันสตรีสากล 8 มีนาคม (International Women’s Day) วันยุติการเลือกปฏิบัติ 1 มีนาคม (Zero Discrimination Day) วันแรงงานข้ามชาติสากล 18 ธันวาคม (International Migrants Day) รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน อาทิ การถอดบทเรียนสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19): ผู้ป่วย/กลุ่มเสี่ยงถูกตีตรา/เลือกปฏิบัติอย่างไรบ้าง การถอดบทเรียนสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19): ใครคือกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบ? และสิทธิมนุษยชนกับเสรีภาพในการชุมนุม นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังมีการเชิญชวนรับฟังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนผ่านรายการวิทยุต่าง ๆ

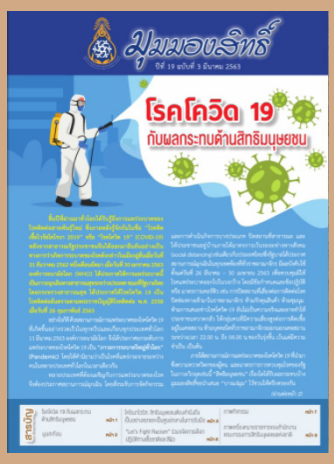

3) การแถลงการณ์

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกแถลงการณ์ จำนวน 7 ฉบับ โดยแยกออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

3.1) ประเด็นปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ลำดับ	แถลงการณ์	วัน/เดือน/ปี
1.	เรื่อง ขอประณามการก่อเหตุยิงโจมตีป้อมยามชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดยะลา และขอให้กำลังใจประชาชน-เจ้าหน้าที่ในพื้นที่	6 พฤศจิกายน 2562
2.	เรื่อง ขอประณามการลอบวางระเบิดในพื้นที่สาธารณะ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เป็นเหตุให้ชาวบ้าน เด็ก และเยาวชนได้รับบาดเจ็บ	25 กุมภาพันธ์ 2563
3.	เรื่อง ขอประณามการวางระเบิดหน้า ศอ.บต. ยะลา ขณะประชุมเตรียมรับมือสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	18 มีนาคม 2563

3.2) ประเด็นสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสติดเชื้อโคโรนา 2019 (COVID 19)

ลำดับ	แถลงการณ์	วัน/เดือน/ปี
1.	เรื่อง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	10 มีนาคม 2563
2.	เรื่อง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ฉบับที่ 2)	23 มีนาคม 2563

3.3) ประเด็นสถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง

ลำดับ	แถลงการณ์	วัน/เดือน/ปี
1.	เรื่อง ขอให้ทุกฝ่ายในการชุมนุมยึดหลักสิทธิมนุษยชนและใช้แนวทางสันติวิธีในการแก้ไขปัญหา	20 สิงหาคม 2563
2.	เรื่อง ข้อห่วงใยต่อสถานการณ์การชุมนุม ในวันที่ 19 กันยายน 2563	17 กันยายน 2563

4) การจัดทำวารสารกฎหมายสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำวารสารกฎหมายสิทธิมนุษยชน ฉบับแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมบทความวิชาการเกี่ยวกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนในประเด็นต่าง ๆ บทความเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเพื่อรับฟังความเห็นทางด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชน และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน ซึ่งมีเนื้อหาสาระ ประกอบด้วยบทความวิชาการ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่น่าสนใจ ตลอดจนผลงานการศึกษาวิจัย และการประชุม/สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ

5) องค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน และสภาวิชาชีพจำแนกตามประเภท

ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 11 ประกอบกับมาตรา 61 บัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการรับจดแจ้งองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนและสภาวิชาชีพที่ประสงค์จะส่งผู้แทนเพื่อเลือกกันเองให้เป็นกรรมการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการจดแจ้ง การรับจดแจ้ง และการเลือกกันเองขององค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน และสภาวิชาชีพ พ.ศ. 2561 ปัจจุบันมีองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน และสภาวิชาชีพที่ได้รับการจดแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 80 องค์กร จำแนกตามประเภท ดังนี้

5.1) สภาวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุข มีจำนวน 8 สภาวิชาชีพ ดังนี้

5.1.1) ทันตแพทยสภา
5.1.2) แพทยสภา
5.1.3) สภากายภาพบำบัด
5.1.4) สภาการพยาบาล
5.1.5) สภาการแพทย์แผนไทย
5.1.6) สภาเทคนิคการแพทย์
5.1.7) สัตวแพทยสภา
5.1.8) สภาเภสัชกรรม

5.2) สภาวิชาชีพสื่อมวลชน ได้รับการจดแจ้ง จำนวน 3 องค์กร ดังนี้

5.2.1) สมาคมเครือข่ายหนังสือพิมพ์ วิทยุ และสื่อออนไลน์ ภาคอีสาน
5.2.2) สมาคมผู้สื่อข่าวกีฬาแห่งประเทศไทย
5.2.3) สมาคมสภาวิชาชีพกิจการเผยแพร่ภาพและการกระจายเสียง (ประเทศไทย)

5.3) องค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 69 องค์กร จำแนกตามกลุ่มเป้าหมายและการดำเนินกิจกรรม จำนวน 8 ด้าน ดังนี้

5.3.1) ด้านสิทธิมนุษยชน และการช่วยเหลือทางกฎหมาย
5.3.2) ด้านสิทธิสตรี ความเสมอภาคทางเพศ และสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
5.3.3) ด้านสิทธิเด็ก และครอบครัว
5.3.4) องค์กรเอกชนด้านสิทธิคนพิการ
5.3.5) ด้านการพัฒนา สถานะบุคคล สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ สิ่งแวดล้อมและสิทธิชุมชน
5.3.6) ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพและ การสาธารณสุข
5.3.7) ด้านสิทธิแรงงาน
5.3.8) ด้านอื่น ๆ

3.5.6 การติดตาม วิเคราะห์ ให้ข้อเสนอแนะ และเข้าไปมีส่วนร่วมในแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานต่าง ๆ และจัดทำแผนความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมผลักดันและขับเคลื่อนการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน รวมถึงส่งเสริมแผนปฏิบัติการหรือกิจกรรมสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อขับเคลื่อนประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเชิงนโยบาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์เน้นการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของภาครัฐและภาคเอกชน โดยการขับเคลื่อนและผลักดันอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน และมีความพยายามขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง อาทิ การผลักดันกลยุทธ์สนับสนุนบทบาทของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชนจนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ส่งเสริมให้รัฐบาลและภาคธุรกิจไทยตระหนักถึงความสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากผลของการประกอบธุรกิจ โดยให้ความสำคัญกับการนำหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) มาใช้ในประเทศไทย ซึ่งปรากฏว่าได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีส่งผลให้มีการลงนามในปฏิญญาความร่วมมือขับเคลื่อนหลักการชี้แนะ UNGPs ร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หน่วยงานของรัฐ และ

สมาคมภาคธุรกิจในประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม 2560 อันแสดงถึงความก้าวหน้าและคำมั่นของรัฐบาลที่จะนำหลักการนี้มาใช้ให้เกิดผลอย่างจริงจัง ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบหมายให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights: NAP) เพื่อคุ้มครองไม่ให้ภาคธุรกิจ ดำเนินการใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบเชิงลบต่อสิทธิมนุษยชน รวมถึงประชาชน และชุมชน ที่เกี่ยวข้อง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ประสานความร่วมมือกับฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค นำโดยนายสมชาย แสวงการ ประธานคณะกรรมาธิการ นายสุวพันธ์ ตันยุวรรธนะ ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ และประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ โดยมีการประชุมหารือเชิงนโยบายเพื่อแสวงหาแนวทางการขับเคลื่อนธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 5 มีนาคม 2563 ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อหารือแนวทางการขับเคลื่อน เรื่อง “การประกอบธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน” โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบร่วมกันในการขยายผล เรื่อง หลักการชี้แนะ UNGPs ไปยังกลุ่มธุรกิจอื่น ๆ ในทุกระดับของประเทศไทย และเห็นควรขยายการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหลักที่กำกับดูแลองค์กรธุรกิจให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม สภาวิชาชีพบัญชี และธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อกระจายการนำหลักการชี้แนะ UNGPs ไปใช้ในกลุ่มธุรกิจที่อยู่ภายใต้การกำกับของหน่วยงานนั้น ๆ ต่อไป และมุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจทางบวกให้กับธุรกิจเอกชน โดยพิจารณากำหนดมาตรฐานในการดำเนินธุรกิจเพื่อการเคารพสิทธิมนุษยชน และมอบใบรับรองหรือเครื่องหมายรับรองที่ให้กับธุรกิจเอกชนที่ดำเนินการเป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว เนื่องจากประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเป็นที่สนใจในเวทีโลก ในปัจจุบันมีมาตรการกีดกันทางการค้า ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลกระทบ จึงถึงเวลาที่ทุกฝ่ายจะร่วมมือบูรณาการกันทำงานเพื่อสร้างประโยชน์ด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน โดยต่อมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการหารือร่วมกันกับผู้แทนคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ผู้แทนกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และทุกฝ่ายต่างเห็นความสำคัญของการบูรณาการหลักการชี้แนะ UNGPs เข้าไปกำหนดเป็นหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการขอตราสัญลักษณ์ Thailand Trust Mark และการจัดทำมาตรฐานการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่เรียกว่า Thailand Tourism Standard อันจะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศและเกิดประโยชน์ในการขับเคลื่อนภาคธุรกิจของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จัดทำหลักสูตร “ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

สำหรับภาคธุรกิจในตลาดทุน" ให้แก่ภาคธุรกิจในตลาดทุนไทย และได้จัดอบรมหลักสูตรดังกล่าวให้กับบริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่ออกหลักทรัพย์หรือผู้ประกอบธุรกิจที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. เพื่อส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และผู้ประกอบธุรกิจในตลาดทุนตระหนักถึงความสำคัญของการเคารพสิทธิมนุษยชนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2) การศึกษาความก้าวหน้าของสิทธิเด็กเพื่อใช้สัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่และขับเคลื่อนกฎหมายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก

เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2532 ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้ให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) โดยมีหลักการสำคัญ คือ การไม่เลือกปฏิบัติ การกระทำใด ๆ ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรก สิทธิของเด็กที่จะมีชีวิตอยู่รอดและได้รับการพัฒนาและการเคารพความคิดเห็นของเด็ก โดยประเทศไทยเข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 โดยอนุสัญญามีผลบังคับใช้กับประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535

เนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปี ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของประเทศไทย คณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศได้เชิญชวนให้รัฐภาคีจัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองวาระสำคัญนี้และทบทวนการอนุวัติอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในรอบ 30 ปี ทั้งในส่วนของความก้าวหน้าและส่วนที่ยังไม่ได้ดำเนินการ รวมถึงประเด็นที่จะดำเนินการในอนาคต ซึ่งประเทศไทย โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เครือข่ายสิทธิเด็กแห่งประเทศไทย สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติประเทศไทย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในฐานะรัฐภาคีและเห็นพ้องร่วมกันจัดงานเฉลิมฉลองในครั้งนี้ ระหว่างวันที่ 20-22 พฤศจิกายน 2562 ณ ศูนย์ประชุมวายุภักดิ์ โรงแรมเซ็นทรา บายเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชั่นเซ็นเตอร์ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร ภายใต้ชื่องาน "CRC@30 and Beyond" กิจกรรมในงานประกอบด้วยพิธีเปิดและประกาศเกียรติคุณให้กับผู้ทำคุณประโยชน์ต่องานสิทธิเด็กของประเทศไทย การประชุมสมัชชาสหวิชาชีพเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้า การดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของประเทศไทย โดยมีรูปแบบ 5 ประเภท คือ (1) ปาฐกถาพิเศษ (2) การนำเสนอผลงานวิชาการโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Symposium) (3) การนำเสนอผลงานโดยผู้เชี่ยวชาญ (Panel Discussion) (4) การประชุมเชิงปฏิบัติการโดยผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ในงานเฉพาะ (Workshop) และ (5) นำเสนอผลงานโดยผู้ปฏิบัติงาน (Poster Session)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริมความเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ องค์การเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิเด็ก เห็นสมควรร่วมเป็นองค์กรร่วมจัดงานเฉลิมฉลองในครั้งนี้ โดยจัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของประเทศไทย เพื่อสร้างการรับรู้ถึงความมุ่งมั่นและความสำเร็จของงานด้านสิทธิเด็กของประเทศไทยตลอด 30 ปีที่ผ่านมา

และแนวนโยบายในอนาคตเพื่อยกระดับงานสิทธิเด็ก ในประเด็นเกี่ยวกับมาตรการทั่วไปในทางปฏิบัติ กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและการเลี้ยงดูทดแทนการทอดทิ้งเด็ก ความรุนแรงต่อเด็ก เด็กในสถานการณ์โยกย้าย ถิ่นฐาน เด็กพิการ การศึกษา เวลาว่างและกิจกรรมทางวัฒนธรรม สุขภาพพื้นฐานและสวัสดิการ เด็กชาติพันธุ์ เด็กไร้รัฐ ไร้สัญชาติ เด็กกับสิ่งแวดล้อม สิทธิเด็กกับภาคธุรกิจ เพื่อสนับสนุนกิจกรรม ในงานทั้ง 5 รูปแบบดังกล่าวข้างต้น เพื่อเผยแพร่ความสำเร็จของประเทศไทยต่อการดำเนินงานตามอนุสัญญา และทิศทางการพัฒนางานด้านสิทธิเด็กของประเทศไทยในอนาคต เพื่อจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กของประเทศไทยภายใต้ “สมัชชาสหวิชาชีพด้านเด็ก” รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการปรับปรุงสถานการณ์ด้านสิทธิเด็กของประเทศไทย ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กต่อสาธารณะผ่านสื่อต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายสูงสุดให้เด็กทุกคนได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิโดยการมีส่วนรวมของทุกภาคส่วนอย่างเข้มแข็งต่อไป

3) โครงการสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำ “คู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจัดการอบรมเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยประสานความร่วมมือกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า จำนวน 2 รุ่น รวมทั้งสิ้น 100 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ระดับผู้บังคับบัญชา จำนวน 30 คน และการอบรมเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ระดับผู้ปฏิบัติ จำนวน 70 คน รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against torture and other cruel inhuman or degrading treatment or punishment: CAT) ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. .... และพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

3.5.7 จัดให้มีศูนย์กลางการบูรณาการและการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights Education & Learning Hub)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนทั้งประเทศ แต่เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังไม่มีส่วนราชการในภูมิภาค ทำให้ประชาชนที่ประสบปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่อยู่ห่างไกลไม่สามารถยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้อย่างทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์ รวมถึงการทำงานในมิติด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนอาจจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตระหนักถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนดังกล่าว และเล็งเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ภูมิภาค มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและสร้างพลังชุมชนในพื้นที่ภูมิภาคให้มีความเข้มแข็ง และสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการระดมพลังภาคีเครือข่ายสิทธิมนุษยชนเพื่อการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ภูมิภาค ประกอบกับปัญหาในการดำเนินงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้ง การระดมพลังภาคีเครือข่ายสิทธิมนุษยชนเพื่อปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคร่วมกับสถาบันการศึกษา จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย

(1) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

(2) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(3) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคตะวันออก ร่วมกับคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

(4) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคใต้ ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

(5) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคเหนือ ร่วมกับคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(6) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคตะวันตก ร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคทั้ง 6 แห่ง มีการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ภายใต้โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมีหน้าที่และอำนาจที่ครอบคลุมภารกิจสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน ดังนี้

(1) ส่งเสริมและดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน

(2) รับและส่งเรื่องเกี่ยวกับการร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับการร้องเรียน

(3) ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามที่ได้รับมอบหมาย

(4) เฝ้าระวัง และติดตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน

(5) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นเพื่อเสนอประเด็นการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

(6) ประสานหรือแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน

(7) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีกิจกรรมความร่วมมือร่วมกับศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคที่สำคัญ ดังนี้

(1) การสนับสนุนโครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน (Youth Standing Up for Human Rights)

(2) การสนับสนุนการอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากรกระบวนการ (Training of Trainers) ด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์ใช้

(3) การจัดทำรายงานสถานการณ์ปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(4) การประสานความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยการรับและส่งเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน รวมถึงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(5) การสนับสนุนการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้แผนบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้

(6) การส่งเสริมรณรงค์ด้านสิทธิมนุษยชนร่วมกับเยาวชนในพื้นที่ โรงเรียนเครือข่ายสิทธิมนุษยชน และเครือข่ายด้านการศึกษาทางเลือก เช่น

- กิจกรรมห้องเรียนสิทธิมนุษยชนและสันติวิธี
- โครงการพัฒนาเครือข่ายการศึกษาทางเลือก “เปิดโลกบ้านเรียน ตอน ปล่อยของ”
- กิจกรรมหยดน้ำแห่งการเรียนรู้”

(7) การสร้างพื้นที่เรียนรู้และพัฒนาทักษะให้แก่นักศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนด้านสิทธิมนุษยชน และร่วมสร้างสังคมแห่งการเคารพสิทธิ เช่น

- กิจกรรม “Freedom Festival เทศกาลเสรีภาพ ตอน สิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชาติ”
- โครงการอบรมว่าด้วยการดำเนินคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ (การฟ้องคดีปิดปาก หรือ SLAPPs)
- กิจกรรมการเรียนรู้และถอดบทเรียนด้านสิทธิมนุษยชน

(8) การจัดเวทีเสวนาวิชาการด้านสิทธิมนุษยชน เช่น

- โครงการสัมมนา “การคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”
- เวทีเสวนาวิชาการ “สิ่งแวดล้อมหลังยุค COVID-19 กับการพัฒนาที่ยั่งยืน” ในประเด็นข้อห่วงกังวลถึงผลกระทบกับกลุ่มเปราะบาง
- โครงการสัมมนาวันสตรีสากล 2563 “ผู้หญิงอีสาน: ข้อเสนอเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติและสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ”
- เวทีถกแถลงวิชาการเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เรื่อง “พ.ร.บ. คู่ชีวิต คนเท่ากันแต่ยังไม่เท่าเทียม ในมุมมองของคนรุ่นใหม่”

- การประชุมพัฒนาความรู้กฎหมายและสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “CSR ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจต่อสังคมกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในภาคอีสาน”
- โครงการสัมมนาสถานการณ์สิ่งแวดล้อมและพัฒนาแนวทางการทำงานของเครือข่ายองค์กรเอกชนและองค์กรชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(9) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่และสร้างความตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อผลิตสื่อสร้างสรรค์ หัวข้อ พหุสังคมและพหุวัฒนธรรม: การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และการประกวดผลงานศิลปะเพื่อสิทธิมนุษยชน

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมุ่งหวังที่จะขยายผลในการสร้างเครือข่ายให้สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถเป็นกลไกในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค และมุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกในประเด็นสิทธิมนุษยชนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น จึงได้มีการเตรียมการเพื่อจัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคในพื้นที่สถาบันอุดมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ เพิ่มเติม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย (1) ภาคตะวันตก ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (3) ภาคตะวันออก ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (4) ภาคเหนือ ณ มหาวิทยาลัยพะเยา (5) จังหวัดชายแดนใต้ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และ (6) ภาคใต้ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

3.6 การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คือ การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 27 (1) ได้บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 26 ให้คณะกรรมการส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือแก่บุคคล หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนในการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้และพัฒนาความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งในการให้ความช่วยเหลือหรือเยียวยาแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้สนับสนุน ให้มีการศึกษาวิจัยในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำรายงานข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเป็นข้อมูลในการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ เพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร และจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อผู้สนใจและประชาชนทั่วไป

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute: TDRI) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและพัฒนาประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร ภายใต้แผนบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม เรื่อง **“รายงานผลการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน”** โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนในหลายกรณีที่รัฐละเมิดสิทธิของประชาชนในการใช้ประโยชน์ในที่ดินและป่าไม้ อันเป็นผลกระทบจากการดำเนินการตามกฎหมายและนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ไม่สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมาย และขาดความเป็นธรรมต่อกลุ่มเปราะบาง

จากการศึกษาสภาพปัญหาในแต่ละมิติของการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมถึงกลไกทางกฎหมายและทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดิน พบว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าวมีสาเหตุมาจาก การใช้เครื่องมือตามกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินและป่าไม้อย่างไม่เหมาะสม อาทิ การขาดเครื่องมือในการกระจายการถือครองและความมั่นคงในการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดินของรัฐโดยขาดเครื่องมือกำกับดูแล การขาดเครื่องมือในการสร้างฐานข้อมูลที่ดินอย่างรอบด้าน การยกเลิกเครื่องมือที่ใช้เพื่อลดผลกระทบในที่ดิน ตลอดจนมีการใช้กฎหมายอาญาโดยผิดหลักการ นำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรง

ดังนั้น การปรับปรุงกฎหมายและนโยบายโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ดิน จะเป็นการรับรองการให้สิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินของประชาชนและชุมชน คุ้มครองสิทธิมนุษยชน และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบนฐานของสิทธิมนุษยชนและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ทั้ง 5 ประการ คือ (1) การกระจุกตัวของการถือครองที่ดินในระบบตลาด (2) การใช้ที่ดินของรัฐขาดความชัดเจน (3) การกำหนดนโยบายแบบรวมศูนย์อำนาจ โดยขาดข้อมูลและการมีส่วนร่วม (4) การยกเว้นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดผลกระทบจากการใช้ที่ดิน และ (5) การใช้มาตรการทางอาญาในเรื่องการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ควรปรับปรุงแก้ไขนโยบายและกฎหมาย รวมถึงการวางนโยบายและออกกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ดังนี้

1) มาตรการการกระจายการถือครองที่ดินที่เหมาะสม ทั้งมาตรการทางภาษี มาตรการการจัดสรรที่ดิน และการลดความเหลื่อมล้ำ

2) การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานการใช้ที่ดินของรัฐให้มีความชัดเจนจะเป็นการรองรับสิทธิของประชาชน สร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือให้กับภาครัฐ และสามารถกำหนดนโยบายด้านที่ดินในระยะยาวได้ โดยรับรองการถือครองตามความเป็นจริง มีการติดตามตรวจสอบการใช้ที่ดินของหน่วยงานของรัฐและการนำที่ดินของรัฐให้ประชาชนใช้หาประโยชน์

3) การกระจายอำนาจโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

4) การกระจายภาระและผลประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการกระจายภาระและผลประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อม ตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์ทั้ง 2 หลักการ คือ หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) และหลักผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiary Pays Principle: BPP) มาตรการเพื่อความร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชน เป็นการสร้างแรงจูงใจเชิงบวกให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยลดบทบาทการใช้อำนาจบังคับตามกฎหมายที่ขาดความยืดหยุ่น แต่มีบทบาทในเชิงสนับสนุนเพื่อร่วมเรียนรู้ไปกับประชาชน จะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรของภาครัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนั้น สำนักงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้นำผลการศึกษาวิจัย เรื่อง **“ความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560”** ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาวิจัยในปี 2562 ไปเผยแพร่และขับเคลื่อนทางวิชาการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการสร้างความตระหนัก และพัฒนาความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชน ในพื้นที่ต่าง ๆ รวม 3 พื้นที่/เครือข่าย คือ

1) เครือข่ายภาคประชาสังคมและสถาบันการศึกษา ณ จังหวัดสงขลาและปัตตานี ระหว่างวันที่ 30-31 มกราคม 2563

2) เครือข่ายภาคประชาสังคมและสถาบันการศึกษา ณ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 7-9 กุมภาพันธ์ 2563

3) เครือข่ายภาคประชาสังคมและสถาบันการศึกษา ณ จังหวัดราชบุรี วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563

โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) จัดทำแผนการนำผลการศึกษาวิจัยไปเผยแพร่และขับเคลื่อนทางวิชาการและสังคม ประกอบด้วย การกำหนดหัวข้อวิจัยที่จะนำไปขับเคลื่อน การนำกรอบแนวคิดจากงานศึกษาวิจัยมาใช้ออกแบบเครื่องมือเชิงระบบ (matrix) จำนวน 2 ชุด โดยชุดที่หนึ่ง ใช้กำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (key stakeholders) และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ภาคีเชิงยุทธศาสตร์ (strategic partners) และภาคีแวดล้อม (boundary partners) และชุดที่สอง ใช้พัฒนาและจัดทำกิจกรรมเฉพาะที่เหมาะสม (intervention) และติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาใช้สรุป พัฒนาและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายหรืออื่น ๆ ตามข้อเสนอของงานวิจัย

2) นำผลการศึกษาวิจัยไปเผยแพร่/แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (key stakeholders) และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป พร้อมกับใช้เครื่องมือชุดที่หนึ่ง ในการวิเคราะห์และค้นหาภาคีเชิงยุทธศาสตร์ (strategic partners) และภาคีแวดล้อม (boundary partners) พร้อมกับการกำหนดผลผลิตหลัก (ประเด็นและพื้นที่) ที่จะใช้ดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อน เน้นการประสานความร่วมมือกับ 3 ส่วนหลัก ได้แก่ (1) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค และ/หรือสถาบันทางการศึกษาในพื้นที่ (2) ชุมชน/เครือข่าย/องค์กรชุมชนที่ประสบสถานการณ์ และมีความตื่นตัวด้านสิทธิชุมชน และ (3) หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือภาคเอกชนต่าง ๆ ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของผลผลิตหลัก (ประเด็นและพื้นที่) ตามที่กำหนด

3) นำผลการศึกษาวิจัยไปขับเคลื่อนกับภาคีเชิงยุทธศาสตร์ (strategic partners) และภาคีแวดล้อม (boundary partners) ตามที่กำหนดเป็นผลผลิตหลัก (ประเด็นและพื้นที่) โดยนำเครื่องมือชุดที่สอง มาใช้พัฒนาและจัดทำกิจกรรมเฉพาะที่เหมาะสม และทำให้เกิดผลตามเป้าหมายของงานวิจัย อาทิ (1) การจัดกิจกรรมเสวนากลุ่มย่อย และ/หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม (2) การประชุม พัฒนาและดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการระดับพื้นที่หรือเชิงประเด็น และ (3) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพื่อนำเสนอ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการระดับพื้นที่หรือเชิงประเด็น เป็นต้น

4) การจัดการเสวนาในระดับประเทศในประเด็นสิทธิชุมชนและสิทธิอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่มิตรกับสิ่งแวดล้อมตามการดำเนินการขับเคลื่อนกับภาคีเชิงยุทธศาสตร์และภาคีแวดล้อม โดยนำผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการระดับพื้นที่หรือเชิงประเด็นมาใช้นำเสนออภิปรายและพัฒนาและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการขยายผลข้อเสนอของงานวิจัยดังกล่าว

5) การสรุปผลโครงการเผยแพร่และขับเคลื่อนผลการศึกษาวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 พร้อมกับความเห็นและข้อเสนอแนะ

3.7 การส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศเพื่อติดตามพัฒนาการที่สำคัญด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และตัวอย่างที่ดีในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนในประเด็นสำคัญที่อยู่ในความสนใจร่วมกัน ตลอดจนเสริมสร้างความร่วมมือและภาพลักษณ์ที่ดีในเวทีระหว่างประเทศ และภารกิจติดตามผลการดำเนินการตามพันธกรณีและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศมาอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ทั่วโลกจะประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และส่งผลกระทบต่อภารกิจการเข้าร่วมประชุมหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการประสานความร่วมมือหรือเข้าร่วมประชุมด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่สำคัญ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 หัวข้อ คือ ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนต่างประเทศ ความร่วมมือกับองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนอื่นๆ และการดำเนินการตามพันธกรณีและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ดังนี้

3.7.1 ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนต่างประเทศ

ประกอบด้วยกรอบความร่วมมือ 3 กรอบ คือ

1) กรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2536 โดยเป็นการรวมตัวกันของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั่วโลกมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้เป็นไปตามหลักการปารีสและการเป็นผู้นำด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการประสานงานกับคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ และกลไกภายใต้สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ จึงได้เร่งปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อขอทบทวนสถานะในกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถูกปรับลดสถานะจาก “A” เป็น “B” ตั้งแต่เดือนมกราคม 2559 และส่งเรื่องเพื่อขอรับการพิจารณาประเมินสถานะไปยังฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation: SCA) เมื่อเดือนมิถุนายน 2561 โดยได้รับแจ้งว่า SCA กำหนดการพิจารณาประเมินสถานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในรอบการประชุมของ SCA ในวันที่ 19 มีนาคม 2563 ดังนั้น ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้เข้าพบผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ผู้บริหาร พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานงานและหารือการเตรียมการในประเด็นการขอทบทวนสถานะดังกล่าว อย่างไรก็ดี เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2563 ฝ่ายเลขานุการของ SCA แจ้งว่า การประชุมเพื่อพิจารณาประเมินสถานะในห้วงเดือนมีนาคม 2563 มีความจำเป็นที่จะต้องเลื่อนออกไปก่อนอย่างไม่มีกำหนด เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2) กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions: APF)

กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions: APF) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2539 เพื่อเป็นกรอบความร่วมมือในระดับภูมิภาคภายใต้กรอบความร่วมมือในระดับโลกของ GANHRI ปัจจุบันมีสมาชิกประกอบด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก จำนวน 25 ประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุนการทำงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองของสมาชิกให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในการพัฒนาศักยภาพและร่วมกันรับมือต่อประเด็นท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก สำนักงานเลขานุการของ APF ตั้งอยู่ที่นครซิดนีย์ เครือรัฐออสเตรเลีย โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีกิจกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่สำคัญ ดังนี้

2.1) การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการประเมินสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปี 2563 (2020 National Human Rights Institutions Accreditation Workshop) ระหว่างวันที่ 20-22 มกราคม 2563 ณ กรุงโดฮา รัฐกาตาร์ เพื่อทำความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินสถานะโดยคณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation: SCA) เช่น ความเป็นอิสระและความคุ้มกันในการปฏิบัติหน้าที่ โครงสร้างองค์กร การดำเนินการของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติภายใต้อำนาจหน้าที่ของกฎหมายจัดตั้ง บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลในการเข้าเป็นภาคีตราสารด้านสิทธิมนุษยชน การให้คำปรึกษาแนะนำแก่รัฐบาลเพื่อให้รัฐบาลได้บรรลุผลตามข้อเสนอแนะของรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศ (UPR) และรายงานคณะกรรมการประจำอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นภาคี เป็นต้น โดยการประชุมครั้งนี้ มีสมาชิกสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจากประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เข้าร่วมประชุมจำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ กาตาร์ มองโกเลีย เกาหลี ซามัวร์ นิวซีแลนด์ มาเลเซีย อิรัก อุซเบกิสถาน คูเวต และปาเลสไตน์

ในการประชุมครั้งนี้ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าร่วมการประชุมและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับเพื่อนสมาชิกใน APF เกี่ยวกับแนวทางการเตรียมการเข้ารับการประเมินสถานะและการตอบข้อซักถามของ SCA รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขจากประสบการณ์ของเพื่อนสมาชิก นำข้อมูลที่ได้รับมาประกอบการเตรียมการตอบข้อซักถามในขั้นตอนการสัมภาษณ์ของ SCA และการดำเนินการภายหลังการพิจารณาประเมินสถานะ ตลอดจนนำข้อมูลความรู้ที่ได้รับมาพัฒนางานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความสอดคล้องกับหลักการปารีสอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม สามารถบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

2.2) การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการเรียนรู้แบบผสมผสานระดับภูมิภาค เรื่อง สิทธิมนุษยชนว่าด้วยความเสมอภาคทางเพศและสิ่งแวดล้อม ตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Regional Blended Learning Course on Human Rights, Gender Equality and Environment in the Framework of SDGs-Workshop for NHRIs) ร่วมกับสถาบัน Raoul Wallenberg (Raoul Wallenberg Institute of Human Rights and Humanitarian Law: RWI) เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2562 ณ โรงแรม ฮอลิเดย์อินน์ สีลม กรุงเทพมหานคร โดยการอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานในประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมทางเพศและสิ่งแวดล้อม โดยเชื่อมโยงเข้ากับกรอบ SDGs โดยการประชุมดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมอบรม ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ติมอร์ เลสเต และซามัว

3) กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum: SEANF)

กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum: SEANF) เป็นกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจาก 6 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ ไทย และติมอร์ เลสเต ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEANF) เนื่องจากเป็นกรอบความร่วมมือที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานที่สำคัญและมุ่งพัฒนาความร่วมมือในด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในมิติต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ตามแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF ปี 2560-2564 (SEANF Strategic Plan 2017-2021) โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 SEANF มีการประชุมในกรอบความร่วมมือที่สำคัญ ดังนี้

3.1) การประชุมประจำปีของ SEANF (SEANF Annual Meeting) ครั้งที่ 16 ระหว่างวันที่ 22-24 ตุลาคม 2562 ณ กรุงดิลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์ เลสเต
การประชุมแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- การสัมมนาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิคนพิการรวมทั้งการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีและการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิคนพิการของสมาชิก SEANF และการสนับสนุนการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์เลสเต
- การประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ 16 โดยมีสาระสำคัญ อาทิ 1) การรับรองร่างรายงานพื้นฐานของ SEANF และแถลงการณ์ของ SEANF ว่าด้วยคนพิการในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2019 2) การแลกเปลี่ยนพัฒนาการและการดำเนินการที่สำคัญของสมาชิก SEANF 3) การรายงานความคืบหน้าล่าสุดของการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวรของ SEANF 4) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการไต่สวนสาธารณะว่าด้วยการบังคับสูญหายและการจัดทำรายงานการตรวจสอบ เรื่อง การค้ามนุษย์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมาเลเซีย 5) การพิจารณาร่างแนวปฏิบัติของ SEANF ว่าด้วยการป้องกันการทรมาน

3.2) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (TWG) ของ SEANF ครั้งที่ 2/2563 แบบทางไกล ระหว่างวันที่ 25-27 สิงหาคม 2563 ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย (Komisi Nasional Hak Asasi Manusia: Komnas HAM) ในฐานะประธาน SEANF ในปี 2563 ได้จัดการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (Technical Working Group: TWG) ของ SEANF ครั้งที่ 2/2563 แบบทางไกล เมื่อวันที่ 25-27 สิงหาคม 2563 โดยมีสาระสำคัญ อาทิ 1) การนำเสนอร่างแนวปฏิบัติของ SEANF ว่าด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่แก้ไขปรับปรุง และการให้การรับรองร่างแนวปฏิบัติดังกล่าว 2) การนำเสนอความคืบหน้าของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการพิจารณาให้การรับรองร่างแนวปฏิบัติของ SEANF 3) การรายงานผลการดำเนินการที่เกี่ยวกับรายงานพื้นฐานของ SEANF ว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Baseline Papers on the Migrant Workers in South East Asia) และการนำเสนอข้อค้นพบจากการไต่สวนว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights Defender Inquiry) โดยคณะผู้แทนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปินส์ (CHRP) 4) รายงานความคืบหน้าในการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวรของ SEANF และการหารือเกี่ยวกับข้อตกลงของประเทศเจ้าภาพ (Host Country Agreement: HCA) และการรายงานความคืบหน้าในการจัดทำเว็บไซต์ของ SEANF โดยคณะผู้แทน Komnas HAM 5) การหารือเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง SEANF และคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) และระหว่าง SEANF กับเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับชาติแห่งเอเชีย (Asian NGOs Network on National Human Rights Institutions: ANNI) เป็นต้น

3.7.2 ความร่วมมือกับองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนอื่น

ประกอบด้วย ความร่วมมือกับหน่วยงานของสหประชาชาติ คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและหน่วยงานภาครัฐของต่างประเทศ รวมทั้งองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ ดังนี้

1) ความร่วมมือกับหน่วยงานของสหประชาชาติ

การดำเนินงานความร่วมมือร่วมกับกลไกของสหประชาชาติเป็นการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รวมทั้งเพื่อรับทราบข้อมูลผลการปฏิบัติของความร่วมมือในภาครัฐ แนวทางการดำเนินงานที่เป็นไปได้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคด้านต่าง ๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานของสหประชาชาติ ดังนี้

1.1) การประชุมหารือระดับภูมิภาคว่าด้วยบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นประเด็นสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน (Regional Dialogue on the Role of NHRIs in addressing Climate Change as a Trans-boundary Human Rights Issue) ระหว่างวันที่ 3-4 ตุลาคม 2562 ณ โรงแรมโนโวเทล กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights: OHCHR) และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์ (Commission on Human Rights of the Philippines: CHRP) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียเกี่ยวกับการติดตามและส่งเสริมสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับประเด็นว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งการพัฒนาความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียในการแก้ไขปัญหาที่ข้ามพรมแดน โดยเฉพาะในประเด็นสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1.2) การประชุมเชิงปฏิบัติการด้านนโยบายในการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ (Workshop on policy framework for the promotion of responsible business and corporate social responsibility in Thailand) จัดโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562 ณ โรงแรมพูลแมน คิงเพาเวอร์ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนกับภาครัฐจากหลากหลายหน่วยงานเกี่ยวกับกรอบนโยบายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ รวมทั้งเพื่อระบุนโยบายที่มีอยู่และช่องว่าง และเสนอความเห็นยุทธศาสตร์ร่วมกันที่ภาครัฐสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยมีกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์) ในฐานะประธานคณะทำงานขับเคลื่อนธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมทั้งเน้นย้ำถึงความสำคัญที่ภาคธุรกิจต้องศึกษาและนำหลักการ UNGPs ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

1.3) การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการทบทวนโครงการครึ่งรอบของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (The Mid-Term Review Process of UNDP Thailand Country Programme 2017-2021) รอบปี 2560-2564 จัดโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2562 ณ โรงแรมพูลแมน คิงเพาเวอร์ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานของโครงการที่ UNDP ให้ความสำคัญในมิติการพัฒนาด้านต่าง ๆ และเพื่อเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการของ UNDP ในระยะ 2 ปีข้างหน้า โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมมาจากหน่วยงานของภาครัฐ และหน่วยงานสหประชาชาติ

1.4) การประชุมหารือของเครือข่ายสหประชาชาติว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานสำหรับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Consultation of the UN Network on Migration for Asia and the Pacific) เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563 ณ โรงแรมเมอร์เคียว กรุงเทพมหานคร โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights: OHCHR) และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organizationfor Migration: IOM) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีในการปรึกษาหารือและรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับการโยกย้ายถิ่นฐานที่ครอบคลุมทุกมิติ รวมทั้งการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นสำหรับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และนำข้อมูลที่ได้รับจากที่ประชุมไปประมวลเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนรัฐบาลของประเทศสมาชิกสหประชาชาติในภูมิภาคนี้ในการปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบและปกติ (Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration: GCM) อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการทบทวนผลการปฏิบัติตามข้อตกลง GCM ในระดับภูมิภาค (Regional Review) ในช่วงไตรมาสที่ 3 ของปี 2563 รวมถึงการรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานของเครือข่ายสหประชาชาติว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐาน การบริหารจัดการกองทุนรวมระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน รวมทั้งการจัดการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการดำเนินการต่าง ๆ นี้ เป็นการสนับสนุนให้การขับเคลื่อน GCM เป็นไปอย่างก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุด

1.5) การประชุมหารือเกี่ยวกับการสนับสนุนของ UNDP เรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย (Consultative Meeting on UNDP's support on Business and Human Rights in Thailand)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เข้าร่วมการประชุมหารือเกี่ยวกับการสนับสนุนของ UNDP เรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย (Consultative Meeting on UNDP's support on Business and Human Rights in Thailand) เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2563 ณ โรงแรม อีสติน แกรนด์ ถนนสาทร กรุงเทพมหานคร เพื่อนำเสนอภาพรวมขอบเขตในการสนับสนุน เรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยของ UNDP ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และรับฟังข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมต่อการดำเนินงานของ UNDP โดยมีผู้แทนของกรมคุ้มครองสิทธิ

และเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมได้มานำเสนอความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights: NAP) ของภาครัฐบาล นอกจากนี้ UNDP ได้นำเสนอความคืบหน้าเกี่ยวกับโครงการศึกษาวิจัยที่กำลังจะดำเนินการ คือ มาตรการการฟ้องปิดปากและการคุ้มครองสิทธิของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมที่ถือเป็นผู้มีส่วนได้เสียของ UNDP จากภาครัฐบาล สถานเอกอัครราชทูต องค์การระหว่างประเทศภายใต้สหประชาชาติ สหภาพยุโรป ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และผู้เข้าร่วมประชุมผ่านระบบออนไลน์อีกจำนวนหนึ่ง รวมประมาณ 50 คน โดยนางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อผลักดันการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนให้บรรลุผลสำเร็จ พร้อมทั้งได้แลกเปลี่ยนความก้าวหน้าในการดำเนินการเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในประเด็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอต่อรัฐบาลต่อไป

2) ความร่วมมือกับคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) มีดังนี้

2.1) การประชุมหารือของ AICHR ว่าด้วยการทำให้สิทธิในการพัฒนาเกิดผลในทางปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างประชาคมอาเซียน หรือ AICHR Consultation on the Realization of the Right to Development to Enhance the ASEAN Community ระหว่างวันที่ 11-12 พฤศจิกายน 2562 ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยผู้แทนอินโดนีเซียใน AICHR ร่วมมือกับกระทรวงกฎหมายและสิทธิมนุษยชน และกระทรวงการต่างประเทศของอินโดนีเซีย และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย โดยการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) มูลนิธิ Heinrich-Bolls สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) และคณะกรรมการประสานงานคริสตจักรช่วยเหลือการพัฒนา (Interchurch Coordination Committee Development Aid: ICCO) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เสริมสร้างการปฏิบัติตามปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอาเซียน (AHRD) 2) เปิดรับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่เกี่ยวกับเนื้อหาในเชิงหลักเกณฑ์และความก้าวหน้าของการปฏิบัติให้เกิดผลจริงที่เกี่ยวกับสิทธิในการพัฒนาตามที่กำหนดไว้ในข้อ 35-37 ของปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอาเซียน 3) กำหนดแนวทางต่อไปที่ AICHR และองค์กรของอาเซียน (Sectoral Bodies) สามารถจะดำเนินการเพื่อลดช่องว่างของการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และ 4) ติดตามและประเมินผลความสำเร็จและความท้าทายของสิทธิในการพัฒนาในอาเซียน

2.2) การประชุมหารือระดับภูมิภาคของ AICHR ว่าด้วยการขับเคลื่อนสิทธิของคนพิการในประชาคมอาเซียน (ประเด็นมุมมองทางเพศในสิทธิของคนพิการ) หรือ AICHR Regional Dialogue on the Mainstreaming of the Rights of Persons with Disabilities in the ASEAN Community (Gender Perspectives on Disability Rights) และการประชุมคู่ขนานสำหรับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (National Human Rights Institutions (NHRI) side event) การประชุมหารือระดับภูมิภาคของ AICHR ว่าด้วยการขับเคลื่อนสิทธิของคนพิการในประชาคมอาเซียน จัดขึ้นระหว่างวันที่ 3-5 ธันวาคม 2562 ณ โรงแรมพูลแมน คิงเพาเวอร์ กรุงเทพมหานคร โดยคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิคนพิการ การแลกเปลี่ยนมุมมอง การอภิปรายเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี และการสนับสนุนความร่วมมือที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการในภูมิภาค ซึ่งประเด็นการขับเคลื่อนสิทธิของคนพิการในประชาคมอาเซียนเป็นกิจกรรมหลักที่ AICHR ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ AICHR ได้จัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมสิทธิของคนพิการโดยเฉพาะมุมมองทางเพศในสิทธิของคนพิการ ซึ่ง AICHR ได้เชิญผู้แทนหน่วยงานเฉพาะด้านของอาเซียนเข้าร่วมการประชุมหารือเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญและทิศทางยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนร่วมกันในอาเซียน และพยายามลดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ สำหรับคนพิการ ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของประชาคมอาเซียนทั้งสามเสาหลัก สำหรับการประชุมคู่ขนานสำหรับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2562 ต่อเนื่องกับการประชุมหารือระดับภูมิภาคของ AICHR

ว่าด้วยการขับเคลื่อนสิทธิของคนพิการในประชาคมอาเซียน (ประเด็นมุมมองทางเพศในสิทธิของคนพิการ) เพื่อให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และผลการดำเนินการที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการ

2.3) การประชุมหารือของ AICHR ว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก และข้อมูลข่าวสารในอาเซียน (ข้อ 23 ของปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอาเซียน) หรือ AICHR Consultation on Freedom of Opinion, Expression and Information in ASEAN (Article 23 of the ASEAN Human Rights Declaration: AHRD) ระหว่างวันที่ 8-10 ธันวาคม 2562 ณ เมือง Nusa Dua เกาะบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) ด้วยการสนับสนุนขององค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United States Agency for International Development: USAID) รัฐบาลสมาพันธรัฐสวิส และรัฐบาลอินโดนีเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก และข้อมูลข่าวสารในอาเซียน และการแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก และข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งเสรีภาพของสื่อ ซึ่งการประชุมนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำร่างข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามข้อ 23 ของปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอาเซียน (Recommendation on the Implementation of Article 23 of the AHRD) ซึ่งได้รับการกำหนดให้เป็นโครงการสำคัญในปี 2562

2.4) การประชุมหารือของ AICHR ว่าด้วยการปฏิบัติตามข้อ 22 ของปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอาเซียนที่เกี่ยวกับเสรีภาพในการนับถือศาสนาและความเชื่อ (AICHR Consultation on the Implementation of Article 22 of the ASEAN Human Rights Declaration on Freedom of Religion and Belief) ระหว่างวันที่ 11-13 ธันวาคม 2562 ณ เมือง Nusa Dua เกาะบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยผู้แทนอินโดนีเซียใน AICHR ด้วยการสนับสนุนของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนผลการปฏิบัติและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับเสรีภาพในการนับถือศาสนาและความเชื่อในอาเซียน และหารือเกี่ยวกับรูปแบบในการจัดทำข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามข้อ 22 ของปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอาเซียน (Recommendation on the Implementation of Article 22 of the AHR) โดยเป้าหมายสูงสุดเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับสันติภาพและความสมานฉันท์ของอาเซียน ซึ่งเป็นประชาคมที่มีความหลากหลายในเรื่องศาสนาและความเชื่อ

3) ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและหน่วยงานภาครัฐของต่างประเทศ รวมทั้งองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ ดังนี้

3.1) ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของต่างประเทศ

3.1.1) การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาค เรื่อง “การติดตามด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อการจัดทำรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน” (Regional Workshop on Human Rights Monitoring for UPR) ระหว่างวันที่ 29-30 ตุลาคม 2562 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมาเลเซีย ร่วมกับองค์กร UPR Info ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดทำรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review: UPR) และองค์กร Aurora Consultancy ซึ่งเป็นองค์การที่ปรึกษาเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และเอเชีย-แปซิฟิก ในการติดตามประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนและการนำข้อเสนอแนะจากกระบวนการ UPR ไปปฏิบัติ โดยให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อมูลและการติดตามข้อเสนอแนะ โดยเฉพาะการจัดทำตัวชี้วัดในการเฝ้าระวังด้านสิทธิมนุษยชนและการติดตามผลการนำข้อเสนอแนะจากกระบวนการ UPR ไปปฏิบัติให้เกิดผลของรัฐบาล โดยมีลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการ UPR บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการติดตามและประเมินความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชน การใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัด และแนวทางใน

การกำหนดตัวชี้วัดตามเอกสารตัวชี้วัดด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้เพิ่มเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Human Rights Indicators Tables updated with the sustainable development Goals (SDGs) indicators) ที่จัดทำขึ้นโดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights: OHCHR) รวมถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และจัดทำรายงาน UPR คู่ขนาน

3.1.2) การประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน (International Conference on the Protection of the Rights of Migrant Workers) ระหว่างวันที่ 12-14 พฤศจิกายน 2562 ณ กรุงกาฐมาณฑุ สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล มีวัตถุประสงค์เพื่อหารือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานในประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ในการประชุมมีการอภิปรายหัวข้อต่าง ๆ เช่น ธรรมภิบาลด้านโยกย้ายถิ่นฐานและสิทธิของแรงงานย้ายถิ่น ปัญหาเกี่ยวกับการโยกย้ายถิ่นฐานด้านแรงงานที่ไม่ปกติ การประกันการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับแรงงานย้ายถิ่น ความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของแรงงานย้ายถิ่น เป็นต้น ช่วงท้ายมีการลงนามระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาเลเซียและเนปาล

3.1.3) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการแสวงหาบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในภาคประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในภูมิภาคเอเชีย (Promoting Human Rights in the fisheries and aquaculture sectors in Asia-Exploring the role of National Human Rights Institutions) จัดโดยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเดนมาร์ก (Danish Institute of Human Rights: DIHR) เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ณ โรงแรมโรยัลปริ๊นเซส หลานหลวง กรุงเทพมหานคร โดยการสัมมนาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของ “โครงการมหาสมุทรที่ยั่งยืน การใฝ่หาวิธีการสิทธิมนุษยชนในภาคส่วนการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานความร่วมมือระหว่างประเทศของสวีเดน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และหารือถึงขอบเขตการพัฒนาบทบาทสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และพัฒนาหลักความสำคัญของหน้าที่และศักยภาพของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อเรื่องสิทธิมนุษยชนในภาคส่วนการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาคส่วนการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

3.1.4) การสัมมนาออนไลน์ เรื่อง บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในต่อวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (Asia Pacific NHRI webinars on how NHRIs work with the 2030 Agenda) จัดโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย ในฐานะผู้แทนระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในคณะทำงานว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี 2030 (Working Group on the 2030 Agenda for Sustainable Development) ของกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับโลก (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) ร่วมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของเดนมาร์ก ระหว่างวันที่ 28-29 กันยายน 2563 มีเป้าหมายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสนับสนุนการมียุทธศาสตร์ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการระดับชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการประชุมระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (APFSD) รวมทั้งเน้นให้เห็นถึงบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการติดตามการปฏิบัติการตามคำมั่นของรัฐที่จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (to leave no one behind) อันเป็นการเสริมสร้างความสามารถของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการใช้หลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights-Based Approach-HRBA) สำหรับการเข้ามีส่วนร่วมในการติดตาม และการรายงานว่าด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในระดับชาติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการมีบทบาทที่เข้มแข็งในการอำนวยความสะดวกให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมถึงคนทุกกลุ่มในการดำเนินงานและการติดตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030

การสัมมนาประกอบด้วยการอภิปรายเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการนำการพัฒนาที่ยั่งยืนไปใช้ในกระบวนการการติดตามและการจัดทำรายงาน เป็นการเสนอตัวอย่างที่ดีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมองโกเลีย (National Human Rights Commission of Mongolia: NHRCM) ในการพัฒนาตัวชี้วัดที่ผนวกการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย และของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์ (Commission on Human Rights of the Philippines: CHRP) ในการทำงานร่วมกันกับสำนักงานสถิติแห่งชาติของฟิลิปปินส์เพื่อช่วยปิดช่องว่างของการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการตรวจสอบและการจัดทำรายงานว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน และเรื่องการนำวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ไปใช้ในการส่งเสริมความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจ โดยมีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของออสเตรเลีย (Australian Human Rights Commission: ANHC) นำเสนอการดำเนินงานในประเด็นแรงงานทาสยุคใหม่ (modern slavery) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของเดนมาร์ก (Danish Institute for Human Rights) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างหลักการชี้แนะแนวปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Right: UNGP) การตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และการนำเสนอผลการดำเนินการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย (Indonesian National Commission on Human Rights: Komnas HAM) ที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2) ความร่วมมือและการให้การต้อนรับผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐของต่างประเทศ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้การต้อนรับ Mrs. Fatouma Bouzegzi ตุลาการสภาแห่งรัฐแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนแอลจีเรีย ในโอกาสที่เข้าเยี่ยมเยือนและศึกษาดูงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งการเยือนนี้เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงานตามโครงการแลกเปลี่ยนตุลาการของสมาคมศาลปกครองสูงสุดระหว่างประเทศ (International Association of the Supreme Administrative Jurisdictions: IASAJ) เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2562 และเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ให้การต้อนรับนางซาราห์ เทเลอร์ (Mrs. Sarah Taylor) เอกอัครราชทูตแคนาดาประจำประเทศไทย และคณะ พร้อมทั้งแนะนำประวัติความเป็นมา บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งการประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนร่วมกับองค์กรอิสระอื่น องค์กรเครือข่าย และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนในประเด็นต่าง ๆ และแนวทางความร่วมมือระหว่างสถานเอกอัครราชทูตกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไปในอนาคต

3.3) ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ โดยการประชุมหารือระดับสูงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน: การพัฒนากลไกด้านสิทธิมนุษยชนอาเซียนให้มีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ (Evolving an Effective and Credible ASEAN Human Rights System: A High Level Dialogue on Human Rights Promotion and Protection) ระหว่างวันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2562 ณ โรงแรมเดอะ สุโกศล กรุงเทพมหานคร โดยคณะทำงานเพื่อกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน (The Working Group for an ASEAN Human Rights Mechanism) และที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน (ASEAN Senior Officials' Meeting: SOM) เนื่องในโอกาสครบรอบที่จะต้องมีการทบทวนเอกสารขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ AICHR ซึ่งกำหนดให้ทำการทบทวนทุก 5 ปี โดยที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียน (ASEAN Foreign Ministers' Meeting: AMM) ได้มอบหมายให้ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสของอาเซียน (SOM) รับผิดชอบในการทบทวน TOR ของ AICHR ดังกล่าว รวมถึงการหารูปแบบในการติดตามการทำงานของ AICHR ที่เหมาะสมต่อไป

3.7.3 ผลการดำเนินการตามพันธกรณีและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความร่วมมือกับสหประชาชาติ เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศสอดคล้องกับบรรทัดฐานและพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของไทยที่เกิดจากการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนฉบับต่าง ๆ โดยการจัดทำรายงานคู่ขนานเสนอต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระหว่าง

ประเทศที่ได้รับการจัดตั้งตามสนธิสัญญา (Treaty bodies) เพื่อติดตามการดำเนินการของรัฐภาคีให้เป็นไปตามพันธกรณีและเจตนารมณ์ของสนธิสัญญาฉบับนั้น ๆ และให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น การให้ข้อมูลต่อกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติจัดทำในรูปของรายงานซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอต่อกลไกด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติคู่ขนานไปกับรายงานที่จัดทำโดยรัฐบาล เพื่อประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศจากมุมมองของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่อาจแตกต่างไปจากรัฐบาล กลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติจะพิจารณาข้อมูลดังกล่าวพร้อมทั้งข้อมูลที่ได้จากองค์กรภาคประชาสังคมอื่น ๆ ประกอบกับข้อมูลที่เสนอโดยรัฐบาล ก่อนที่จะสรุปความเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อประเทศไทยเพื่อดำเนินการต่อไป

ในช่วงเดือนตุลาคม 2562 ถึงเดือนกันยายน 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำรายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

1) รายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: CERD) เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้นำส่งรายงานดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการประจำอนุสัญญา CERD รายงานคู่ขนานนี้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมในการตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่เป็นกฎหมายกลางที่ห้ามการเลือกปฏิบัติรวมถึงห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแก่บุคคลที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ควรสำรวจจำนวนผู้สูงอายุไร้สัญชาติและคนไร้สัญชาติที่ไม่ได้เกิดในราชอาณาจักรแต่เข้ามาอาศัยจนกลมกลืนกับสังคมไทย สาเหตุของการไร้สัญชาติและปัญหาที่บุคคลกลุ่มนี้ประสบ และควรมีนโยบายเกี่ยวกับกระบวนการให้สัญชาติแก่บุคคลกลุ่มนี้ ควรเร่งตรวจสอบการจำหน่ายชื่อบุคคลออกจากทะเบียนราษฎร์แก้ไขปัญหาดังกล่าว ระหว่างรอการตรวจสอบควรมีมาตรการให้บุคคลเหล่านี้ได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน ควรดูแลให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติเนื่องจากความแตกต่างทางเชื้อชาติ หากพบว่าเจ้าหน้าที่กระทำผิดต้องลงโทษทั้งทางวินัยและทางอาญาอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้เกิดวัฒนธรรมการไม่ต้องรับโทษ เป็นต้น และเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2563 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่ปรากฏในรายงานคู่ขนานดังกล่าว โดยรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2) รายงานคู่ขนานตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) ฉบับที่ 2 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการจัดทำรายงานคู่ขนานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี เพื่อจัดส่งให้คณะกรรมการประจำอนุสัญญา CAT พิจารณาควบคู่กับรายงานที่จัดทำโดยรัฐบาล ซึ่งรายงานคู่ขนานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เน้นย้ำในเรื่องประเด็นเรื่องกฎหมายภายในของประเทศไทยที่รองรับบทบัญญัติของอนุสัญญา CAT เช่น มาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้บัญญัติห้ามการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ ความคืบหน้าของร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. .... ปัญหาสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น เรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการตรวจค้น การจับกุม และการคุมขังบุคคลอันเกี่ยวเนื่องกับการบังคับใช้กฎหมายด้านความมั่นคงโดยเฉพาะพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และปัญหาที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนเผชิญ เช่น การถูกข่มขู่ การคุกคาม

และการถูกบังคับให้สูญหาย รวมถึงผลจากการตรวจเยี่ยมเรือนจำและสถานที่คุมขังบุคคลของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนพัฒนาการและปัญหาของการเยียวยาผู้เสียหายจากการทรมานโดยเฉพาะการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายด้านจิตใจและการเยียวยาที่มิใช่ตัวเงิน และเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2563 ได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อทราบและดำเนินการตามความเห็นและข้อเสนอแนะตามรายงานคู่ขนานตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีฉบับที่ 2 ต่อมาได้รับหนังสือลงวันที่ 16 ตุลาคม 2563 แจ้งว่าคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักรับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงมหาดไทย

3.8 การบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากระบวนการทำงานและการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยยึดมั่นคุณธรรมและความโปร่งใส และนำมาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จะเผชิญกับปัญหาและข้อท้าทายสำคัญที่เกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังคงมุ่งมั่นทำงานตามบทบาทและหน้าที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมอบหมายให้คณะทำงานเฉพาะกิจพิจารณาแนวทางดำเนินการและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยมีการประกาศมาตรการรองรับการบริการประชาชน และมาตรการด้านการบริหารงานบุคคลระหว่างการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จำนวน 12 ฉบับ ตลอดจนให้การสนับสนุนและช่วยเหลือแก่บุคลากรที่ได้รับผลกระทบตามความเหมาะสมได้อย่างทันท่วงที คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ความสำคัญกับการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างให้สอดคล้องกับบทบาทและภารกิจขององค์กร การพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การปรับปรุงวิธีการทำงานให้เกิดความคล่องตัว เน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อรองรับการให้บริการประชาชน รวมถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

3.8.1 การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคใต้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีมติให้จัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคใต้” ณ จังหวัดสงขลา เป็นส่วนราชการในภูมิภาคพื้นที่นำร่องเนื่องจากพื้นที่ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีกรณีเรื่องร้องเรียนในอัตราสูง มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา เชื้อชาติและสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงกลไกการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้โดยง่าย ซึ่งสอดคล้องตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ซึ่งสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศ 2 ฉบับและอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน 7 ฉบับ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม รวมทั้งหลักการปารีสเกี่ยวกับสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่รับรองโดยที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ ตามข้อมติที่ 48/134 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2536 ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับการมีสำนักงานที่ตั้งในภูมิภาค อันจะช่วยสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคใต้ มีพื้นที่รับผิดชอบในเขต 14 จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีหน้าที่รับผิดชอบ 3 ภารกิจหลัก ได้แก่ (1) ภารกิจด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (2) ภารกิจด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และ (3) ภารกิจด้านการเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในภูมิภาคมีหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยมีเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงและได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึง สะดวก รวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ในพื้นที่

2) เพื่อให้เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ได้รับการดำเนินการแล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ล่าช้า

3) เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึง

4) เพื่อให้การเฝ้าระวัง การประเมิน การชี้แจง การให้ความเห็น และการแสดงท่าทีต่อสถานการณ์ สิทธิมนุษยชนในพื้นที่เป็นไปด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง

3.8.2 การพัฒนาองค์กรที่ยึดมั่นคุณธรรมและความโปร่งใส

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้ารับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปี ซึ่งที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีการดำเนินงานสอดรับกับเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐตามแนวทางของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่สะท้อนการดำเนินงานที่มีคุณธรรมและความโปร่งใส อาทิ การปฏิบัติหน้าที่ การใช้งบประมาณ การใช้อำนาจ การใช้ทรัพย์สิน การป้องกันปัญหาการทุจริต และการเปิดเผยข้อมูลบนเว็บไซต์สำนักงาน รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้บุคลากรในสังกัดเห็นถึงความสำคัญของการประเมิน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมประกวดคำขวัญเพื่อรณรงค์ป้องกันและต่อต้านการทุจริต การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณธรรม ความโปร่งใส และป้องกันการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เพื่อสร้างการรับรู้ของบุคลากรภายในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผลให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับคะแนนการประเมิน 94.06 คะแนน ระดับผลการประเมินในระดับ A โดยมีคะแนนเป็นลำดับที่ 1 ของประเภทองค์กรอิสระ 5 หน่วยงาน โดยมีผลงานที่สำคัญ ดังนี้

1) การเสริมสร้างคุณธรรม วัฒนธรรม และค่านิยมองค์กร สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการรณรงค์เสริมสร้างค่านิยม คุณธรรม และวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการแลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้ และสร้างพื้นที่ให้บุคลากรขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการนำค่านิยมร่วม (Share Values) คำว่า “RIGHTS” ที่ได้มีการประกาศใช้มาเป็นแนวทางและหลักการร่วมกันในการปฏิบัติงานให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายองค์กร ภายใต้แนวคิดการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งจากระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์กรมีคนดี คนเก่ง คนมีคุณภาพที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และร่วมสร้างบรรยากาศการทำงานที่สอดประสานกันอย่างสม่ำเสมอผ่านกิจกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร อาทิ

1.1) กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสถาบันพระมหากษัตริย์ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เข้าร่วมงานพระราชพิธีตามหมายกำหนดการของสำนักพระราชวัง งานรัฐพิธี ศาสนพิธี และงานพิธีต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นเป็นประจำตลอดมา ซึ่งเป็นการแสดงความกตัญญูกตเวที น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ และแสดงความจงรักภักดีเนื่องในโอกาสมหามงคลต่าง ๆ โดยที่งานพระราชพิธี เป็นงานที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เช่น พระราชพิธีฉัตรมงคล พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา หรืองานที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นเป็นกรณีพิเศษ งานพระราชกุศลต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินโครงการสำคัญเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ โครงการนิทรรศการ “เฉลิมพระเกียรติพระภูมีพระบารมีปกเกล้าชนชาวไทย” โดยการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชประวัติผ่านพระฉายาลักษณ์ในช่วงต่าง ๆ ตั้งแต่ทรงพระเยาว์จนถึงทรงครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 10 และเพื่อให้บุคลากรสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการเทิดพระเกียรติ แสดงพลังแห่งความจงรักภักดี น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ยังทรงเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมถึงกิจกรรมจิตอาสา ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาปรับภูมิทัศน์ ทำความสะอาดศาสนสถานถวายพระราชกุศลและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทร มหามงกุฎพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระสยามเทวมหามกุฎวิทยมหาราช ณ วัดโสมนัสวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2562 เพื่อเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม เสริมสร้างค่านิยมเกี่ยวกับความรับผิดชอบ เสียสละต่อสังคมส่วนรวม

1.2) การเสริมสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ “การประกวดคำขวัญ เพื่อรณรงค์ป้องกันและต่อต้านการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563” เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการเสริมสร้างทัศนคติ และค่านิยมด้านการป้องกันและต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งเป็นการส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ และประสานให้เกิดการปลูกจิตสำนึกคุณธรรม จริยธรรม อันนำไปสู่การสร้างสังคมโปร่งใส โดยคำขวัญที่ได้รับรางวัลประกอบด้วย (1) “สร้างสำนึกความซื่อสัตย์ ร่วมขจัดคอรัปชั่น” ของนางปนัสนันท์ อินคง (นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ) (2)“NHRC ร่วมใจ ซื่อสัตย์โปร่งใส ต้านภัยทุจริต” ของนายธีรนัย แน่นอุดร (นักจัดการงานทั่วไป) และ (3) “NHRC ไม่ยินดีต่อการทุจริต NHRC ร่วมปกป้องสิทธิจากคนโกง” ของนางสาวรักษณาลี ดอนสนธิ์ (นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ)

2) การจัดการความรู้ในองค์กร สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พัฒนาสำนักงานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กร และแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดการความรู้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (KM สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ) เพื่อจัดการความรู้ในองค์กร กำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินงานการจัดการความรู้สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ และผลักดันให้เกิดการจัดการความรู้ในองค์กร ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินกิจกรรมสร้างพื้นที่เรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Morning talk/ สภากาแฟ) การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) การจัดทำคลังความรู้และระบบฐานข้อมูล เป็นต้น

3) ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน ห้องสมุดเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย แหล่งความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ของประเทศไทย ที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนให้สามารถศึกษาความรู้ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ด้านสิทธิมนุษยชน ให้ประชาชนสามารถนำข้อมูลความรู้ไปใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องในการปฏิบัติตน เพื่อเป็นพลังสำคัญที่จะช่วยปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยได้จัดสรรพื้นที่อำนวยความสะดวกต่อผู้มาใช้บริการ และให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์ให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อตอบโจทย์ยุคดิจิทัลและนโยบายไทยแลนด์ 4.0

4) หอจดหมายเหตุสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีแผนจัดตั้งหอจดหมายเหตุสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาและหลักฐานการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่แสดงให้เห็นความมีธรรมาภิบาล และให้บริการเผยแพร่ความรู้ประวัติศาสตร์ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและการอ้างอิงในอนาคตให้แก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นการให้บริการในรูปแบบหอจดหมายเหตุดิจิทัลเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

3.8.3 การจัดทำแนวปฏิบัติในการรับส่งเรื่องระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

นอกเหนือจากการปฏิบัติภารกิจสำคัญตามกฎหมายแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ทบทวนปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาในเชิงนโยบาย โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ คือ “การจัดทำประกาศองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เรื่อง แนวปฏิบัติในการรับส่งเรื่องระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 221 และพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 6 รวมทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอื่น ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้องค์กรอิสระร่วมมือและช่วยเหลือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กร ถ้าองค์กรอิสระใดเห็นว่ามีผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้แจ้งองค์กรอิสระนั้นทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป และถ้าองค์กรอิสระใดเห็นว่าการดำเนินการเรื่องใดอาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วย ให้ปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการการทำงานร่วมมือกันขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญทั้งห้าองค์กรเพื่อให้การดำเนินงานของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน จึงได้ริเริ่มให้มีการจัดทำแนวปฏิบัติในการรับส่งเรื่องระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับส่งเรื่องเพื่อให้มีแนวทางการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ชัดเจน โดยได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดทำร่างแนวปฏิบัติดังกล่าวและให้ร่วมหารือกับหน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระอื่นดังกล่าวข้างต้น โดยประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้นำเสนอหลักการและแนวคิดของประกาศดังกล่าวต่อที่ประชุมองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญทั้งห้าองค์กรเพื่อพิจารณาหลายครั้ง ต่อมาเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2563 ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอีกสี่องค์กร จึงได้ประชุมร่วมกันพิจารณาและมีมติเห็นชอบให้ออกเป็นประกาศองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เรื่อง แนวปฏิบัติในการรับส่งเรื่องระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2563 โดยให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการในการจัดทำประกาศฉบับสมบูรณ์ให้ประธานกรรมการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญทั้งห้าองค์กรพิจารณาลงนามและรับผิดชอบขั้นตอนการส่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยประกาศดังกล่าวได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 137 ตอนที่ 61 ก หน้า 29 วันที่ 31 กรกฎาคม 2563 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2563 เป็นต้นมา

3.8.4 การพัฒนาบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตามภารกิจด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้สามารถรองรับการปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม การจัดการฝึกอบรม/สัมมนาโดยดำเนินการเอง และการดำเนินการร่วมกับองค์กรเครือข่าย การส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการจัดทำหรือปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย บทบาทหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หลักในการปฏิบัติราชการ และความรู้พื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ทีมงาน และองค์กร ก่อให้เกิดความรู้สึกรักและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร กลุ่มเป้าหมายการฝึกอบรม ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2) การฝึกอบรมบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดโครงการ/หลักสูตร จำนวน 4 โครงการ/หลักสูตร ดังนี้

2.1) การฝึกอบรมหลักสูตร “พนักงานเจ้าหน้าที่” เพื่อรองรับการฝึกอบรมบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามคำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริงในการตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

2.2) การฝึกอบรมบุคลากรใหม่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อรองรับการฝึกอบรมบุคลากรที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งหรือจัดจ้างใหม่ ให้มีความรู้พื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน และหลักในการปฏิบัติราชการ ตลอดจนเพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ทีมงาน และองค์กร

2.3) การฝึกอบรมหลักสูตร “กฎหมายปกครอง” เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรและเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายปกครองแก่บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.4) การฝึกอบรมหลักสูตร “กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิแรงงานในภาคธุรกิจ” เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การละเมิดสิทธิแรงงานในประเทศไทยและกลุ่มแรงงานที่ถูกละเมิด รวมถึงหลักกฎหมายแรงงานของไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิแรงงาน ตลอดจนสามารถนำองค์ความรู้ทางด้านกฎหมายไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเหมาะสมและมีมาตรฐานสากล

3) การพัฒนาบุคลากร โดยการส่งเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก ทั้งในหลักสูตรสำหรับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากรการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจ รวมถึงการฝึกอบรมในหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น โดยได้ดำเนินการจัดส่งบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อฝึกอบรม/สัมมนาร่วมกับหน่วยงานภายนอก จำนวนทั้งสิ้น 29 โครงการ/หลักสูตร

3.8.5 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและบุคลากร เพื่อให้เกิดการบริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) การปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการรวบรวมและบริการสารสนเทศด้านสิทธิมนุษยชนและระบบฐานข้อมูลเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนงานรับเรื่องร้องเรียนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน

2) การจัดหาครุภัณฑ์เพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การให้บริการสารสนเทศด้านสิทธิมนุษยชน ระบบการรับเรื่องร้องเรียน และข้อมูลข่าวสาร ผ่านเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

4) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น การเช่าบริการโปรแกรม Zoom Video Conference เพื่อรองรับภารกิจการประชุมในประเทศ เช่น การประชุมระหว่างศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค และการประชุมตามกรอบความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติงานนอกสถานที่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

5) การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลด้วยเลขบัตรประชาชนร่วมกับกรมการปกครองเพื่อยกระดับการบริการด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นไปตามมาตรการอำนวยความสะดวกและลดภาระแก่ประชาชน (การไม่เรียกสำเนาเอกสารที่ราชการออกให้จากประชาชน)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานตามกรอบแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES)

การวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานตามกรอบแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ความสำคัญกับการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามภารกิจ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการและกำหนดตัวชี้วัด (Key Performance Indicator: KPI) ที่สามารถบ่งชี้ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ทั้งในเชิงปริมาณ (Quantity) คุณภาพ (Quality) เวลา (Time) และสถานที่ หรือความครอบคลุม (Place) อันเป็นเป้าหมาย หรือเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการบริหารในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งการกำหนดตัวชี้วัดดังกล่าวมีความครอบคลุมภารกิจตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้ง 4 มิติ ประกอบด้วย มิติการคุ้มครอง มิติการส่งเสริม มิติการเฝ้าระวัง และมิติงานสนับสนุน ซึ่งได้มีการถ่ายทอด (Cascading) ตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กรลงสู่ระดับหน่วยงาน (สำนัก/หน่วย) เพื่อให้มีการนำระบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาประยุกต์ใช้อย่างจริงจังในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติที่มีความสอดคล้อง (Alignment) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมุ่งเน้น (Focus) ไปที่เป้าหมายขององค์กรร่วมกัน ซึ่งในการประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงานผู้รับผิดชอบตัวชี้วัดจะต้องรายงานผล พร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดต่อคณะทำงานจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อพิจารณาประเมินผล ทั้งแบบรายตัวชี้วัดและในภาพรวม โดยคณะทำงานฯ จะต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามลำดับ

สำหรับการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้นำแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 2 มิติ ดังนี้

1. **มิติภายนอก** จำนวน 2 ประเด็น ประกอบด้วย
   1) การประเมินประสิทธิผล (ผลลัพธ์/ผลผลิต)
   2) การประเมินคุณภาพความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการและที่มีต่อกระบวนงานการให้บริการ

2. **มิติภายใน** จำนวน 2 ประเด็น ประกอบด้วย
   1) การประเมินประสิทธิภาพ
   2) การพัฒนาองค์กร

โดยนำผลการดำเนินงานของตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวนทั้งสิ้น 12 ตัวชี้วัด ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับกรอบการประเมินของระบบการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งสามารถแสดงความเชื่อมโยงในแต่ละมิติ และประเด็นการประเมินได้ดังนี้

มิติการประเมินตามระบบ GES	ตัวชี้วัดคำรับรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	ผลการดำเนินงาน
1. มิติภายนอก		
1.1 การประเมินประสิทธิผล (ผลลัพธ์/ผลผลิต)	- ร้อยละความสำเร็จของการให้ความเห็นด้านกฎหมาย	ร้อยละ 100
	- ร้อยละของรายงานผลการตรวจสอบที่มีการตอบสนองต่อข้อเสนอแนะหรือมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน	ร้อยละ 97.22
	- ระดับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมความร่วมมือกับเครือข่ายระดับภาคในการส่งเสริมหรือคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	ระดับ 5
	- ร้อยละความสำเร็จของการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศและการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม	ระดับ 5
	- ระดับความสำเร็จของการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยประจำปี 2562	ระดับ 5
	- ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการรับฟังข้อมูลและความเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนเพื่อประกอบการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยประจำปี 2563	ระดับ 5
	- ระดับความสำเร็จขององค์ความรู้จากงานศึกษาวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือแก้ปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงาน	ระดับ 5
1.2 การประเมินคุณภาพความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการและที่มีต่อกระบวนงานการให้บริการ	- ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ร้อยละ 94.40
	- ร้อยละของความพึงพอใจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ร้อยละ 80
2. มิติภายใน		
2.1 การประเมินประสิทธิภาพ	- ร้อยละของโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่ดำเนินการแล้วเสร็จ	ร้อยละ 80.39
	- ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำระเบียบ ประกาศ หรือแนวปฏิบัติ เพื่อรองรับการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ระดับ 5
2.2 การพัฒนาองค์การ	- ตัวชี้วัดที่ 14 ระดับความสำเร็จในการสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge Management: KM) ของหน่วยงานตั้งต้น	ระดับ 5

- ร้อยละความสำเร็จของการให้ความเห็นด้านกฎหมาย
- ร้อยละของรายงานผลการตรวจสอบที่มีการตอบสนองต่อข้อเสนอแนะหรือมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- ระดับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมความร่วมมือกับเครือข่ายระดับภาคในการส่งเสริมหรือคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- ร้อยละความสำเร็จของการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศและการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม
- ระดับความสำเร็จของการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ประจำปี 2562
- ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการรับฟังข้อมูล และความเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนเพื่อประกอบการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ประจำปี 2563
- ระดับความสำเร็จขององค์ความรู้จากงานศึกษาวิจัย ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือแก้ปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงาน

- ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ร้อยละของความพึงพอใจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- ร้อยละของโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่ดำเนินการแล้วเสร็จ
- ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำระเบียบประกาศ หรือแนวปฏิบัติ เพื่อรองรับการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- ระดับความสำเร็จในการสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge Management: KM) ของหน่วยงานตั้งต้น

บทที่ 4

รายละเอียดข้อมูลการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามกรอบแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

1. มิติภายนอก การประเมินประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

1.1 การประเมินประสิทธิผล (ผลลัพธ์/ผลผลิต) คือ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามภารกิจ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่าได้ผลตามที่กำหนดไว้เพียงใด โดยมีความสำคัญที่สามารถสะท้อนถึงข้อมูลความคืบหน้า ปัญหา และข้อขัดข้องด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้านการบริหารจัดการ ในการประเมินผลการดำเนินงานด้านประสิทธิผล (ผลลัพธ์/ผลผลิต) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนางานในเชิงคุณภาพ โดยกำหนดตัวชี้วัดที่มีเกณฑ์การประเมินเป็นขั้นตอน/กระบวนการ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานตามภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1) ภารกิจด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำข้อเสนอแนะ หรือมาตรการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยประเมินจากจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการขับเคลื่อน หรือดำเนินการตามข้อเสนอแนะฯ ในรูปแบบต่างๆ รวมถึงหน่วยงานภายในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานตามภารกิจ กำหนดค่าเป้าหมายระดับที่ 5 ร้อยละ 75 ผลการดำเนินงาน คิดเป็น ร้อยละ 97.22 ซึ่งจากการประเมินพบว่าปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินงานตามหน้าที่และ อำนาจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ ตลอดจนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อเสนอแนะหรือมาตรการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนมีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริง และบริบทที่เป็นปัจจุบัน กระบวนงานอีกประการหนึ่งที่ได้นำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ในภารกิจด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน คือ การติดตามความเคลื่อนไหวของกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่งทางปกครอง มาตรการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน หรือไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายหรือหนังสือสัญญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะจัดทำความเห็นเบื้องต้นเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนไปยังฝ่ายนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ รวมทั้งเสนอมาตรการ หรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการประเมินผลการปฏิบัติราชการในเชิงคุณภาพ กำหนดเป็นขั้นตอน/กระบวนการ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ค่าเป้าหมายระดับที่ 5 คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบความเห็นด้านกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ซึ่งจำนวนประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่มีการดำเนินการครบถ้วนทุกขั้นตอนต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 4 เรื่อง โดยมีผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 100

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังให้ความสำคัญกับการนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยมุ่งเน้นการเผยแพร่และขับเคลื่อนผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนา ซึ่งในการดำเนินงานจะต้องมีการจัดทำแผนการนำผลการศึกษาวิจัยไปเผยแพร่และขับเคลื่อนทางวิชาการและสังคม พร้อมจัดทำเครื่องมือเชิงระบบ (matrix) โดยได้ลงพื้นที่เพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อนและเผยแพร่งานวิจัยสิทธิมนุษยชน จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ พื้นที่ชายแดนภายใต้ ภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันตก อีกทั้งยังได้จัดทำเอกสาร/สื่อเพื่อใช้ในการเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Key Stakeholder Mapping and Analysis) จำนวน 612 หน่วยงาน พร้อมจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) โดยผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ทาง QR Code และเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จากนั้นได้มีการติดตามประเมินผลทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินในค่าเป้าหมายระดับที่ 5

2) ภารกิจด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเป็นการประเมินผลการปฏิบัติราชการในเชิงคุณภาพของกระบวนงานการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สำหรับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเป็นการประเมินขั้นตอน/กระบวนการจัดกิจกรรมกับเครือข่ายระดับภาค จำนวน 2 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากรกระบวนการ (Training of Trainers) ด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์ใช้ และ 2) กิจกรรมโครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน (Youth Standing up for Human Rights) โดยมีเครือข่ายกลุ่มเป้าหมาย คือบุคลากรในสถาบันการศึกษา ได้แก่ ครู/อาจารย์ นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ซึ่งเกณฑ์ประเมินได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดกิจกรรมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน เตรียมความพร้อม และดำเนินกิจกรรม ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินในค่าเป้าหมายระดับที่ 5

ในส่วนของการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นผลให้การประชุมร่วมกับองค์กรเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนตามกรอบความร่วมมือระดับต่าง ๆ ต้องเลื่อนออกไปโดยไม่มีกำหนด จึงได้กำหนดเป้าหมายการประเมินผลการปฏิบัติราชการเป็นการจัดทำคู่มือการดำเนินงานของกรอบความร่วมมือหลัก จำนวน 3 กรอบ ได้แก่ (1) กรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) (2) กรอบความร่วมมือสถาบัน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions: APF) (3) กรอบความร่วมมือสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institution Forum: SEANF) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ

ให้แก่ผู้ปฏิบัติ และผู้ที่สนใจ ซึ่งสามารถดำเนินการจัดทำคู่มือแล้วเสร็จทั้ง 3 กรอบความร่วมมือเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินในค่าเป้าหมายระดับที่ 5 แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังคงจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาต่อยอดการจัดทำคู่มือในรูปแบบของคู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) ที่มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละกระบวนงาน เพื่อให้การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นระบบ และมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

3) ภารกิจด้านการเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ถือเป็นหน้าที่และอำนาจสำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งได้จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2562 (เดือนมกราคม-ธันวาคม 2562) จนแล้วเสร็จ และเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี พร้อมเผยแพร่ต่อประชาชนผู้ที่สนใจ ภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด รวมถึงมีการติดตามและประมวลความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มากำหนดเป็นเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติราชการ ซึ่งผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินในค่าเป้าหมายระดับที่ 5 นอกจากนี้ ยังได้ยกระดับการประเมินผลการปฏิบัติราชการดังกล่าวในเชิงคุณภาพโดยเพิ่มกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของนักวิชาการ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการให้ข้อมูลและความเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ประจำปี 2563 ซึ่งในการดำเนินงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2563 เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2563 ณ ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนจากองค์ภาคเอกชน ภาคประชาชน จำนวน 10 องค์กร ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 4 หน่วยงาน ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินในค่าเป้าหมายระดับที่ 5

1.2 การประเมินคุณภาพความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการและที่มีต่อกระบวนงานให้บริการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ และการดำเนินงานตามภารกิจ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายในการประเมินความพึงพอใจออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้มีการประเมินในมิติต่าง ๆ ดังนี้ 1) กระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ 2) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และ 3) ด้านการให้บริการ กำหนดค่าเป้าหมายระดับที่ 5 ร้อยละ 90 ผลการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 94.40 จากการประเมินผลดังกล่าวมีประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะต้องพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ ตลอดจนประชาชน อาทิ การจัดทำคู่มือให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการขอรับบริการด้านต่าง ๆ การจัดทำแอปพลิเคชันของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่ออำนวยความสะดวก ลดขั้นตอน สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างรวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายของประชาชนในการขอรับบริการด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงการปรับรูปแบบการประเมินความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะมีการพัฒนารูปแบบ และเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการผ่านช่องทางระบบการให้บริการสายด่วน 1377 เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก และเพิ่มจำนวนกลุ่มเป้าหมายในการประเมินให้ครอบคลุมถึงผู้รับบริการในช่องทางการให้บริการของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้รับข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ พัฒนาปรับปรุงการให้บริการเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน กลุ่มเป้าหมายในการประเมินอีกหนึ่งกลุ่ม คือ ความพึงพอใจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีต่อการดำเนินงานด้านส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงการเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กำหนดค่าเป้าหมายระดับที่ 5 ร้อยละ 80 ผลการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 80 โดยมีประเด็นการดำเนินงาน

ที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการพัฒนา อาทิ การจัดทำระบบการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการยกระดับและมาตรฐาน โดยเฉพาะในการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการ หรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน การบริหารและพัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการศึกษา วิจัยในประเด็นปัญหาที่สำคัญ ๆ และนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในเชิงวิชาการ รวมถึงการพัฒนารูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่มีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่มีความสำคัญและถือเป็นเป้าหมายที่ท้าทายของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการที่จะต้องขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริงต่อไป

2. มิติภายใน การประเมินประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 การประเมินประสิทธิภาพ คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงวิธีการ (means) และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร (resources) ในการดำเนินงานซึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติราชการได้กำหนดให้มีการประเมินในเชิงปริมาณ โดยพิจารณาจากจำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินแล้วเสร็จและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เทียบกับโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กำหนดค่าเป้าหมายระดับที่ 5 ร้อยละ 90 ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 80.39 ทั้งนี้ ปัจจัยประการหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานในบางโครงการ/กิจกรรมไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด เป็นผลเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด–19) ซึ่งภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ปรับรูปแบบ วิธีการปฏิบัติงานตามภารกิจของเจ้าหน้าที่ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการ และประชาชน ภายใต้มาตรการสาธารณสุขเพื่อสุขอนามัยและความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาด และยังคงมีบางโครงการ/กิจกรรมที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนด เช่น การสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ และการขับเคลื่อนผลจากการเข้าร่วมประชุมตามกรอบความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการประชุมได้ถูกเลื่อนออกไปโดยไม่มีกำหนด แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานของกรอบความร่วมมือหลักเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการทำงานในเชิงคุณภาพ นอกจากการประเมินในมิติของผลสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานแล้ว ยังได้มีการประเมินในมิติที่เป็นปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจด้วยเช่นกัน ซึ่งแม้การดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเป็นการทำงานในเชิงทางสังคม แต่ต้องคำนึงถึงและปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบในการดำเนินงาน จึงได้กำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการในเรื่องการจัดทำระเบียบประกาศ หรือแนวปฏิบัติ เพื่อรองรับการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นการประเมินผลการปฏิบัติราชการในเชิงคุณภาพของกระบวนการที่ได้กำหนดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบเนื้อหาของระเบียบ ประกาศ ในเรื่องที่เทียบเคียงได้กับที่ใช้อยู่ของหน่วยงานของรัฐอื่น โดยอาจมีการศึกษาตัวอย่างจากต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการทบทวนระเบียบ ประกาศ คำสั่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน หรือจำเป็นต้องบัญญัติใหม่ แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินการซึ่งได้กำหนดให้มีการเผยแพร่ระเบียบ ประกาศ หรือแนวปฏิบัติที่ได้ปรับปรุง หรือจัดทำขึ้นและได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้มีผลใช้บังคับเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินในค่าเป้าหมายระดับที่ 5 โดยมีประกาศที่เป็นแนวปฏิบัติร่วมกันขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการภายใต้การประสานความร่วมมือระหว่างองค์กร คือ ประกาศองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เรื่อง แนวปฏิบัติในการรับส่งเรื่องระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือแนวปฏิบัติที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ซึ่งถือเป็นประกาศที่มีความสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหน้าที่ และอำนาจของแต่ละองค์กร

2.2 การพัฒนาองค์กร ถือเป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้ในการบริหาร ตลอดจนขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวหน้า ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรอย่างเป็นระบบมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาองค์กรนั้นยังควรต้องตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) ตลอดจนค่านิยม (Core Value) ขององค์กร รวมถึงมีเป้าหมายที่ชัดเจน และเป็นการปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์เพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการนำองค์ความรู้มาใช้ในการดำเนินงาน โดยได้กำหนดเป็นกลยุทธ์การพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ภายใต้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานและการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของแผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2565 และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้กำหนดหน่วยงานตั้งต้นในการใช้การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management: KM) เป็นเครื่องมือในการพัฒนางาน ซึ่งได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ โดยให้ความสำคัญกับส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน และติดตามผลตามแผนการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ของหน่วยงานตั้งต้น ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินในค่าเป้าหมายระดับที่ 5 ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) อย่างเป็นรูปธรรม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยังคงให้ความสำคัญในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการขยายผลเพิ่มจำนวนหน่วยงานที่ใช้การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management: KM) เป็นเครื่องมือในการพัฒนางาน รวมถึงมีการกำหนดองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการองค์กร และการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อให้มีสมรรถนะสามารถปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในสังคมไทยต่อไป

บทที่ 5

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมและ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน

จากการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 พบว่ามีปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดบางประการ และเห็นควรมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1 ด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

5.1.1 หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม อันไม่สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหลักการปารีส[1]

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (4) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (4) และมาตรา 44 บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เคยแสดงความกังวลต่อคณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญในขณะนั้นว่า บทบัญญัติดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหลักการปารีส

ต่อมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ดำเนินการเข้ารับการประเมินเพื่อทบทวนสถานะ (re-accreditation) กับคณะอนุกรรมาธิการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation: SCA)[2] ของกรอบความร่วมมือกับพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชน (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) ซึ่งได้รับข้อสังเกตจากเครือข่ายองค์กรทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศว่าหน้าที่และอำนาจดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักปารีสที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งที่อาจเกิดขึ้นจริงหรือที่เป็นการรับรู้ (actual or perceived impact on independence) ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการประสานความร่วมมือในระดับต่าง ๆ ทั้งกับฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารเพื่อยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาให้การสนับสนุนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยให้ยกเลิกบทบัญญัติในมาตรา 247 (4) ทั้งนี้อาจพิจารณาให้การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการหรือแยกพิจารณาแก้ไขเฉพาะมาตรานี้ รวมถึงการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 โดยยกเลิกบทบัญญัติในมาตรา 26 (4) เพื่อให้สอดคล้องกัน

[1] ชื่ออย่างเป็นทางการคือ หลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Principles Relating to National Human Rights Institutions)

[2] เป็นคณะอนุกรรมการภายใต้กรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) ซึ่งได้พิจารณาปรับลดสถานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศไทยจากสถานะ A เป็น B เมื่อเดือนมกราคม 2559

5.1.2 ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ในกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรดำเนินการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทในด้านสิทธิมนุษยชน

เดิมพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ระหว่างการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคู่กรณีเพื่อให้ปัญหาตามคำร้องเรียนสามารถยุติลงได้ ซึ่งเป็นการกำหนดที่สอดคล้องกับหลักการสากลที่ได้กำหนดหลักการเพิ่มเติมว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีอำนาจกึ่งตุลาการในการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนประการหนึ่ง คือ แสวงหาแนวทางยุติปัญหาอย่างฉันมิตรผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ย

แต่ปัจจุบันพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มิได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคณะกรรมการไว้ ทำให้คณะกรรมการไม่สามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคู่กรณีได้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการได้พยายามผลักดันให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 เพื่อให้มีการบัญญัติหน้าที่และอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคณะกรรมการไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ให้ชัดเจน โดยได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจในการไกล่เกลี่ยของคณะกรรมการต่อประธานคณะกรรมาธิการกิจการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา เพื่อช่วยพิจารณาผลักดันให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ในประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้ ตามหนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม 0008/77 ลงวันที่ 17 กันยายน 2563 รวมทั้งคณะกรรมการได้พิจารณาเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ..... ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประเด็นหนึ่ง คือการบัญญัติหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 เพื่อให้การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจคณะกรรมการในการตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า ตามมาตรา 247 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมาตรา 26 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักสากล ทั้งนี้ ตามหนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม 0008/14 ลงวันที่ 28 มกราคม 2564

ข้อเสนอแนะ

รัฐสภาและคณะรัฐมนตรีควรเร่งรัดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่คณะกรรมการได้เสนอเพื่อให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท อันจะทำให้คณะกรรมการสามารถทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ล่าช้าและสอดคล้องกับหลักสากลต่อไป

5.2 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิบัติตามหน้าที่ของข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (2) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 43 วรรคหนึ่ง กำหนดว่าเมื่อได้รับรายงานดังกล่าว ให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปรับปรุง แก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีไม่อาจดำเนินการได้ หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ต้องแจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรับทราบ

ในทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย รวมถึงในรายงานปี 2562 คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้แจ้งความเห็นต่อรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นการให้ความเห็นและคำอธิบายเกี่ยวกับการดำเนินการและผลดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ๆ มากกว่าการแจ้งผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ หรือเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลา

ข้อเสนอแนะ

คณะรัฐมนตรีควรกำชับให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญในการพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ แล้วแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบ ตามที่รับรองไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 43 รวมทั้งสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น (เงิน เทคโนโลยีดิจิทัลหรืออื่นใด การถ่ายทอดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว ฯลฯ) ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับจัดเก็บและเรียกใช้ข้อมูล เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ เช่นเดียวกับระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) หรือระบบอื่นที่คล้ายกัน

5.3 ข้อจำกัดด้านการปฏิบัติงานในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และผลกระทบจากมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ทั่วโลกต่างประสบปัญหาและได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับผลกระทบโดยตรงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อาทิ การสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ และการขับเคลื่อนผลจากการเข้าร่วมประชุมตามกรอบความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการประชุมได้ถูกเลื่อนออกไป การลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการจัดกิจกรรมที่ต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ซึ่งหากวิธีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวข้างต้นใช้รูปแบบการประชุมสัมมนา การฝึกอบรมแบบห้องเรียน การลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะรัฐบาลจำกัดการรวมกันของคนจำนวนมาก จึงมีมาตรการในการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) นอกจากนี้ ภารกิจสำคัญในการเฝ้าระวังและจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบด้วย เพราะการได้รับรายงานข้อมูลหรือการชี้แจงการดำเนินงานจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนก็ล่าช้า เนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวเช่นกัน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน ควบคู่กับการคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม จึงได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทบทวนและปรับแผนการปฏิบัติงาน และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายให้บรรลุผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติการประจำปี อาทิ โครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน (Youth Standing Up for Human Rights) ซึ่งมีการกำหนดกิจกรรมการส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนกับกลุ่มเยาวชนจากสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ให้สอดคล้องกับมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น การอบรมให้ความรู้หลักสูตรสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน และการประกวดนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ

ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในองค์กร สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และมีประกาศสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง มาตรการรองรับการบริการประชาชนในการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และมาตรการในการปฏิบัติงานที่บ้านพัก การปรับวิธีการประชุมสัมมนา การฝึกอบรมในสถานที่แบบปิด เปลี่ยนเป็นรูปแบบออนไลน์ เพื่อเป็นการป้องกันและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

คณะรัฐมนตรี ควรพิจารณาสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น ได้แก่ งบประมาณ เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมและจำเป็น เพื่อให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและหน่วยงานดังกล่าว สามารถดำเนินการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล และฐานข้อมูลด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้ครบถ้วน รอบด้าน ทันต่อสถานการณ์ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลการดำเนินการดังกล่าวในเชิงโครงสร้างกระบวนการบริหารจัดการและผลการดำเนินการทั้งในระดับผลผลิต (output) ผลลัพธ์ (outcome) รวมถึงผลกระทบ (impact) อันจะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ ทั้งยังเป็นการพัฒนาคุณภาพและความน่าเชื่อถือของรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยด้วย

ตามโครงการขับเคลื่อนภารกิจด้านการส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน
ของศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค
ระหว่างวันที่ ๓๐-๓๑
ณ แก้วสมย รีส

สายด่วนร้

บทที่ 6

รายงานงบการเงิน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หมายเหตุ: ฉบับยังไม่ได้รับการรับรองจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2563	2562
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	70,382,303.38	56,176,317.82
วัสดุคงเหลือ		2,074,319.27	2,315,586.23
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	6	191,034.31	290,311.12
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		**72,647,656.96**	**58,782,215.17**
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	7	20,255,628.99	20,720,717.41
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	8	3,521,357.34	5,357,122.84
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	9	34,000.00	34,000.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุมเวียน		**23,810,986.33**	**26,111,840.25**
รวมสินทรัพย์		**96,458,643.29**	**84,894,055.42**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสุวิภา เลอเลิศศักดา)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลัง

(นายบุญเกื้อ สมนึก)
เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2563	2562
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	10	10,098,326.61	9,127,860.35
เงินรับฝากระยะสั้น	11	1,018,322.73	8,434,922.96
รวมหนี้สินหมุนเวียน		**11,116,649.34**	**12,562,783.31**
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	12	1,919,253.52	2,686,848.52
เงินทดลองราชการรับจากคลังระยะยาว		1,000,000.00	1,000,000.00
เงินรับฝากระยะยาว	13	38,250.00	65,811.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		**2,957,503.52**	**3,752,659.52**
รวมหนี้สิน		**14,074,152.86**	**16,315,442.83**
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		82,384,490.43	68,578,612.59
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน		35,560,825.84	35,560,825.84
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	15	46,823,664.59	33,017,786.75
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		**82,384,490.43**	**68,578,612.59**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสุวิภา เลอเลิศศักดา)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลัง

(นายบุญเกื้อ สมนึก)
เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2563	2562
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	16	254,575,942.79	247,944,711.75
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ		1,644,535.00	-
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค		767,595.00	374,230.39
รวมรายได้		**256,988,072.79**	**248,318,942.14**
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	17	145,258,907.10	152,770,124.38
ค่าบำเหน็จบำนาญ	18	24,466,941.77	24,126,560.05
ค่าตอบแทน	19	505,300.00	322,500.00
ค่าใช้สอย	20	48,456,977.11	44,368,992.65
ค่าวัสดุ	21	6,553,993.25	6,747,560.98
ค่าสาธารณูปโภค	22	10,212,336.51	11,563,658.42
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	23	7,406,770.24	8,153,914.48
รวมค่าใช้จ่าย		**242,861,225.98**	**248,053,310.96**
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		**14,126,846.81**	**265,631.18**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสุวิภา เลอเลิศศักดา)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลัง

(นายบุญเกื้อ สมนึก)
เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 17 ต่อมาถูกยกเลิกโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งขาติ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม 2560 ตามมาตรา 47 กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการและมีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ และมาตรา 48 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น
2. อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและกรรมการ
3. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของคณะกรรมการรวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใดในด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการ
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือที่คณะกรรมการมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B) ชั้น 6-7 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 หน่วยงานได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบเงินอุดหนุน จำนวน 225,542,300.00 บาท (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จำนวน 215,704,200.00 บาท) โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร จำนวน 142,381,600.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน จำนวน 76,361,900.00 บาท และค่าครุภัณฑ์ จำนวน 3,798,800.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ แผนงานบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม แผนงานบุคลากรภาครัฐ และแผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ผลผลิตที่ 1 การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และผลผลิตที่ 2 การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตราฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และนโยบายการบัญชีภาครัฐ และแสดงรายการในรายงานการเงินตามแนวปฏิบัติทางการบัญชี ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0410.3/ว 357 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2561 เรื่อง รูปแบบการนำเสนอรายการการเงินของหน่วยงานของรัฐ

รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป

หน่วยงานที่เสนอรายงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หมายเหตุ 3 มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ และมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่ปรับปรุงใหม่

ในระหว่างปีปัจจุบัน กระทรวงการคลังได้ประกาศใช้มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ ดังนี้

มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่มีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2562

- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 9 เรื่อง รายได้จากการแลกเปลี่ยน

มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่จะมีผลบังคับใช้ในงวดอนาคตที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2563

- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยน

ฝ่ายบริหารเชื่อว่ามาตรฐานการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้น จะไม่มีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่อรายงานการเงินในงวดที่นำมาถือปฏิบัติ

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

- เงินทดรองราชการ เป็นเงินที่หน่วยงานได้รับจากรัฐบาลเพื่อทดรองจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในการดำเนินงานของหน่วยงานตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ และต้องคืนให้รัฐบาลเมื่อหมดความจำเป็นในการใช้เงิน แสดงไว้เป็นเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดซึ่งมียอดตรงกันข้ามกับรายการเงินทดรองราชการรับจากคลังภายใต้หัวข้อหนี้สินไม่หมุนเวียน

- รายการเทียบเท่าเงินสด ได้แก่ เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องซึ่งมีระยะเวลาครบกำหนดที่จะเปลี่ยนให้เป็นเงินสดได้ภายใน 3 เดือน เช่น เงินฝากประจำ บัตรเงินฝาก และตั๋วเงินที่มีวันถึงกำหนดภายใน 3 เดือน แสดงไว้เป็นรายการเทียบเท่าเงินสด

4.2 ลูกหนี้ระยะสั้น

ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ คือ จำนวนเงินในงบประมาณที่หน่วยงานจ่ายให้ข้าราชการ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการประจำประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อนุกรรมการ พนักงานราชการเพื่อนำไปทดรองใช้จ่ายในการดำเนินงานของหน่วยงานซึ่งอยู่ระหว่างรอรับชำระคืนหรือรอการส่งใบสำคัญชดใช้

4.3 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง ของใช้สิ้นเปลืองที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีลักษณะคงทนถาวร แสดงตามราคาทุนโดยวิธีเข้าก่อน - ออกก่อน (FIFO) เมื่อจัดซื้อจะบันทึกเป็นสินทรัพย์พร้อมจัดทำทะเบียนคุมวัสดุ ณ วันสิ้นงวดบัญชี จะตรวจนับจำนวนวัสดุที่คงเหลืออยู่และบันทึกรายการวัสดุที่ใช้ไปเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น

4.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ทั้งอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่หน่วยงานมีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่หน่วยงานได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ ได้แก่ ครุภัณฑ์ประเภทต่างๆ รับรู้เป็นสินทรัพย์เฉพาะรายการที่มีมูลค่าต่อหน่วยตั้งแต่ 5,000.00 บาท ขึ้นไป แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวนโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานโดยประมาณ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)
- ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	20
- ครุภัณฑ์สำนักงาน	3, 10
- ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5
- ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า	5, 20
- ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	4
- ครุภัณฑ์พาหนะและขนส่ง	5
- ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	10

สำหรับสินทรัพย์ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 เป็นต้นไป หน่วยงานได้เปลี่ยนแปลงอายุการใช้งานดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)	
	(เดิม)	(ใหม่)
- ครุภัณฑ์สำนักงาน	10	8
- ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	10	5
- ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง		

4.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนค่าตัดจำหน่ายสะสม หน่วยงานจะรับรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 20,000.00 บาท ขึ้นไปเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน และกรณีที่มีการตรวจรับงานเป็นงวด ๆ จะบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จและมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว จึงโอนมาเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์

- ค่าจัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวนโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งาน 4 ปี

4.6 รายได้รอการรับรู้

รายได้รอการรับรู้ เป็นสินทรัพย์ที่หน่วยงานได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศองค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใดๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับบริจาคโดยมีผู้มอบให้หน่วยงานไว้ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่เงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งหน่วยงานยังไม่อาจรับรู้รายได้

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

4.7 รายได้จากงบประมาณ

- รายได้จากเงินงบประมาณ หน่วยงานรับรู้รายได้เงินงบประมาณตามที่ยื่นคำขอเบิกเงินงบประมาณและได้รับการโอนเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลาง
- รายได้จากงบประมาณงบกลาง รับรู้รายได้เมื่อได้รับโอนเงินจากกรมบัญชีกลางตามที่ยื่นคำขอเบิกเข้าบัญชีเงินฝาก รวมทั้งการเบิกจ่ายตรงจากกรมบัญชีกลาง

4.8 รายได้แผ่นดิน

รายได้แผ่นดินเป็นรายได้ที่หน่วยงานไม่สามารถนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงาน รับรู้เมื่อเกิดรายได้ด้วยยอดสุทธิหลังจากหักส่วนที่จัดสรรเป็นเงินนอกงบประมาณตามที่ได้รับการยกเว้น รายได้แผ่นดินและรายได้แผ่นดินนำส่งคลังไม่ต้องแสดงเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน แต่แสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นรายงานแยกต่างหาก

4.9 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค ได้แก่ รายได้จากเงินช่วยเหลือและเงินบริจาค กรณีที่ไม่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดในการใช้ รับรู้เป็นรายได้ทั้งจำนวนเมื่อได้รับเงิน สำหรับกรณีที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดที่ต้องปฏิบัติตามในการใช้จ่ายเงิน หรือกรณีได้รับความช่วยเหลือและบริจาคเป็นสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์แก่หน่วยงานเกินหนึ่งปี จะทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้นเกิดขึ้น หรือเกณฑ์การคำนวนค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับตลอดอายุของสินทรัพย์นั้น

หมายเหตุ 5 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
เงินสดในมือ	840.73	1,067.96
เงินทดรองราชการ	1,000,000.00	1,000,000.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	68,490,253.65	51,740,583.86
เงินฝากคลัง	891,209.00	3,434,666.00
รวม เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	**70,382,303.38**	**56,176,317.82**

เงินสดในมือ เป็นเงินสดและเช็คธนาคาร นอกจากส่วนที่หน่วยงานถือไว้เพื่อใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานปกติตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานแล้ว ยังรวมถึงส่วนที่หน่วยงานได้รับไว้เพื่อรอนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายซึ่งไม่สามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของหน่วยงานได้

เงินทดรองราชการ เป็นเงินที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในหน่วยงานตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลัง ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการ พ.ศ. 2562 ซึ่งจะต้องส่งคืนคลังเมื่อหมดความจำเป็นในการใช้จ่าย ยอดคงเหลือสิ้นปีประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคารและใบสำคัญที่เบิกจากเงินทดรองราชการแล้วรอเบิกชดเชย

เงินฝากคลัง เป็นเงินที่หน่วยงานฝากไว้กับกระทรวงการคลังภายใต้ข้อกำหนดตามกฎหมายโดยไม่มีดอกเบี้ยซึ่งสามารถเบิกถอนได้เมื่อต้องการใช้จ่ายตามรายการที่กำหนดไว้ในระเบียบที่ระบุข้อจำกัดในการใช้จ่าย

เงินฝากคลัง จำนวน 891,209.00 บาท (ปีงบประมาณ 2562 จำนวน 3,434,666.00 บาท) เป็นเงินนอกงบประมาณที่มีข้อจำกัดในการใช้จ่ายเพื่อจ่ายต่อไปให้บุคคลหรือหน่วยงานอื่นตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในกฎหมายอันเป็นที่มาของเงินฝากคลังนั้น หน่วยงานไม่สามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานตามปกติได้ แต่มีหน้าที่ถือไว้เพื่อจ่ายตามวัตถุประสงค์ของเงินฝากคลัง ดังนี้

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
เงินประกันซองและเงินประกันสัญญา	891,209.00	1,139,966.00
เงินประกันผลงาน	-	-
เงินค่าธรรมเนียมสมัครสอบ	-	2,294,700.00
รวม เงินฝากคลัง	**891,209.00**	**3,434,666.00**

หมายเหตุ 6 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	191,034.31	290,311.12
รวม สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	**191,034.31**	**290,311.12**

หมายเหตุ 7 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	12,189,412.62	12,189,412.62
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	4,827,033.02	4,217,562.39
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า - สุทธิ	**7,362,379.60**	**7,971,850.23**
ครุภัณฑ์	98,681,105.48	94,679,297.39
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	85,787,856.09	81,930,430.21
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	**12,893,249.39**	**12,748,867.18**
รวม ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	**20,255,628.99**	**20,720,717.41**

หมายเหตุ 8 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	26,896,757.24	26,896,757.24
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	23,465,279.90	21,629,514.40
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	3,431,477.34	5,267,242.84
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	89,880.00	89,880.00
รวม สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	**3,521,357.34**	**5,357,122.84**

หมายเหตุ 9 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
เงินมัดจำและเงินประกันการใช้ทรัพย์สิน	34,000.00	34,000.00
รวม สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	**34,000.00**	**34,000.00**

หมายเหตุ 10 เจ้าหนี้ระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
เจ้าหนี้ค่าซื้อสินค้าและบริการ	3,680,140.87	4,708,541.70
เจ้าหนี้รายจ่ายประเภททุน	3,840,119.00	2,830,150.00
เจ้าหนี้อื่น	1,122,059.64	1,062,074.32
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	1,456,007.10	527,094.33
รวม เจ้าหนี้ระยะสั้น	**10,098,326.61**	**9,127,860.35**

หมายเหตุ 11 เงินรับฝากระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
เงินประกันซองและเงินประกันสัญญา	959,959.00	1,095,655.00
เงินค่าธรรมเนียมสมัครสอบ	-	2,294,700.00
เงินรับฝากอื่น	58,363.73	44,567.96
รวม เงินรับฝากระยะสั้น	**1,018,322.73**	**3,434,922.96**

เงินประกันซองและเงินประกันสัญญา จำนวน 959,959.00 บาท ฝากไว้ในบัญชีเงินฝากคลัง จำนวน 852,959.00 บาท และเงินฝากสถาบันการเงิน จำนวน 107,000.00 บาท (ตามหมายเหตุ 5)

หมายเหตุ 12 เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
รายได้รอการรับรู้		
ครุภัณฑ์	1,478,932.52	2,246,527.52
เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ	440,321.00	440,321.00
รวม เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	**1,919,253.52**	**2,686,848.52**

หมายเหตุ 13 เงินรับฝากระยะยาว

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
เงินประกันซองและเงินประกันสัญญา	38,250.00	65,811.00
รวม เงินรับฝากระยะยาว	**38,250.00**	**65,811.00**

เงินประกันซองและเงินประกันสัญญา จำนวน 38,2500.00 บาท ฝากไว้ในบัญชีเงินฝากคลัง จำนวน 38,250.00 บาท (ตามหมายเหตุ 5)

เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ จำนวน 440,321.00 บาท เป็นเงินที่ได้รับการสนับสนุนจาก APF ประเทศออสเตรเลีย เพื่อดำเนินโครงการศึกษาเชิงปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์และผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ ในระหว่างปี 2546 - 2552 จำนวน 853,645.00 บาท หน่วยงานได้รับเงินสนับสนุนดังกล่าว เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2551 ฝากไว้ในบัญชีเงินฝากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชเทวี ชื่อบัญชีเงินสนับสนุนงานด้านสิทธิมนุษยชน เลขที่บัญชี 030-0-10671-8 การดำเนินโครงการดังกล่าวเสร็จสิ้นใน ปี 2552 มีการเบิกจ่ายเงิน จำนวน 413,324.00 บาท คงเหลือ จำนวน 440,321.00 บาท ปัจจุบันเงินคงเหลือดังกล่าว สำนักงานฯ นำฝากไว้ในบัญชีเงินฝากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาศูนย์ราชการฯ แจ้งวัฒนะ ชื่อบัญชีเงินสนับสนุนงานด้านสิทธิมนุษยชน เลขที่บัญชี 955-0-00349-3

หมายเหตุ 14 ภาระผูกพัน

14.1 ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

หน่วยงานในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ดังนี้

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
ไม่เกิน 1 ปี	6,298,356.00	-
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	3,789,084.00	8,472,504.00
รวม	**10,087,440.00**	**8,472,504.00**

ภาระผูกพันตามสัญญา ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ดังนี้

1. สัญญาเช่ารถยนต์ สัญญาเลขที่ 74/2560 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2560 เช่ารถยนต์ประจำตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 1 คัน สัญญาสิ้นสุด 30 กันยายน 2564 ภาระผูกพันตามสัญญา จำนวน 365,940.00 บาท (ยกเลิกการเช่ารถยนต์ บริษัทรับรถยนต์คืน 1 ตุลาคม 2563)
2. สัญญาเช่ารถยนต์ สัญญาเลขที่ 76/2560 ลงวันที่ 22 มีนาคม 2560 เช่ารถยนต์ประจำตำแหน่งประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 1 คัน และเช่ารถยนต์ประจำตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 2 คัน สัญญาสิ้นสุด 30 กันยายน 2564 ภาระผูกพันตามสัญญา จำนวน 2,542,656.00 บาท
3. สัญญาเช่ารถยนต์ สัญญาเลขที่ 66/2563 ลงวันที่ 10 มกราคม 2563 เช่ารถยนต์ประจำตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 4 คัน สัญญาสิ้นสุด 30 กันยายน 2564 ภาระผูกพันตามสัญญา จำนวน 3,389,760.00 บาท

ภาระผูกพันตามสัญญา ระยะเวลาเกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี รายละเอียดสัญญา ดังนี้

1. สัญญาเช่ารถยนต์ สัญญาเลขที่ 75/2562 ลงวันที่ 16 มกราคม 2562 เช่ารถยนต์นั่งส่วนกลาง จำนวน 1 คัน และรถยนต์ประจำโดยสารส่วนกลาง ขนาด 12 ที่นั่ง จำนวน 2 คัน สัญญาสิ้นสุด 30 กันยายน 2566 ภาระผูกพันตามสัญญา จำนวน 1,991,484.00 บาท
2. สัญญาเช่ารถยนต์ สัญญาเลขที่ 71/2563 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2563 เช่ารถยนต์นั่งส่วนกลาง จำนวน 1 คัน สัญญาสิ้นสุด 30 กันยายน 2567 ภาระผูกพันตามสัญญา จำนวน 719,040.00 บาท
3. สัญญาเช่ารถยนต์ สัญญาเลขที่ 72/2563 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2563 เช่ารถยนต์โดยสารส่วนกลาง จำนวน 1 คัน สัญญาสิ้นสุด 30 กันยายน 2567 ภาระผูกพันตามสัญญา จำนวน 1,078,560.00 บาท

14.2 ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่นๆ

หน่วยงานมีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญาได้ ดังนี้

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
ไม่เกิน 1 ปี	13,399,999.00	7,825,645.10
รวม เงินรับฝากระยะยาว	**13,399,999.00**	**7,825,645.10**

หมายเหตุ 15 รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมต้นงวด	33,017,786.75	34,070,967.79
ปรับปรุงรายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	(320,9683.97)	(1,318,812.22)
	32,696,817.78	32,752,155.57
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิงวดนี้	14,126,846.81	265,631.18
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	**46,823,664.59**	**33,017,786.75**

หมายเหตุ 16 รายได้จากงบประมาณ

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
รายได้จากงบรายจ่ายอื่น		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	142,381,600.00	134,052,700.00
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	76,361,900.00	78,651,500.00
ค่าครุภัณฑ์	3,798,800.00	3,000,000.00
รวม รายได้จากงบรายจ่ายอื่น	**222,542,300.00**	**215,704,200.00**
รายได้จากงบกลาง	32,033,642.79	32,240,511.75
รวม รายได้จากงบประมาณ	**254,575,942.79**	**247,944,711.75**

หมายเหตุ 17 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
เงินเดือน	68,736,081.03	76,856,234.34
ค่าล่วงเวลา	112,600.00	83,100.00
เงินประจำตำแหน่ง	7,766,129.14	8,313,435.50
ค่าตอบแทน	56,660,416.97	54,975,898.01
ค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง	605,008.61	697,870.97
ค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทนการจัดหารถประจำตำแหน่ง	1,695,174.19	1,512,600.00
ค่ารักษาพยาบาล	5,032,161.72	6,287,243.70
เงินช่วยการศึกษาบุตร	219,953.25	201,659.25
เงินชดเชย กบข.	1,089,674.42	1,036,611.50
เงินสมทบ กบข.	1,634,511.63	1,554,917.25
เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	534,726.00	568,791.00
เงินสมทบกองทุนเงินทดแทนประกันสังคม	27,855.00	26,931.00
ค่าเช่าบ้าน	528,700.00	558,804.00
ค่าเบี้ยประกันสุขภาพ	615,915.14	96,027.86
รวม ค่าใช้จ่ายบุคลากร	**145,258,907.10**	**152,770,124.38**

หมายเหตุ 18 ค่าบำเหน็จบำนาญ

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
บำนาญ	19,118,577.32	17,096,874.72
เงินช่วยค่าครองชีพ	518,880.00	518,880.00
บำเหน็จดำรงชีพ	2,000,000.00	2,634,218.05
ค่ารักษาพยาบาล	2,394,884.45	2,885,107.28
เงินช่วยการศึกษาบุตร	25,000.00	25,000.00
บำเหน็จบำนาญอื่น	409,600.00	966,480.00
รวม ค่าบำเหน็จบำนาญ	**24,466,941.77**	**24,126,560.05**

หมายเหตุ 19 ค่าตอบแทน

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
ค่าตอบแทนอื่น	505,300.00	322,500.00
รวม ค่าตอบแทน	**505,300.00**	**322,500.00**

หมายเหตุ 20 ค่าใช้สอย

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	7,779,143.52	5,602,723.71
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	2,990,443.09	5,967,058.64
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	414,168.03	634,349.88
ค่าจ้างเหมาบริการ	17,618,807.19	20,352,123.59
ค่าธรรมเนียม	12,211.00	195,430.98
ค่าจ้างที่ปรึกษา	1,047,072.50	3,208,088.75
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	2,350,970.00	2,150,250.00
ค่าเช่าทรัพย์สิน	5,968,960.75	3,520,407.98
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	978,970.00	574,940.00
ค่าใช้สอยอื่น	9,296,231.03	2,163,619.12
รวม ค่าใช้สอย	**48,456,977.11**	**44,368,992.65**

หมายเหตุ 21 ค่าวัสดุ

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
ค่าวัสดุ	6,290,663.25	6,627,385.28
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	263,330.00	120,175.70
รวม ค่าวัสดุ	**6,553,993.25**	**6,747,560.98**

หมายเหตุ 22 ค่าสาธารณูปโภค

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
ค่าไฟฟ้า	7,283,606.92	8,444,774.76
ค่าน้ำประปา	22,245.30	24,267.60
ค่าโทรศัพท์	950,333.05	953,371.39
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	1,403,253.84	1,352,721.67
ค่าบริการไปรษณีย์	552,897.40	788,523.00
รวม ค่าสาธารณูปโภค	**10,212,336.51**	**11,563,658.42**

หมายเหตุ 23 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	609,470.63	601,286.51
ครุภัณฑ์	4,961.534.11	5,405,565.58
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	1,835,765.50	2,147,062.39
รวม ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	**7,406,770.24**	**8,153,914.48**

หมายเหตุ 24 การจัดประเภทรายการใหม่

ตัวเลขเปรียบเทียบในรายงานการเงินปี 2562 มีการจัดประเภทใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประเภทและการแสดงรายการในรายงานการเงิน ปี 2563

(หน่วย : บาท)

	ก่อนจัดประเภทใหม่	เพิ่ม / (ลด)	หลังจัดประเภทใหม่
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น			
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	290,311.12	-	290,311.12
เงินมัดจำและเงินประกันการใช้ทรัพย์สิน	34,000.00	(34,000.00)	-
รวม	**324,311.12**	**(34,000.00)**	**290,311.12**
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น			
เงินมัดจำและเงินประกันการใช้ทรัพย์สิน	-	34,000.00	34,000.00
รวม	**-**	**34,000.00**	**34,000.00**

หมายเหตุ 24 การจัดประเภทรายการใหม่ (ต่อ)

(หน่วย : บาท)

	ก่อนจัดประเภทใหม่	เพิ่ม / (ลด)	หลังจัดประเภทใหม่
เจ้าหนี้ระยะสั้น			
เจ้าหนี้ค่าซื้อสินค้าและบริการ	4,708,541.70	-	4,708,541.70
เจ้าหนี้รายจ่ายประเภททุน	2,830,150.00	-	2,830,150.00
เจ้าหนี้อื่น	1,062,074.32	-	1,062,074.32
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	93,240.00	433,854.33	527,094.33
รวม	**8,694,006.02**	**433,854.33**	**9,127,860.35**
เงินรับฝากระยะสั้น			
เงินประกันซองและเงินประกันสัญญา	1,161,466.00	(65,811.00)	1,095,655.00
เงินค่าธรรมเนียมสมัครสอบ	2,294,700.00	-	2,294,700.00
เงินรับฝากอื่น	44,567.96	-	44,567.96
รวม	**3,500,733.96**	**(65,811.00)**	**3,434,922.96**
หนี้สินหมุนเวียนอื่น			
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	433,854,.33	(433,854.33)	-
รวม	**433,854,.33**	**(433,854.33)**	**-**
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว			
รายได้รอการรับรู้			
ครุภัณฑ์	-	2,246,527.52	2,246,527.52
เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ	-	440,321.00	440,321.00
รวม	**-**	**2,686,848.52**	**2,686,848.52**
เงินรับฝากระยะยาว			
เงินประกันซองและเงินประกันสัญญา	-	65,811.00	65,811.00
รวม	**-**	**65,811.00**	**65,811.00**
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น			
รายได้รอการรับรู้			
ครุภัณฑ์	2,246,527.52	(2,246,527.52)	-
เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ	440,321.00	(440,321.00)	-
รวม	**2,686,848.52**	**(2,686,848.52)**	**-**

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานรายได้แผ่นดิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563

(หน่วย : บาท)

	2563	2562
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ		
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	1,999,417.56	3,056,966.30
รายได้แผ่นดินจัดเก็บสุทธิ	**1,999,417.56**	**3,056,966.30**
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	1,999,417.56	3,056,966.30
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	**-**	**-**
รายการรายได้แผ่นดินสุทธิ	**-**	**-**
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษีจำนวนเงิน 1,999,417.56 บาท ประกอบด้วย		
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี		
รายได้ดอกเบี้ย	402,937.89	442,171.55
รายได้อื่น	1,596,479.67	2,614,794.75
รวม รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	**1,999,417.56**	**3,056,966.30**

ภาคผนวก

ประกาศ

แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามประกาศลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๒ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งคณะ พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระการดำรงตำแหน่งหกปี เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติเห็นชอบให้ผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจำนวนเจ็ดคน และบุคคลทั้งเจ็ดคนได้ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว

อาศัยอำนาจ ...

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๒๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

๑. นายวัส ติงสมิตร	เป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นายสุรเชษฐ์ สถิตนิรามัย	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นางอังคณา นีละไพจิตร	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. นางเตือนใจ ดีเทศน์	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นายชาติชาย สุทธิกลม	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

เป็นปีที่ ๗๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(นายพรเพชร วิชิตชลชัย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
รับที่ 14340
วันที่ 7 พ.ย. 62
เวลา 17.27 น.

ที่ ศย ๐๐๑/๑๗๐๖

สำนักประธานศาลฎีกา
๖/๑ ถนนราชินี แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กทม.๑๐๒๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง การแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นการชั่วคราว

กราบเรียน ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือสำนักประธานศาลฎีกา ที่ ศย ๐๐๑/๑๕๐๒ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำสั่งประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุด ที่ ๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ตามหนังสือที่อ้างถึงได้แจ้งว่า ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดได้ร่วมหารือที่ประชุมคณะกรรมการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเมื่อคราวประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๖๒ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ กรณีที่ท่านมีหนังสือแจ้งให้เร่งดำเนินการแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อทำหน้าที่เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และที่ประชุมเสียงข้างมากเห็นชอบให้เลขาธิการวุฒิสภาในฐานะเลขานุการคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดภายใน ๓๐ วัน นั้น

ขอกราบเรียนให้ทราบว่า บัดนี้ ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณาแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำหน้าที่เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นการชั่วคราวเสร็จสิ้นแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายสุรินทร์ ชลพัฒนา)
ประธานแผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง
เลขาธิการประธานศาลฎีกา

ส่วนกฎหมายและระเบียบ
โทร .๐ ๒๒๒๓ ๐๗๓๑
E-mail : opsc@coj.go.th

คำสั่งประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุด
ที่ ๑/๒๕๖๒
เรื่อง แต่งตั้งบุคคลทำหน้าที่แทนผู้ปฏิบัติหน้าที่กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นการชั่วคราว

ตามที่มีประกาศให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นผลให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวใช้บังคับพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ และต่อมาปรากฏว่ามีผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติลาออก จนทำให้เหลือผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ถึงกึ่งหนึ่ง นั้น

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๒ ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดจึงร่วมกันแต่งตั้งให้บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำหน้าที่แทนผู้ปฏิบัติหน้าที่กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นการชั่วคราว รวม ๔ คน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

๑. นายสมณ์ พรหมรส
๒. นางสาวอารีวรรณ จตุทอง
๓. นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ
๔. นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายโสภณ รัตนพันธ์)
ประธานศาลฎีกา

(นายปียะ [illegible])
ประธานศาลปกครองสูงสุด

หน้า ๓๔
เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๓๔ ง ราชกิจจานุเบกษา ๖ ตุลาคม ๒๕๖๓

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เรื่อง การทำหน้าที่แทนประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอประกาศให้ทราบว่า ด้วยประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากอายุครบเจ็ดสิบปี เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓ ในการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้านบริหาร ครั้งที่ ๒๘/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๓ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เหลือได้เลือกนางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓
บุญเกื้อ สมนึก
เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

Office of the National Human Rights Commission of Thailand

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 6-7
120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์: 0-2141-3874 โทรสาร: 0-2143-9566
E-Mail: library@nhrc.or.th, nhrct.library@gmail.com

9 786168 274101